

NURMIJÄRVEN KUNNAN TILINPÄÄTÖS 2022

Nurmijärvi

Sisältö

1. TOIMINTAKERTOMUS	1
Kunnanjohtajan katsaus.....	3
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.1.1 Nurmijärven kunnan hallinto	4
1.1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	7
1.1.3 Nurmijärven kunnan toimintaympäristö ja talouden kehitys	9
1.1.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	16
1.1.5 Nurmijärven kunnan henkilöstö	17
1.1.6 Ympäristöasiat	18
1.1.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	20
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	23
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	24
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	24
1.3.2 Toiminnan rahoitus	25
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	26
1.5 Kokonaistulot ja -menot	28
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	29
1.6.1 Konserniohjaus	30
1.6.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	30
1.6.3 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	30
1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	31
1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	32
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely	36
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	37
2.1 Sitovat toiminnalliset tavoitteet	39
2.2 Käyttötalouden toteutuminen	45
2.2.1 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	45
2.2.2 Konsernipalvelut	47
2.2.3 Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	59
2.2.4 Ympäristötoimiala	79
2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	99
2.3 Tulolaskelmaosan toteutuminen	102
2.4 Investointiosan toteutuminen	104
2.5 Rahoitusosan toteutuminen	106
2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	107
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	109

Nurmijärvi

3.1 Nurmijärven kunnan tuloslaskelma	111
3.2 Nurmijärven kunnan rahoituslaskelma	112
3.3 Nurmijärven kunnan tase.....	113
3.4 Nurmijärven kunnan konsernituloslaskelma	115
3.5 Nurmijärven kunnan konsernirahoituslaskelma	116
3.6 Nurmijärven kunnan konsernitase	117
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	119
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	121
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	121
4.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	122
4.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	123
4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	124
4.3 Tasetta koskevat liitetiedot.....	127
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	127
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	131
4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	133
4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot.....	135
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET.....	137
5.1 Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tilinpäätös.....	141
5.1.1 Toimintakertomus	141
5.1.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut.....	155
5.1.3 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	159
5.1.4 Taseen liitetiedot.....	160
5.1.5 Allekirjoitukset	164
5.2 Aleksia-liikelaitoksen tilinpäätös.....	169
5.2.1 Toimintakertomus	169
5.2.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut.....	174
5.2.3 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	177
5.2.4 Taseen liitetiedot.....	177
5.2.5 Eriytetty tuloslaskelma	180
5.2.6 Allekirjoitukset.....	181
5.3 Liikelaitosten vaikutus kunnan talouteen.....	183
6. TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINTAKERTOMUS- JA TILINPÄÄTÖSTIEDOT	185
6.1 Kiinteistö Oy Aitohelmi.....	187
6.2 Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14	189
6.3 Kiinteistö Oy Klaukkalan Säästökeskus	191
6.4 Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo	193
6.5 Nurmijärven Sähkö - Konserni	195

Nurmijärvi

6.6 Nurmijärven Kodit Oy	199
6.7 Rajamäen Uimahalli Oy	203
7. LUETTELOT JA SELVITYKSET	205
7.1 Käytetyt kirjanpitokirjat ja selvitys kirjanpidon säilytyksestä	207
7.2 Luettelo tositelajeista	208
7.3 Tunnuslukujen laskentakaavat	209
7.4 Kirjanpidontilit	211
7.5 Yhteenveto avustuksista	220
8. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	223

TOIMINTAKERTOMUS

TOIMINTAKERTOMUS

Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2022 jää aikakirjoihin vitsauksien vuotena. Maailmaa ja talouttamme ovat koetelleet korona, Ukrainan sota, inflaatio, energiakriisi ja korkojen nousu. Suurkiitos henkilöstöllemme. Teidän ansiostanne olemme selvinneet koettelemuksista kunnialla.

Nurmijärven väkiluku kasvoi 273 uuden asukkaan verran eli 0,7 %. Kasvusta 34 % muodostui muuttoliikkeen vaikutuksesta, 27 % selittyy luonnollisella väestönkasvulla ja 39 % maahanmuutolla.

Vuonna 2022 valmistui 436 uutta asuntoa, joka ylittää reippaasti pitkän aikavälin keskiarvon (350 asuntoa/vuosi). Näistä omakotitaloja tai paritaloja valmistui 191 asuntoa. Rivitaloasuntoja valmistui 93 ja kerrostaloasuntoja 152.

Järvimaan tontit saatiin vihdoin myytyä ja Vanha Klaukan, sekä Kylänpään alueiden tonttimyynti on pysynyt vireänä. Ilvesvuori II:n yritysalue eteni ripeästi päätöksenteossa, mutta lopullinen maakauppa jäi vielä odottamaan valituksen käsitelyä.

Infraan toteutettiin vuoden aikana useita hankkeita. Lepsämäntiellä tehtiin parannuksia, Viirinlaaksoon rakennettiin uusia teitä, Kiilakiventielle rakennettiin pysäköintitaskuja ja Alitilantielle uusi pysäköintialue. Kuonomäentiellä toteutettu vesi- huoltoverkon saneerausurakka. Klaukkalan uusi pyörätie avattiin. Klaukkalan urheilukentän remontti valmistui. Pääkirjasto remontoitiin ja otettiin käyttöön aikataulun mukaisesti.

Kunnan strategiatyö saatiin maaliin maaliskuun valtuuston kokouksessa ja Nurmijärvi – paremman arjen ilmiö -elokuva julkaistiin. Strategian jalkauttamista ja ohjelmatyötä edistettiin loppuvuodesta.

Palkkahallinnon ulkoistus toteutettiin Sarastian kanssa ja kunta-alan palkkaratkaisun ensimmäiset vaikutukset näkyivät jo vuoden 2022 kustannuksissa.

Matkailualan aktivoiminen käynnistyi yrittäjille järjestetyillä useilla työpajoilla ja tilaisuuksilla. Matkailua ja tapahtumatoimintaamme tukeva Visit Nurmijärvi sivusto aloitti, Nurmijärven kunnan tapahtumakalenteri uusittiin.

Osaamisemme ja työemme sai myös ansaittua huomiota. Saimme hankerahoitusta mm. harrastusiltoapäiviin ja olohuone-toimintaan. Nurmijärven lukio oli suomen 14. paras, THL palkitsi meidät terveydenedistämisasiivisuudesta ja saimme rekrytointikampanjastamme ykköspalkinnon.

Talouden haasteet ovat lisääntyneet mm. investointipaineiden, korkoympäristön kiristymisen, inflaation, palkankorotusten ja kasvavien energiakustannusten vuoksi. Päättäjät ovat osoittaneet kriisitietoisuutta ja hyvää tilannetajua. Valtuusto teki päätöksen Nurmijärven kestävä kasvun NUUKA-ohjelman päivityksestä, joka käynnistyi loppuvuodesta.

Turbulentista talousympäristöstä huolimatta vuoden 2022 lopputulema toteutui odotettua parempana. Merkittävimpinä tekijöinä olivat mm. tuleville vuosille siirtyneet investoinnit ja ennakoitua pienemmät sotekustannukset.

Vuosi 2022 jää historiaan viimeisenä vuotena, jolloin Nurmijärven kunnallisveroprosentti oli 19,75. Vuoden 2023 alusta kunnan veroprosentiksi määräytyi 7,11, kun kuntien veroprosentteihin tehtiin 12,64 prosenttiyksikön leikkaus hyvinvointialueiden rahoittamiseksi. Tammikuussa käydyissä aluevaaleissa Nurmijärvi sai Keusoten hyvinvointialueelle useita edustajia, joille toivotamme parhainta menestystä sekä palveluiden järjestämisen, että talouden haasteiden edessä.

Outi Mäkelä, kunnanjohtaja

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Nurmijärven kunnan hallinto

Valtuusto

Valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja ohjaa päätöksillään koko kunnan kehittämistä. Tärkeimpinä tehtävinä ovat kunnan hallinnon järjestäminen, kunnan taloudellinen vallankäyttö, kunnallisten sääntöjen antaminen, kunnan kannan ottaminen tärkeissä kuntaa koskevissa asioissa sekä kunnan toimielinten ja johtotason virkojen täyttäminen.

Valtuusto kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa ja pöytäkirjoihin kertyi 124 päätöstä.

Kokoonpano 2022:

<u>Puolue</u>	<u>Nimi</u>	<u>Ammatti</u>
KESK pj	Toivonen Kallepekka	maanviljelijä
KOK I vpj	Räty Virpi	erityisopettaja
PS II vpj	Lakee Hannu	metsätalousyrittäjä
KOK	Ahonen Seppo	kenttärovasti
KOK	Aittakallio Minna	asiantuntija, vanhustyö
KESK	Anttila Jukka	hallintotieteiden lisensiaatti, eläkeläinen
KOK	Diakite Jaana	it-konsultti
SDP	<i>Fager-Jokisalo Janine</i>	<i>tuotantotalouden insinööri (AMK), KTM opiskelija</i>
PS	Heinonen Heikki	yrittäjä
KOK	Hägg Arto	kiinteistökehitysjohtaja
KESK	Kalliokoski Taneli	ekonomi, palvelutuotantopäällikkö
KOK	Karpo Sampo	luova johtaja
VIHR	Kopsala Maritta	nuorisotyönohjaaja, diakoni, sosionomi
KESK	Korhonen Virpi	toimitusjohtaja
KD	Kuula Ina	sosionomi, ratkaisukeskeinen terapeutti
PS	Laitinen Esa	maanrakennusurakoitsija, sorvaaja
PS	Lappalainen Mira	terveydenhoitaja (YAMK)
SDP	Latva Jerry	koneasentaja
PS	Lehtimäki Tommi	yrittäjä
SDP	Lepolahti Harri	ylitarkastaja, varanotaari
SDP	Luoma Maria	opiskelija, hallintokoordinaattori
PS	Maijala Jouni	eläkeläinen, rikosylikonstaapeli eläkkeellä
KOK	Malkamäki Jussi	suunnittelija
KESK	Mantila Elli	kirjanpitäjä
SDP	Markkanen Aulikki	pankkitoimihenkilö, eläkeläinen,
KOK	Mattila Riina	johtava sosiaalityöntekijä
KESK	Mustonen Kalle	toimittaja, valokuvaaja
VIHR	<i>Niinimäki (ent. Pispala) Leni</i>	<i>erityisluokanopettaja, KM</i>
VIHR	Pasanen Sanna	musiikin lehtori
PS	Pirkkala Kimmo	kuljetuspäällikkö
PS	Putkonen Matti	työmies
KESK	Raekannas Riikka	sairaanhoitaja
KESK	Rantala Sirpa	luokanopettaja, KM
SDP	Rousu Sirkka	hallintotieteiden tohtori (HT)
PS	Salo Henry	sijoitusasiantuntija
SDP	Sandberg Jenni	palveluvastaava, tradenomi
KESK	Sivula Tapio	myyntijohtaja

KESK	Suhonen Otto	varusmies
KOK	Suomi Joonas	KTM, yrittäjä
PS	Syväkangas Teijo	tekninen asiakaspalvelupäällikkö
KOK	Taipale Janne	rehtori
KOK	Takalo-Eskola Tarleena	FM, opettaja
PS	Tapiolinna Maiju	hankintapäällikkö
KOK	Tarikka Visa	myyntilaskuasiantuntija
KESK	Tofferi Mirja-Liisa	opettaja, DI
VAS	Toikkanen Hannu	asentaja
KESK	Vanhanen Matti	kansanedustaja
KOK	Vaulamo Petri	toimitusjohtaja
VIHR	Virolainen Ville	luokanopettaja
VIHR	Virtanen Sami	ohjelmapäällikkö
KOK	Vuorisalo Juhani	rikosylikomisario

KOK 14 (vaaliliitto KOK + RKP), KESK 12, PS 11, SDP 7, VIHR 5, VAS 1, KD 1

Kunnanhallitus

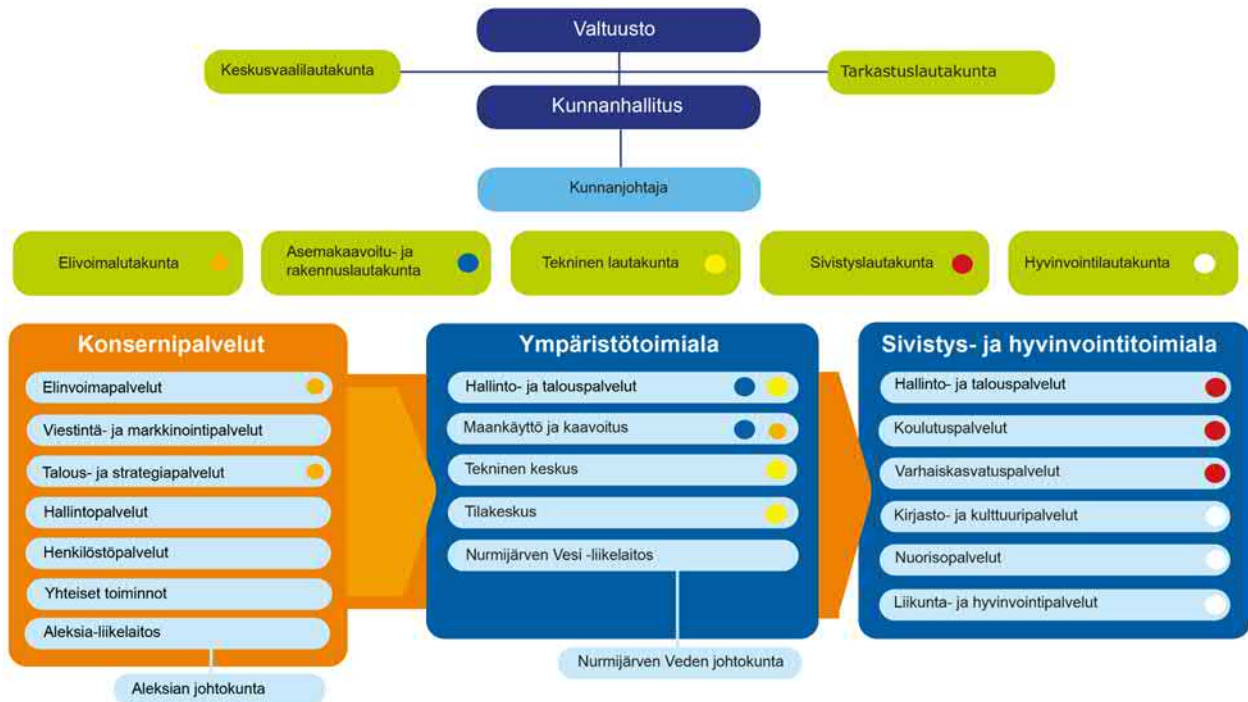
Kunnanhallituksen tehtävänä on valvoa ja panna täytäntöön valtuuston päätökset yhdessä muun luottamushenkilö- ja viranhaltijaorganisaation kanssa. Lisäksi kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu mm. johtaa kunnan hallintoa ja valvoa kunnan etua, edustaa kuntaa sekä tehdä sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

Kunnanhallitus kokoontui 28 kertaa ja päätöksiä kertyi 278.

Kokoonpano 2022:

KOK pj	Vaulamo Petri	toimitusjohtaja
KESK I vpj	Raekannas Riikka	sairaanhoitaja AMK
PS II vpj	Tapiolinna Maiju	hankintapäällikkö, sairaanhoitaja
KOK	Hägg Arto	rakennusinsinööri
KESK	<i>Sivula Tapio</i>	<i>myyntijohtaja</i>
SDP	Lepolahti Harri	ylitarkastaja, varanotaari
PS	Maijala Jouni	eläkeläinen, rikosylikonstaapeli
KOK	Mattila Riina	johtava sosiaalityöntekijä
KESK	Mustonen Kalle	toimittaja, valokuvaaja
VIHR	<i>Niinimäki (ent. Pispala) Leni</i>	<i>erityisopettaja, KM</i>
PS	Örling Ritva	henkilöstökoordinaattori

Nurmijärven kunnan organisaatio 2022

Tilivelvolliset

Organisaatio	Viranhaltija	Tilivelvollisuuden peruste
<u>Konsernipalvelujen toimiala</u>	hallintojohtaja	toimialan johtaja, elinvoimalautakunnan esittelijä
Hallintopalvelut	kunnan lakimies	tulosaluepäällikkö
Henkilöstöpalvelut	henkilöstöjohtaja	tulosaluepäällikkö
Talous- ja strategiapalvelut	talousjohtaja	tulosaluepäällikkö
Elinvoimapalvelut	elinvoimajohtaja	tulosaluepäällikkö
Viestintä- ja markkinointipalvelut	viestintäpäällikkö	tulosaluepäällikkö
Yhteiset toiminnot	kunnanjohtaja	kunnanjohtaja, kunnanhallituksen esittelijä
<u>Sivistys- ja hyvinvointitoimiala</u>	sivistysjohtaja	toimialan johtaja, sivistyslautakunnan esittelijä, hyvinvointilautakunnan esittelijä
Hallinto- ja talouspalvelut	hallintopäällikkö	tulosaluepäällikkö
Koulutuspalvelut	opetuspäällikkö	tulosaluepäällikkö
Varhaiskasvatuspalvelut	varhaiskasvatuspäällikkö	tulosaluepäällikkö
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	kirjastonjohtaja	tulosaluepäällikkö
Nuorisopalvelut	nuorisopäällikkö	tulosaluepäällikkö
Liikunta- ja hyvinvointipalvelut	hyvinvointipäällikkö	tulosaluepäällikkö
<u>Ympäristötoimiala</u>	tekninen johtaja	toimialan johtaja, teknisen lautakunnan ja asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnan sekä elinvoimalautakunnan esittelijä
Maankäyttö ja kaavoitus	yleiskaavapäällikkö	tulosaluepäällikkö
Tekninen keskus	kunnallistekniikan päällikkö	tulosaluepäällikkö
Tilakeskus	tilakeskuksen päällikkö	tulosaluepäällikkö
Hallinto- ja talouspalvelut	hallintopäällikkö	tulosaluepäällikkö

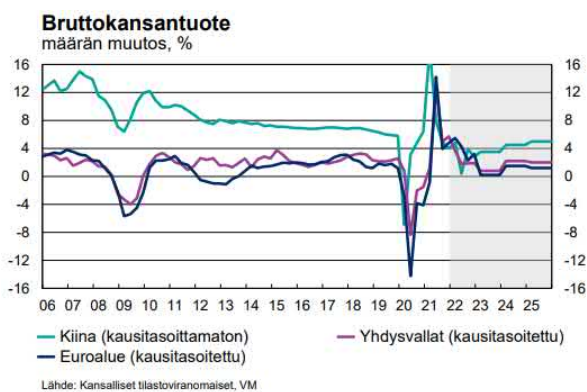
	rakennustarkastaja	tulosyksiköpäällikkö, esittelijä rakennusvalvonnan viranomaisasioissa asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnassa
<u>Nurmijärven Vesi</u>	vesilaitoksen johtaja	liikelaitoksen johtaja, liikelaitoksen johtokunnan esittelijä
<u>Aleksia</u>	palvelujohtaja	liikelaitoksen johtaja, liikelaitoksen johtokunnan esittelijä

1.1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden näkymät ovat synkät Venäjän hyökkäyssodan ja Euroopan energiakriisin jatkuessa. Inflaatio on jatkunut nopeana ja kuluttajien luottamus on erittäin heikkoa usean maan hyvästä työllisyystilanteesta huolimatta. Maailmantalouden kasvun ennakoitaan hidastuvan vuoden 2022 2,9 prosentista 1,9 prosenttiin vuonna 2023, mutta elpyvän jälleen 3 prosentin kasvuun vuonna 2024.

Epävarma tilanne kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla jatkuu. Etenkin Euroopan osalta ilmassa on pessimismia, riskinottohalukkuus on vähentynyt ja pääoma on hakeutunut turvasatamiin. Osakemarkkinoilla on ollut myönteistä kehitystä kesän jälkeen, mutta kurssit ovat edelleen viime vuodenvaihteen tasoa alempana. Lähikuukausina kehityksen suunnan määrää inflaatio ja siihen kohdistuvat odotukset. Lisäksi Yhdysvaltojen marraskuussa 2023 alkaneen pankkisektorin epävarmuuden laineet ovat ulottuneet myös Eurooppaan ja vaikuttaneet varsinkin rahoituspolitiikan näkyymiin. Euribor-viitekoroissa on nähty lyhyen ajan sisään euriborien historian suurinta vaihtelua. Pohjainflaation oletetaan edelleen kiihtyvän Euroopassa, koska palkkojen nousupaine on monessa taloudessa huomattava. Samaan aikaan energian hinnan vaikutus inflaatioon on vähenemässä.

Suomen BKT kääntyi lievään laskuun syksyllä ja heikon talouskehityksen odotetaan jatkuvan talven ajan. Vuonna 2022 BKT arvioidaan kasvavan 2 prosenttia, mutta vuonna 2023 tuotannon kasvu pysähtyy ja jopa supistuu, kun hintojen nousu heikentää kotitalouksien ostovoimaa ja vähentää kulutusta. Inflaation hidastuminen kääntää kuitenkin reaalitytulot kasvuun jo vuoden 2023 aikana. Suomen talouden ennustetaan kasvavan vuosina 2024 ja 2025 1,2 ja 1,4 prosenttia. Venäjän hyökkäyssota vaikuttaa taloudessa pidempään, eikä talous palaudu aiemmin ennakoitulle kasvu-uralle. Keskipitkällä aikavälillä näköpiirissä on vaimeata kasvua, jolloin talouskasvun ennakoitaan asettuvan alle puoleentoista prosenttiin.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema on kohentunut reippaasti talouden nopean nimelliskasvun ja työllisyyden vetämänä. Alijäämä kasvaa vuonna 2023, kun talouskasvu ja siten verotulojen kasvu hiipuvat, minkä lisäksi myös Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyt toimet kasvattavat menoja. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä suurten investointien takia, ja alijäämän ennakoitaan välitellen kasvavan, kun kustannukset ja erityisesti henkilöstömenot kasvavat syntyneen palkkaratkaisun myötä. Menojen kasvu on nopeaa myös kuntahallinnossa. Valtiontaloutta puolestaan rasittavat varautumistoimien lisäksi kasvaneet velanhoitomien. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on alentunut parina viime vuonna vahvan nimellisen BKT:n kasvun siivittämänä, mutta velkasuhde alkaa kasvamaan uudelleen vuodesta 2023 valmiiksi korkeahkolta tasolta.

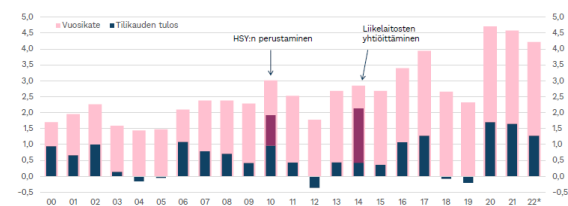
Työllisyyden toipuminen koronakriisistä oli erittäin nopeaa, työllisyyden kasvu on jatkunut ja työllisyys on reilusti vuoden 2019 tason yläpuolella. Vuoden 2022 lopulla työllisyys- ja osallistumisaste ovatkin ennätyskorkealla. Myös avoimia työpaikkoja on varsin paljon. Työmarkkinoiden tilanne on siis hyvä, kun kohtaamme heikkomman talustilanteen. Vuoden 2023 aikana työllisten määrän ennakoidaan laskevan noin 12 000 hengellä ja työttömyysaste nousee 7,0 prosenttiin tämän vuoden 6,8 prosentista.

Suomen yhteiskunnan todellinen uhka ei ole talouden ajautuminen hetkeksi taantumaan, vaan yhteiskunnan

Kuntatalouden kehitys

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2022 ennakkollisiin tilinpäätöstietoihin pohjautuvan Kuntaliiton analyysin mukaan kuntatalous oli vuonna 2022 juuri ja juuri tasapainossa, kun tarkastellaan noin 300 milj. euroon asetunutta toiminnan ja investointien rahavirtaa. Kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulos ylsi 1,3 mrd. euroon kertaluontoisista eristä, kuten omaisuuden kirjanpidollisista myyntivoitoista ja HKL:n yhtiöittämisestä johtuen. Ilman näitä eria kuntatalouden tulos olisi jäänyt 0,4 mrd. euroon. Negatiivisen tuloksen kuntia oli noin 90 kunnassa, kun vuonna 2021 niitä oli alle 70. Vuosikatteen heikkenivät 11,6 % vuodesta 2021.

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate sekä tilikauden tulos vuosina 2000-2022, mrd. €

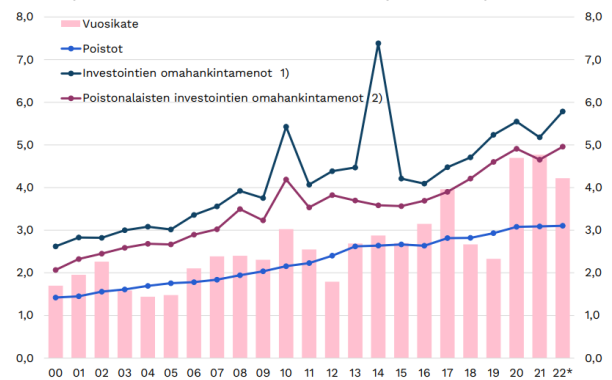
Kuntien ja kuntayhtymien toimintakate heikkeni 7,4 prosenttia vuonna 2022. Menojen kasvu oli edellistä vuotta maltillisempaa, asettuen noin 5 prosenttiin. Kasvua oli erityisesti palvelujen ostoissa, joissa näkyi koronatukitoimien pienentyminen. Palkkojen kahden prosentin

todellinen uhka on näköalattomuus ja näivettyminen. Syyt ovat tutut ja niistä kumpuavia huolia ei saisi haudata äkillisempien, mutta silti väliaikaisiksi jäävien huolien alle. Väestö ikääntyy, hyvinvointipalvelujen kysyntä kasvaa, mutta tekijöiden määrä ei. Julkisen talouden rahoituksen epätasapainoa ei ole mahdollista korjata ilman julkisiin menoihin ja tuloihin kohdistuvia suoria ja nopeavaikuttavia toimia. Ilmastonmuutos ja luontokato haastavat muuttamaan tuotannon ja kulutuksen nykyisiä rakenteita. Muutos on käynnissä ja etenee nopeasti vaikuttaen maiden väliseen kilpailuun – yritykset rakentavat kapasiteettia maihin, joissa puitteet uudelle tuotannolle ovat suotuisimmat. Suomen tulee pysyä kilpailussa mukana uudistamalla, tarjoamalla kestäviä ja kilpailukykyisiä ratkaisuja uuden talouden tarpeisiin. Lisäksi talouspolitiikan pitää tukea uudistumista kokonaisvaltaisesti. Vain uudistamalla Suomi kykenee välttämään näivettymisen ja julkista taloudenpitoa uhkaavan ahdingon ja tarjoamaan kestävä valinnan mahdollisuudet tuleville sukupolville.

Lähteet:

VM: 80/2022, Taloudellinen katsaus talvi 2022

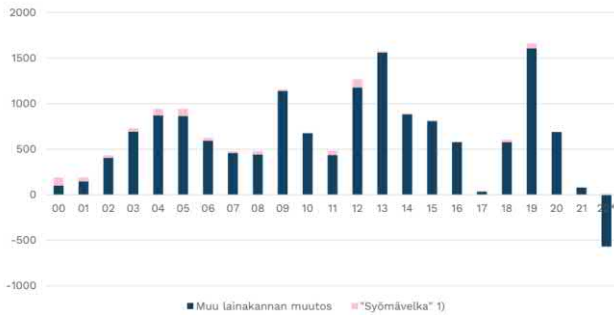
nousuvauhti on yllättävän vaimeaa ja saattaa olla merkki huomattavista vaikeuksista saada avoimiin työpaikoihin ammattitaitoista työvoimaa. Toimintatulot pienenevät 1,9 prosenttia varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta ja koronatukitoimien pienentymisestä johtuen.

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikatteen heikentyivät kaikissa kuntakokoryhmissä. Suurin pudotus oli 40 000-100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Kuntien talous eriytyi myös alueellisesti. Vahvimmat tulokset tehtiin muutamassa kaupungissa, muu kuntakenttä oli nollan tuntumassa tai miinuksella. Kuntakenttä eriytyi myös investointien ja velkaantumisen suhteen. Investointien kasvoivat kuntayhtymissä erittäin voimakkaasti, mutta kunnissa maltillisemmin. Lainakanta väheni viime

vuonna 188 kunnassa. Kunnat ottivat viime vuonna syömävelkaa vain noin 12 milj. euroa.

Verotulojen kehitys oli viime vuonna vahvaa niin kunnissa kuin valtiolla. Yhteisöveron tuotto kasvoi peräti 7 prosenttia, kunnallisvero 5 prosenttia ja kiinteistövero yli 6 prosenttia. Jos kuntien yhteisöveron jako-osuus olisi pysynyt vuoden 2021 korotetulla tasolla niin yhteisvero olisi lisääntynyt kunnissa noin 25 prosenttia. Myös peruspalvelujen valtionosuudet kasvoivat sote-uudistuksen alla reilulla kuudella prosentilla.

Viime vuosi oli monella tapaa poikkeuksellinen, koska näkymiin vaikutti edelleen korona, sota Ukrainassa ja valmistautuminen sote-uudistukseen. Alkuvuonna korona rajoitti yhteiskunnan toimintaa ja helmikuussa käynnistynyt sota aloitti puolestaan ennätyksellisen pakolaisaallon, varautumistoimet ja mullisti markkinahintoja sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Kustannukset nousivat budjetoitua enemmän, mutta toistaiseksi kuntien palvelut ovat toimineet hyvin myös tässä kriisissä. Voimakkaimmin tilinpäätösarvioita heilauttavat poikkeukselliset myyntivoitot muun muassa sote-kiinteistöistä. Tulevina vuosina satunnaiserät väistyvät ja kuntien talous ja palvelujen järjestäminen on ennustettavaa.

Lähde:

Kuntaliitto: Vuoden 2022 tilinpäätösarvot, Kuntaliiton tiedote 8.2.2023 & Pääekonomistin palsta: Poikkeuksellinen vuosi – odotetut tilinpäätösarvot 2022, Minna Punakallio 22.2.2023.

1.1.3 Nurmijärven kunnan toimintaympäristö ja talouden kehitys

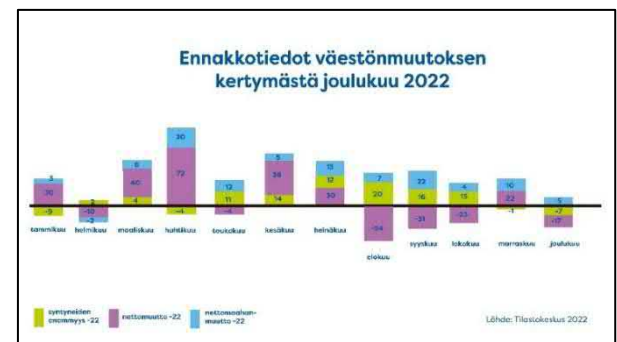
Olellaiset muutokset toimintaympäristössä

Yleinen kehitys Nurmijärvellä

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Väestö	41 897	42 010	42 159	42 667	42 993	43 663	44 127	44 437
Väkiluvun muutos (lkm)		113	149	508	326	670	464	310
Väestön kasvu (%)	0,8	0,3	0,4	1,2	0,8	1,6	1,1	0,6
Kuntien välinen nettomuutto	86	-226	-21	407	189	467	217	93
Nettomaahanmuutto	6	167	41	29	30	111	96	107
Syntyneitä	464	419	376	357	390	96	448	401
Kuolleita	245	242	253	275	273	382	301	328

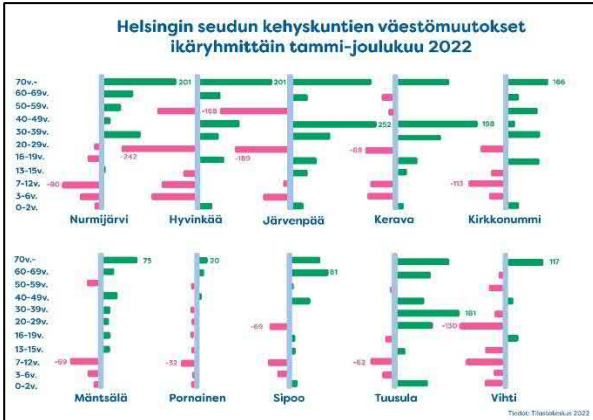
Väestön kasvu

Vuonna 2022 Nurmijärven väkiluku kasvoi 310 uuden asukkaan verran eli 0,7 %. Kasvusta 34 % muodostui muuttoliikkeen vaikutuksesta, 27 % selitty luonnollisella väestönkasvulla ja 39 % maahanmuutolla.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna Nurmijärvellä kasvoivat erityisesti 30–34-vuotiaiden ikäryhmä sekä 55 vuotta täyttäneiden ikäryhmä. Sen sijaan alle kolmevuotiaiden määrä väheni yhdeksän lapsen verran. Niin ikään päivähoitoikäisten ja esikouluikäisten ikäryhmä (3–6-vuoti-

aat) sekä alakouluikäisten ikäryhmä (7–12-vuotiaat) pienivät. Määrällisesti eniten kasvoi 70 vuotta täyttäneiden ikäryhmä väestön luonnollisen ikääntymisen myötä. Väestömuutosten osatekijöittäin tarkasteltuna Nurmijärven luonnollinen väestönkasvu (syntyneiden ja kuolleiden välinen erotus) oli kuitenkin Helsingin seudun kehyskuntien parhaimmista ja myös syntyneitä oli seudun kunnista toiseksi eniten. Vain Järvenpäässä syntyi enemmän lapsia.

Vuotta 2022 voi kutsua arvaamattomaksi. Vallitseva maailmantilanne ja talousympäristön epävarmuus toivat haasteita väestömuutosten kehityksen ennakoimiseen muun muassa korkeampien korkojen ja ohenevan ostovoiman myötä. Poikkeavaa vuoden 2022 väestökehityksessä on pienten lasten määrän väheneminen samalla kun pientalotuotanto on ollut runsasta. Iso osa vuonna 2022 valmistuneiden omakotitalojen asukkaista koostuu kunnan sisäisestä muutosta. Tätä vasten viime

vuoden omakotitalorakentaminen ei juurikaan kasvattanut kunnan väkilukua suoraan vaan välillisesti. On mahdollista, että kunnan sisäistä asunnonvaihtopainetta omakotitaloihin on ollut ja tämä kysyntä on purkautunut. Vapautuneisiin asuntoihin on puolestaan muuttanut kunnasta ja kunnan ulkopuolelta lapsettomia nuoria aikuisia.

Työttömyys

Uudellamaalla oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 84 988 työtöntä työnhakijaa. Lomautettuja heistä oli 5 747 ja kokonaan ilman työsuhdetta 79 241 henkilöä. Kokonaan vailla työsuhdetta olevien osuus laski maakunnassa vuoden 2021 tilanteeseen verrattuna 5,6 % ja lomautettujen määrä 27,1 %. Työttömien kokonaismäärä laski vuoden aikana Uudellamaalla 7,5 % koko maan laskun ollessa 5,4 %. Kaikkiaan Uudellamaalla työttömien osuus työvoimasta oli vuoden 2022 lopussa 9,6 % koko maan lukeman ollessa 9,9 %. Sekä alle 25-vuotiaiden työttömyys että pitkäaikaistyöttömyys helpottivat maakunnassa vuoden aikana. Nuorten työttömien työnhakijoiden määrä laski 16,5 % ja pitkäaikaistyöttömien määrä 20,6 %. Huomattava kuitenkin on, että yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä kasvoi vuodessa 5 %. Myös ulkomaalaisten työttömien määrä Uudellamaalla kasvoi 4,3 %.

Nurmijärvellä työttömien osuus työvoimasta oli vuoden 2021 lopussa 7,3, % (1 627 henkilöä) eli selvästi alle Uudenmaan ja koko valtakunnan tason. Vuoden aikana työttömien määrä kunnassa väheni 1,4 %.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto
 Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain
 Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Uudenmaan ELY-keskus

Perustetut ja lopettaneet yritykset

Vuoden 2022 aikana Nurmijärvelle perustettiin 301 uutta yritystä. Samaan aikaan 108 yritystä lopetti toimintansa. Yrityisperustanta oli täten +193 yritystä. Yritysverustannan trendi kunnassa on ollut viime vuosina selkeässä kasvussa. Tähän on vaikuttanut etenkin lopettaneiden yritysten määrän väheneminen. Edellinen negatiivisen perustannan vuosi on ollut 2018.

Viimeisimmän käytettävissä olevan vuoden 2021 tilaston mukaan Nurmijärvellä oli kaikkiaan 3 009 yritysten toimipaikkaa. Toimipaikkojen määrä on parina viime vuotena kasvanut parilla prosentilla vuodessa. Kasvu näkyy myös toimipaikkojen liikevaihdossa, joka oli vuonna 2021 yhteensä 2 152 066 000 euroa. Toimialoista selvästi eniten Nurmijärvellä löytyy palveluita, joissa toimii liki 68 % kunnassa sijaitsevista toimipaikoista. Jalostuksen toimipaikkojen osuus on hieman alle 30 %. Luvut eroavat koko maan luvuista, sillä koko maassa palveluiden osuus on yli 74 % ja jalostuksen hiukan alle 22 %. (Lähde: Tilastokeskus)

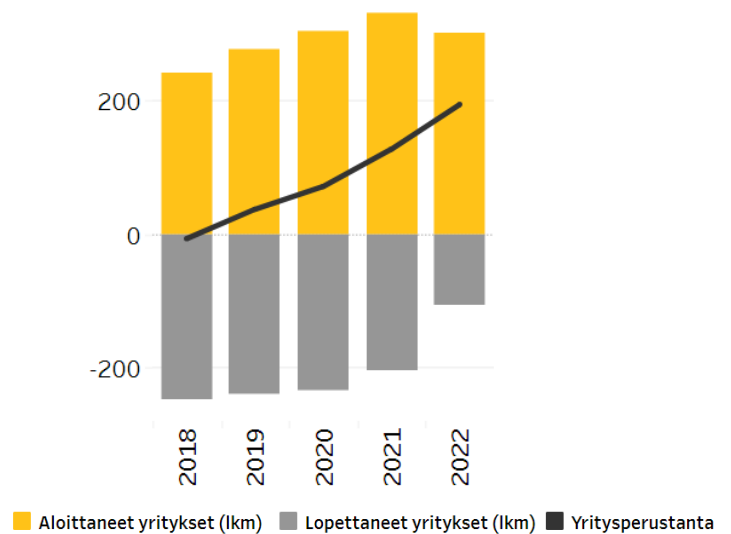
Valmistuneet asunnot

Vuosi 2022 oli Nurmijärvellä pientalopainotteinen. Omakotitaloihin, paritaloihin ja rivitaloihin valmistui 65 % kaikista asunnoista. Vuonna 2022 Nurmijärvellä valmistui 436 asuntoa. Näistä erillispientaloihin (omakotitalo tai paritalo) valmistui 191 asuntoa. Rivitaloasuntoja valmistui 93 ja kerrostaloasuntoja 152.

Valmistuneiden erillispientalojen (omakotitalo ja paritalo) osalta korostuivat Rajamäen Kylänpään asuinalue sekä Klaukkalassa Vanha-Klaukan ja Järvimaan alueet. Myös Klaukkalan Lintumetsän asuinalueen pohjoispuolella sijaitsevan Jäkälätien alueen yksityisiä tontteja lähti korona-aikana rakentumaan aiempaa enemmän ja alueelle valmistui vuonna 2022 kymmenkunta omakotitaloa. Asemakaava-alueiden ulkopuolelle valmistui 28 omakotitaloa (kymmenen vuoden keskiarvo 20 omakotitaloa/vuosi).

Pientalotuotannon osalta vuosi 2022 oli runsas, sillä 191 valmistunutta asuntoa omakotitaloon tai paritaloon on reilusti yli kymmenen vuoden keskiarvon. Keskimäärin 2010-luvulla erillispientaloja valmistui noin 110 vuodessa ja myös 2020-luvun ensimmäiset vuodet noudattivat pitkän aikavälin trendiä.

Aloittaneet ja lopettaneet yritykset vuosittain

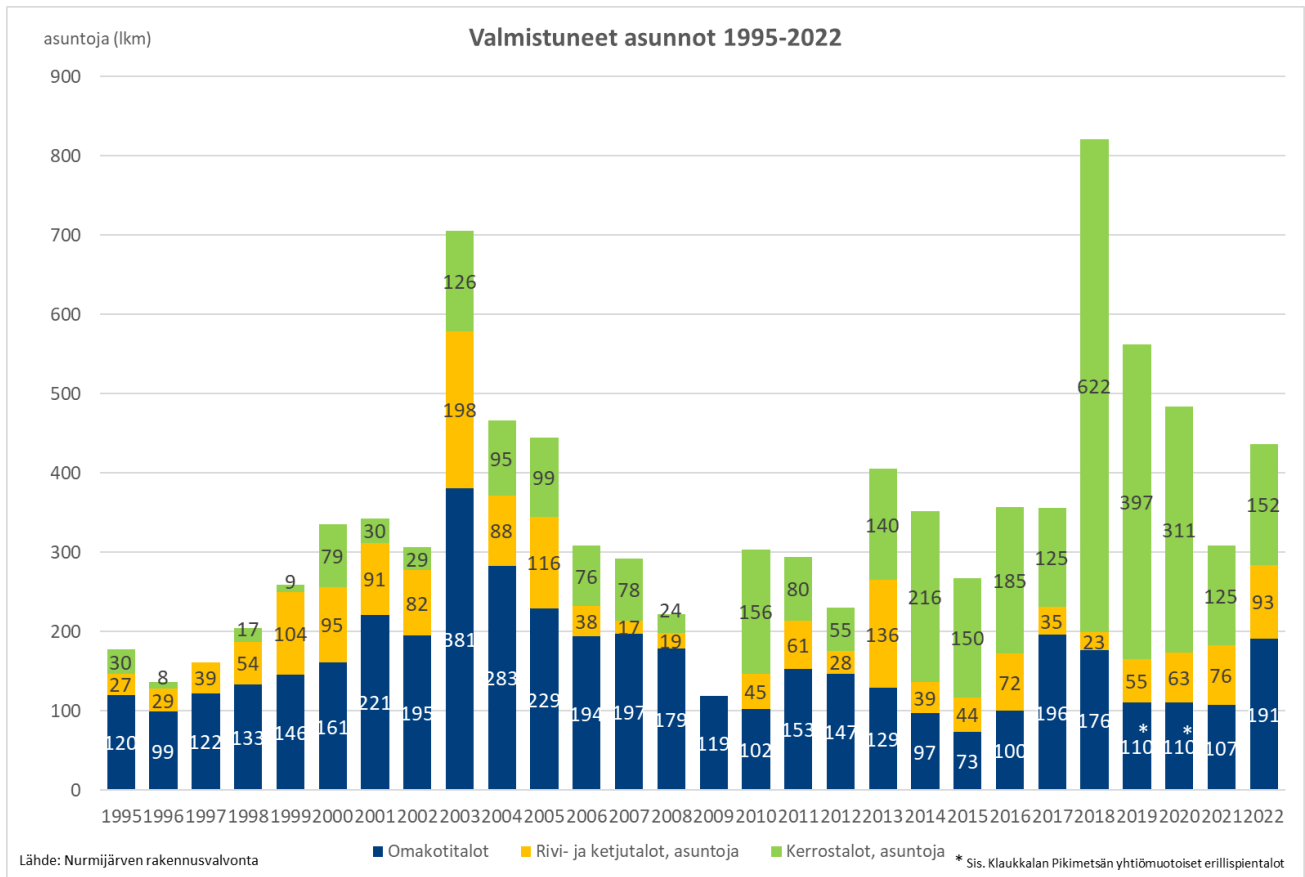
Myös rivitalorakentaminen oli aiempaa vilkkaampaa. Keskimäärin viimeisen kymmenen vuoden aikana on valmistunut reilut 50 rivitaloasuntoa, nyt lähes tuplasti (93 asuntoa).

Kerrostaloarakentamisen puolella valmistuivat erityisesti isot hankkeet Klaukkalan Ali-Tilkassa kaikkiaan reilut 150 asuntoa.

Asuntotuotannon tavoitteet Nurmijärvellä, MAL-sopimus 2020–2031 ja sopimuskausi 2020–2023

Helsingin seudun ja valtion välisen MAL-sopimusta 2020–2031 koskevan neuvottelutuloksen mukaan Nurmijärven vuotuinen asuntotuotantotavoite on 434 uutta asuntoa sopimuskaudella 2020–2023. Vuotuisesta asuntotuotannosta 20 % (Nurmijärvellä 87 asuntoa) tulee olla kohtuuhintaista valtion tukemaa asuntotuotantoa.

Vuoden 2022 osalta asuntotuotantotavoite saavutettiin (436/434). Kolmen vuoden (2022–2022) keskiarvo jää puolestaan 409 asuntoon. Vuonna 2022 valmistui 200 kohtuuhintaista valtion tukemaa asuntoa, joka on 46 % kokonaistuotannosta. Myös kolmen vuoden (2020–2022) keskiarvo 36 % ylittää MAL-tavoitteen. Vuonna 2022 valmistui lyhyen korkotuen sekä asumisoikeusasuntojen ara-asuntoja. Kohteet sijaitsevat Klaukkalassa ja Kirkonkylällä.

Kunnan tilikauden tulos asettui 8,4 milj. euroon. Toteutetun 5,0 milj. euron investointivaruksen jälkeen tilikauden ylijäämä asettui 3,4 milj. euroon.

Kunnan investointitaso laski edellisvuosien tasosta investointien omahankintamenon asettuessa 37,8 milj. euroon. Vuodelta 2022 siirtyi hankkeita vuodelle 2023. Merkittäviä investointeja talonrakennushankkeiden osalta olivat terveystalouden C-osan peruskorjaus, Nurmijärven pääkirjaston peruskorjaus, Röykän koulun peruskorjaus ja Lepsämän koulun uudisrakennus, joka valmistui helmikuussa 2023. Kunnallistekniikan rakentamisen nettokulut olivat 11,8 milj. euroa. Merkittäviä vuoden 2022 aikana edistettäviä ja toteutettavia hankkeita olivat mm. Vanha-Klaukan alue (ml. Lepsämäntie), Heinojan ja Kylänpään alueet, Metsä-Tuomelan alue, Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alue, Rajamäentien-Raalantien risteysalue sekä kevyenliikenteenväylä Klaukkalantien pohjoisosalla ja Perttulaan saakka.

Kunnan lainakanta asettui 227,9 milj. euroon. Velkaantumisen on hidastunut vuosien 2020-2022 aikana valtion koronatuikiitoimien ansiosta, investointien toteutuksessa aiempaa pienempänä ja verotulojen parantuessa. Lainakannan kasvu asettui vuonna 2022 10,7 milj. euroon. Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 25,6 milj. euroa ja lyhytaikaisten lainojen nettovähennys oli 15,0 milj. euroa.

Tilinpäätöslaskelmien tunnuslukujen perusteella kunnan taloudellinen asema ei oleellisesti muuttunut edellisvuodesta. Kunnan talouden vakavaraisuutta kuvaava omavaraisuusaste pysyi edellisvuoden tasolla 35,5 prosentissa. Tasapainoisen talouden omavaraisuusaste tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Kunnan lainojen ja käytettävissä olevien tulojen välistä suhdetta kuvaava suhteellinen velkaantuneisuus nousi 89,6 prosentista 90,9 prosenttiin. Kunnan tulorahoituksen riittävyyttä vieraanpääoman korkokuluihin ja pääoman lyhennyksiin kuvaava laskennallinen lainanhoitokate pysyi edellisen vuoden tasolla 1,3, joka osaltaan vahvistaa muiden tunnuslukujen tavoin kunnan talouden epätasapainon.

Selvitys tilikauden aikana toteutetuista talousarvio muutoksista

Kunnan tilinpäätösennuste vaihteli tilikauden aikana maltillisesti. Venäjän aloittama sota aiheutti huomattavaa epävarmuutta talousnäkymien ympärille tehden ennustamisesta haastavaa. Ensimmäisessä osavuositarkastuksessa tilinpäätösennustetta muutettiin noin 1,1 milj. euroa talousarviota pienemmäksi tuloksen jäädessä kuitenkin vielä 1,0 milj. euroa ylijäämäiseksi. Ensimmäisessä osavuositarkastuksessa esitettiin talousarvio muutoksena sivistys- ja hyvinvointitoimialalle 0,1

milj. euron menolisäystä. Ympäristötoimialan nettomenoja nostettiin 0,8 milj. eurolla tilakeskuksen vuokratuottojen pienentymisen ja kulumäärärahojen kasvun vuoksi. Aleksia -liikelaitoksen osalta tuottoarviota laskettiin 0,5 milj. euroa Keusoten ostamien ruokapalvelujen päättymisen vuoksi ja menoarviota laskettiin 0,3 milj. euroa Toreenin toiminnan päättymisen vuoksi ja Ateriakeitaan henkilöstömenojen laskun vuoksi. Investointimäärärahoihin esitettiin kunnallistekniikan rakentamisen osalta 0,8 milj. euron määrärahavähennys ja talonrakennuksen osalta 2,2 milj. euron määrärahalisäys.

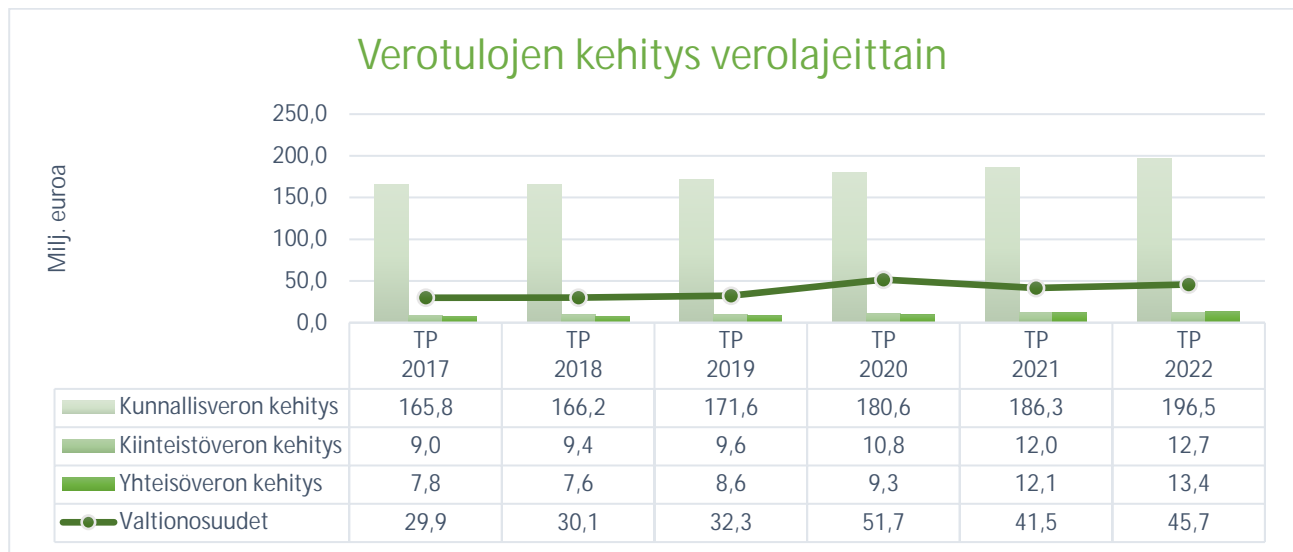
Kesäkuun osavuositarkastuksessa tilinpäätösennuste parani maltillisesti, yhteensä 0,8 milj. euroa. Tilikauden tulos asettui 1,8 milj. euroa ylijäämäiseksi. Toisessa osavuositarkastuksessa tehtiin talousarvion käyttötalousosaan muutos vain konsernipalveluiden osalta 0,1 milj. euroa, joka kohdistui Rajamäen uimahallin toimintatuen kasvattamiseen. Valtionosuusennustetta nostettiin 2,5 milj. euroa. Lisäksi investointimäärärahoja esitettiin pienennettävän 1,2 milj. euroa, josta kunnallistekniikan osalta oli määrärahavähennystä 1,9 milj. euroa ja talonrakennuksen osalta oli määrärahalisäystä 0,6 milj. euroa.

Syyskuun osavuositarkastuksessa tulorahoitukseen tehtiin varsinaiset talousarvio muutokset kesän jälkeisten verotuloennusteiden perusteella. Osavuositarkastuksessa verotuloennustetta nostettiin alkuperäisestä talousarviosta 5,8 milj. euroa. Rahoituserien osalta tehtiin 0,1 milj. euron määrärahavähennys. Varausten osalta tehtiin 4,4 milj. euron määrärahavähennys heikentyneen tulostuloksen vuoksi.

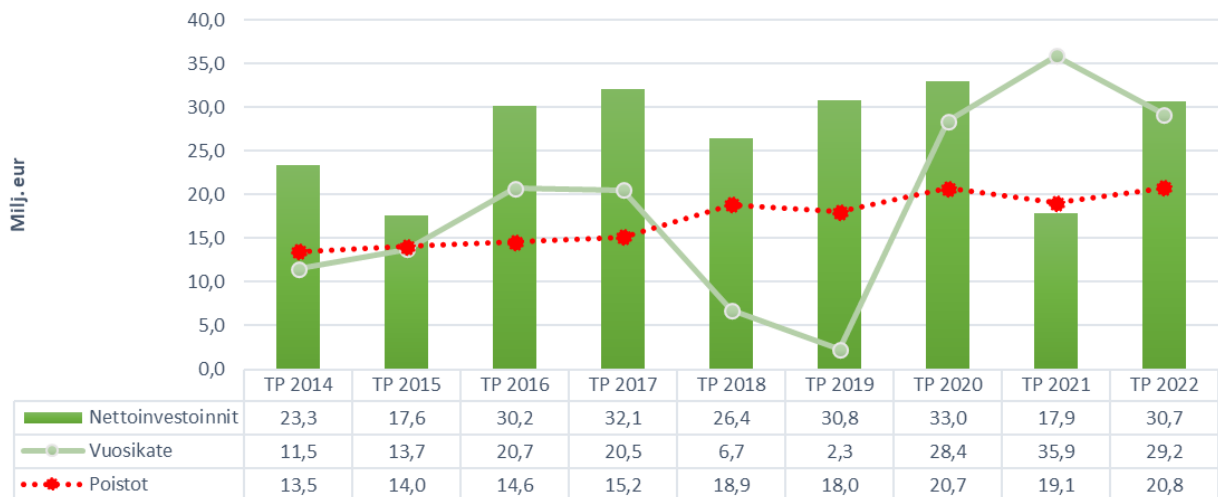
Lisäksi käyttötalouteen tehtiin useita talousarvio muutoksia, muun muassa sosiaali- ja terveystalouden budjettia korotettiin 8,0 milj. eurolla alkuperäisestä talousarviosta ja konsernipalvelujen nettomenoja nostettiin 0,2 milj. euroa. Sivistys- ja hyvinvointitoimialan nettomenoja nostettiin 1,6 milj. euroa ja ympäristötoimialan nettomenoja nostettiin 6,5 milj. euroa. Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tuottoarviota nostettiin 0,7 milj. euroa ja menoarviota nostettiin 0,1 milj. euroa. Aleksia -liikelaitoksen tuottoarviota nostettiin 0,3 milj. euroa. Syyskuun osavuositarkastuksen talousarvio muutosten perusteella kunnan palvelutuotannon nettomenot nousivat 15,3 milj. euroa. Investointimäärärahoja pienennettiin 7,9 milj. euroa.

Lisäksi osavuositarkastuksien ulkopuolisena talousarvio muutoksena esitettiin lisämäärärahaa 90 000 euroa omaehtoiseen liikunta- ja kulttuurietuun, jonka tarkoituksena oli tukea henkilöstön työhyvinvointia.

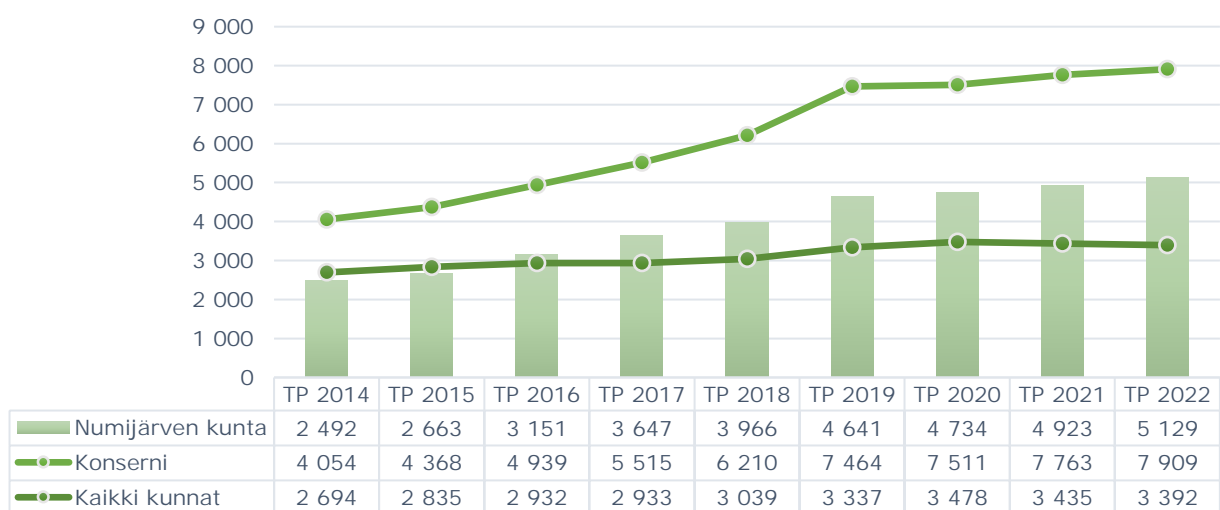
Verotulot ja valtionosuudet 2013-2022, milj. euroa

Nettoinvestoinnit, vuosikate ja poistot 2014-2022, milj. euroa (kunta+liikelaitokset)

Lainakanta 2014-2022, euroa/asukas (kunta+liikelaitokset)

Olellaiset muutokset kunnan toiminnassa

Sote-uudistus astui voimaan 1.1.2023 ja tämän myötä kunnan toiminnassa on tapahtunut merkittäviä muutoksia sosiaali- ja perusterveydenhuollon sekä pelastustoiminnan palvelujen siirryttyä hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Vuoden 2022 aikana valmistauduttiin uudistuksen mukanaan tuomiin muutoksiin ja sen vaikutuksiin kunnan tulo- ja menojen, toimintaan ja konsernirakenteeseen.

Merkittävin muutos kunnan organisaatorakenteessa oli palkanlaskentapalvelujen ulkoistaminen Sarastia Oy:lle vuoden 2022 lokakuussa. Palkanlaskentapalvelujen ulkoistamisen selvittäminen sisältyi NUUKA-toimenpidesuunnitelmaan ja vuonna 2021 kunnanhallitus teki periaateratkaisun ulkoistamisen selvittämisen käynnistämisestä. Päätös palvelun ulkoistamisesta tehtiin maaliskuussa 2022 (KHALL 77/2022).

Kunnan varasto- ja kuljetustoiminnoissa toteutettiin organisaatiomuutos 1.1.2022 alkaen, kun kunnan keskusvaraston toiminta siirtyi ympäristötoimialan teknisestä keskukselta konsernipalvelujen talous- ja strategiapalveluihin sijoittuvan hankintapalvelujen alaiseksi toiminnaksi. Samalla kunnan kuljetustoimintoja alettiin tuottaa keskusvaraston toimesta sisäisenä palveluna ja ulkoisen palveluntuottajan palveluista luovuttiin.

Palveluverkossa tapahtuneita muutoksia oli Klaukkalassa tammikuussa 2022 aloittanut yksityinen päiväkotihenkilöstö, Vaskomäen päiväkodin toiminnan lakkauttaminen 2022 loppupuolella ja uuden lapsiryhmän perustaminen Mäkituvan päiväkotiin. Aleksia-liikelaitoksen toiminnassa tapahtui muutoksia, kun siivouspalvelujen tuottaminen Keusotelle päättyi vuoden 2022 loppuun.

Nurmijärven kunnanvaltuusto on asettanut vuonna 2019 kunnalle kestävän kasvun NUUKA-ohjelman, joka on tähdännyt kunnan talouden tervehdyttämiseen. Vuonna 2021 kunnanvaltuusto asetti NUUKA:n toimenpidesuunnitelma, joka käsitti konkreettiset toimenpiteet kunnan ja Aleksia-liikelaitoksen palvelutuotannon sopeutuksista. Kunnan pitkän aikavälin talousennusteen heikentymisestä ja toimintaympäristön muutoksista

1.1.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan toimintaa tulevaisuudessa haastaa edelleen kunnan talouden ongelmat. Kunnan lainakanta on noussut 84,4 miljoonasta eurosta 228,7 milj. euroon aikavälillä 2012-2022. Tilikausien 2018 ja 2019 aikana alijäämiä on muodostunut yhteensä noin 28 milj. euroa. Myöskään tilikausien 2020-2022 positiiviset tulokset eivät varsinaisesti helpota kunnan taloudellista tilannetta,

johtuen kunnanvaltuusto päätti marraskuussa 2022 käynnistää NUUKA-ohjelman päivitystyön ja nimesi poliittisen ohjausryhmän johtamaan valmistelutyötä. Työn tavoitteellinen valmistumisaika on vuoden 2023 keväällä. Edellä esitetyllä talouden sopeutustyöllä tähdätään kunnan merkittävän velkaantumisen hillitsemiseen sekä alijäämäkierteen katkaisemiseen.

Vuoden 2022 aikana valmistuneet merkittävimmät kohteet olivat terveyskeskuksen C-osa, pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus sekä Röykän koulun peruskorjaus. Lepsämän koulun uudishankkeen rakentaminen tapahtui pääosin vuonna 2022, mutta valmistuminen ja käyttöönotto oli helmikuussa 2023. Kunnallistekniikan merkittävimpiä valmistelu- ja toteutuskohteita vuonna 2022 olivat mm. Vanha-Klaukan alue (ml. Lepsämäntie), Heinojan ja Kylänpään alueet, Metsä-Tuomelan alue, Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alue, Rajamäentien-Raalantien risteysalue sekä kevyenliikenteenväylä Klaukkalan pohjoisosalla ja Perttulan saakka.

Talousarvion sitovuudesta on säännelty talousarviossa. Oleelliset tilikauden 2022 talousarviopoikkeamat on käsitelty hallituksessa 27.3.2023 ja valtuustossa 19.4.2023. Merkittäviä poikkeamia muutetusta talousarviosta olivat sosiaali- ja terveyspalvelujen nettomenojen alitus noin 5,2 milj. euroa sekä sivistys- ja hyvinvointitoimialan nettomenojen 0,7 milj. euron alitus. Positiivisena poikkeamana rahoituserissä valtuusto on vahvistanut verotulojen 0,9 milj. euron ylityksen muutetusta talousarviosta. Lisäksi valtuusto on vahvistanut positiivisena poikkeamana lainakannan muutoksen alittumisen 4,6 milj. eurolla.

Kunnan konsernirakenteessa tapahtui muutoksia, kun kunnan tytäryhtiö Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy purettiin. Tytäryhteisö asetettiin selvitystilaan 21.4.2021 ja kaikki olemassa olleet vuokrasopimukset siirrettiin erillisillä menettelyillä Nurmijärven kunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä tai alkuvuodesta 2022. Selvitysmenettely vietiin loppuun vuoden 2022 loppupuolella siten, että kaikki yhtiön varat siirtyivät Nurmijärven kunnalle ja yhtiö lakkasi olemasta.

sillä tilikausien ennustetaan nopeasti painuvan alijäämäisiksi vuosikymmenen puolen välin jälkeen. Velkaantumisen ennustetaan kiihtyvän tulevaisuudessa erityisesti merkittävistä investoinneista ja käyttötalouden nousupaineista johtuen. Venäjän aloittama hyökkäyssota on vaikuttanut merkittävästi maailmantalou-

teen voimistuneen inflaation ja sitä seuranneen kiristyneen rahapolitiikan myötä. Näillä on suora vaikutus kunnan käyttötalous- ja investointimenoihin sekä korkokustannuksiin.

Ilman talouden sopeutustoimia kunnan edellisten tilikausien ylijäämät tulisivat syödyksi kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä sekä lainakanta nousisi yli 400 milj. euroon. Nykyisistäkin sopeutustoimista huolimatta kunnan velkaantumiskehitys on edelleen huolestuttavalla uralla. Uhkana on, että kunnan tase kääntyy alijäämäiseksi, joka osaltaan voi johtaa kriisikuntatarkasteluun, jos kunta ei säännellyssä määräajassa kykene kattamaan alijäämiä omaehtoisilla sopeutuksilla. Lisäksi voimakas velkaantuminen johtaa korkokulujen kasvuun sekä kasvattaa korkoriskejä pitkällä aikavälillä. Lyhyessä ajassa nähty korkoympäristön kiristyminen tulee kasvatamaan kunnan korkokuluja jo nykyisellä lainakannalla melkein kahdella miljoonalla eurolla vuodessa. Korkoriski ajoittuu erityisesti kuluvan vuosikymmenen puolivälin jälkeiseen aikaan, kun valtaosa kunnan isoista lainoista ja korkosuojauksista erääntyy.

Kunnan talouden sopeuttamisen kannalta keskeisessä asemassa on nykyisen palvelutuotannon tehostaminen toimitilaverkkoa ja toimitilojen käyttöä järjeistämällä. Kunnan palveluverkon kehittämisessä tulee erityisesti huomioida Nurmijärven kunnan väestön demografiset muutokset ja niiden vaikutukset palvelutarpeisiin. Riskinä on, että investoinneilla tuetaan nykyisen palveluverkon ylläpitämistä, vaikka väestölliset olosuhdemuutokset edellyttävät palveluverkolta erilaista tuottamisen rakennetta. Kunnassa tulisi tarkastella myös rohkeasti erilaisia palvelujen tuottamisen tapoja, varsinkin jos markkinoilla on kiinnostusta palvelujen tuottamiseen.

Lisäksi maankäytössä tulee vahvistaa infrahankkeiden priorisointia muun muassa arvottamalla niitä tulovirtavaikutusten ja pääoman kiertonopeuden perusteella (pääoman kiertonopeus = aikajänne maanpohjan hankinnasta sen jalostamiseen ja luovuttamiseen). Alueiden kehittämisessä on myös tärkeä huomioida kunnan olemassa oleva palvelutuotannon kapasiteetti suhteessa mahdollisesti kasvavaan väestöpohjaan. Mitä paremmin olemassa oleva palveluverkko tukee kasvavia palvelutarpeita uusien asuinalueiden avautuessa, sitä tehokkaampi taloudellinen nettovaikutus alueella on kun-

1.1.5 Nurmijärven kunnan henkilöstö

Strategiset tavoitteet

Henkilöstöohjelma eli Ilmiöntekijöiden käsikirja on linjannut henkilöstötyön ja -johtamisen kehittämistä vuosina 2020 ja 2021 (kunnanhallitus 16.3.2020 § 56). Ohjelma sai jatkoajan vuodeksi 2022 koronaepidemian hidastettua tavoitteiden toteuttamista. Yhteisten arvojen

nalle. Mikäli uusien asuinalueiden käyttöönotto edellyttää merkittäviä investointeja liikenneinfraan, tulisi näitä pyrkiä jaksottamaan suunnitelmallisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla eri vuosille. Kunta ei voi nojata liikaa velkarahalla tuotettuun kasvuun mikäli tulovirta ei missään kohtaa käännä positiiviseksi.

Nurmijärven kunnassa merkittävin kasvupaine käyttötaloudessa on aiemmin kohdistunut sosiaali- ja terveystalouteen, mutta sote-uudistuksen myötä vaikeimmin hallittavissa ollut menoerä poistuu parantaen talouden pitkän aikavälin ennustettavuutta. Sote-uudistuksen myötä yhtenä tulevaisuuden uhkakuvana on hyvinvointialueiden aloitushetkellä vallitseva rahoitusvaje ja sen syveneminen, joka voi pahimmillaan johtaa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaukseen. Yksi tulevaisuuden menokehityksen kannalta keskeinen osa-alue on TE2025-uudistuksen toteutumis- ja rahoitusmuoto.

Ukrainassa käynnissä oleva sota ja sitä seurannut inflaatiokehitys ja rahapolitiikan kiristyminen ovat vaikuttaneet huomattavasti Suomen talouskasvun tulevaisuuden kehitysnäkymään, jonka kasvuennusteet näyttävät entistä vaimeampina. Talouden ennakoitaan elpymään, mutta elpyminen näyttää hitaana, jolla osaltaan on vaikutuksia kunnan verotulojen kehittymiseen. Kunnan talouden tasapainottuminen edellyttää tuntuva tulorahoituksen kasvua vuosittain, sillä käyttötalousmenot ja poistot kasvavat vuositasolla isoista investointipaineista ja mm kunta-alan palkkaratkaisusta johtuen. Mikäli tulorahoituksen kehitys jää jälkeen menojen kasvusta, syventää tämä entisestään kunnan talouden tulojen ja menojen rakenteellisia ongelmia.

Toiminnallisesti kunnan lähtökohdat tulevaan ovat erinomaiset. Kunnan palvelut ovat verrattain laadukkaat ja niitä olisi mahdollista kehittää vielä parempaan suuntaan palveluverkkoa järjeistämällä. Kunnan sijainti hyvien liikenneyhteyksien varrella Helsinki-Tampere kasvukäytävällä on erinomainen ja vaikuttaa oleellisesti asuin- ja yritystonttien kysyntään ja edelleen rakentamiseen ja väestönkasvuun. Kunnan työttömyysaste on verrattain matala ja väestöllinen huoltosuhte kohtuullinen. Tämä vaikuttaa erityisesti kunnan kunnallisverotulopohjaan, joka on yksi maan vahvimpia.

ja hyvän työilmeen lisäksi henkilöstöjohtamisessa painotetaan positiivista ammattitaitoa, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä uudistuvaa johtamista. Ohjelman toteutumisesta on raportoitu vuosittain henkilöstökertomuksessa.

Koronapandemian vaikutukset

Kahden edellisen vuoden tavoin korona vaikutti palveluihin ja henkilöstön toimintaan vielä ensimmäisen puolivuotiskauden ajan. Koronasta eri tavoin johtuen henkilöstön sairauspoissalojen määrä nousi ennätyskorkealle tasolle ja oli yhteensä 20 kalenteripäivää henkilöä kohden. Vähitellen vuoden kuluessa pandemia laantui ja siihen liittyvät toimenpiteet ja ohjeistukset jäivät viimein taustalle, mutta erityisesti lasten ja nuorten palveluissa sen jälkivaikutukset tuntuvat vielä pitkään.

Valtuusto päätti vahvistaa henkilöstön työhyvinvoinnin tukea myöntämällä epassiin eli liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietuun 90 000 euron lisämäärärahan siten, että edun suuruus oli yhteensä 140 euroa henkilöä kohden.

Palkkojen korotukset

Kunta-alan valtakunnallinen sopimusratkaisu syntyi työtaisteluiden ja niiden uhkien jälkeen keväällä. Uusi virka- ja työehtosopimusten sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025. Virka- ja työehtosopimuksissa sovittiin useista eri muotoisista palkankorotuksista, joiden kustannusvaikutus sopimuskaudella on keskimäärin 8,79 %. Vuonna 2022 palkkoja korotettiin 1.6.2022 alkaen 2 % yleiskorotuksella (tehtäväkohtainen palkka vähintään 2300 euroa) tai 46 eurolla kuukaudessa (jos tehtäväkohtainen palkka alle 2300 euroa). Toinen vuodelle 2022 sijoittunut korotus oli 1.10.2022 maksuun tullut keskitetty järjestelyerä, jonka suuruus oli sopimuksittain 0,53 %, josta 0,03 % käytettiin perhevapaaudistukseen. Keskitetyn järjestelyerän jaosta päätettiin valtakunnallisesti sopijaosapuolten kesken.

Rakenteelliset muutokset

Aleksia -liikelaitoksessa toteutettiin organisaation muutos ja henkilöstön vähentäminen tuotannollisista ja taloudellisista syistä käydyn yhteistoimintaneuvottelun kautta.

1.1.6 Ympäristöasiat

Erityisesti ympäristöasiat otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa, jäte- ja vesihuollossa, kiinteistöhuollossa sekä vesienhoidossa ja vesiensuojelussa. Yleis- ja asemakaavatasoiseen suunnitteluun sisältyvät tarvittavat maisema-, luonto- ja muut ympäristöselvitykset. Maankäytön suunnittelun yhteydessä hankittu selvitystieto otetaan huomioon kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä sekä kaavan täytäntöönpanoon liittyvässä kunnallisteknisessä rakentamisessa ja muun rakentamisen ohjauksessa.

Palkanmaksupalvelut ulkoistettiin hankintamenettelyn jälkeen Sarastia Oy:öön lokakuun alusta lukien siten, että HR- ja palkanlaskennan järjestelmät eivät muuttuneet. Ulkoistaminen toteutui lokakuun alusta alkaen suunnitelman mukaisesti ilman erityisiä palkanmaksun häiriöitä, mutta muutos oli merkittävä esihenkilöiden ja henkilöstöasiantuntijoiden näkökulmasta.

Hyvinvointialueiden käynnistymisen valmistelu jatkui vuoden 2022 ajan. Kunnasta siirtyi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle 29 henkilöä, pääosin kasvun ja oppimisen tuen palveluista ja pieneltä osin Aleksia -liikelaitoksesta. Siirron valmisteluun liittyi yhteistoimintamenettelyjä ja palvelussuhdetietojen luovuttamista.

Henkilöstömäärän kehitys

Kunnan palveluksessa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 1769 henkilöä, mikä on 9 vähemmän kuin vuonna 2021. Henkilöstömäärä laski edelliseen vuoteen nähden 0,4 %. Henkilöstöstä vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa oli 78 % ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 22 %. Henkilöstömäärään sisältyy 24 työllistettyä.

Henkilöstötyövuosi eli HTV1 kuvaa henkilöstön määrää toteutuneen työpanoksen ja tuottavuuden näkökulmasta. Kaikki palveluksessa oloapäivät huomioiden HTV1 oli yhteensä 1738 (v. 2021: 1723).

Suomen työmarkkinoilla vallitsi kilpailu työvoimasta ja useissa ammattiryhmissä oli pulaa työntekijöistä ja rekrytoinneissa oli merkittäviä haasteita. Kunnan henkilöstön vaihtuvuus nousi selvästi aikaisempiin vuosiin nähden.

Henkilöstövoimavarojen kehityksestä ja tunnusluvuista raportoidaan tarkemmin henkilöstökertomuksessa.

Nurmijärven kunta tavoittelee 80 % päästöjen vähennystä vuoteen 2035 mennessä. Vuonna 2022 ilmastotyön ryhdyttämiseksi on perustettu ilmastotyöryhmä. Loppuvuodesta järjestettyjen ilmastotyöpajojen tuloksia hyödynnetään ilmastotyön toimenpidesuunnitelman sekä ympäristö- ja ilmasto-ohjelman laatimisessa.

Kunta on vuodesta 2011 lähtien sitoutunut KUUMA-kuntien yhteiseen Keski-Uudenmaan strategiseen ilmasto-ohjelmaan. Tärkeimpänä toimenpiteenä ilmasto-ohjelmassa on kuntien energiatehokkuussopimusten solmiminen. Kunta on solminut työ- ja elinkeinoministeriön kanssa kunta-alan energiatehokkuussopimuksen kaudelle 2017–2025, ja 2019 kunnanhallitus on hyväksynyt toimintasuunnitelman vuoteen 2025 saakka. Toimintasuunnitelmassa on nostettu esiin toimet ja toiminta-alueet, joissa kunta pystyy vaikuttamaan energiatehokkuuden parantamiseen ja joiden avulla pyritään saavuttamaan vuodelle 2025 asetettu 7,5 % energiansäästö tavoite. Tähän mennessä saavutettu säästö on 30 % säästö tavoitteesta. Keski-Uudenmaan strategisessa ilmasto-ohjelmassa kauden 2017-2025 energiansäästö tavoite on 9 %.

Nurmijärven Vesi-liikelaitos huolehtii toiminta-alueensa jätevesien käsittelystä ja osallistuu aktiivisesti kunnan alueen pohjavesien suojeluun.

Kunnan viemäroidyiltä alueilta tulevien jätevesien tehokkaalla puhdistuksella vähennetään osaltaan kunnan ympäristön ja osaltaan Suomenlahden ja Itämeren ravinnekuormitusta. Nurmijärven puhdistetut jätevedet virtaavat Klaukkalan osalta Luhtajoen kautta ja Kirkonkylän osalta suoraan Vantaanjokeen ja joki laskee edelleen Suomenlahteen. Nurmijärven jätevedenpuhdistuksessa syntyvä liete toimitettiin Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon osalta palvelusopimuskumppani Envor Oy:n toimesta Kekkilä Oy:n Metsä-Tuomelan tunnelikompostointilaitokseen ja Klaukkalan jätevedenpuhdistamon osalta Envor Oy:n biokaasulaitokselle jatkokäsittelyä varten.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistointiasopimuksen mukaisesti mm. Nurmijärven kunnan ympäristönsuojelun tehtävistä. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä sekä monipuolista ja ekologisesti kestävä luonnonympäristöä. Päämäärään

päästökseen ympäristökeskus tuottaa laadukkaita viranomaispalveluita sekä toimii ympäristöasioissa aktiivisena yhteistyökumppanina. Nurmijärven kunnan maksumuus ympäristönsuojelun palveluista Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle oli noin 600 000 euroa.

Kunnan vastuulla olevan jätehuollon on järjestänyt vuodesta 2019 Kiertokapula Oy. Kiertokapula Oy:n on kilpailuttanut seka- ja biojätteiden ja pakkausjätteiden kuljetuksen vuonna 2022, ja kuljetusurakat alkavat vuonna 2023. Vuonna 2022 biojätettä kerättiin kunnan kilpailuttaman sopimuksen perusteella. Asumisessa syntyvien lietteiden osalta Nurmijärvellä on voimassa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, jossa kiinteistön haltija kilpailuttaa ja sopii jätteenkuljetuksesta suoraan valitsemansa jätehuoltoyrityksen kanssa.

Nurmijärven kunnan merkittävimmät ympäristövastuut muodostuvat yhdyskuntajätteen kaatopaikkojen kunnostamisesta ja jälkihoidosta. Metsä-Tuomelan jäteaseman ympäristöluvan mukaiset vastuut jakautuvat kunnan ja Kiertokapula Oy:n välillä niin, että Kiertokapula vastaa päivittäiseen toimintaan liittyvistä vastuista, kunta kaatopaikan viimeistelystä ja jälkihoidosta.

Jätelain mukaisesti kunta on perinyt järjestämästään jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Jätehuollon tuotoista tehtiin vuosittain kirjanpidollinen jälkihoidovaraus, jolla kerrytettiin varoja mm. Metsä-Tuomelan kaatopaikan sulkemiseen ja jälkihoidon. Vuonna 2022 aloitettiin Metsä-Tuomelan jätetäyttöalueen II muotoilun ja sulkeamisen suunnittelu, sekä jäteaseman laitospuhdistamon kapasiteetin kasvattamisen suunnittelu. Suunnittelutöiden kustannukset, 14 276 euroa, katettiin jälkihoidovaruudesta.

Mutaanmäen ja Valkjärven 90-luvulla suljettujen kaatopaikkojen jälkitarkkailua jatketaan edelleen. Myös maanlajitusalueiden toimintaa ja tarkkailua jatketaan ympäristölupien mukaisesti.

1.1.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa kunta/kuntakonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Riskejä käsitellään ensisijaisesti vaikutuksiltaan kielteisinä tapahtumina, mutta myös menetetty mahdollisuus voi olla riski. Riskin merkittävyyttä arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden sekä mahdollisten seurausten vakavuuden kautta.

Riskienhallinnan tavoitteena on edistää taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan myös se, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

Toimiva riskienhallinta edellyttää järjestelmällistä ja ennakkoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan kokonaisuuteen kuuluvat keskeisesti myös menettelyt toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden seurantaan sekä riskeistä raportointiin.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tulokellisuus. Sisäinen valvonta on kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä.

Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehosta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tulokellisuuden arviointia. Nurmijärven kunnan päätöksentekoa, omaisuuden hallintaa ja sopimustoimintaa säätelevät lakien ja asetusten lisäksi mm. kuntastrategia, hallintosääntö, konserniohje, hankintaohje, varainhankinnan periaatteet ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on määritetty kunnanhallituksen 21.6.2021 hyväksymässä Nurmijärven kunnan sisäisen valvonnan ohjeessa.

Kunnassa on ollut käytössä riskien arviointia ja koordinaatiota tukeva 4Ks-ohjelmisto, joka kuuluu osaksi kunnan riskienhallinnanjärjestelmää. Kunta on päättänyt uudistaa riskienhallintaohjelmiston, jonka perusteella ohjelmiston kilpailutus on toteutettu vuoden 2021 aikana. Uusi ohjelmisto, Oreformin Rego, hankittiin

vuonna 2022 ja sen tavoitteena on tukea kunnan riskienhallintaan liittyvää arviointi-, luokittelu- ja koordinaatiotyötä entistä laajemmin.

Regon käyttöönotto on valmisteltu henkilöstöpalvelujen toimesta. Regoon ollaan tätä kirjoitettaessa liittämässä myös ilmoittajansuojelulain velvoittama ilmoituskanava väärinkäytösten varalta.

Ohjelmasta saadaan päätöksenteon käyttöön tietoa esimerkiksi tarvittavista kehitystoimenpiteistä. Tavoitteena on ennaltaehkäistä yleiseen etuun kohdistuvia uhkia ja vakavia haittoja, tunnistaa väärinkäytökset aikaisessa vaiheessa sekä parantaa organisaation riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen kyvykkyyttä. Lisäksi tavoitteena on, että kyky kuunnella ja huomioida henkilöstön huolia ja tarpeita parane.

Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat kunnan pitkän aikavälin tavoitteita ja niiden kannalta olennaisia menestystekijöitä uhkaavia riskejä. Kunnalle keskeisimpiä strategisia riskejä ovat maailman taloustilanteeseen ja sitä kautta myös kunnan talouteen liittyvät riskit sekä meneillään oleviin sote- ja TE2025-uudistuksiin liittyvät riskit. Taloudellisia riskejä on käsitelty myöhemmin kohdassa *Taloudelliset riskit*.

Venäjän sotatoimet Ukrainassa ovat osaltaan johtaneet markkinahäiriöiden kautta nykyiseen inflaatiokehitykseen sekä rahoitus- ja energiamarkkinoiden heilahteluun. Kyseinen kehitys tulee muuttuneena korkoympäristönä näkymään täysimääräisesti vuonna 2023 ja tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia yksityiseen kulutukseen ja sitä kautta yritysten toimintaedellytyksille, joka loppu kädessä heijastuu kunnan rahoituspohtaan.

Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta, jolloin sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoiminnan järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Uudistuksen toteutumiseen liittyvät riskit liittyvät kunnan kannalta erityisesti kunnan taloudellisen aseman muutokseen, omaisuuden hallintaan sekä paikallisten sote-palveluiden kehittämisen kontrollin menettämiseen. Myös sote-kiinteistöt aiheuttavat kunnalle merkittäviä omistusriskejä kiinteistöjen jäädessä kunnalle, varsinkin tilanteessa, jossa sote-tuotanto kohteissa päättyisi. Sosiaali- ja terveyspalvelut

ovat kunnan elinvoiman kannalta keskeisempiä palveluja ja riskinä on, että maakuntien sote-palveluverkon alueellinen mukauttaminen voi johtaa paikallisella tasolla palvelujen supistumiseen. Tällä olisi toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia kunnan elinvoimaan.

Toiminnalliset riskit

Kunnan palvelutuotanto nojaa suurilta osin erinäisten tietojärjestelmien varaan. Tietojärjestelmien toimimattomuus voi toteutuessaan hidastaa työskentelyä heikentäen tuottavuutta. Pahimmillaan järjestelmähäiriöt voivat johtaa palvelutuotannon väliaikaiseen kaatumiseen tai tietoturvaloukkauksiin. Kunnan ICT-infrastruktuuria arvioidaan säännöllisesti ja riskejä pyritään ehkäisemään huolellisella suunnittelutyöllä. Kunnan tietotekniikkapalvelut kontrolloivat kunnassa muun muassa ohjelmistojen ja ICT-laitteiden hankkimista niin, että jokaisen komponentin turvallisuus ja soveltuvuus kunnan ICT-ympäristöön voidaan varmistaa ennen sen käyttöönottamista tuotannossa. Tietotekniikkapalveluiden tehtävä on vastata myös osaamisen ja työvoiman turvaamisesta poikkeustiloissa muun muassa huolehtimalla alihankintasopimusten ajantasaisuudesta.

Osaavan henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet on merkittävä riski kunnan henkilötöytäntönsäiviselle palvelutuotannolle. Rakentamisen ja kiinteistöhallinnon osajapula on näkynyt Nurmijärven ympäristötoimialan rekrytoinneissa jo useamman vuoden. Viiveet vakanssien täyttämässä vaikuttavat oleellisesti kunnan toimintaprosesseihin, erityisesti pienissä asiantuntijavaltaisissa toimintayksiköissä. Myös henkilöstön työhyvinvointiin liittyvät riskit kasvavat merkittävästi, mikäli henkilöstövajeesta johtuva ylimääräinen kuormitus kääntyy krooniseksi. Kunta on pyrkinyt tehostamaan rekrytoimista erinäisin tavoin muun muassa hakuilmoituksia kehittämällä, aktiivisella rekrytointiviestinnällä ja työnantajamielikuvan parantamisella sekä tehtäväkuvien mukauttamisen mahdollisuuksia lisäämällä.

Viime vuoden tavoin keskeiseksi toiminnalliseksi riskiksi on arvioitu kunnan toimitilojen sisäilmaongelmat. Sisäilmaongelmat aiheuttavat palvelutuotannon järjestämiselle poikkeuksetta haasteita ja vakavassa sisäilmaongelmassa merkittäviä kustannuksia, mikäli sisäilmakorjaus vaatii laajoja, jopa runkorakenteisiin ulottuvia korjaustoimenpiteitä ja palvelutuotanto joudutaan siirtämään väistötiloihin. Sisäilmaongelmien varhainen toteaminen on tärkeää ongelmien laajenemisen ja ihmisten altistumisen ehkäisemiseksi.

Taloudelliset riskit

Kunnan talouden tasapainolla on suora vaikutus kunnan elinvoimatyön edistämiseen. Palvelujen kehittäminen ja investoiminen edellyttävät kunnan velkaantumisen hallintaa, jotta investointikyky säilyisi tulevaisuudessa ja rahoitusriskit eivät kasva liian suuriksi.

Kunnan talouden ongelmat liittyvät tulojen ja menojen väliseen rakenteelliseen epätasapainoon, josta johtuen kunnan velkaantuminen on ollut voimakasta useita vuosia ja tilikaudet ovat kääntyneet alijäämäisiksi. Varsinaiset talouteen liittyvät riskit keskittyvät korkean velkaantuneisuuden synnyttämiin korkoriskeihin sekä taseen ylijäämäpuskurin menettämiseen, joka osaltaan voi johtaa kriisikuntatarkasteluun. Kunnassa on käynnissä kestävään kehitykseen tähtäävä talouden sopeutustyö, joka pyrkii velkaantumisen hillitsemiseen sekä alijäämäkierteen katkaisemiseen. Kunnan talouden saattaminen tasapainoon lähivuosien aikana on erittäin tärkeää, sillä talouden ongelmat johtavat pitkittyessään lopulta palvelutuotannon laatutason laskuun, investointikyvyn heikentymiseen, korjausvelan kasvuun sekä verotuksen merkittävään kiristämiseen.

Velkaantumisen hillitseminen on tehokkain keino korkoriskien hallintaan. Sen lisäksi korkoriskejä pyritään hallitsemaan rahoituksen suunnittelussa siten, että rahoitusehdot tukevat sekä maturiteetin että korkosidonnaisuuden puolesta kunnan korkoriskien suojaamisen tavoitteita.

Sote-uudistuksen ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän lopettamisen myötä jäsenkunnille jää vielä taloudellisia riskejä ja epävarmuustekijöitä. Merkittävimmät näistä liittyvät palkkaharmonisaatio -asiaan, joka on parhaillaan keskusjärjestötason neuvotteluissa. Henkilöstöä edustavat järjestöt vaativat palkkojen tasaamista korkeimpiin palkkoihin eli ns. piikkipalkkoihin sekä palkkojen takautuvaa korvaamista henkilöstölle piikkipalkkojen mukaisesti vuoden 2021 alusta lukien. Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän arvion mukaan järjestöjen vaatimus takautuvista palkkasaatavista aiheuttaisi noin 17-18 miljoonan euron palkkakustannuksen. Meno on esitetty tilinpäätöksessä vastuuna liitetiedoissa palkollisen varauksen sijaan johtuen menon toteutumisen epävarmuudesta. Toisena merkittävänä riskinä on Itä-Uudenmaan poliisin tutkima petosrikoskokonaisuus, jonka käsittely on tutkintavaiheessa. Tilinpäätöksessä ei ole huomioitu mahdollisia euromääräisiä vaikutuksia, joita voi mahdollisesti kuntayhtymälle seurata.

Taloudellisten riskien arvioimisessa tulee huomioida myös kunnan takausriskit. Kunnan takausvastuut mui-

den yhteisöjen veloista olivat vuoden 2022 tilinpäätöksessä 27,1 milj. euroa. Kunnan takausriskien kehitystä arvioidaan velkaantumisen rinnalla säännöllisesti ja jokaisen takauksen osalta arvioidaan sen vaikutuksia kunnan toiminnalle mahdollisessa takausriskien realisoitumistilanteessa. Suurin osa takauksista on myönnetty omavelkaisena, jolloin päävelallisen maksukyvyttömyys-tilanteessa takausvastuu aktivoituisi siten, että kunta vastaisi päävelallisen jäljellä olevista lainavelvoitteista kuin omistaan. Takauksia myöntäessään kunnan tulee huolehtia riittävästä vastavakuuksista takausriskien minimoimiseksi.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen tai häviäminen esimerkiksi rikoksen tai muun vahingollisen tapahtuman seurauksena.

Kunnan vahinko- ja vastuuriskien seurauksia on rajattu kattavilla vakuutuksilla. Kunnalle lakisääteisiä vakuutuksia ovat tapaturmavakuutus ja liikennevakuutus, minkä lisäksi kunnalla on voimassa ryhmähenkivakuutus. Lakisääteiset ja muut pakolliset vakuutukset otetaan vähintään sen mukaisina, mitä lainsäädäntö ja muut määräykset edellyttävät. Omaisuus- ja keskeytysvakuutukset sekä toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset kilpailutetaan säännöllisin väliajoin niin, että kunnalla, sen liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on aina ajantasainen ja mahdollisimman laaja ja kattava vakuutusturva sekä vakuutusyhtiön tarjoamat riskienhallinta- ja vahinkojen torjuntapalvelut.

Kunnalla on käytössä vakuutusmeklaripalvelu vakuutusturvaan liittyvän riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi. Meklaripalvelu toteuttaa kunnan puolesta myös vakuutusturvan kilpailuttamisen. Kunnan omaisuusluettelo ja henkilöstö on käyty läpi vakuutusmeklarin kanssa vuosina 2020 ja 2021, jonka perusteella vakuutusturvaan on tehty tarvittavat päivitykset. Kunnan vakuutusturvan kokonaisuus on tarkoitus kilpailuttaa vuoden 2023 aikana.

Tilikauden 2022 aikana ei syntynyt merkittäviä henkilö- tai omaisuusvahinkoja.

Vireillä olevat oikeuskäsittelyt:

- 1) Lepsämän ja Valkjärven koulujen, Lähtelän huoltorakennuksen ja Sääksin kahvilarakennuksen tulipaloja koskeva oikeudenkäynti oli käsittelyssä hovioikeudessa loppuvuodesta 2022. Kunnan vahingonkorvausvaatimukset on määrätty käsiteltäväksi erillisessä oikeudenkäynnissä rikostuomion jälkeen. Tätä kirjoitettaessa tuomiota hovioikeuden käsittelystä ei ole vielä annettu. On odotettavissa, että sen jälkeen käräjäoikeuskäsittely alkaa mahdollisesti jo kevään 2023 aikana.
- 2) Nurmijärven kunnan Teboil Ab:n polttoainekortti on anastettu ja sillä oli suoritettu luvattomia tankkauksia huhtikuussa 2022. Kunta teki rikosilmoituksen poliisille ja esitti kirjalliset vaatimuksensa ja asia on tätä kirjoitettaessa syyteharkinnassa.
- 3) Ilvesvuori Pohjoinen II asemakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen on haettu muutosta hallinto-oikeudelta. Tätä kirjoitettaessa hallinto-oikeudelta saadun arvion mukaan päätös annetaan mahdollisesti huhtikuun 2023 aikana.
- 4) Alkuvuodesta 2022 kunta nosti moitekanteen Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa yksityistieasiassa. Oikeuskäsittely on tätä kirjoitettaessa kesken.
- 5) Kunnanvaltuuston yksityistieavustusten myöntämisperiaatteita koskevasta päätöksestä valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen alkusyksystä 2022. Asia on vireillä tätä kirjoitettaessa.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Tilikauden aikana ei ole ilmennyt tapahtumia, joissa toimielit tai toimialat olisivat jättäneet noudattamatta merkittävällä tavalla tai tarkoituksellisesti kunnan sääntöjä ja ohjeita (mm. hallintosääntö, kunnanhallituksen ja lautakuntien toimintasäännöt, sisäisen valvonnan ohje sekä kunnanhallituksen antamat ohjeet). Väärinkäytöksiä ei ole tehty sisäisen valvonnan ohjeen tarkoittamia ilmoituksia.

Valvontatoimenpiteet

Valvontatoimenpiteet perustuvat toimialojen sisäiseen omavalvontaan, keskitettyihin kertaluonteisiin valvontatoimeksiantoihin sekä kunnan tilintarkastajan tuottamiin väliraportteihin.

Valvonnassa on noussut esiin sopimushallinnan tarkemman ohjeistuksen puute, sopimushallinnan selkiyttäminen ja kunnan takausvastuisiin liittyvää riskien arviointia osana päätöksentekoa, ei vain yksittäisten takausten osalta, vaan kokonaisuutena huomioiden jo annettujen takausten kumulatiivinen riski sekä kunnan taloudellisen tilan kehitys ja näkyvä.

Avustusten jakamisessa noudatetaan avustussääntöjä ja harmaan talouden torjunnasta avustustoiminnassa –ohjetta.

Tavara- ja palveluhankinnoissa sekä talonrakennus- ja infrahankkeissa on keskitytty varmistamaan hankintojen suunnitelmallisuus ja yksittäisen hankinnan tarpeellisuus. Hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja kunnan hankintaohjetta.

Seuranta

Riskejä on pyritty hallitsemaan kiinnittämällä huomiota prosessien ajantasaisuuteen ja uusien työntekijöiden perehdyttämiseen. Säädöksiä, sääntöjä, määräyksiä ja päätöksiä on noudatettu. Omaisuutta on hankittu, luovutettu ja hoidettu hankintavaltuuksien ja toimintaa koskevien muiden sääntöjen mukaan. Toiminnassa on noudatettu Nurmijärven kunnan hallintosääntöä ja sisäisen valvonnan ohjeita.

Talousarvion vuositavoitteista on raportoitu säännöllisesti osavuositarkastuksissa. Säännöllinen valvonta toteutuu sopimuksien valvonnan, talousarvion toteutumisen seurannan sekä hyvän hallintotavan kautta.

Kunta valmistautui loppuvuodesta 2022 ottamaan käyttöön vuoden 2023 alusta tulevan ilmoittajansuojelulain edellyttämän ilmoituskanavan, jolla kunnan työntekijät voivat ilmoittaa työssään havaitsemistaan rikkomuksista tai väärinkäytöksistä.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Esitetty tuloslaskelma sisältää kunnan ja liikelaitosten ulkoiset tuotot ja kulut. **Tilikauden 2022 tulos** oli 8,4 milj. euroa ylijäämäinen. Edelliseen vuoteen verrattuna tilikauden tulos heikkeni 8,4 milj. euroa. Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena muodostuva toimintakate osoittaa, kuinka paljon kunnan palvelutuotannon nettomenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla. **Toimintakate** heikkeni edellisvuodesta noin 22,7 milj. euroa ja toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 13,2 prosenttia. **Verotulot** kasvoivat edellisvuodesta 12,2 milj. euroa eli noin 5,8 prosenttia.

Rahoitustuottojen ja -kulujen netto oli tilikauden 2022 osalta 1,4 milj. euroa positiivinen. Rahoitustuottojen ja -kulujen netto pieneni edellisvuodesta noin 0,4 milj. euroa, jota selittää merkittävästi aiempaa korkeampana toteutuneet korkokulut, joka on seurausta yleisestä korkotason noususta vuoden 2022 aikana.

Vuosikate osoittaa investointeihin käytettävissä olevan tulo-rahoituspohjan, joka on laskettu kunnan palvelutoiminnan vuosikulujen (toimintakate) ja tulo-rahoituksen (verotulot, valtionosuudet, rahoitustuottojen ja -kulujen netto) erotuksena.

Kunnan vuosikate laski 29,2 milj. euroon ja se heikkeni edellisvuodesta 6,7 milj. euroa. Vuosikatteen heikentymistä selittää toimintatuottojen lasku sekä toimintamenojen merkittävä kasvu, joka selittyy pääosin soten kustannusten kasvusta ja koronatukien poistumisesta. Asukaskohtainen vuosikate oli 657 euroa, kun edellisvuonna asukaskohtainen vuosikate asettui 813 euroon.

Vuosikate kattoi poistoista 140,4 % prosenttia, tasapainoisessa taloudessa prosenttiosuus asettuu vähintään 100 prosenttiin.

Poistot ja arvonalentumiset alittivat talousarvion 2,5 milj. eurolla niiden asettuessa yhteensä 20,8 milj. euroon. Poistot ja arvonalentumiset nousivat edellisvuodesta noin 1,7 milj. euroa, josta Rajakaaren alaskirjauksen osuus on 1,2 milj. euroa.

Tuloslaskelma, 1000€	2022	2021
Toimintatuotot	36 137	39 997
Valmistus omaan käyttöön	1 861	0
Toimintakulut	-278 540	-257 846
Toimintakate	-240 542	-217 849
Verotulot	222 582	210 366
Valtionosuudet	45 725	41 544
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1	0
Muut rahoitustulot	2 616	2 529
Korkokulut	-722	-13
Muut rahoituskulut	-480	-674
Vuosikate	29 179	35 902
Poistot ja arvonalentumiset	-20 779	-19 069
Tilikauden tulos	8 400	16 832
Tilinpäätössiirrot	-4 988	-13 788
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 413	3 045

Tuloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	13,2 %	15,5 %
Vuosikate/Poistot, %	140,4 %	188,3 %
Vuosikate, euroa/ asukas	657	813
Asukasmäärä	44 437	44 136

Tuotot, 1000€	2022	2021
Toimintatuotot	36 137	39 997
Verotulot	222 582	210 366
Valtionosuudet	45 725	41 544
Rahoitustuotot	2 617	2 529
Yhteensä	307 061	294 436

Kulut, 1000€	2022	2021
Henkilöstökulut	-80 582	-78 266
Palvelujen ostot	-171 676	-153 676
Aineet tarv. ja tavarat	-13 082	-12 037
Avustukset	-8 187	-8 634
Muut toimintakulut	-5 014	-5 233
Rahoituskulut	-1 202	-688
Poistot ja arvonalentumiset*	-20 779	-19 069
Yhteensä	-300 521	-277 603

* Poistot sisältävät poistoeron 12 500 euroa.

1.3.2.Toiminnan rahoitus

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kunnan ja liikelaitosten varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma muodostetaan tilinpäätöksen tuloslaskelmasta, investointiosasta ja taseesta.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja niiden myynnistä saadun rahan sekä investointeihin saatujen rahoitusosuuksien vaikutusta rahavaroihin. Kunnan ja liikelaitosten toiminnan ja investointien rahavirta oli 6,1 milj. euroa negatiivinen. Tämä kuvaa kunnan kokonaistoiminnan (käyttötalous ja investointitalous) rahoitusjäämää tilikaudella, joka joudutaan kattamaan joko vieraalla pääomalla ja/tai kassaa supistamalla.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavaroja, jotka kohdentuvat käyttötalouden ja investointien rahoittamiseen. Rahoituksen rahavirta oli 20,2 milj. euroa positiivinen. Kunnan lainakanta kasvoi tilikaudella 10,7 milj. euroa. Vuonna 2021 kunnan lainakanta kasvoi 10,5 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin tilikaudella 17,4 milj. euroa ja uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin 43 milj. euroa ja lyhytaikaisia lainoja lyhennettiin 15,0 milj. euroa nostoja enemmän.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos kuvaa toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirran erotusta. Se kertoo rahavarojen muutoksen tilikauden alun ja lopun välillä. Kunnan ja liikelaitosten rahavarat olivat vuoden päättyessä 45,0 milj. euroa. Lisäystä edelliseen tilinpäätökseen oli 14,1 milj. euroa. Rahavaroja on tarkoitus käyttää vuonna 2023 investointien rahoittamiseen ja lainojen lyhennyksiin.

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on 51,6 milj. euroa negatiivinen. Tämä kuvaa kunnan toimintaan sitoutunutta rahoitusvajetta, joka on pääasiassa tullut katetuksi vieraalla pääomalla. Tasapainoisessa taloudessa kunnalle ei pitäisi kertyä kumulatiivista rahoitusjäämää, vaikka yksittäinen tilikausi sinänsä voi toteutuakin rahoitusjäämäisenä. Nurmijärven kunnan osalta rahoitusjäämä on poikkeuksellisen suuri ja indikoi merkittävästä kroonisesta tulojen ja menojen epäsuhdasta.

Investointien tulorahoitusprosentti kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Vuonna 2022 tulorahoitus riitti kattamaan investointeihin tarvittavasta rahoituksesta 77,1 prosenttia. Tasapainoisessa taloudessa tulorahoituksen tulisi riittää pitkällä aikavälillä investointien rahoittamiseen. Kunnan tulisi mitoittaa investointinsa siten, että investointien tulorahoitusprosentti asettuisi vuosittain vaihteluvälille 80–120 prosenttia.

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Koska kunnan lainakannasta yli 20 prosenttia on kerta-lyhenteisiä lainoja, on lyhennyksen määräksi tunnusluku laskettaessa otettu laskennallinen lyhennys. Laskennallinen lyhennys on laskettu jakamalla lainakanta kahdeksalla. Kunnan lainanhoitokykyä pidetään tyydyttävänä, kun tunnusluvun arvo on yli yhden. Luotettavan kuvan lainanhoitokyvystä, saa tarkastelemalla tunnusluvun arvoa pidemmällä aikavälillä. Nurmijärvellä tunnusluku on pysynyt jo kolme vuotta tyydyttävällä tasolla olleen yli yhden. Kassan riittävyyden tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Rahoituslaskelma, 1000€	TP 2022	TP 2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	29 179	35 902
Tulorahoituksen korjaukset	-4 618	-6 238
Toiminnan rahavirta	24 562	29 664
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-40 485	-28 850
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 641	1 311
Pysyvien vastaavien hyödyk. luovutustulot	7 122	9 657
Investointien rahavirta	-30 723	-17 883
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 161	11 781
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-14	-14
Antolainasaamisten vähennykset	0	66
Antolainauksen muutokset	-14	52
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	43 000	35 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-17 371	-45 634
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-14 974	21 178
Lainakannan muutokset	10 656	10 544
Oman pääoman muutokset	-40	-9
Korottomien velkojen muutos	2 862	-6 796
Muut maksuvalmiuden muutokset	9 636	-19 546
Rahoituksen rahavirta	20 238	-8 959
Rahavarojen muutos	14 077	2 822
Rahavarat 31.12	44 953	30 876
Rahavarat 1.1.	30 876	28 053
Rahoituslaskelman tunnusluvut	TP 2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000€	-51 626	-59 844
Investointien tulorahoitus, %	77,1	130,4
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,3
Kassan riittävyys, pv	48,9	33,8
Asukasäärä	44 437	44 136

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase käsittää Nurmijärven kunnan sekä liikelaitosten, eli Nurmijärven Vesi- ja Aleksia -liikelaitosten taseet yhdisteltyinä. Sisäiset erät, kuten kunnan ja liikelaitosten väliset saatavat ja velat, eivät sisälly taseeseen.

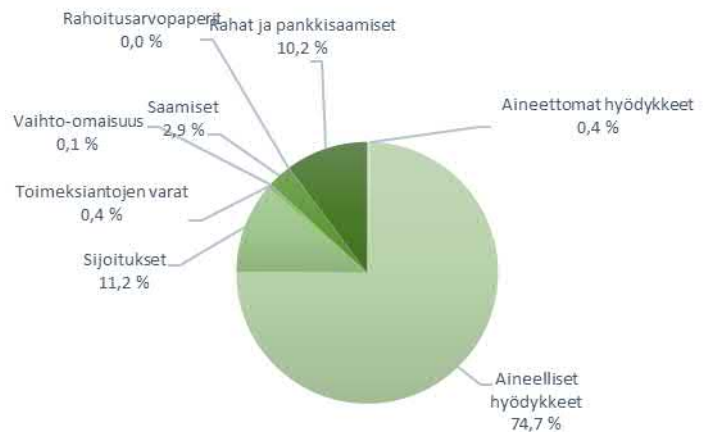
Vastaavaa

Pysyviin vastaaviin kuuluvat aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli tilikauden päättyessä 379,2 milj. euroa, lisäksi edelliseen vuoteen oli 14,6 milj. euroa.

Pysyvät vastaavat jakaantuvat aineettomiin hyödykkeisiin (1,9 milj. euroa), aineellisiin hyödykkeisiin (328,2 milj. euroa) ja sijoituksiin (49,2 milj. euroa). Aineellisissa hyödykkeissä merkittävimmät erät ovat rakennukset (114,7 milj. euroa), kiinteät rakenteet ja laitteet (90,5 milj. euroa) sekä maa- ja vesialueet (66,7 milj. euroa). Toimeksiantojen varat koostuvat välitetyistä valtion lainoista sekä lahjoitusrahastojen ja muiden rahastojen pääomista. Toimeksiantojen varoja oli vuoden päättyessä 1,9 milj. euroa.

Vaihtuviin vastaaviin sisällytetään vaihto-omaisuus (0,4 milj. euroa), pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset (12,8 milj. euroa), rahoitusarvopaperit (0,2 milj. euroa) sekä rahat ja pankkisaamiset (44,8 milj. euroa). Vuoden 2022 päättyessä vaihtuvia vastaavia oli yhteensä 58,2 milj. euroa. Siirtosaamisten lasku selittyy suurelta osin edellisvuoden tilinpäätökseen nähden Keusoten saamisten poistumisella.

TASE, 1000€	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	379 217	364 656
Aineettomat hyödykkeet	1 904	2 001
Tietokoneohjelmistot	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	1 904	2 001
Aineelliset hyödykkeet	328 156	313 060
Maa- ja vesialueet	66 719	65 917
Rakennukset	114 655	108 482
Kiinteät rakenteet ja laitteet	90 475	94 132
Koneet ja kalusto	2 618	2 118
Ennakkomaksut ja kesk. hankinnat	53 688	42 412
Sijoitukset	49 157	49 595
Osakkeet ja osuudet	31 901	32 352
Muut lainasaamiset	16 598	16 598
Muut saamiset	658	644
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 875	1 929
Valtion toimeksiannot	685	813
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 185	1 111
Muut toimeksiannot	5	4
VAIHTUVAT VASTAAVAT	58 222	50 733
Vaihto-omaisuus	423	373
Aineet ja tarvikkeet	423	373
Saamiset	12 846	19 484
Pitkäaikaiset saamiset	691	691
Muut saamiset	666	666
Siirtosaamiset	26	26
Lyhytaikaiset saamiset	12 155	18 793
Myyntisaamiset	3 080	3 197
Muut saamiset	1 218	956
Siirtosaamiset	7 856	14 639
Rahoitusarvopaperit	171	171
Osakkeet ja osuudet	171	171
Rahat ja pankkisaamiset	44 782	30 705
VASTAAVAA YHTEENSÄ	439 313	417 318

Vastattavaa

Kunnan oma pääoma oli vuoden 2022 lopussa 130,7 milj. euroa. Tästä peruspääoman osuus oli 83,3 milj. euroa, edellisten tilikausien oikaistun ylijäämän osuus 43,9 milj. euroa sekä tilikauden ylijäämän osuus 3,4 milj. euroa. Vapaaehtoisia varauksia on jäljellä poistoeroista 0,3 milj. euroa ja investointivarauksista tilikauden tuloksesta tehdyn 5,0 milj. euron investointivarauksen lisäksi aiempien vuosien investointivaraukset 19,8 milj. euroa. Pakolliset varaukset, 4,0 milj. euroa, koostuu Metsä-Tuomelan jäteaseman jälkihoitovarauksesta. Toimeksiantojen pääomissa on välitettyjä valtion lainoja 0,9 milj. euroa sekä lahjoitusrahastojen ja muiden toimeksiantojen pääomia 1,4 milj. euroa.

Vieras pääoma oli vuoden lopussa yhteensä 277,4 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen osuus oli 169,9 milj. euroa ja lyhytaikaisten lainojen osuus 107,5 milj. euroa. Lyhytaikaisiin lainoihin on kirjattu tilinpäätöskautta seuraavan vuoden sisällä erääntyvät pitkäaikaisten lainojen lyhennykset.

Muihin pitkä- ja lyhytaikaisiin lainoihin sisältyi siirtovelkoina lomapalkka- ja korkojaksotuksia sekä muita tilinpäätösjaksotuksia yhteensä 13,6 milj. euroa, ostovelkoja 8,9 milj. euroa, saatuja ennakoita 0,8 milj. euroa sekä muita velkoja 26,2 milj. euroa. Muista veloista liittymismaksujen osuus oli 23,1 milj. euroa.

Tunnusluvut

Omavaraisuusasteella mitataan kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuusaste pysyi edellisvuoden tasolla 35,5 prosentissa. Alle 50,0 prosentin olevan omavaraisuusasteen katsotaan merkitsevän kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Nurmijärven kunnalla tunnusluku on 90,9 prosenttia.

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Asukaskohtainen tunnusluku oli vuonna 2022 5 374 euroa.

Lainasaamisia ovat mm. kunnan tytäryhteisöjen, kuntayhtymien sekä osakkuus- ja muiden omistusyhteisöjen ja muiden yhteisöjen toimintapääoman rahoittamiseen maksuvalmiuden tukemiseksi myönnettävät lainat.

TASE, 1000€	2022	2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	130 677	127 304
Peruspääoma	83 332	84 195
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	43 932	40 064
Tilikauden yli-/alijäämä	3 413	3 045
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	25 069	20 081
Poistoero	269	281
Vapaaehtoiset varaukset	24 800	19 800
PAKOLLISET VARAUKSET	3 958	3 973
Muut pakolliset varaukset	3 958	3 973
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 230	2 328
Valtion toimeksiannot	843	971
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 185	1 111
Muut toimeksiantojen pääomat	203	246
VIERAS PÄÄOMA	277 379	263 632
Pitkäaikainen	169 887	142 454
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	146 520	120 891
Lainat julkisyhteisöltä	15	30
Saadut ennakot	235	526
Liittymismaksut ja muut velat	23 117	21 006
Lyhytaikainen	107 492	121 178
Joukkovelkakirjalainat	35 000	75 000
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	41 121	16 121
Lainat julkisyhteisöltä	14	13
Lainat muilta luotonantajilta	5 249	5 210
Saadut ennakot	523	1 642
Ostovelat	8 910	9 838
Muut velat	3 061	1 546
Siirtovelat	13 614	11 808
VASTATTAVAA	439 313	417 318

Antolainat kunnan tytäryhteisöjen ja muiden kunnallisia palveluja tuottavien yhteisöjen investointimenojen rahoittamiseen merkitään kunnan taseessa pysyvien vastaavien taseerään Sijoitukset.

Taseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	35,5	35,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	90,9	89,6
Kertynyt ylijäämä, 1000€	47 345	43 109
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	1 065	977
Lainakanta 31.12., 1000€	227 920	217 265
Lainakanta 31.12., €/asukas	5 129	4 923
Lainat ja vastuut, 31.12., 1 000 €	238 806	225 632
Lainat ja vastuut, €/asukas	5 374	5 112
Lainasaamiset, 1000€	16 598	16 598
Asukasmäärä	44 437	44 136

1.5 Kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma muodostetaan kunnan ja liikelaitosten tulos- ja rahoituslaskelmista. Tulot ja menot ovat ulkoisia. Kokonaistulo- ja menokäsitteet kattavat varsinaisen toiminnan ja investointien menot ja tulot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja rahankäytön.

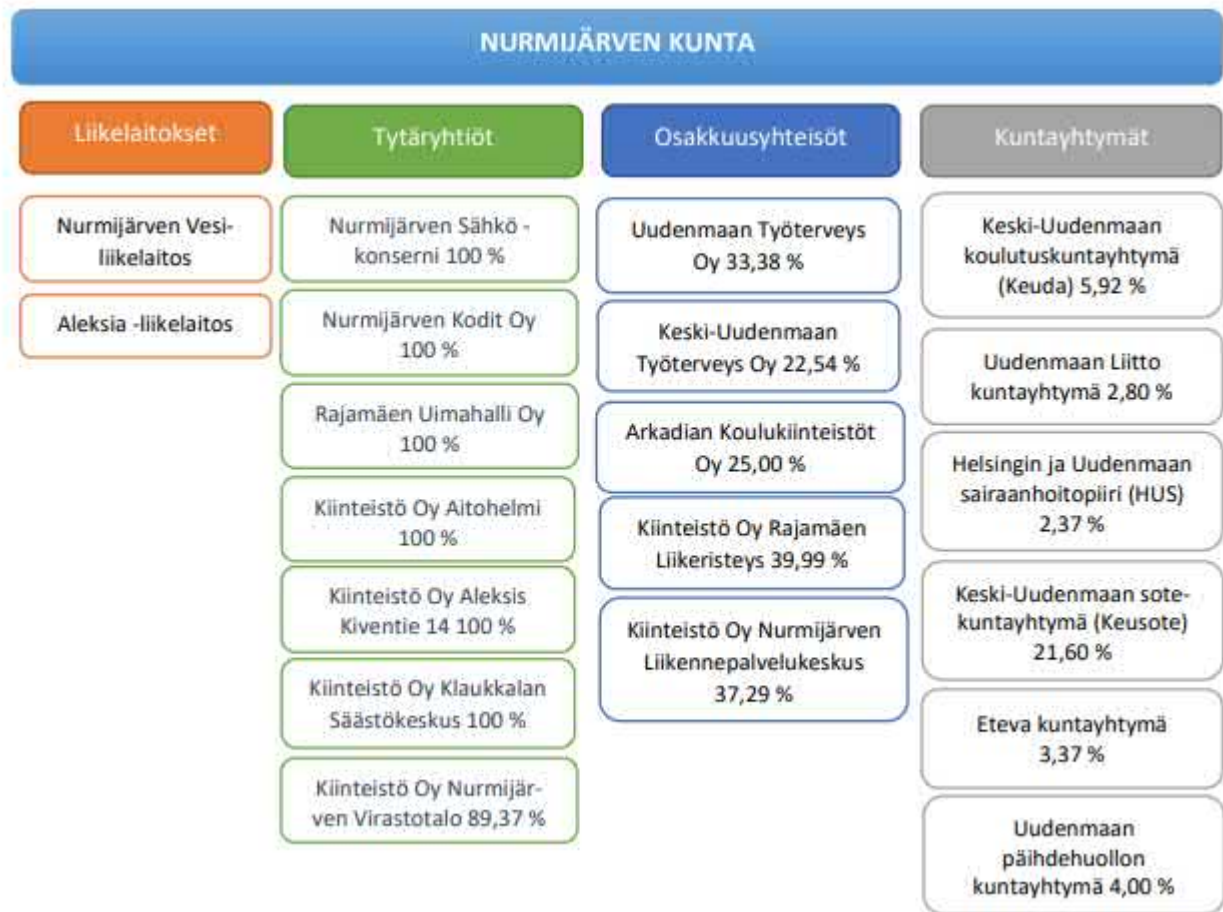
Kunnan kokonaistulot vuonna 2022 olivat 355,2 milj. euroa ja kokonaismenot 350,8 milj. euroa. Tulojen ja menojen erotukseksi muodostui 4,4 milj. euroa.

KOKONAISTULOT JA -MENOT, 1000 €, sisältää liikelaitokset

TULOT		%	MENOT		%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	36 137	10,2 %	Toimintakulut	278 540	79,4 %
			-Valmistus omaan käyttöön	-1 861	-0,5 %
Verotulot	222 582	62,7 %	Korkokulut	722	0,2 %
Valtionosuudet	45 725	12,9 %	Muut rahoituskulut	480	0,1 %
Korkotuotot	1	0,0 %	Satunnaiset kulut	0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	2 616	0,7 %	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			+/- Pakollisten varaustenmuutos	14	0,0 %
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-4 603	-1,3 %	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0	0,0 %
Investoinnit			Investoinnit		0,0 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 641	0,7 %	Investointimenot	40 485	11,5 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 122	2,0 %			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		0,0 %	Antolainasaamisten lisäys	14	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	43 000	12,1 %	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	17 371	5,0 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		0,0 %	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	14 974	4,3 %
Oman pääoman muutokset	0	0,0 %	Oman pääoman muutokset	40	0,0 %
	<u>355 221</u>	<u>100,0 %</u>		<u>350 779</u>	<u>100,0 %</u>

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Osakkuusyhtiöitä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen niiden vähäisen merkityksen takia.

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellisjuridista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhteisössä.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Nurmijärven kunnan konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhteisöt ja kuntayhtymät:

Kunnan kokonaan omistamat tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Aitohelmi
Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14
Kiinteistö Oy Klaukkalan Säästökeskus
Nurmijärven Sähkö Oy
Nurmijärven Kodit Oy
Rajamäen Uimahalli Oy

Kunnan osittain omistamat tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo
Keski-Uudenmaan Työterveys Oy
Uudenmaan Työterveys Oy
Arkadian Koulukiinteistöt Oy
Kiinteistö Oy Nurmijärven Liikennepalvelukeskus
Kiinteistö Oy Rajamäen Liikeristeys

Kuntayhtymät, joissa kunta on osakkaana:

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä (KEU-sote)
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS)
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä (Keuda)
Kuntayhtymä Eteva
Uudenmaan liitto kuntayhtymä
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä

Kunnan tarkat omistusosuudet kuntakonserniin kuuluvissa yhteisöissä on esitetty liitetiedoissa.

1.6.1 Konserniohjaus

Konserniohjauksesta on annettu määräykset kunnan hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Konserniohjeella ohjataan mm. valtuuston tytäryhteisöille asettamien omistajapolitiittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuttamista. Konserniohjeessa on annettu tarkemmat määräykset lisäksi konsernin ohjauksen, seurannan, raportoinnin ja valvonnan järjestämisestä.

Konsernijohdon muodostavat kunnanhallitus (1.8.2021 alkaen) ja kunnanjohtaja.

1.6.2 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuoden aikana käsiteltyjä asioita ovat olleet muun muassa omistajapolitiittisten linjausten hyväksyminen alkuvuodesta 2022, Vesi-liikelaitoksen toiminnan yhtiöittäminen, Nurmijärven Sähkö Oy:n kaukolämpöliiketoiminnan omistusjärjestelyjen käsittely keväällä 2022, kunnan omavelkaisen takauksen myöntäminen Nurmijärven Sähkö Oy:lle talven 2022-2023 maksuvalmiuden turvaamiseksi sekä kunnan edustukset yhteisöissä.

Vuosi 2022 ei sisältänyt oleellisia muutoksia konsernirakenteessa. Merkittävin muutos konserniyhtiöiden liiketoiminoissa oli Nurmijärven Sähkö Oy:n tekemä 7,5 milj. euron alaskirjaukset oman pääoman ehtoisista sijoituksista Fennovoima -hankkeen kariutumisesta johtuen. Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy:n purkamisesta päätettiin vuonna 2021 ja toiminnot sulautettiin osaksi kuntaa vuoden 2022 aikana. Toiminnan purkamisen perusteena on ollut yhtiön omistamien maa-alueiden kehittämistyön jännevittäminen siten, että kunta vastaa suoraan kehitystyöstä jatkossa. Maa-alueiden kehittäminen yhtiömuotoisesti on yhtiön operatiivisen liiketoiminnan pienimuotoisuudesta sekä yhtiön ylläpitoon liittyvistä kustannuksista johtuen todettu kannattamattomaksi. Konsernia koskevat oleelliset tilikauden tapahtumat on tytäryhtiöiden osalta esitetty tilinpäätöksen luvussa kuusi.

Konsernitalouden toteutuminen

Kuntakonsernin tilikauden tulos oli -4,4 milj. euroa. Konsernin toiminnan ja investointien negatiivinen rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli 96,0 milj. euroa, kun vuonna 2021 negatiivinen rahavirtakertymä oli 103,0 milj. euroa. Konsernin omavaraisuusaste laski vuoden 2021 31,1 prosentista 28,8 prosenttiin ja konsernin lainakanta nousi 342,6 milj. eurosta (7 763 euroa/asukas) 351,4 milj. euroon (7 909 euroa/asukas). Konsernin lainakannan kasvu selittyy pääasiassa emokunnan lainakannan nettokasvulla.

Talouden tunnuslukujen perusteella konsernin taloudellinen asema heikkeni edellisvuodesta. Merkittävämpänä tekijänä oli Nurmijärven Sähkö Oy:n tekemä 7,5 milj. euron alaskirjaus. Konsernin omavaraisuusaste on edelleen erittäin haastava, suhteellinen velkaantuneisuus korkea 84,9 prosenttia sekä laskennallinen lainahoitokate alhainen tunnusluvun ollessa 0,8. Konsernin taloudellista asemaa heikentävät emokunnan ja Nurmijärven Kodit Oy:n heikot taseet. Konsernin merkittävää velkausta selittää erityisesti 2010-luvulla toteutetut mitatut investoinnit.

1.6.3 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Nurmijärven kuntakonsernissa suurin taloudellinen ja toiminnallinen riski keskittyy emoyhteisön velkaantumiseen ja velkaantumisen korkoriskiin. Merkittävät palvelutuotannon kustannuspaineet sekä tulevaisuudessa toteutuvat investoinnit tulevat edelleen kasvattamaan tarvetta vieraan pääoman ehtoiselle rahoitukselle investointien rahoittamisessa.

Konsernin liiketoiminoista Nurmijärven Kodit Oy on selvästi velkaisin, mutta velkaantumiseen liittyvää riskiä laskee rahoitetun omaisuuden kuranttius sekä liiketoimintojen kohtuullinen kannattavuus. Yhtiössä on tehty kiinteistöomistusten salkutus sekä korjausvelkalaskelmien päivitystyö. Näiden tietojen perusteella yhtiössä arvioidaan säännöllisesti säilytettäviä kohteita, jotka tukevat yhtiön liiketoiminnan harjoittamista pitkällä aikavälillä ja kohteita, joista yhtiön on kannattavaa luopua liiketoiminnan kannattavuuden parantamiseksi ja taseasen vahvistamiseksi.

Nurmijärven Sähkö Oy:ssä investoiminen jatkuu tulevaisuudessa edelleen mm. säävarman sähköverkon rakentamisen myötä. Tuotantohankkeiden riskeistä merkittävimmät ovat markkinahintariskit sekä ydinvoimahankkeissa (Olkoluoto 3) laitosten valmistumisen aikataulu.

Yhtiön taseasema on vahva ja investointien tulorahoituskyky hyvä. Tämä vähentää oleellisesti tarvetta investointien vieraan pääoman ehtoïselle rahoitukselle.

Heikon tuloksen perusteella Rajamäen Uimahallin oma pääoma painui noin 4,2 milj. euroa negatiiviseksi. Ilman kunnan myöntämää 12 milj. euron pääomalainaa, liiketoiminnan heikko kannattavuus saattaisi yhtiön selvitystilaan. Yhtiön taloudellista tilannetta voidaan pitää haasteellisena ja yhtiön liiketoiminnan riittävän kannattavuuden varmistaminen edellyttääkin kunnan toimintaavustuksen tarkistamista tulevina vuosina. Samalla yhtiön tulee pyrkiä myynnin kasvattamiseen edelleen sekä jatkaa liiketoiminnan kustannustason keventämistä muun muassa energiasäästöjä tukevilla investoinneilla. Selvää kuitenkin on, että yhtiö ei pysty saavuttamaan riittävää markkinaehtoista kannattavuutta, mikä käytännössä tulee edellyttämään kunnan yhtiölle maksaman vuosittaisen toiminta-avustuksen korottamista tulevaisuudessa.

Kuntakonsernin taloudellisen aseman kannalta oleelliseksi muodostuu emokunnan kyky hidastaa velkaantumista tulevaisuudessa, erityisesti kun huomioidaan ympäristölliset paineet niin käyttötalouden kustannustason, korkoympäristön kiristymisen kuin myös tulorahoituksen kehittymisen osalta.

1.6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvontaa on suoritettu konserniohjeen mukaisesti. Konserniyhtiöiden hallituksiin ja yhtiökokouksiin on valittu kunnan edustajat konserniohjeen mukaisesti ja heille on tarvittaessa annettu ohjeet asioiden käsittelyyn. Kunnanjohtaja on tarvittaessa käyttänyt läsnäolo ja puheoikeuttaan tytäryhteisöjen hallituksen kokouksissa.

Kunta asettaa talousarviossaan toiminnalliset tavoitteet keskeisille konserniyhteisöilleen ja seuraa tavoitteiden toteutumista osavuosisikatsauksissaan.

Kuntakonsernin riskienhallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta ovat hyväksyttävällä tasolla.

1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma, 1000€	2022	2021
Toimintatuotot	285 996	282 299
Toimintakulut	-515 065	-489 986
Osuus osakkuusyhtiön voitosta(tappiosta-)	-97	5
Toimintakate	-229 166	-207 682
Verotulot	222 582	210 366
Valtionosuudet	49 750	45 188
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	82	68
Muut rahoitustuotot	925	2 108
Korkokulut	-1 640	-835
Muut rahoituskulut	-8 711	-719
	-9 344	622
Vuosikate	33 822	48 495
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-37 091	-30 341
Omistuksen eliminointierot	0	0
Arvonalentumiset	-1 165	0
	-38 256	-30 342
Satunnaiset erät	0	-12
Tilikauden tulos	-4 434	18 141
Tilinpäätössiirot	0	12
Tilikauden verot	-657	-882
Laskennalliset verot	-499	39
Vähemmistöosuudet	50	56
	-1 106	-775
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5 540	17 366
Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toimintatuotot/toimintakulut, %	55,5	57,6
Vuosikate/poistot, %	91,2	159,8
Vuosikate, €/asukas	761	1099
Asukasluku 31.12.	44 437	44 136
Tuloveroprosentti	19,75	19,75

Konsernirahoituslaskelma, 1000 €	TP 2022	TP 2021
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	33 822	48 495
Satunnaiset erät	0	-12
Tilikauden verot	-657	-882
Tulorahoituksen korjaukset	2 873	-5 993
Toiminnan rahavirta	36 039	41 609
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-57 066	-45 631
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 681	1 340
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 436	12 029
Investointien rahavirta	-46 949	-32 262
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 911	9 346
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	117
Antolainauksen muutokset	0	117
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 560	39 874
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 810	-51 441
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-20 941	26 184
Lainakannan muutokset	8 810	14 617
Oman pääoman muutokset	61	4
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-144	-151
Vaihto-omaisuuden muutos	-695	710
Saamisten muutos	9 553	-16 951
Korottomien velkojen muutos	6 781	-974
Muut maksuvalmiuden muutokset	15 496	-17 365
Rahoituksen rahavirta	24 366	-2 628
Rahavarojen muutos	13 456	6 718
Rahavarojen muutos		
Kassavarat 31.12.	78 222	64 766
Kassavarat 1.1	64 766	53 871
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-95 968	-103 429
Investointien tulorahoitus, %	62,2	109,5
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	1,1
Kassan riittävyys, pv	50,1	40,2
Asukasluku	44 437	44 136
Lainakanta	351 435	342 625
Laskennallinen lainanlyhennys	43 929	42 828

Konsernitase, €	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	559 776	553 973
Aineettomat hyödykkeet	5 259	4 598
Aineettomat oikeudet	547	511
Muut pitkävaikuttiset menot	4 711	4 087
Aineelliset hyödykkeet	535 665	524 119
Maa- ja vesialueet	69 066	68 781
Rakennukset	225 181	230 680
Kiinteät rakenteet ja laitteet	161 143	162 541
Koneet ja kalusto	5 738	5 476
Muut aineelliset hyödykkeet	1 358	1 282
Enn.maksut ja keskener. hankinnat	73 178	55 358
Sijoitukset	18 853	25 256
Osakkuusyhteisöosuudet	2 992	2 926
Muut osakkeet ja osuudet	10 676	17 144
Muut lainasaamiset	4 867	4 867
Muut saamiset	318	318
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 117	2 047
Valtion toimeksiannot	210	157
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 353	1 291
Muut toimeksiantojen varat	554	598
VAIHTUVAT VASTAAVAT	117 823	113 226
Vaihto-omaisuus	2 956	2 262
Aineet ja tarvikkeet	2 143	1 990
Keskeneräiset tuotteet	37	42
Valmiit tuotteet	0	0
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	776	230
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	826	826
Lainasaamiset	124	124
Muut saamiset	676	676
Siirtosaamiset	26	26
Lyhytaikaiset saamiset	35 820	45 372
Myyntisaamiset	17 777	15 260
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	4 331	4 249
Siirtosaamiset	13 711	25 864
Rahoitusarvopaperit	15 127	15 538
Osakkeet ja osuudet	172	172
Sijoitukset rahamark.instrumentteihin	1 325	1 408
Muut arvopaperit	13 630	13 958
Rahat ja pankkisaamiset	63 094	49 228
VASTAAVAA YHTEENSÄ	679 717	669 246

Konsemitase, €	2022	2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	195 163	200 645
Peruspääoma	83 332	84 195
Muut omat rahastot	14 562	14 562
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	102 808	84 521
Tilikauden yli/alijäämä	-5 540	17 366
VÄHEMMISTÖOSUUDET	74	150
PAKOLLISET VARAUKSET	4 979	4 964
Eläkevaraukset	14	14
Muut pakolliset varaukset	4 965	4 950
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 303	3 376
Valtion toimeksiannot	1 198	1 244
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 352	1 291
Muut toimeksiantojen pääomat	754	841
VIERAS PÄÄOMA	476 198	460 111
Pitkäaikainen vieras pääoma	325 196	293 156
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	265 518	236 145
Lainat julkisyhteisöiltä	15	30
Lainat muilta luotonantajilta	3 941	4 196
Saadut ennakot	235	526
Liittymismaksut ja muut velat	49 766	46 664
Laskennalliset verovelat	5 722	5 594
Lyhytaikainen vieras pääoma	151 002	166 955
Joukkovelkakirjalainat	35 000	81 474
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	46 947	20 764
Lainat julkisyhteisöiltä	14	16
Saadut ennakot	1 985	2 708
Ostovelat	22 910	24 499
Muut velat	8 067	7 173
Siirtovelat	35 675	30 286
Laskennalliset verovelat	404	36
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	679 717	669 246
Taseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	28,8	30,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	84,9	85,0
Lainat ja Vuokravastuut 31.12.	381 494	372 097
Konsernin lainat ja vuokravastuut, € / asukas	8 585	8 431
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	97 269	101 887
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / asukas	2 189	2 308
Konsernin lainat €/asukas	7 909	7 763
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	351 435	342 625
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	4 867	4 867
Asukasmäärä	44 437	44 136

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Nurmijärven kunnan tilikauden 2022 tulos ennen poistoeron muutosta ja varauksia on 8 400 344,87 euroa. Tulokseen sisältyvät kunnan liikelaitosten tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosäännösten mukaisesti niiden omilla kirjanpidoissa.

Kunnanhallitus esittää tilikauden 2022 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan kunnan suunnitelman mukaan kirjattuja poistoeroja 12 500 euroa
- Rajamäen kampuksen investointihankkeeseen kohdistetaan 5 000 000,00 euron investointivaraus

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen:

- Nurmijärven Vesi liikelaitoksen tilikauden ylijäämä 2 941 181,67 euroa siirretään johtokunnan esityksen mukaisesti liikelaitoksen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.
- Aleksia liikelaitoksen tilikauden ylijäämä 246 286,94 euroa siirretään johtokunnan esityksen mukaisesti edellisten tilikausien yli-/alijäämä –tilille.
- Nurmijärven kunnan tilikauden ylijäämä 225 376,26 euroa siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämä –tilille.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Kunnan alueiden hoidon tehostaminen siten, että vuoden 2020 laatuaste pystytään säilyttämään keskimäärin pienemmillä resursseilla

Mittari: auditointi tai tyytyväisyyskysely

- Yhdyskuntatekniset palvelut –kyselytutkimus valmistui aikaisempien vuosien tapaan syksyllä 2022 ja tulokset käytiin läpi teknisessä lautakunnassa loppuvuonna 2022. Kyselyn tulosten perusteella keskimääräistä huomattavasti heikompia tuloksia ja kehittämistarvetta on esimerkiksi puistojen, siisteysasioiden ja katujen kunnon osalta. Kohtuullisen hyvällä tasolla ovat esimerkiksi liikuntapaikat/reitit, uimarannat ja katuvalaistus. Alkuvuoden kovat talviolosuhteet sekä kotisivujen kautta saatujen vastausten suuri määrä vuonna 2022 suhteessa vuoden 2021 tilanteeseen ovat voineet jonkin verran vaikuttaa tuloksiin. Yhdyskuntateknisten palvelujen ym. ympäristötoimialaan liittyvien kyselyjen tulokset on koottu kunnan kotisivulle. Sieltä löytyvät esimerkiksi yhdyskuntateknisten palvelun kyselytutkimuksen tulokset vuodelta 2020–2022.

Liikenneturvallisuuden parantaminen

Mittari: liikenneonnettomuuksien määrän vertailu kolmeen edelliseen vuoteen (tavoitteena keskimääräistä pienempi määrä).

- Onnettomuustilastoraportti vuodelta 2021 on käsitelty teknisessä lautakunnassa lokakuussa 2022. Vuonna 2021 kunnan alueella tapahtui yhteensä 43 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista 3 johti kuolemaan ja 22 loukkaantumiseen. Onnettomuuksissa kuoli yhteensä 4 henkilöä vuonna 2021.
- Vuoden 2020 onnettomuustilastoraportin mukaan vuonna 2020 Nurmijärven kunnan alueella tapahtui yhteensä 42 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista 3 johti kuolemaan ja 22 loukkaantumiseen. Vuonna 2019 tapahtui yhteensä 61 kpl poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista 3 johti kuolemaan ja 26 loukkaantumiseen. Vuonna 2018 tapahtui yhteensä 68 kpl poliisin tietoon tullutta onnettomuutta, joista 39 johti loukkaantumiseen. Vuonna 2018 ei Nurmijärven alueella kukaan kuollut liikenneonnettomuuksissa. Vuonna 2017 tapahtui yhteensä 69 kpl poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista 2 johti kuolemaan. Poliisin tietoon tulleiden liikenneonnettomuuksien määrä on Nurmijärven kunnan alueella vähentynyt vuodesta 2017 vuoteen 2022. Liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä kuitenkin vaihtelee vuosittain. Kuolemaan johtaneita liikenneonnettomuuksia tapahtuu eniten valtion maantieverkolla, kuten valtatiellä 3 Hämeenlinnanväylällä, valtatiellä 25 Hangonväylällä ja kantatiellä 45 Hämeentiellä. Vuosina 2017–2020 ei kunnan katuverkolla tapahtunut kuolemaan johtaneita onnettomuuksia.

Aktiivisen maanhankinnan jatkaminen sekä monipuolisen tontti- ja asuntotarjonnan turvaaminen kilpailukykyiseen hintaan ottaen huomioon olemassa olevat palvelut

- Asemakaavoitusohjelmaa on toteutettu resurssien puitteissa. Henkilöresurssivajaus on aiheuttanut viivästyksiä Alkuvuodesta 2022 Astrakanintien ja Sorvitien asemakaavamuutokset ovat tulleet voimaan. Rantapuiston kaava on tullut voimaan. Kirkkonylästä Heinojan alueelta on tehty maakauppa. Kirkkotien varren maakaupassa oli päätetty käyttää etuosto-oikeutta. Päätöksestä valittiin, ja Helsingin hallinto-oikeus kumosi päätöksen.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yrittäjien kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakes päätöksenteko

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Joukkoliikenteen palauttaminen koronaviruskautta edeltävälle tasolle vaiheittain sekä käytön lisääminen vuoden 2019 tasosta

Mittari: Myytyjen Nurmijärvi-lippujen määrän vertailu vuosiin 2020 ja 2021 (tavoitteena keskimääräistä suurempi määrä).

- Vuonna 2020 Nurmijärvilippuja myytiin yhteensä 5 705 kpl ja vuonna 2021 4 415 kpl. Vuonna 2022 Nurmijärvilippuja myytiin 4 701 kpl, joten lipunmyynnissä on tapahtunut pientä kehitystä vuodesta 2021 vuoteen 2022.
- Vuonna 2020 nuorisolippuja myytiin yhteensä 3 380 kpl ja vuonna 2021 3 580 kpl. Vuonna 2022 nuorisolippuja myytiin yhteensä 3 705 kpl, joten myös nuorisolippujen myynnissä on tapahtunut pientä kehitystä vuodesta 2021 vuoteen 2022.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Kaikki Nurmijärven kunnan perusopetuksen päättäneet oppivelvolliset oppilaat aloittavat opiskelun oppivelvollisuuslain 4 § mukaisessa koulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, vaativan erityisen tuen koulutuksessa tai asuinkunnan järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Tavoitteeseen pääsemistä edistetään luomalla tehostetun ohjauksen toimintamalli monitoimijaisesti.

- Nurmijärvi on asuinkuntana saanut vuoden 2022 viimeisen vuosineljänneksen aikana ilmoituksen seitsemästä perusopetuksen piirissä olevasta tai perusopetuksen päättäneestä, ilman koulutuspaikkaa olevasta oppivelvollisesta. Koko vuonna ilmoituksia on tullut yhteensä 19 kpl. Näille nuorille on tarjottu yksilötasoisia ohjausta oppivelvollisuuden jatkamiseksi. Lisäksi ennakoivaa yhteistyötä oppilaitosten kanssa on lisätty, jotta saattaen vaihtaa -periaate toteutuisi entistä paremmin niiden oppivelvollisten kohdalla, jotka siirtyvät lukio- tai ammattiopinnoista asuinkunnan ohjausvastuulle.

Kehitetään sitouttavan koulu-yhteistyön malli, jossa nuorisotyö koulussa ja opetukseen sitomaton henkilöstö reagoi oppilaiden koulu-yhteisöön kiinnittymiseen liittyviin haasteisiin ja vahvistaa myönteisen toimintakulttuuriin kehittämistä sekä lisää oppilaiden sitoutumista koulu-yhteisöön.

- Syksystä 2021 lähtien kaikilla kunnan viidellä yläkoululla on toiminut opetukseen sitomaton työntekijä. Koulun nuorisotyöntekijät ja kouluvalmentajat ovat toimineet kukin omassa yksikössään ja pilotoineet koulu-yhteisöstä nousseiden tarpeiden pohjalta erilaisia yksilöllisen ja yhteisöllisen toiminnan ja tuen muotoja. Hankkeen alueyhteistyössä on valmisteltu opetukseen sitomattoman henkilöstön työnkuvaa ja käsikirjaa sekä oppilaan kouluun kiinnittymistä vahvistavaa toimintamallia sisältäen toimintamallin poissaolotilanteisiin. Kouluissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen saatiin 2-vuotinen avustus (ESAVI). Lisäksi kouluvalmentajatyön vahvistamiseksi ja laajentamiseksi on saatu opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustusta yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja vahvistamiseen vuodelle 2023.

Vahvistetaan ikäihmisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä digitaitoja suunnitelmalla Voimaa vanhuuteen – hankkeen alle ikäihmisten kulttuuripolku. Samalla kehitetään kunnan hyvinvointi-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen ja alan eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Laaditaan suunnitelma ja toteutetaan yksi pilottikokeilu.

- Voimaa Vanhuuteen –hankkeen ohjausryhmä, vahvistettuna kulttuuri- ja museopalveluiden edustajilla, on suunnitellut yhteistyössä kunnan yhdistystoimijoiden kanssa ikääntyneille kohdennetun harrastepassin, joka toimii käytännön kulttuuripolkuna. Passiin on kerätty kunnan eri yhdistysten tuottamia vapaa-ajanpalveluita, jotka ovat avoimia maksuttomaan kertatutustumiseen kaikille passin hankkineille ikääntyneille. Hyvinvointipasseja sai maksutta kunnan kirjastoista. Kokeilu päättyi vuoden 2022 lopussa. Lisäksi ikääntyneille markkinoitiin aktiivisesti kirjaston K-60 toimintaa, jossa yhdistyy kunnan kulttuuripalveluiden tarjonta.
- Kunta myös liittyi osaksi kansallista Kaiku-korttia, jolla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja festivaaleille, teatteriin tai kansalaisopiston kurssipaikkoja. Tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien lapsiperheiden, nuorten, aikuisten ja ikäihmisten osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä.

Tuetaan demokratian toteutumista lisäämällä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia kehittämällä kirjastoista matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka tarjoavat monimuotoisia keskustelufoorumeita kuntalaisille ja päättäjille. Luodaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa suoran vaikuttamisen toimintamalli, joka on käytössä vuoden loppuun mennessä.

- Ratamo-kirjastot hakivat kirjastojen demokratiatyön kehittämiseen valtion avustusta. Avustusta myönnettiin 30 000 euroa. Hankkeeseen palkattiin hanketyöntekijä, joka loi toimintamallin tapahtumakokeiluilla ja verkostoitumalla paikallisten päättäjien kanssa. Pääkirjastoon on palkattu tapahtumatoiminnasta vastaava kirjastonhoitaja, jonka tehtäväkuvaan kuuluu toimintamallin jalkauttaminen.

Vilpitys ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yrittäjien kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakes päätöksenteko

Alle kouluikäisten lasten ja perheiden kohtaamispaikan suunnittelu Klaukkalaan yhdessä Keusoten ja mahdollisten nurmijärveläisten yhdistysten ja seurakunnan kanssa. Kohtaamispaikka on osa Keusoten perhekeskusverkostoa. Tavoitteena on vahvistaa lasten ja vanhempien osallisuutta, vuorovaikutusta ja voimavaroja sekä tukea perheiden hyvää arkea, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Etsitään yhteistyökumppaneita mukaan toimintaan Nurmijärven alueelta ja etsitään tila toiminnalle vuoden 2022 aikana, niin, että toiminta voidaan aloittaa viimeistään vuoden 2023 alussa.

- Kohtaamispaikka Suopolun tuvan toiminta käynnistyi 1.11.2022 alkaen lapsiperheiden matalan kynnyksen kohtaamispaikkana. Kohtaamispaikan toiminnan suunnittelussa on huomioitu keväällä 2022 kuntalaisille tehty kysely (180 vastausta). Toimintaa suunnittelemassa ovat olleet mukana varhaiskasvatuksen, Keusoten, seurakunnan sekä liikunta- ja hyvinvointipalveluiden edustajat.
- Kohtaamispaikan valmistelusta on syksyn 2022 aikana vastannut hankerahoituksella työskentelevä koordinaattori. Lisäksi kohtaamispaikalla on työskennellyt syyskuusta 2022 alkaen osa-aikaisesti varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitaja ja 24.10.2022 alkaen kohtaamispaikan vastaava ohjaaja. Työntekijöiden henkilöstökulut kirjautuvat Varhaiskasvatuksen tuen uudistaminen – hankkeelle.
- Kohtaamispaikan toimintaan on suunniteltu viikkokulujärjestys, joka sisältää erilaisia lapsiperheille suunnattuja ryhmätoimintamuotoja mahdollistaen vertaistuen ja yhteisöllisyyden vahvistamisen. Kohtaamispaikan työntekijät organisoivat sekä arvioivat suunnitelmallisesti toimintaa ja ovat yhteydessä järjestöihin ja muihin toiminnan järjestäjiin sekä auttavat, tukevat ja ohjaavat perheitä tarvittaessa heidän tarvitsemansa tuen piiriin. Keusoten työntekijöistä varhaisen tuen perheohjaaja jalkautuu säännöllisesti kohtaamispaikalle. Myös seurakunnan työntekijä sekä varhaiskasvatuksen S2-opettaja osallistuvat säännöllisesti toimintaan perheiden kanssa. Yhteistyötoimien kanssa sovitaan muusta toteutettavasta toiminnasta (esim. seniorimuskari Nurmijärven opiston kanssa yhteistyössä).
- Samassa kiinteistössä toimiva avoin päiväkotitoiminta toteutetaan osittain (2 pv / viikko) yhteistyössä kohtaamispaikan toiminnan kanssa mahdollistaen perheille paremmin resursoitun toiminnan toteutuksen.
- Kohtaamispaikan toimintaa kehitetään jatkuvasti palautteen ja asiakasmäärien mukaisesti. Kohtaamispaikan ohjausryhmänä toimii kuntakohtainen työryhmä, jossa on monialainen edustus. Toiminnan laajentamista eri-ikäisten kuntalaisten kohtaamispaikaksi valmistellaan vuoden 2023 aikana.

Laaditaan vuoden 2022 aikana suunnitelma ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä liittyen huonoihin ravintotottumuksiin, vähäiseen liikuntaan, tupakointiin ja päihteiden väärinkäyttöön. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Työkäiset ja ikääntyneet ovat kohderyhmä. Toteutus vuodesta 2023 lähtien.

- Suunnitelman laatimista ja käytännön toimenpidettä varten on perustettu moniammatillinen yhteistyöryhmä, jossa on Keusoten, vapaaehtoisjärjestöjen ja kunnan edustus. Suunnitelma ja käytännön toteutus on suunnitteilla. Kurssista muodostui omaishoitajille kohdennettu hyvinvointikurssi, joka sisältää elintapoihin ja mielenhyvinvointiin liittyvää opastusta ja ohjeistusta sekä pieniä käytännön harjoitteita. Kurssi kokoontuu kerran viikossa, kuuden viikon aikana. Kyse intensiivikurssista.

Valmistellaan ikäihmisten ehkäisevän toimintakeskuksen - esimerkiksi olohuone-työryhmä, erilaista aktivoivaa, omaehtoista ja myös ohjattua toimintakykyä, hyvinvointia ja terveyttä ylläpitävää, sekä toiminnallinen verkosto - toimintamalli yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

- Ikäihmisten olohuone-työryhmä ohjasi toiminnan kehittämistä kokoontumalla säännöllisesti vuoden 2022 aikana. Käytännön toiminta käynnistyi yhteistyössä kunnan ja kirkon vapaaehtoisten, kunnan vapaa-ajan palveluiden, yhdistysten ja Nurmijärvi opiston kanssa Kirkonkylällä, Heikkarissa, syyskuun alusta alkaen. Lisämäärärajan turvin kunta palkkasi toimintaan koordinaattorin 31.12.2022 saakka. Toiminnan laajentamista varten on käyty keskusteluja sekä kartoitettu mahdollisia kunnan tiloja Rajamäen ja Klaukkalan alueelta. Järjestettävän toiminnan suunnittelua muissa asutuskeskuksissa ja mahdollista toiminnan pilotointia pyritään aloittamaan vuoden 2023 kevätkauden aikana.

Konsernipalvelut

Valmistellaan työllisyyspalvelujen kehittämiseksi ja uudistamiseksi työllisyyspalvelujen toimintamalli, joka tehostaa työllistymistä ja vähentää työmarkkinatuen kuntaosuuden maksuja. Toimintamallissa varaudutaan myös työllisyyspalvelujen mahdolliseen siirtymiseen kuntien tehtäväksi. Toimintamallin pohjalta laaditaan toimeenpanosuunnitelma.

- Työttömien työnhakijoiden lakisääteisten aktivointisuunnitelmien tekeminen otettiin Keusoten alueella kuntien omaksi tehtäväksi ja Nurmijärvellä suunnitelmia tehtiin erittäin merkittävä määrä eli noin 100 kpl. Jatkossa muuttunut lainsäädäntö siirtää suunnitelmien teon hyvinvointialueille. Keusote –kuntien yhteinen selvitys mahdollisesta työllisyysalueesta valmistui joulukuussa. Toteutus riippuu lainsäädännön vahvistumisesta vuonna 2023 ja kuntien päätöksenteosta.

Valmistellaan osallistavan budjetoinnin uudistettu toimintamalli, joka sisältää myös toimia, joilla vahvistetaan asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kunnan talouteen muutoinkin.

- Kunnanvaltuusto päätti vuoden 2023 talousarviokäsittelyn yhteydessä varata osallistavaan budjettiin 25 000 euron vuosittaisen määrärahan. Osallistava budjetointi toteutetaan vuoden 2023 aikana määrärahan puitteissa.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yritysten kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Kunta aktiivisesti varmistaa riittävän ja tarkoituksenmukaisen tonttivarannon varmistamisen maankäytön tavoiteohjelman mukaisesti.

Mittari: asemakaavoitusohjelman toteutuminen.

- Elinkeinoelämän tarpeita vastaavia kaavamuutoksia on tehty: Peltomiehenkujan ja Viirinlaakso I kaavamuutokset on hyväksytty. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavamuutos on hyväksytty elokuussa 2022 valtuustossa. Kaavan hyväksymispäätöksestä valittiin Helsingin hallinto-oikeuteen. Sudentullin työpaikka-alueen asemakaavan laatimista on valmisteltu. Asemakaavoitusohjelman toteutumisessa oli viivästyksiä asemakaavoituksen merkittävän henkilöstöressurssivajeen takia.

Konsernipalvelut

Kehitetään matkailutoimialan liiketoimintaa. Toimenpiteitä matkailun kehittämisessä on muun muassa:

- Alueen yritysten verkostoituminen ja tuotteistamisen tukeminen mm. yritystapaamisia järjestämällä sekä meno-paluu uudelle maalle –hankkeen työpajoilla
- Yritysten ja muiden matkailu- ja elämyspalveluiden tuottajien käyttöön on hankittu myyntialusta, joka kokoaa kaiken Nurmijärven tarjonnan yhteen paikkaan. Meno-paluu uudelle maalle –hankkeessa tuotettiin yhteistä kuntaspesifää kehikkoa tarjolla oleville tuotteille ja palveluille.
- Kunnan sisäisen matkailutyön kehittäminen yhteistyössä viestinnän, elinkeinon, maankäytön, liikuntapalvelujen ja kulttuurin kanssa
  - Matkailussa toimii oma kehittämisryhmä ja lisäksi kunnassa on toteutettu poikkihallinnollisia työpajoja matkailuvision kirkastamiseksi ja konkreettisten toimenpiteiden sopimiseksi. Matkailuohjelman tiimoilta on toteutettu kysely matkailualan yrittäjille ja toimijoille. Matkailuohjelman valmistelu aloitettu kunnassa ja ohjelmatyöhön on osallistettu paikallisia yrittäjiä ja muita matkailuverkoston toimijoita. Kunta rekrytoi uutta matkailukoordinaattoria joulukuussa 2022.
- Matkailuviestinnän kehittäminen ja jatkaminen mm. kunnan matkailusivut
  - Matkailuyritykset ja palvelut on koottu kunnan kotisivulle. Kunta julkaisi uudet Visit Nurmijärvi -sivut ja tapahtumakalenterin. Kunta on avannut Doerz-kauppapaikan. Kunta julkaisi Visti Nurmijärvi -esitteen ja matkailukartan, joka on jaettu jokaiselle kuntalaiselle. Visit Nurmijärvi -brändiä mainostettu sosiaalisessa mediassa, mainostauluissa, linja-autoissa ja Ruutu-tv-lähetyksissä ja paikallisissa tapahtumissa. Kunta järjestänyt kesällä Visit Nurmijärvi -kuvauksia matkailukesää 2023 varten.
- Sääksin alueen brändin kehittäminen
  - Sääksillä on uusi brändi-ilme, joka otettu käyttöön mm. Sääksin uimarannalla. Uimarannan sisäntuloportti uusittu ilmeen mukaisesti kesäksi 2022.

Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yritysten kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Strateginen linjaus

Strateginen linjaus: Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Konsernipalvelut

Työkyvyn johtaminen perustuen tiedolla johtamiseen ja selkeään johtamisjärjestelmään. Tavoitteena on, että työkyvyttömyyden kustannukset eivät kasva.

Työkykyjohtaminen perustuu toimivaan työterveysyhteistyöhön ja säännölliseen työkyvyttömyyden kehitystä kuvaavien tunnuslukujen seurantaan ja analysointiin. Työterveyshuollon ohjausryhmä seuraa työterveyshuollon palvelujen ja tavoitteiden toteutumista. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi selvästi vuoden 2022 aikana. Kasvu johtui koronaepidemiasta ja sen aiheuttamasta pitkittyneestä kuormituksesta, myös työtapaturmien määrä nousi.

Mittarit: sairauspoissaolojen lukumäärä 19,98 kalenteripäivää/hlö (2021: 16,29) ja niiden laskennallinen kustannus yhteensä 3 332 700 euroa (2 684 500 e), työtapaturmien lukumäärä 208 kpl (2021: 137), työterveyshuollon kustannukset 806 270 euroa (784 285 e).

Vahvistetaan valmentavaa johtamista ja yhdessäohjautuvuuden työkaluttuuria.

Henkilöstölle suunnattu kysely lokakuussa toteutettiin osana uuden henkilöstöohjelman valmistelua. Sen tarkoitus ja sisältö oli erilainen kuin varsinaisen henkilöstökyselyn, joten kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin kyselyihin nähden. Valmentavan johtamisen teemoja (oman ja tiimin työhyvinvoinnin johtaminen, esimiestyön tunnustusten jakaminen, strategian toteuttaminen) käsiteltiin vuoden aikana kuudessa esimiesareena –tilaisuudessa. Yhdessäohjautuvuuden työkaluttuurin projektia ei toteutettu henkilöstöpalveluiden resurssipulan vuoksi.

o Mittari: henkilöstökysely.

Vahvistetaan kunnan vahvaa ja myönteistä työnantajakuva, joka tukee rekrytoinneissa onnistumista.

Kunta on aloittanut työnantajakuva vahvistavan #Ilmiöntekijät-kampanjan, jonka yhteydessä on muun muassa tehty menestyksestä videoviestintää avoimista työpaikoista ja kuntatyöstä. Osana kampanjaa kunta on määritellyt tone-of-voicen yhtenäistämään viestintää ja työnantajakuva. Lisäksi kunta on tehostanut LinkedIn-viestintää uuden LinkedIn-tiimin kautta ja lanseerannut kunnan työntekijöille oman Ilmiöntekijät-tunnuksen ja Ilmiöntekijät-tuotteita. #Ilmiöntekijät-kampanja on tavoittanut vuoden 2022 aikana yli 9 miljoonaa. Somessa kampanjavidet ovat tavoittaneet yli 2,6 miljoonaa, yhteensä filmejä on katsottu noin 1500 tuntia ja niihin on reagoitu noin 62000 kertaa. Kampanja on ohjannut vuoden aikana kunnan rekrytointi-ilmoituksiin yli 15000 kävijää. Kaikkiaan rekrytointisivuilla on ollut 30 064 katselukertaa. Kunnan rekrytointisivut ovat olleet Kuntarekry-portaalin vierailummat maaliskuussa. Kunta on osallistunut #Ilmiöntekijät-teemalla rekrytointimessuille. #Ilmiöntekijät-kampanja valittiin vuoden parhaaksi rekrytointikampanjaksi Rekrygaalassa marraskuussa 2022. Kampanjaa jatketaan myös vuonna 2023.

o Mittari: rekrytoivien esimiesten laadullinen arvio. Arviointia ei toteutettu vuonna 2022 henkilöstöpalveluiden resurssipulan vuoksi.

Strateginen linjaus

Konsernipalvelut

Vuonna 2022 kunta panostaa markkinointiin lisätäkseen kunnan vetovoimaa asuinkuntana. Tavoitteena on tukea tonttimarkkinointia. Mittarit: kävijämäärän kehitys kunnan kotisivuilla (tonttisivut) vrt. 2021/2022 ja jätetyt tonttihakemukset (hakemusmäärä/tonttien lkm.).

Kunta lanseerasi maaliskuussa 2022 Paremmen arjen ilmiö -kampanjan: Paremmen arjen ilmiö -elokuvan ja -kampanjasivut. Kampanjan yhtenä tavoitteena on vahvistaa kunnan vetovoimaa ja brändiä. Kunta lanseerasi alkuvuodesta 2022 työnantajamielikuvaa ja rekrytointia tukevan #Ilmiöntekijät-kampanjan, joka on vahvistanut koko kunnan brändiä ja vetovoimaa. Kampanja on ehdolla Vuoden parhaaksi rekrytointikampanjaksi. Se on tavoittanut yli 9 miljoonaa (reach) ja kampanja on ylittänyt valtakunnalliset uutiskynnyksen useasti. Kunta on laatinut sponsorointiyhteistyösopimuksia paikallisten urheilijoiden kanssa, ja yhteistyön tuloksena on saavutettu laajaa näkyvyyttä. Nämä toimenpiteet ovat vahvistaneet kunnan vetovoimaa, vaikka eivät sisälly edellä asetettuun mittariin.

Taktisessa tonttimarkkinoinnissa tuettiin Vanha-Klaukan tonttihakua. Markkinointia kohdennettiin potentiaalisille omakotitalon/suuremman kodin ostajille ja rakentajille. Kevään 2022 tonttihaussa oli haettavana 30 tonttia ja syksyn tonttihaussa oli haettavissa 35 tonttia.

Mittari: Kävijöitä Vanha-Klaukan tonttisivuilla on vuoden 2022 aikana 23262 ja viime vuonna 18628 (1.1.-15.10.), joten kasvua sivukatseluissa on ollut noin 33 %. Yhteensä Vanha-Klaukan tontteja oli haettavana vuoden aikana 65 kpl, ja niihin saatiin yhteensä 249 hakemusta.

Vilhoisuus ja turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yrittäjien kunta

Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Strateginen linjaus

Ympäristötoimiala

Lisätään tuloja ja karsitaan menoja kunnan tarpeettomia toimitiloja ja maaomistuksia realisoimalla. Tarvittaessa jalostetaan omistuksia realisoinnin tehostamiseksi.

- Rajamaella vanha terveysasema ja neuvola sekä Slumppi on myyty. Porkkalan mökin ja virkistysalueen sekä Raalan ja Nummenpään koulujen myyntiä valmisteltiin.

Tehostetaan tilaomaisuuden käyttöä. Mitataan toimitilojen tilatehokkuudella.

Mittari: rakennusten määrän ja huoneistoalan väheneminen suhteutettuna asukaslukuun.

- Tilakeskus hallinnoi 118 kiinteistöä (sisältää myös vuokratut). Kiinteistö voi sisältää useita eri rakennuksia. Rakennuksia on kaiken kaikkiaan hallinnassa 285 kappaletta, joka on 12 kappaletta vähemmän kuin edellisenä vuonna ja väheneminen suhteutettuna asukaslukuun on -0,0003. Toiminnassa olevien tilojen huoneistoalojen kokonaismäärä on 193 943 m², joista kouluja 85 383 m², päiväkotia 22 980 m², ulosvuokrattuja terveyskeskuksia 13 268 m² ja muita ulosvuokrattuja tiloja 11 098 m². Tämän lisäksi muita tiloja on 61 214 m². Huoneistoalojen kokonaismäärä on vähentynyt edelliseen vuoteen nähden 4 268 m² ja väheneminen suhteutettuna asukaslukuun on -0,10 m². Rakennuksissa on kaiken kaikkiaan tyhjänä olevia tiloja 15 594 m².

Konsernipalvelut

Kunnan omistajaohjauksen ja päätöksenteon tueksi laaditaan kunnalle omistajapolitiittiset linjaukset -periaateasiakirja. Omistajapolitiittisten linjausten toteuttamiseksi asetetaan merkittävälle konserniyhteisölle säännöllisesti seurattavat omistajatavoitteet.

- Omistajapolitiittiset linjaukset on hyväksytty valtuustossa helmikuussa 2022. Linjauksissa todetaan yhteisöittäin peruste omistukselle sekä esitetään kunnan yhteisölle asettamat pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Lisäksi yhteisölle asetetaan vuosittain talousarvion yhteydessä omistajapolitiittisiin linjauksiin perustuvat vuosittaiset tavoitteet.

Arvioidaan konserniomistusten realisoinnin mahdollisuuksia ja luovutaan sellaisista omistuksista, joiden strateginen merkitys kunnalle on vähäinen, tai luovutaan omistuksista osittain, silloin kun se on strategisesti ja taloudellisesti perusteltua.

- Vuonna 2021 on toteutettu konserniselvitys Nurmijärven Sähkö Oy:n ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen konserni- ja omistusrakenteiden kehittämiseksi. Valtuusto on päättänyt konserniselvityksen jatkotoimenpiteistä helmikuussa 2022. Valtuuston päätöksen mukaisesti Nurmijärven Sähkö Oy:n kaukolämpöliiketoiminnan osalta ei toteuteta esitettyjä omistajajärjestelyjä. Nurmijärven Vesi Oy:n osalta kunnanvaltuusto päätti kesäkuussa 2022, että Nurmijärven Vesi -liikelaitos jatkaa toimintaansa nykytuotoisena eikä sitä yhtiöitetä. Näin ollen sitova tavoite konserniomistusten realisoinnista ei tule toteutumaan. Vuoden 2022 aikana on aloitettu Koy Klaukkalan Säästökeskuksen myynnin valmistelu omistajapolitiittisten linjausten mukaisesti.

Konsernipalvelut

Strategisen johtamisen ja kunnan palvelutuotannon ohjausmallin kehittäminen.

Laaditaan kunnalle päivitetty kuntastrategia. Kunnan strategista johtamisjärjestelmää kehitetään kuntastrategian päivittämistyön sekä uuden kuntastrategian jalkauttamisen yhteydessä. Tavoitteena on kehittää muun muassa vuosittavoitteiden asettamisen prosessia ja vahvistaa strategian toteutumisen seurantaa. Strategiaseurannassa käytettävät mittarit ja seurannan yleinen sähköinen visualisointi liittyvät osaksi toiminnan ja talouden raportointijärjestelmä Johdon Dashboardin kehittämistä.

- Uusi kuntastrategia hyväksyttiin valtuustossa maaliskuussa 2022. Kunnan strategisen johtamisjärjestelmän kehittämistä on jatkettu vuoden 2023 talousarviovalmistelun yhteydessä mittareiden ja strategisten vuosittavoitteiden laadinnalla sekä strategian jalkauttamistyöllä. Nurmijärven kunta on saanut hankerahoitusta vuosille 2022-2024 Fiksu kuntastrategia -hankkeeseen, joka tähtää kuntastrategian suunnittelun, toimeenpanon ja arvioinnin parantamiseen tiedonhallinnan, mittaroinnin ja tavoiteasetannan kehittämisen keinoin.

Kunnan palvelutuotannon ohjausmallin kehittäminen

Kehitetään kunnan palvelutuotannon ohjausmalli. Tämä tarkoittaa rullaavan palvelutuotannon kehittämismallin yhdistämistä palveluiden järjestämissuunnitelmaan (PJS) 2023. Tämän perusteella jatketaan tuotteistuksen, toimitilojen ominaisuusluokittelun sekä palvelutuotannon arviointikriteerien valmistelua. Lisäksi systematisoidaan palveluiden järjestämissuunnitelman päivittämiseen ja palvelutuotannon arviointiin liittyviä prosesseja.

- Palvelutuotannon ohjausmallia on kehitetty vuoden 2022 aikana rakentamalla uudenlaisia töitä tukevia poikkialueellisia rakenteita. Rullaavan palvelutuotannon kehittämismallille on perustettu oma ohjausryhmänsä joka on kokoontunut säännöllisesti vuoden 2022 syksyllä. Ohjausryhmän työtä on hyödynnetty mm. NUUKA-ohjelman päivittämistyössä. Ohjausmallin rakentaminen on pitkäjänteistä työtä joka vaatii talouden ja toiminnan suunnittelun prosessien kuvaamista ja kehittämistä. Kriittisistä henkilöstömuutoksista johtuen tuoteistustyön eteenpäin vieminen kuntaorganisaatiossa on hidastunut huomattavasti ja tuote- sekä suoritustietojen ajaminen laskentaympäristöön on kesken. Tietojen analysoimiseen kehitettyjä malleja on tarkoitus jatkojalostaa vuosien 2022 ja 2023 aikana. Toimitilojen ominaisuusluokitteluun kerättävien tietojen kartoittaminen ja tietojen visualisointiin hahmottelu on aloitettu vuonna 2021 ja työtä on jatkettu vuoden 2022 aikana. Kokonaisuus rakentuu pala palalta ja siihen vaikuttaa keskeisesti myös NUUKA-työssä tehtävät linjaukset.

Viljyissä ja
turvallinen Nurmijärvi

Sujuva arki

Yrittäjien kunta

Osaavien työntekijöiden
hyvin johdettu työpaikka

Aktiivinen vuoropuhelu
ja viestintä

Terve talous ja
linjakas päätöksenteko

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1 Sosiaali- ja terveystaloudet

Toimintakertomus vuodelta 2022

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	0	0	0	151 513	151 513	0 %	104 464
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0 %	91 407
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0 %	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	151 513	151 513	0 %	3 175
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0 %	9 882
Toimintakulut	-136 503 288	-8 002 712	-144 506 000	-139 436 257	5 069 743	4 %	-124 849 778
Henkilöstökulut	-1 400 000	0	-1 400 000	-1 386 371	13 629	1 %	-1 423 958
Palvelujen ostot	-135 103 288	-8 002 712	-143 106 000	-138 071 378	5 034 622	4 %	-123 443 351
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	0	0	0 %	-5 161
Avustukset	0	0	0	0	0	0 %	0
Muut toimintakulut	0	0	0	21 492	21 492	0 %	0
Toimintakate	-136 503 288	-8 002 712	-144 506 000	-139 284 744	5 221 256	4 %	-124 745 314

Sosiaali- ja perusterveydenhuolto - Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	0	0	0	151 513	151 513	0 %	104 464
Toimintakulut	-84 471 198	-5 198 802	-89 670 000	-86 157 976	3 512 024	4 %	-75 508 033
Toimintakate	-84 471 198	-5 198 802	-89 670 000	-86 006 463	3 663 537	4 %	-75 403 569

Erikoissairaanhoito - Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri -kuntayhtymä

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0 %	0
Toimintakulut	-52 032 090	-2 803 910	-54 836 000	-53 278 281	1 557 719	3 %	-49 341 745
Toimintakate	-52 032 090	-2 803 910	-54 836 000	-53 278 281	1 557 719	3 %	-49 341 745

Olelliset tapahtumat tilikaudella

Vuosi 2022 oli neljäs ja viimeinen vuosi, kun Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä toimi Nurmijärven kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuottajana. Kuntayhtymän toiminta on jakautunut kolmeen palvelualueeseen, ikäihmisten ja vammaisten palvelualue, Terveystaloudet ja sairaanhoito -palvelualue sekä Aikuisten mielenterveys-, päihde- ja sosiaalipalvelujen ja lasten, nuorten ja perheiden palvelualue. Tukipalveluja tuottaa strateginen kehittäminen ja tukipalvelut -kokonaisuus.

Sosiaali- ja terveystalouden kustannuksiin sisältyi läpi vuoden huomattavaa epävarmuutta. Sosiaali- ja terveystalouden alkuperäinen talousarvio oli 11,6 milj. euroa vuoden 2021 tilinpäätöstä korkeampi. Vuoden 2021 tilinpäätöslukuja pienensi valtion suoraan kuntayhtymälle kohdennetut koronatukitoimet. Nurmijärven kunta oli varannut sosiaali- ja terveystalouden alkuperäiseen talousarvioon 3,6 milj. euroa enemmän määrärahoja kuin kuntayhtymä, joten edellistä vuotta suurempi kustannusten kasvu oli nähtävillä.

Koronakustannuksiin saatiin Nurmijärven osalta valtionavustusta merkittävästi edellisvuotta vähemmän yhteensä noin 4,0 milj. euroa, joka sisälsi myös aiemmalle vuodelle myönnettyjä avustuksia. Keusote haki jäsenkuntien puolesta valtionavustukset ja ne näkyivät vuoden 2022 tilinpäätöksessä pienentyneinä palvelujen ostoina kuntayhtymältä. Kolmannessa osavuosisikatsuksessa valtuustolle esitettiin 8,0 milj. euron talousarviomuutosta, joka pohjautui Keusoten ennusteeseen lopullisesta toteumasta. Sosiaali- ja terveystaloudet toteutuvat lopulta 5,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

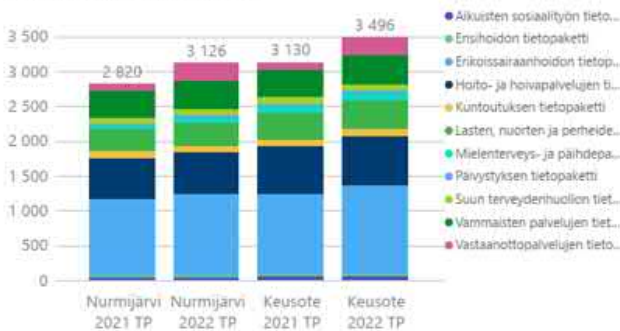
Keusoten oman toiminnan osalta nettomenot alittuivat muutetusta talousarviosta noin 3,7 milj. euroa. Keusoten oman toiminnan ennusteeseen sisältyi läpi vuoden merkittävää epävarmuutta. Kolmannessa osavuosisikatsuksessa tilinpäätösennustetta nostettiin 5,2 milj. eurolla johtuen palvelutarpeiden kasvusta, hintatason

noususta ja henkilöstön saatavuuteen liittyvistä kustannuksista.

Muutos tietopaketeittain (1000€)							
Tietopaketti	2020 TP	2021 TP	2022 TP	Muutos 21-22 (€)	Muutos 21-22 (%)	Muutos 20-22 (€)	Muutos 20-22 (%)
Oma toiminta	79 926	87 364	88 357	994	1,1 %	8 431	10,5 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	1 947	1 758	1 672	-85	-4,9 %	-274	-14,1 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	26 161	25 238	26 344	1 106	4,4 %	183	0,7 %
Kuntoutuksen tietopaketti	2 778	4 623	4 188	-435	-9,4 %	1 410	50,7 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	14 178	13 559	14 651	1 092	8,1 %	473	3,3 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	2 579	2 544	3 206	663	26,1 %	627	24,3 %
Päivystyksen tietopaketti	965	1 105	1 395	290	26,3 %	430	44,5 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	3 443	3 867	4 118	251	6,5 %	675	19,6 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	14 368	16 376	18 281	1 905	11,6 %	3 913	27,2 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	13 506	18 294	14 501	-3 793	-20,7 %	995	7,4 %
ESH	48 071	49 745	53 620	3 875	7,8 %	5 549	11,5 %
Ensihoidon tietopaketti	1 445	1 591	1 621	30	1,9 %	175	12,1 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	46 626	48 154	51 999	3 846	8,0 %	5 374	11,5 %
Yhteensä	127 998	137 108	141 977	4 869	3,6 %	13 980	10,9 %

Keusoten oman analyysin mukaan Nurmijärven kunnan kustannukset ovat kasvaneet vuoden 2022 aikana 3,6 prosenttia, joka tarkoittaa euromääräisesti 4,9 milj. euroa. Vertailusta on poistettu korona-avustukset vertailukelpoisuuden vuoksi. Tietopaketeittain tarkasteltuna kasvu on ollut suurinta hoito- ja hoivapalveluissa, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä vammaisten palveluissa. Vastaanottopalveluiden osalta laskua oli 3,8 milj. euroa edelliseen vuoteen nähden. Vuosien 2020-2022 aikana kustannukset ovat nousseet kaikissa muissa palveluissa paitsi aikuisten sosiaalityössä. Koronapandemian vaikutukset näkyivät edelleen koko vuoden osastojen ja kotisairaalan toiminnassa. Suun terveydenhuollon tarkastusjonoa purettiin perus- ja lisätöiden lisäksi ostopalveluna. Toimintavuotta leimasi valtakunnallisesti syvenevä henkilöstöpula, mikä heijastui kaikkiin Keusoten palvelualueisiin. Henkilöstöpulaa jouduttiin korjaamaan vuokratyövoimalla.

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Tietopaketti	Nurmijärvi	Keusote
Oma toiminta	1 918	2 188
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	38	56
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	591	709
Kuntoutuksen tietopaketti	95	111
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	332	387
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	73	110
Päivystyksen tietopaketti	32	41
Suun terveydenhuollon tietopaketti	93	94
Vammaisten palvelujen tietopaketti	414	434
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	251	247
ESH	1 207	1 308
Ensihoidon tietopaketti	37	37
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	1 171	1 271
Yhteensä	3 126	3 496

Erikoissairaanhoidon nettomenot alittuivat muutetusta talousarviosta noin 1,6 milj. euroa. Kolmannessa osavuosisikauksessa tilinpäätösendustetta nostettiin 2,8 milj. eurolla johtuen alijäämäennusteesta, joka oli tarkoitus kattaa jäsenkunnilta. Valtuusto päätti 15.12.2022 pidetyssä kokouksessa vahvistaa tilikauden tulostavoitteeksi alkuperäisen talousarvion 15,0 milj. euron ylijäämän sijaan nolla euroa. Lopullinen tulos ennen jäsenkuntatasauksia toteutui 119,1 milj. euroa alijäämäisenä ja se laskutettiin jäsenkunnilta lisäkantona päätyen nol-latulokseen. Nurmijärven osalta lisäkanto oli n. 3,1 milj. euroa. HUS-kuntayhtymän taseessa vuodelta 2019 ollut 15 milj. euron kattamaton alijäämä katettiin vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Uudistuksen toteutumisen myötä kunnan rahoituspohjaan kohdentuu huomattavia muutoksia, kun noin 2/3 kunnallisveron tuotosta ja lähes kolmannes yhteisöveron tuotosta siirtyi valtiolle. Myös valtionosuusjärjestelmä uudistui ja kuntien rahoitus valtionosuusjärjestelmän kautta pienenee. Uudistuksen lopulliset vaikutukset kunnan talouteen ovat vielä osittain epävarmoja ja varmistuvat syksyllä 2023.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät liittyvät palkkaharmonisaatio -asiaan, joka on parhaillaan keskusjärjestötason neuvotteluissa. Henkilöstöä edustavat järjestöt vaativat palkkojen tasaamista korkeimpiin palkkoihin eli ns. piikkipalkkoihin sekä palkkojen takautuvaa korvaamista henkilöstölle piikkipalkkojen mukaisesti vuoden 2021 alusta lukien. Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän arvon mukaan järjestöjen vaatimus takautuvista palkkasatavista aiheuttaisi noin 17-18 miljoonan euron palkkakustannuksen. Meno on esitetty tilinpäätöksessä vastuuna liitetiedoissa pakollisen varauksen sijaan johtuen menon toteutumisen epävarmuudesta.

Toisena merkittävänä riskinä on Itä-Uudenmaan poliisin tutkima petosrikoskokonaisuus, jonka käsittely on tutkintavaiheessa. Tilinpäätöksessä ei ole huomioitu mahdollisia euromääräisiä vaikutuksia, joita voi mahdollisesti kuntayhtymälle seurata.

2.2.2 Konsernipalvelut

Toimintakertomus vuodelta 2022

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	2 587 976	6 066	2 594 042	2 582 131	-11 911	0 %	2 681 228
Myyntituotot	2 206 226	0	2 206 226	2 090 897	-115 329	-5 %	1 968 005
Maksutuotot	0	0		0	0		0
Tuet ja avustukset	190 250	56 066	246 316	264 204	17 888	7 %	620 702
Muut toimintatuotot	191 500	-50 000	141 500	227 030	85 530	60 %	92 521
Toimintakulut	-13 810 639	-392 066	-14 202 705	-13 616 837	585 868	4 %	-13 906 767
Henkilöstökulut	-4 832 747	0	-4 832 747	-4 471 665	361 082	7 %	-4 367 191
Palvelujen ostot	-4 869 872	-234 610	-5 104 482	-4 691 580	412 902	8 %	-4 767 467
Aineet, tarv. ja tavarat	-104 225	0	-104 225	-46 563	57 662	55 %	-75 745
Avustukset	-3 249 569	-157 456	-3 407 025	-3 662 522	-255 497	-7 %	-4 056 761
Muut toimintakulut	-754 226	0	-754 226	-744 507	9 719	1 %	-639 603
Toimintakate	-11 222 663	-386 000	-11 608 663	-11 034 706	573 957	5 %	-11 225 538
Poistot ja arvonal.	-200 000	0	-200 000	-59 979	140 021	70 %	-163 994

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kokonaisuudessaan konsernipalvelujen toimintakate toteutui lähes 580 000 euroa alle muutetun talousarvion. Toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti, kun taas toimintakulut alittuivat selkeästi. Merkittävästi talousarviota pienempinä toteutuivat henkilöstökulut ja palvelujen ostot. Sen sijaan avustukset ylittivät talousarvion noin 250 000 eurolla (työmarkkinatuen kuntaosuus).

Toiminnalliset tavoitteet ovat tilikauden aikana pääosin toteutuneet talousarvion mukaisesti. Kunnanvaltuusto hyväksyi uuden kuntastrategian keväällä 2022. Vuoden 2023 talousarviovalmistelun yhteydessä toteutettiin strategian mittarointi ja laadittiin strategiaa toteuttavat toimenpiteet tuleville vuosille. Matkailun kehittämisen osalta saatiin toteutettua lukuisia käytännön toimenpiteitä muun muassa lanseerattiin Visit Nurmijärvi -brändi ja -kotisivut sekä Doerz-verkkokauppa matkailualan yrityksille ja toimijoille sekä uudistettiin tapahtumakalenteri. Osallistuvan budjetoinnin osalta kunnanvaltuusto päätti vuoden 2023 talousarviokäsittelyn yhteydessä varata osallistuvaan budjetointiin 25 000 euron vuosittaisen määrärahan. Osallistava budjetointi toteutetaan vuonna 2023 määrärahan puitteissa. Tilikauden aikana on aloitettu valmistautuminen tulevaan TE-palvelut 2025-uudistukseen.

Kunnan omistajapoliittiset linjaukset hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa 2022. Linjauksissa todetaan yhteisöittäin peruste omistukselle sekä esitetään kunnan yhteisölle asettamat pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Samaan aikaan omistajapoliittisten linjausten kanssa valmisteltiin päätöksentekoon erillinen konserni-

selvitys Nurmijärven Sähkö Oy:n ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen konserni- ja omistusrakenteiden kehittämiseksi. Valtuusto päätti konserniselvityksen jatkotoimenpiteistä helmikuussa 2022. Valtuuston päätöksen mukaisesti Nurmijärven Sähkö Oy:n kaukolämpöliiketoiminnan osalta ei toteuteta esitettyjä omistajajärjestelyjä. Nurmijärven Vesi Oy:n osalta kunnanvaltuusto päätti kesäkuussa 2022, että Nurmijärven Vesi -liikelaitos jatkaa toimintaansa nykymuotoisena eikä sitä yhtiötetä. Näin ollen sitova tavoite konserniomistusten realisoinnista ei toteutunut. Vuoden 2022 aikana aloitettiin Koy Klaukkalan Säästökeskuksen myynnin valmistelu omistajapoliittisten linjausten mukaisesti.

Tammikuussa 2022 toteutettiin historian ensimmäiset aluevaalit. Tilikauden aikana valmistauduttiin hyvinvointialueiden käynnistymiseen. Kunnanvaltuusto antoi helmikuussa 2022 selvityksen hyvinvointialueelle siirtyvistä toimitiloista, irtaimesta omaisuudesta, sopimuksista ja vastuista. Siirrot toteutettiin 1.1.2023 alkaen. Loppuvuonna 2022 on valmisteltu hyvinvointialueuudistuksen seurauksena tulevia kuntayhtymien ja pelastusliikelaitoksen purkautumisia.

Konsernipalveluiden organisaatiossa tapahtui muutoksia vuoden 2023 aikana. Keskusvaraston toiminnot siirtyivät ympäristötoimialan teknisestä keskuksista konsernipalveluihin hankintapalveluiden alaiseksi toiminnaksi 1.1.2022 alkaen ja samalla kuljetustoiminnot otettiin kunnan omaksi toiminnaksi. Loppuvuonna 2022 toteutettiin palkanlaskennan ulkoistus, jonka yhteydessä palkanlaskennan henkilöstö siirtyi Sarastian palvelukseen liikkeenluovutuksella.

Arvio tulevasta kehityksestä

Eduskunta hyväksyi 1.3.2023 lakiesityksen TE-palvelujen uudistamisesta. Päätöksen mukaisesti TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025 alkaen. Kyseessä on kuntien kannalta merkittävä uudistus sekä palvelujen järjestämisen että rahoituksen kannalta. Työllisyyspalvelujen järjestämisen osalta valmistellaan palvelujen uutta järjestämistapaa, josta päätökset tulee olla tehtynä jo alkusyksystä 2023.

Vuoden 2023 alussa voimaan tullut sote-uudistus on muuttanut merkittävästi kuntien rahoituspohjaa. Nurmijärven osalta kunnan talouden tasapainottaminen on keskeinen tavoite tuleville vuosille. Työ talouden sopeuttamiseksi on käynnistynyt vuoden 2022 loppupuolella ja valtuuston on tarkoitus päättää talouden sopeuttamisen toimenpiteistä vuoden 2023 aikana. Talouden sopeuttaminen ja kunnan velkaantumisen hallinta vaatii sekä viranhaltijoilta riittäviä esityksiä että päättäjien päätöksentekokykyä. Konsernipalvelujen osalta on tarpeen erityisesti kehittää toiminnan prosesseja yli toimialojen kustannustehokkuuden lisäämiseksi.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt uuden strategian keväällä 2022. Talousarviovalmistelun yhteydessä on toteutettu strategian mittarointi ja laadittu strategiaa toteuttavat toimenpiteet tuleville vuosille. Vuosina 2023–2024 on tarkoitus edelleen kehittää strategian toimeenpanoa ja seurantaa valtionvarainministeriön myöntämällä hankerahoituksella. Kunnan palvelutuotannon ohjausta on tarve kehittää vakiinnuttamalla poikkihallinnollinen palveluiden järjestämissuunnitelma ja rullaava palveluverkko pysyväksi toimintamalliksi.

Uuden kuntastrategian mukaisesti konsernipalvelujen keskeisinä tavoitteina on edistää nurmijärveläisten työllistymisen edellytyksiä, varmistaa toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa, kasvattaa työpaikkaomaisuutta sekä edistää matkailun kehittämistä.

Henkilöstö

HTV1	31.12.2022	31.12.2021
Yhteensä	64,2	64,1

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Tietosuoja- ja tietoturvariskit

Tietoturva- ja tietosuojariskit voivat olla vaikutuksiltaan merkittäviä ja riskien realisoiduminen on mahdollista tai jopa todennäköistä. Tietosuoja- ja tietoturvariskien hallinta edellyttää koko organisaation toiminnan kehittämistä, teknisiä toimenpiteitä sekä henkilöstön jatkuvaa koulutusta.

Tietojärjestelmäriskit

Konsernipalveluiden työ on erittäin tietojärjestelmäsidoista ja tietojärjestelmien toimimattomuus ja katkokset ovat keskeinen toiminnallinen riski.

Henkilöriskit

Kohtalaisen pienessä organisaatiossa muodostuu avainhenkilöriskejä useisiin tehtäviin. Riskejä voidaan välttää esimerkiksi osaamisen jakamisella ja toimivilla sijaisjärjestelyillä. Avainhenkilöriskeihin voi liittyä myös terveydellisiä riskejä.

Lainsäädäntömuutokset

Lainsäädäntömuutoksina esimerkiksi TE-palvelu2025 – uudistus tai kuntien rahoitusjärjestelmän muutokset voivat olla merkittävä riski kunnan toimintojen kannalta.

Toimintaympäristön muutokset

Koronasta aiheutunut työttömyyden kasvu on taittunut, mutta edelleen pitkäaikaistyöttömien määrä on korkea, mikä aiheuttaa taloudellisia haasteita työmarkkinatuen kuntaosuuden kautta että painetta palvelutuotantoon työllisyyspalvelujen osalta.

Taloudellinen tilanne

Kunnan talouden heikko tilanne ja korkea velkaantuminen on merkittävä riski. Hyvinvointialueuudistus on ai

heuttanut merkittäviä muutoksia kunnan rahoitusohjaan ja talouden kantokykyyn. Merkittävät sopeutustoimenpiteet voivat vaikuttaa heikentävästi kunnan kehittämistyöhön ja elinvoimaisuuden edistämiseen.

Keskeneräiset oikeudenkäynnit, muut oikeusriskit

Koulupalojen vahingonkorvausoikeudenkäynti on tulossa käsittelyyn.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Toiminnassa on noudatettu Nurmijärven kunnan hallintosääntöä ja sisäisen valvonnan ohjeita. Tavoitteiden toteutumista on seurattu ja raportoitu säännöllisesti. Uuden riskienhallintaohjelmiston kilpailutus on toteutettu vuonna 2022 ja ohjelman käyttöönotto on meneillään. Uuden ohjelman myötä vuoden

2023 aikana päivitetään kuntatasoiset sekä toimialojen strategiset riskit. Konsernipalvelujen valmiussuunnitelma on päivitetty vuoden 2022 aikana. Sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu merkittäviä puutteita tilikauden aikana.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Tietotekniikka, palvelinuudistus	-150 000	38 000	-112 000	-111 882	118	0 %
Kalusteet, kunnanvirasto	-100 000	80 000	-20 000	0	20 000	100 %

Hallintopalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	80 784	0	80 784	103 572	22 788	28 %	94 176
Toimintakulut	-1 110 311	0	-1 110 311	-1 015 889	94 422	9 %	-1 007 004
Toimintakate	-1 029 527	0	-1 029 527	-912 317	117 210	11 %	-912 828

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Alkuvuodesta 2022 järjestettiin historian ensimmäiset aluevaalit. Vaalit olivat edelleen koronatilanteen vuoksi poikkeukselliset ja edellyttivät erityisiä rekrytointi- ja turvajärjestelyjä, mm. ulkoäänestysmahdollisuutta, aiheuttaen tavallisesta poikkeavia kustannuksia, mutta budjetti alittui siitä huolimatta reilusti. Vaalit saatiin vietä terveysturvallisesti läpi.

Hallintopalveluiden tulosaluepäällikkö oli neljä kuukautta asianajajan tehtävässä asianajotoimistossa mm. hankintajuridiikkaan ja tietosuojaan keskittyen, mutta palasi kunnanlakimiehen tehtäviin avoimna vielä olleen viran hakemisen jälkeen heinäkuussa 2022.

Nurmijärven kunta oli mukana Sarastian sähköisen arkistoinnin ja digitoitopalvelun kilpailutuksessa, ja asiakas-kohtainen sopimus CGI:n kanssa Rondo-arkiston käyttöönotosta allekirjoitettiin marraskuussa 2022. Rondo-arkisto on pysyvään säilytykseen soveltuva ja SÄHKE2-suosituksen täyttävä arkistoratkaisu. Käyttöönottoprojektin ajankohdaksi on sovittu vuoden 2023 alkupuoli.

Hallintopalveluista jäi eläkkeelle kaksi henkilöä (kirjasta ja asiakaspalvelusta). Hallintopalveluissa toteutettiin tehtävien uudelleenjärjestelyä ja vuorottelua koko tulosalueen voimin asiakaspalvelun toimintojen turvaamiseksi, koska asiakaspalvelussa on näin ollen enää yksi asiakaspalvelusihteeri.

AVAK Alueelliset valmiuskeskukset koulutus järjestettiin yhteistyössä Järvenpään, Kirkkonummen, Lohjan ja Tuusulan kanssa. Kurssille osallistui 130 oppilasta viidestä eri kunnasta ja kurssia oli seuraamassa myös eri viranomaistahoja. Nurmijärveltä kurssille osallistui noin 20 henkilöä. Koulutusyhteistyötä on tehty Maanpuolustus- koulutuksen MPK ja Nurmijärven reserviläisjärjestöjen kanssa. AVAK-toimintamallina on saanut jalansijansa alueen turvallisuutta kehitettäessä.

Nurmijärven kunnan turvallisuussuunnitelma päivitettiin syksyn 2022 aikana ja valtuusto hyväksyi sen 14.12.2022, turvallisuussuunnitelma on kaikkien kunta- laisten nähtävillä kunnan verkkosivuilla.

Konsernipalveluiden lakisääteinen valmiussuunnitelma päivitettiin ajantasaiseksi ja se hyväksyttiin kunnanhallituksen kokouksessa 19.12.2022. Valmiussuunnitelmaa tullaan päivittämään uudelleen vuoden 2023 – 2024 aikana valmiussuunnitelman yleisen osan päivittämisen myötä vastaamaan hyvinvointialueen ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmien kanssa yhdessä päivitettäviä osuuksia yhdyspinnoista.

Vuoden 2023 eduskuntavaalien valmistelutyö käynnistyi syksyllä 2022. Samoin vuoden 2023 alussa voimaantulleen ilmoittajansuojelulain nopean täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin valmistautuminen aloitettiin loppuvuodesta, mm. Lain edellyttämän sisäisen ilmoituskanavan eri vaihtoehtojen kartoittamisella.

Suoritteet

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Hallintopalvelut			
Vastatut puhelut	16 495	13 801	17 000
Avatut asiat	1 975	1 796	1 900
Uudet henkilökortit	318	320	300

Henkilöstöpalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+ muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	244 680	-50 000	194 680	233 354	38 674	20 %	271 115
Toimintakulut	-1 317 891	-180 000	-1 497 891	-1 519 819	-21 928	-1 %	-1 246 715
Toimintakate	-1 073 211	-230 000	-1 303 211	-1 286 464	16 747	-1 %	-975 600

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tulosalueen talous

Kokonaisuutena henkilöstöpalveluiden tulosalueen toimintakate toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti ja kate alittui 1 %:lla (16 747 e). Toimintakulut kuitenkin ylittivät 1 % (93 928 e), josta henkilöstömenojen ylitys oli 2 % (18 867 e) palvelujen ostojen ylitys oli 5 % (23 651 e). Toimintatuotot ylittivät 20 % (38 674 e). Rekrytointipalvelujen sijaisvälityksen toimintatuotot kasvoivat merkittävästi johtuen sijaisten kasvaneesta tarpeesta varhaiskasvatuksessa, koulutuspalveluissa ja ruoka- ja siivouspalveluissa. Rekrytointipalvelujen kautta välitettiin yhteensä 7436 sijaista, mikä on selvästi enemmän kuin talousarviovaiheessa arvioitiin. Valtuusto päätti huhtikuussa henkilöstölle koronaepidemiasta johtuneen kuormituksen vuoksi liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointiedun korottamisesta 70 eurosta 140 euroon. Lisämääräraha (90 000 euroa) kohdistui työhyvinvointipalvelut -yksikköön.

Palvelujen kehittäminen

Vuoden alussa käynnistyi uusi työsuojeluorganisaation nelivuotiskausi. Uudelle työsuojelutoimikunnalle järjestettiin työturvallisuuskoulutuksia ja annettiin perehdytystä työsuojelutoimintaan. Työsuojelutiimi osallistui Rego -riskien hallinnan ohjelman käyttöönoton valmisteluun ja koordinoi sen käyttöönottoa yhteistyössä hallintopalvelujen kanssa.

Kunnanhallitus päätti hankintamenettelyn jälkeen maaliskuussa palkanmaksupalvelujen ulkoistamisesta Sarastia oy:lle. Ulkoistamisen perusteena oli palvelukeskusten suuremmat henkilöresurssit palkanlaskennan ja siihen liittyvien tietojärjestelmien kehittämiseen ja palvelujen jatkuvuuden turvaamiseen. Ulkoistaminen toteutui CGI:n ja Sarastian kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti ilman erityisiä palkanmaksun häiriöitä lokakuun alusta alkaen. Muutos oli esihenkilötyön ja HR-tuen näkökulmista merkittävä. Valmistelun aikana palvelutuotannossa oli haasteita henkilöstön vaihtuvuuden ja erilaisten prosessien kehittämistarpeiden vuoksi. Ulkoistamista helpotti se, että palveluiden siirto toteutettiin nykyisin tietojärjestelmin. Tavoitteena on ottaa käyttöön

uudet, käyttäjäystävällisemmät ja kustannustehokkaammat tietojärjestelmät vuonna 2024.

Henkilöstöraportoinnissa otettiin alkuvuodesta käyttöön Kuntarin korvannut S365BIHR -raportointijärjestelmä ja kesäkuussa aloitettiin henkilöstöä koskevien tunnuslukujen (henkilöstömäärä, HTV, maksetut palkat, sairauspoissaolot) yhtenäinen raportointi johtoryhmissä.

Henkilöstöpalvelut koordinoi henkilöstön liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointietua, epassia. Valtuusto myönsi huhtikuussa 90 000 euron lisämäärärahan edun suurentamiseksi koronaepidemiasta johtuneen työkuormituksen vuoksi. Edun suuruus oli 140 euroa ja sitä hyödynsi 1366 työntekijää. Edun kokonaiskustannukset olivat 183 893 euroa.

Kunta-alan uudet työehtosopimukset tulivat voimaan 1.5.2022. Sopimusneuvottelujen pitkittyessä kunnassa varauduttiin erilaisiin työtaistelutoimiin. Ylityö- ja vuorovaihtokiellot vaikuttivat erityisesti päiväkotien toimintaan. Sopimusten palkkaratkaisuja ja muita säädös- ja muutoksia ryhdyttiin toteuttamaan kesäkuusta alkaen ja korotettuja palkkoja maksettiin elokuusta alkaen. Palkkoja korotettiin 1.6.2022 lukien 2,0 % yleiskorotuksella ja 1.10.2022 keskitetty järjestelyerä (0,5 %) jaettiin palkankorotuksina valtakunnallisten sopijaosapuolten sopimalla tavalla. Lisäksi toteutettiin perhepäivähoitajien palkkarakenneuudistus ja 1.8.2022 voimaan tulleen perhevapaauudistuksen vaatimat toimenpiteet.

Koronapandemia vaikutti edelleen kunnan toimintaan vuoden 2022 alkupuolella ja sen vuoksi henkilöstöpalvelut valmisteli siihen liittyviä toimintaohjeita henkilöstölle. Koronasta johtuvia henkilöstön sairauspoissaoloja oli selvästi aikaisempaa enemmän. Koronasta toipumisen tuen suunnitelma päivitettiin keväällä 2022 ja sen myötä esimerkiksi toimialoilla järjestettiin henkilöstön tyhytilaisuuksia ja henkilöstöpalvelut käynnisti mielen hyvinvoinnin kehittämisprojektin. Taukojen pitämisen ja sisäisten palaverien keston merkityksestä muistutettiin

työpaikkoja. Henkilöstö osallistui Minä elän! -teemavuoden tapahtumiin ja esihenkilöille järjestettiin Ajanhallinnalla työhyvinvointia -valmennus.

Henkilöstöpalvelut vastasi hyvinvointialueelle liikkeen luovutuksella siirtyvän henkilöstön yhteistoiminta- ja palvelussuhdeasioita. Hyvinvointialueiden henkilöstövaikutuksia käsiteltiin siirtyvän henkilöstön kanssa ja yhteistoimintaelimessä useita kertoja vuoden aikana. Marraskuussa siirtyvän henkilöstön palvelussuhdetiedot koottiin ja toimitettiin hyvinvointialueiden käyttöön. Kunnasta siirtyi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle yhteensä 29 henkilöä, joista kasvun ja oppimisen tuen yksiköstä 23 ja Aleksia –liikelaitoksesta 6 henkilöä.

Syyskaudella koordinoitiin uuden henkilöstöohjelman valmistelua. Henkilöstöohjelma toteuttaa kuntastrategiaa ja sisältää henkilöstöjohtamisen kehittämisen strategiset tavoitteet. Valmisteluprosessiin sisältyi työryhmän työskentelyä, esihenkilötilaisuuksia, henkilöstön työpajoja, sähköinen kysely sekä keskustelut yhteistoimintaelimessä ja johtoryhmissä. Ohjelman hyväksyminen siirtyi vuoden 2023 alkupuolelle.

Työterveysyhteistyön osalta jatkettiin työterveyshuollon ohjausryhmän toiminnan koordinoitua ja syksyllä valmisteltiin uusi työterveyshuoltopalvelujen toimintasuunnitelma kaudelle 2023 – 2024.

Joulukuussa järjestettiin Ilmiöntekijöiden juhla, jossa palkittiin kuntaa pitkään palvelleet työntekijät rahapalk-

kiolla ja jaettiin ilmiöntekopalkinnot kunnan arvoja ja strategiaa erinomaisella tavalla edistäneille tiimeille ja työntekijöille.

Johtamisen kehittämisen tärkeimpänä foorumina oli edelleen kertomusvuoden aikana kuusi kertaa järjestetty, koko kunnan esimiehille tarkoitettu esimiesareena -tilaisuus.

Henkilöstöpalvelut tuki kertomusvuoden ajan organisaatiota edelleen talouden tasapainottamisessa ja palvelutuotannon muutostilanteissa, esimerkiksi Aleksia –liikelaitoksen yhteistoimintaneuvottelujen toteuttamisessa ja toimenpiteiden toteuttamisessa.

Henkilöstöpalvelut jatkoi Nuuka -ohjelmassa sovittua hallinnon tehostamista kehittämällä edelleen henkilöstötyön toimintamallia siten, että toimialojen henkilöstöasiantuntijoiden kanssa muodostettiin kolme asiantuntijatiimiä huhtikuun alusta alkaen. Palvelussuhdeasioiden, rekrytoinnin ja työhyvinvoinnin kehittämisen tiimien tarkoituksena on edistää yhtenäisiä henkilöstötyön prosesseja ja vahvistaa HR-työn kehittymistä. Lisäksi henkilöstösihteereiden ja rekrytoijien nimikkeet muutettiin henkilöstöasiantuntijoiksi kuvaamaan paremmin tehtävän sisältöä.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Henkilöstöpalvelut			
Toimintakulut/asukas	-28,45	-34,20	-30,10
Palkkalaskelmat	26 476	27 638	25 000
Sijaisväilyt	6 241	7 439	4 400

Talous- ja strategiapalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	1 956 113	0	1 956 113	1 854 348	-101 765	-5 %	2 117 363
Toimintakulut	-3 176 022	0	-3 176 022	-3 032 578	143 444	5 %	-3 235 493
Toimintakate	-1 219 909	0	-1 219 909	-1 178 230	41 679	3 %	-1 118 130

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Talous- ja strategiapalvelujen toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisena. Toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa talousarviota pienempinä tietotekniikkapalvelujen sisäisten veloitusten pienentymisestä johtuen. Sisäiset veloitukset toteutuivat ennakoitua pienempinä henkilöstöhallinnon järjestelmien kustannusten siirryttyä palkanlaskentapalvelujen ulkoistuksen myötä lokakuusta alkaen henkilöstöpalvelujen tulosalueelle. Tästä johtuen toimintakulut toteutuivat 0,1 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Talous- ja strategiapalvelujen toiminnassa tapahtui vuonna 2022 isoja muutoksia. Keskusvaraston toiminnot siirtyivät ympäristötoimialalta tulosalueelle hankintapalvelut-tulosyksikön alaisuuteen 1.1.2022 ja samalla kuljetustoiminnot otettiin kunnan omaksi toiminnaksi. Talouspalvelujen avoimet taloussuunnittelupäällikön ja controllerin tehtävät saatiin täytettyä 2022 keväällä ja tietotekniikkapalveluissa tapahtui useita henkilöstömuutoksia 2022 ja 2023 vuodenvaihteessa, joiden seurauksena yksikön tehtäviä on jouduttu järjestelemään uudelleen. Uusi tietohallintopäällikkö aloitti kunnan palveluksessa 12/2022.

Vuonna 2022 talouspalveluissa keskityttiin henkilöstövaihdoksista johtuen talouden suunnittelun ja ohjauksen peruspalvelujen ylläpitämiseen, kuntatasoisten järjestelmähankkeiden läpivientiin ja talouden pitkän aikavälin tilannekuvan muodostamiseen kestävän kasvun NUUKA-ohjelman päivittämistä silmällä pitäen. Kuntatasoisista kehittämishankkeista rullaavaa palvelutuotannon kehittämismallia saatiin edistettyä rakentamalla työtä tukevia poikkihallinnollisia rakenteita ja vahvistamalla toimialojen välistä vuoropuhelua. Tämän työn tuloksia päästään jalostamaan edelleen kestävän kasvun ohjelman päivityksen yhteydessä. Vuoden 2022 aikana kunnassa otettiin käyttöön uusi kassajärjestelmä (5/2022) ja uusi ostolaskujen kierrätysjärjestelmä Rondo (10/2022). Talouspalvelujen tulevien vuosien yksi keskeinen kehityshanke on taloushallinnon perusjärjestelmien uudistaminen.

Loppuvuodesta 2022 valtuusto päätti kestävän kasvun NUUKA-ohjelman päivittämistyön käynnistämisestä.

Päivitystyön ohjaaminen yhdessä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa on yksikön keskeinen tavoite vuodelle 2023. Päivitystyön on tarkoitus valmistua vuoden 2023 toukokuussa.

Strategiapalvelujen tekeminen keskittyi vuonna 2022 vahvasti kuntastrategian päivittämiseen. Valtuusto päätti uudesta kuntastrategiasta maaliskuussa 2022. Kuntastrategian vahvistamisen jälkeen strategiapalveluissa on rakennettu uuden strategian mukaista tavoitteiden asettamis-, seuranta- ja mittarointitapaa. Strategiapalvelut ovat olleet vahvasti kytkemässä yhteen uutta kuntastrategiaa ja rullaavaa palvelutuotannon kehittämismallia. Nurmijärven, Mäntsälän ja Sipoon kunnille myönnettiin vuonna 2022 harkinnanvarainen valtionavustus vuosille 2022-2024 Fiksu kuntastrategia -hankkeeseen, joka tähtää kuntastrategian suunnittelun, toimeenpanon ja arvioinnin parantamiseen tiedonhallinnan, mittaroinnin ja tavoiteasetannan kehittämisen keinoin.

Nurmijärven kunnan hankintatoimea sääntelee hankintoja koskeva lainsäädäntö, kunnan hallintosääntö ja hankintaohje. Edellä mainittujen tueksi on hankintapalvelut yksikkö laatinut Nurmijärven kunnan hankintalinjaukset, joiden tavoitteena on tukea hankintatoimen yleistä ohjausta sekä siihen liittyvää päätöksentekoa. Hankintalinjaukset perustuvat kunnan strategiaan ja toimintaperiaatteisiin (asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, rohkeus) sekä kansalliseen hankintastrategiaan, joka on luotu Hankinta-Suomi toimenpideohjelmassa (julkaisu 9.9.2020).

Hankintalinjauksia on luonnosvaiheessa esitelty toimialojen johtoryhmissä, kunnan johtoryhmässä sekä paikallisille yrittäjille suunnatussa tilaisuudessa. Hankintalinjaukset on päivitetty uuden kuntastrategian mukaiseksi loppuvuodesta 2022. Kunnanhallitus hyväksyi hankintalinjaukset alkuvuodesta 2023.

Hallintosäännön muutoksen (2021) myötä hankintapalvelut yksikön rooli on muuttunut enemmän konsultoivaksi. Hankintojen ohjausryhmä aloitti toimintansa 2022. Ohjausryhmän toiminnan tavoitteena on tukea

kunnan hankintatoimea sekä tuoda hankintoja läpinäkyväksi koko organisaatiossa.

Tietotekniikkapalvelut -tulosyksikön tehtävänä on huolehtia, että Nurmijärven kunnassa on käytössä modernit, turvalliset ja varmatoimiset tieto- ja viestintätekniiset järjestelmät, jotka tukevat kunnan henkilöstön tehokasta työskentelyä ja mahdollistavat palvelujen sujuvan tarjoamisen kuntalaisille.

Vuonna 2022 kunnan omissa tiloissa sijainneet palvelin- ja tallennusjärjestelmät korvattiin IT-palvelutoimittajan palvelinkeskuksesta hankittavilla palvelin- ja kapasiteettipalveluilla. Palkkahallinnon ulkoistuksen yhteydessä

palkkajärjestelmä siirrettiin palvelutoimittajan vastuulle. Tietotekniikkapalvelut oli mukana toteuttamassa Suomen ensimmäisiä aluevaaleja.

Merkittävämpiä järjestelmä uudistuksia vuonna 2022 olivat uuden digitaalisen oppimisympäristön käyttöönotto kouluissa sekä uuden varaston- ja materiaalihallinnan järjestelmän hankinta, joka saatetaan valmiiksi 2023 aikana. Nurmijärven kunta osallistui Uudenmaan kuntien yhteiseen SaaSec-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on luoda käytännöt modernien pilvipohjaisten järjestelmäpalvelujen turvalliselle hyödyntämiselle. Nurmijärvi toimii hankkeessa pilottikuntana ja hyödyntää hankkeen oppeja tulevassa varhaiskasvatuksen järjestelmähankinnassa

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Tietotekniikka, palvelinuudistus	-150 000	38 000	-112 000	-111 882	118	0 %

Konesali- ja kapasiteettitoimintojen uudistaminen aloitettiin syksyn 2021 aikana ja työt saatiin toteutettua loppuun keväällä 2022. Kustannukset toteutuivat muutetun talousarvion mukaisina.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP 2022	TA2022
Talous- ja strategiapalvelut			
Henkilöstömäärä	21,1	21	23
Taloushallinnon ostopalvelujen:			
Kiinteät kustannukset	212 137 €	202 771 €	213 000 €
Työkustannukset	211 599 €	200 732 €	200 000 €
Hallinnoitavien sopimusten määrä	Tieto ei saatavilla	101	105
Uudet liittymiset yhteishankintayksiköiden sopimuksiin	11	16	10
Tietotekniikan hoidossa olevien työasemien määrä	1 835	1 937	2 650

Viestintä- ja markkinointipalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	40 024	0	40 024	40 020	-4	0 %	44 228
Toimintakulut	-451 580	-56 066	-507 646	-506 941	705	0 %	-420 891
Toimintakate	-411 556	-56 066	-467 622	-466 921	701	0 %	-376 663

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Viestintäpalveluiden toimintakate toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Toimintakulut kasvoivat alkuperäiseen talousarvioon nähden noin 55 000 euroa johtuen pääosin palveluiden ostoista rekrytointiviestintään, matkailun kehittämiseen, kuntamarkkinointiin ja sähköpöytäviestintään liittyen. Koronasta johtuen osa vuodelle suunnitelluista markkinointiviestinnän tuotantokuluista siirtyivät vuodelta 2021 vuodelle 2022. Viestintäpalvelut työllisti kesä-joulukuun (tammikuun) siviilipalvelusta suorittavan viestintäharjoittelijan.

Kunnan viestintä- ja markkinointipalvelut toteutti vuonna 2022 aktiivista kuntastrategiaa tukevaa kuntamarkkinointia.

#Ilmiöntekijät-kampanja vuoden rekrytointikampanja

Hyvinvointialueiden myötä ja muista syistä johtuen kilpailu työvoimasta kiristyi selvästi vuoden 2021 lopulta alkaen ja se toi lisää haastetta rekrytointiviestinnän näkyvyydelle ja työnhakijoiden tavoittamiseen. Kiristyvää tilannetta ei osattu huomioida täysin alkuperäisessä talousarviossa. Vuonna 2022 kunta määritteli työnantajamielikuvallensa tone-of-voicen. Kunta lanseerasi alkuvuodesta 2022 uudet rekrytointisivut, joiden on tarkoitus innostaa kunnalle töihin. Uudet sivut julkaisiin Kuntarekry-palvelun yhteyteen. Valtakunnallisessa Kuntarekry-palvelussa on valtaosa kunta-alan avoimista työpaikoista. Nurmijärven kunnan työnantajasisivu on vuonna 2022 ollut Kuntarekryn suosituin esittely maaliskuussa, huhtikuussa, toukokuussa, kesäkuussa sekä elokuussa. Urasivuston lanseeraamisen jälkeen näyttökerrat Kuntarekryn puolella ovat nousseet sadoista katselukerroista 30 064 katselukertaan. Kunta järjesti keväällä 2022 esimiehille ja rekrytointiviestinnän kanssa työtä tekeville LinkedIn-viestintäkoulutusta. Kuntaan perustettiin keväällä 2022 LinkedIn-tiimi kehittämään kunnan rekrytointiviestintää.

Keväällä 2022 kunta uudisti #Ilmiöntekijät-kampanjan tukemaan kunnan työnantajamielikuvan rakentamista ja tehostamaan rekrytointiviestintää. Kampanjassa on hyödynnetty huumoria ja siinä esiintynyt kunnan omien työntekijöiden lisäksi näyttelijä Timo Lavikainen. Kampanjan tavoitavuus oli vuonna 2022 yli 9 miljoonaa. Somessa videot ovat tavoittaneet yli 2,6 miljoonaa, filmejä on katsottu noin 1500 tuntia ja niistä on tykkäilty noin 62000 kertaa, minkä voidaan arvioida vahvistaneen kunnan työnantajamielikuvaa. Myös media on seurannut varsin aktiivisesti Nurmijärven kunnan työnantajamielikuvan kehittämistä. #Ilmiöntekijät valittiin marraskun Rekrygaalassa vuoden 2022 parhaaksi rekrykampanjaksi. Rekrygaalan tuomaristo ihasteli kampanjassa erityisesti Nurmijärven kunnan

omaleimaista ja rohkeaa lähestymistä rekrytointimarkkinointiin kunta-alalla.

Paremman arjen ilmiö -viestintää

Nurmijärven kunta hyväksyi uuden kuntastrategian maaliskuussa 2022. Nurmijärven kunta julkaisi 1.4.2022 "Nurmijärvi – paremman arjen ilmiö" -kampanjan, jonka tavoitteena on kohottaa kunnan tunnettavuutta ja vetovoimaa sekä tuoda esille uutta kuntastrategiaa. Kampanjaan kuuluivat nettisivut (paremmanarjenilmiö.fi), joilla tuodaan strategia ja kunnan vetovoimatekijät viihdyttävällä tavalla esille. Uuden kampanjan keskiössä on uusi, noin 5 minuutin mainoselokuva, jonka tekijöinä ovat mm. Taavi Vartia ja Panu Aaltio. Mainoselokuvaan osallistui paljon nurmijärveläisiä ja paikallisia yrityksiä. Nurmijärven kunta sai Paremman arjen ilmiö -strategiaviestinnänsä kiitosmaininnan Vuoden selväsana 2022 -kilpailussa. Kiitosmaininnan myönsi Kotimaisten kielten keskus.

Visit Nurmijärvi

Kunnan yhtenä sitovana tavoitteena vuonna 2022 oli edistää matkailun kehittymistä Nurmijärvellä. Kunta lanseerasi vuoden 2022 aikana Visit Nurmijärvi -brändin ja -kotisivut, uudisti tapahtumakalenterin sekä lanseerasi Doerz-verkkokaupan matkailualan yrityksille ja toimijoille. Lisäksi kunnan kesäesite uudistettiin Visit Nurmijärvi -brändin alle. Kunta jatkoi Sääksi -kirikkaasti kauneinta Suomea -brändityötä sekä taktista matkailumarkkinointia muun muassa sosiaalisessa mediassa. Kunnassa aloitettiin matkailuohjelman valmistelu yhteistyössä paikallisten matkailualan yrittäjien ja toimijoiden kanssa. Lisäksi osallistuttiin Meno-paluu uudelle maalle -hankkeeseen.

Aluevaalit ja vaaliviestintä

Tammikuussa 2022 järjestettiin historian ensimmäiset aluevaalit. Kunnan viestintä tuki vaalien järjestämistä mm. aktiivisella vaaliviestinnällä sekä ylläpitämällä vaaleille vaalisivustoa, jolla kerrottiin mm. koronaturvallisesta äänestämisestä, äänestyspaikoista sekä tuotiin esille paikallisia ehdokkaita. Tammikuussa kunta julkaisi 1/22 Nurmijärvi-tiedotuslehden vaaliteemalla ja lehdessä mm. Esiteltiin paikalliset ehdokkaat ja äänestyspaikat. Niin ikään tammikuussa, kunta järjesti yhteistyössä Nurmijärven Uutisten kanssa vaalipaneelin, joka toteutettiin koronasta johtuen live-lähetysnä, mutta etäyhteyksin. Kunta viesti vaaleista aktiivisesti kannustaen nurmijärveläisiä äänestämään.

Koronaviestintää ja sähköpulaviestintään varautumista

Alkuvuodesta kunta toteutti edelleen aktiivista koronaviestintää tukien toimialoja. Syksyllä 2022 kunta alkoi varautua mahdolliseen sähköpulaan ja sähköpulaviestintään. Viestintä- ja markkinointipalvelut valmistelivat viestintäprosessin mahdollista häiriötilannetta varten sekä viestipohjat todennäköisten skenaarioiden pohjalta. Lisäksi kunta avasi sähkökatkoille teemasivut sekä järjesti kuntalaisinfon sähköpulaan varautumisesta. Viestintäpalvelut valmisteli joulukuussa 2022 sähköpulaan liittyvät toimintaohjeet, jotka jaettiin kuntalaisille julkisena tiedotteena tammikuussa 2023.

Viestintäohjelma päivitettiin ja hyväksyttiin loppuvuonna

Vuonna 2022 Nurmijärven viestintä toteutti kunnanvaltuuston hyväksymää kunnan viestintäohjelmaa (KV 24.4.2019 §29), jossa määritellään, kuinka Nurmijärven kunnan viestintä ja markkinointi tukevat ja toteuttavat kuntastrategiaa ja rakentavat Nurmijärven kunnan brändiä. Viestintäohjelma sisälsi neljä päätavoitetta ja 46 toimenpidettä viestinnän kehittämiseksi vuosina 2019–2025. Vuosina 2019–2022 kunnassa on edistetty kaikkia viestintäohjelman tavoitteita ja on pyritty aktiivisesti toteuttamaan kaikki toimenpiteet ([lue raportti](#)). Viestintäohjelma päivitettiin vuonna 2022 kuntastrategian hyväksymisen jälkeen ja kunnanhallitus hyväksyi ohjelman 19.12.2022. Uusi viestintäohjelma kertoo, kuinka kunnan viestintä tukee Nurmijärvi – paremman arjen ilmiö -kuntastrategian toteutta-

mista. Ohjelman mukaan kunnan viestinnän tulee olla asiakaslähtöistä, vastuullista ja rohkeaa, avointa, helposti ymmärrettävää, aktiivista ja vuorovaikutuksellista.

Kunnan viestinnän visio on se, että Nurmijärvi koetaan paremman arjen ilmiönä. Lisäksi viestintäohjelmassa täsmennetään, miten kunnan toimintaperiaatteet näkyvät viestinnässä ja mitkä ovat kunnan viestinnän kohderyhmät. Kunnan viestinnän päätavoitteet tulevina vuosina ovat 1. viestintä tukee parempaa arkea 2. viestintä rakentaa toimivaa verkostoa 3. viestintä vahvistaa Nurmijärven vetovoimaa ja 4. viestintä vahvistaa kunnan työnantajamielikuvaa.

Viestintäohjelmassa määritellään, kuinka tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja millä toimenpiteillä viestintäohjelman tavoitteita edistetään. Uuden viestintäohjelman myötä kunnan viestintää päästään toteuttamaan heti alkuvuodesta 2023 tuoreen strategian viitoittamaa tietä.

Viestintäohjelma toimii Nurmijärven kuntaorganisaation viestintää ohjaavana asiakirjana ja kehittämisen työkaluna. Päälekkäisyyden välttämiseksi kunnan matkailu-, kulttuuri- ja tapahtumaohjelmassa linjataan näihin liittyvistä asioista. Tämä ohjelma on tulossa päätöksentekoon keväällä 2023.

Elinvoimapalvelut

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	203 000	0	203 000	124 265	-78 735	-39 %	51 809
Toimintakulut	-3 630 995	0	-3 630 995	-3 620 264	10 731	0 %	-3 378 315
Toimintakate	-3 427 995	0	-3 427 995	-3 495 999	-68 004	-2 %	-3 326 506

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Elinvoimapalveluiden tulosalueen talous toteutui toimintakatteen osalta 68 000 euroa talousarviota heikompana. Toimintatuotot jäivät noin 78 000 euroa talousarviota pienemmiksi, mutta samalla myös toimintakulut jäivät 10 000 euroa talousarvion alle.

Toimintatuottojen kertymään vaikuttaa joka vuosi työllistämistukeen käytettyjen palkkarojojen ja erityisesti niistä kunnalle palautuvan osuuden maksuaikataulu. Tyypillisesti palautuva osuus saadaan jälkijättöisesti.

Vaikka tulosalueen toimintamenot jäivät kokonaisuudessaan hieman talousarvion alle, löytyy menojen sisältä huomioitavia seikkoja. Kunnan maksama osuus työmarkkinatuesta pieneni pitkästä ajasta edelliseen vuoteen verrattuna ollen nyt 2 396 365 euroa. Tilinpäätöksessä työmarkkinatuen kustannuspaikka näyttää kuitenkin toteumaa 2 641 991 €. Summaa selittää se, että joulukuun 2021 työmarkkinatukiosuus oli kirjautunut vuoden 2022 puolelle.

Työmarkkinatuen kustannusylitys kuittautui muiden tulosalueen kustannuspaikkojen ennakoitua pienemmillä toimintakuluilla. Selkeä alitus toteutui työllisyyspalveluissa, joissa toimittiin puolisen vuotta yhden työntekijän vajauksella. Lisäksi työllistämistukeen varattujen palkkarojojen käyttö jäi alle talousarvion. Myös maa-seutupalveluiden kustannukset jäivät talousarviota pienemmiksi. Elinkeinopalvelujen talousarvio puolestaan toteutui sellaisenaan.

Yritystonttien luovutuksia tehtiin vuoden aikana yhdeksän kappaletta. Luovutusten jälkeen kunnan käytettävissä oleva yritystonttivaranto on lähes loppu. Valmiina on vain heikommilla sijainneilla olevia tontteja, joille asiakkuuksien löytäminen on haasteellista.

Kunnan työpaikkamäärän kasvava trendi katkesi koronavuotena 2020. Vuosi 2021, jolta viimeinen tilasto on, käänsi suunnan uudelleen kasvuun. Vuoden 2022 tontinluovutukset mahdollistavat noin 100 uuden työpaikan syntyminen.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja	TP2021	TP2022	TA2022
Elinvoimapalvelut			
Henkilöstömäärä	6	4	5
Kunnan osuus Kelan työmarkkinatukimaksuista	2 540 000	2 396 365	2 302 069
Luovutetut yritystontit	5	9	2

Yhteiset toiminnot

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	60 668	56 066	116 734	223 859	107 125	92 %	98 690
Toimintakulut	-4 062 130	-156 000	-4 218 130	-3 878 374	339 756	8 %	-4 573 546
Toimintakate	-4 001 462	-99 934	-4 101 396	-3 654 515	446 881	11 %	-4 474 856

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Yhteiset toiminnot -tulosalue sisältää toimintoina kunnanvaltuuston ja -hallituksen, vaalit, yhteistoimintasuhteet ja verotuksen kustannukset, avustuksia sekä suhdetoiminnan ja edustuksen. Merkittävänä toimenpiteinä on toteutettu aluevaalit alkuvuonna 2022. Nurmijärven kunta viettää juhlavuotta vuonna 2025, jolloin kunta täyttää 250 vuotta. Vuoden 2022 aikana on käynnistetty kunnan historiikin laadinta juhluvuodeksi.

Yhteisten toimintojen tulosalue toteutui merkittävästi alle muutetun talousarvion toimintakatteen toteutuessa noin 450 000 euroa arvioitua pienempänä. Yksittäi-

sinä merkittävimpiä syinä talousarviopoikkeamiin olivat aluevaalien arvioitua pienemmät kulut sekä verotuskustannuksen toteutuminen arvioitua pienempänä. Alitusta oli kaikkiaan henkilöstömenoissa, palvelujen ostoissa ja avustuksissa.

Yhteisten toimintojen avustusmäärärahoihin sisältyy merkittävänä erinä Rajamäen Uimahallin toiminta-avustus sekä uima-allastoimintojen palveluvelvoitetta koskeva avustus Onnenkimpale ry:lle. Kunnanvaltuusto on tilikauden aikana hyväksynyt 106 000 euron korotuksen Rajamäen Uimahalli Oy:n toimintatukeen.

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja

	TP2021	TP 2022	TA2022
Yhteiset toiminnot			
Henkilöstömäärä	2	3	2
Kunnanhallituksen kokoukset	24	28	25
Valtuuston kokoukset	9	11	10

Tarkastuslautakunta

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	2 707	0	2 707	2 712	5	0 %	3 848
Toimintakulut	-61 710	0	-61 710	-42 972	18 738	-30 %	-44 803
Toimintakate	-59 003	0	-59 003	-40 260	18 743	-32 %	-40 955

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tarkastuslautakunta on toteuttanut kuntalain (121, 110 ja 125 §) mukaisia tehtäviään ja kunnan hallintosäännössä sille määritettyjä tehtäviä. Valtuusto on käsitellyt arviointikertomuksen toukokuussa, arviointikertomuk-

sen vastineet marraskuussa ja tarkastuslautakunnan tiedoksi tuomat sidonnaisuusilmoitukset joulukuussa. Tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden aikana 10 kertaa.

2.2.3 Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Toimintakertomus vuodelta 2022

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	5 793 280	0	5 793 280	7 408 216	1 614 936	28 %	6 298 549
Myyntituotot	1 433 980	0	1 433 980	1 769 890	335 910	23 %	1 233 414
Maksutuotot	2 473 550	0	2 473 550	2 642 443	168 893	7 %	2 867 448
Tuet ja avustukset	1 516 990	0	1 516 990	2 604 464	1 087 474	72 %	1 961 910
Muut toimintatuotot	368 760	0	368 760	391 419	22 659	6 %	235 776
Toimintakulut	-1 037 630 090	-1 653 000	-1 054 160 090	-1 063 359 848	-943 757	-1 %	-1 013 330 293
Henkilöstökulut	-58 261 815	-818 000	-59 079 815	-60 623 589	-1 543 775	-3 %	-58 155 398
Palvelujen ostot	-20 993 814	-955 000	-21 948 814	-21 630 617	318 197	1 %	-19 502 047
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 951 888		-2 951 888	-2 700 501	251 387	9 %	-2 629 318
Avustukset	-4 252 650	0	-4 252 650	-4 106 241	146 409	3 %	-4 226 829
Muut toimintakulut	-17 302 924	120 000	-17 182 924	-17 298 899	-115 975	-1 %	-16 816 700
Toimintakate	-97 969 810	-1 653 000	-99 622 810	-98 951 632	671 179	1 %	-95 031 744
Poistot ja arvonal.	-806 000		-806 000	-402 317	403 683	50 %	-567 108

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan muutetun talousarvion toimintakate alittui 671 179 euroa. Toimintatuotot ylittivät 1 614 936 euroa. Ylitys johtui budjetoitua suuremmista kotikuntakorvauksista, varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloista ja eri hankkeisiin tulleista suuremmista erillisistä valtionavustuksista. Toimintakulut ylittivät 943 757 euroa.

Ylitys johtui budjetoitua suuremmista henkilöstökuluista. Tulosalueista toimintakatteen alittivat koulutuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Toimintakatteen ylittivät tulosalueista hallinto- ja talouspalvelut, koulutuksen ja varhaiskasvatuksen erillishankkeet sekä hyvinvointipalvelut.

Koronan vaikutus toimintaan

Korona vaikutti vielä vuoden 2022 alussa toimialan tulosalueiden toimintaan.

Kouluissa oli koronaan liittyviä rajoituksia talvilomaan saakka. Talviloman jälkeen niitä alettiin purkaa. Lukuvuoden 2022–2023 alussa palattiin kouluissa normaaliin toimintaan.

Koronarajoitukset vaikuttivat myös keväällä 2022 varhaiskasvatuspalvelujen toimintaan.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa koronalla oli vaikutusta vuoden 2022 tuloihin. Korona näkyi vähäisinä kävijämäärinä museoissa ja Taaborinvuorella. Tapahtumien järjestämiseen liittyvät rajoitukset poistuivat helmikuussa 2022. Tapahtumien kävijämäärät pysyivät kuitenkin normaalia alemmalla tasolla syyspuolelle 2022 saakka.

Nuorisopalveluissa nuorten eli 13–17-vuotiaiden kävijämäärät eivät ole palautuneet nuorisotiloissa pandemiaa edeltävälle tasolle.

Ukrainan sodan vaikutus toimintaan

Ukranalaisen pakolaisten tulo Nurmijärvelle on lisännyt valmistavan opetuksen tarvetta. Opetusryhmiä on lisätty tarpeen mukaan. Nukarille perustettiin väliaikainen ryhmäperhepäiväkotiki kesällä 2022 varhaiskasvatuskäisille ukrainalaisille lapsille.

Kotoutumisen kumppanuusverkoston kanssa kotoutumispalvelut on ollut järjestämässä erilaista

tukitoimintaa ukrainalaisille pakolaisille. Tästä hyvänä esimerkkinä on SPR:n käynnistämä Help Center -toiminta.

Ukrainan sota aiheutti energiakriisiä, jonka seurauksena varauduttiin syksyn 2022 aikana sähköpulaan. Varautumisessa tehtiin valmiussuunnitelma siihen, miten toimitaan sähkökatkojen aikana.

Muutokset lainsäädännössä

Eduskunta hyväksyi muutokset perusopetus- ja lukiolakiin liittyen kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisyyn, kurinpitoon ja muutoksenhakuun. Lakeihin kirjattiin myös lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa.

Varhaiskasvatuslakiin hyväksyttiin muutos, jossa varhaiskasvatukseen osallistuvalla on oikeus saada kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Jos tämä tuki ei riitä, tukea voidaan antaa tehostettuna ja erityisenä tukena, josta on tehtävä päätös.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin hyväksyttiin muutos syksyllä 2022. Muutoksen myötä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan nostamalla tuloarvoja 33 prosenttia. Muutos tulee voimaan 1.3.2023 alkaen.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin on hyväksytty muutos, jolla pyritään varmistamaan kunnan, muiden koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämisessä.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen erilaisten hankkeiden kautta

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteuttaa kansallisen kouluterveyskysely joka toinen vuosi. Tietoja on kerätty perusopetuksen 8. ja 9. luokkaa käyville vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen. Tällä hetkellä tuoreimmat tiedot lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilasta on vuoden 2021 tutkimustieto. Uutta tutkimustietoa saadaan vuoden 2023 lopulla. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn perusteella nurmijärveläiset lapset ja nuoret voivat pääsääntöisesti hyvin. Yhdeksi seurattavaksi indikaattoriksi kunnassa on nostettu kiusaamisen ilmiö, jota seurataan kunnassa poikkisektoraaalisesti ja siihen on kohdennettu useita toimenpiteitä viimeisten vuosien aikana. Kohteeksi joutuneiden lasten ja nuorten määrä on pääsääntöisesti laskenut, mutta valitettavasti 8.–9.-luokkalaisten kohdalla oli nähtävissä pienoista nousua.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen TEA-viisarin (2021) mukaan perusopetuksessa käsiteltiin 100 pisteen arvoisesti (arvostelu 1–100) esille nousseet kiusaamistapaukset. Kokemus seksuaalisesta kommentoinnista, ehdottelusta, viestittelystä tai kuvamateriaalin näyttämisestä, niin kohtaamisissa kuin some-maailmassa, on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä niin kunnassa, Keusoten alueella kuin kansallisestikin. Kunnassamme seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta kertyi TEA-viisarin perusteella 91 pistettä (koko maa 87 pistettä), joka on hyvä tulos ja osoittaa, että kouluissa asia on tiedostettu. THL:n luoma TEA-viisari on työväline, jonka tiedot kuvaavat terveydenedistämisasiävisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Esille nousseista ilmiöistä, lasten ja nuorten parissa, voidaan nostaa esille tietynlainen kurittomuus, häiriökäyttäytyminen ja ilkivalta, joita esiintyy eritoten Klaukkalan alueella. Sähkötupakan käyttö on yleistynyt nuorten keskuudessa.

Alkuluokkatoiminta

Alkuluokkatoiminnan kokeilua on edelleen laajennettu. Syksyllä 2022 alkuluokkatoiminta on laajentunut Metsolan

Palveluverkossa tapahtuneet muutokset

Klaukkalassa aloitti uusi yksityinen päiväkotitoimintansa tammikuussa 2022. Mäkituvan päiväkotiin perustettiin yksi lapsiryhmä marraskuun 2022 alussa. Vaskomäen päiväkodin toiminta lakkautettiin vuoden 2022
Peruskorjaukset ja uudisrakennukset

Nuorisolakiin tehdyn muutoksen myötä lakiin on kirjattu harrastamisen Suomen mallin mukainen nuorten harrastustoiminnan tarkoitus sekä kunnan tehtävät sen järjestäessä kyseistä harrastustoimintaa. Laissa säädetään myös niistä edellytyksistä, jotka otetaan huomioon harrastustoimintaan myönnettävän valtionavustuksen määrää harkittaessa.

Terveyskäyttäytymisessä on saavutettu myös positiivisia tuloksia; raittius on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä ja vähintään tunnin päivässä liikkujien osuus on noussut muissa ikäryhmissä, paitsi 8–9-luokkalaisten kohdalla.

Peruskoulun 5. ja 8. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on pysynyt edellisvuoden tasolla – viivajuoksusta saadut tulokset ovat laskeneet, ilmenee vuoden 2022 kansallisista Move! -mittaustuloksista. Kansallisesti on huomioitavaa, että tuloksissa on merkittäviä vaihteluja kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Maaseutumaisissa kunnissa on kaupunkimaisia kuntia enemmän oppilaita, joiden fyysinen toimintakyky on tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista.

Kohtaamispaikkatoiminta perheille käynnistyi Suopolun tuvassa marraskuussa 2022. Varhaiskasvatuksen tuen uudistamisen -hankkeen kautta on palkattu työntekijät kohtaamispaikkaan.

Koulupäivän yhteyteen on edelleen kehitetty kerhotoimintaa Nurmijärvi harrastaa -hankkeen kautta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Klaukkalan alueella sekä kouluissa kehitetään yhteisöllisyyttä sekä kouluun kiinnittymistä Koulunuorisotyön sekä Klaukkalan yhteisöhanke kautta.

Liikuntapalveluissa kehitetään liikumis- ja elintapaneuvontaa 16–29-vuotiaille nuorille.

Yläkouluissa on ollut koulunuorisotyöntekijöiden lisäksi palkattuna kolme kouluvalmentajaa Sitouttavan koulu yhteistyön hankkeen kautta.

päiväkodissa oppilasmäärän kasvaessa sekä Harjulan ja Länsikaaren alkuluokkien osalta.

lopussa ja Vaskomäen lapsiryhmä siirrettiin Suopolun päiväkotiin.

Nuorisopalveluissa luovuttiin Kuusirinteen tiloista.

Nurmijärven yhteiskoulun Mikkolan osan peruskorjatut tilat otettiin käyttöön talvella 2022. Röykän koulun vanhimman osan peruskorjaus valmistui kesällä 2022. Lepsämän koulun palaneen koulurakennuksen rakentamistyöt alkoivat kesällä 2022. Rakennus otettiin opetuskäyttöön helmikuussa 2023.

Ikäihmisille suunnatun toiminnan kehittäminen

Kunta on mukana kansallisessa Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen -ohjelmassa, jossa pääpaino on kunnan ja yhdistyssektorin yhteistyön kehittämisessä ja ikääntyneiden kuntalaisten aktiivisuuden edistämisessä.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa 1.1.2023 siirtyivät hyvinvointialueelle oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattorit ja psykologit kunnista. Syksyllä oli jo aloittanut alueellinen oppilas- ja opiskelijahuollon työryhmä, joka muodostuu kaikista hyvinvointialueen opetuksen järjestäjien, hyvinvointialueen sekä vanhempien ja oppilaiden ja opiskelijoiden edustajista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle tehtiin kunnan sivistys- ja hyvinvointitoimialalla organisaatiomuutos.

Arvio tulevasta kehityksestä

Varhaiskasvatuspalvelujen kysyntä

Hoitopaikkojen tarve kasvaa edelleen varhaiskasvatuksessa, vaikka lasten määrä ei kokonaisuudessaan lisääntynyt. Kasvu johtuu siitä, että varhaiskasvatukseen tulevat lapset ovat pääosin alle 3-vuotiaita. Alle 3-vuotias täyttää laskennallisesti 1,75 paikkaa. Samoin varhaiskasvatukseen osallistumisaste on

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Lapsiperheille suunnattu kohtaamispaikkatoiminta on aloittanut toimintansa Klaukkalassa syksyllä 2022. Kohtaamispaikkatoimintaa kehitetään hanketyöntekijöiden avulla palvelemaan entistä paremmin perheiden tarpeita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Kouluvalmentajien työstä kouluissa on saatu hyvää palautetta. Toiminta tulisi saada vakinaistettua hankekausien jälkeen. Koulunuorisotyöhön on saatu hankerahoitusta vuoden 2024 loppuun saakka. Hankekauden jälkeen on hyvä yhdessä kouluvalmentajatoiminnan kanssa vakiinnuttaa opetuksen sitomattoman henkilöstön toimintaa kouluihin.

Nuorisopalveluissa ennen pandemiaa aloitettua yhteisöllisyshanketta jatketaan syksyllä 2022 tukemaan Klaukkalan alueen nuorten hyvinvointia, osallisuuden edistämistä ja turvallisuuden lisäämistä alueella. Toiminnan jatkamiseen on saatu hankerahoitusta vuodelle 2023.

Pääkirjaston peruskorjatut tilat otettiin käyttöön lokakuussa 2022. Klaukkalan kirjastossa tehtiin tilauudistus syksyllä 2022.

Ikäihmiselle suunnatun Olohuone-toiminnan käynnistämiseen ja toiminnan koordinointiin palkattiin syksyksi 2022 koordinaattori. Toimintaa ohjasi ohjausryhmä, johon kuului vanhus- ja vammaisneuvoston, Keusoten, kunnan, seurakunnan ja yhdistysten edustajia. Olohuone-toimintaa käynnistettiin kirkonkylän alueella.

Hyvinvointipalvelujen tulosalue poistui organisaatorakenteesta 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointipalvelujen tulosalueen hyvinvoinnin edistämisen yksikkö sijoitettiin liikuntapalvelujen tulosalueelle, ja liikuntapalvelujen tulosalueen nimi muutettiin liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tulosalueeksi. Kotoutumispalvelujen yksikkö siirtyi hyvinvointipalvelujen tulosalueelta sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto- ja talouspalvelujen tulosalueen alaiseksi yksiköksi.

noussut eri ikäluokissa. Perhevapaaudistus tuo varhaiskasvatuspalvelujen piiriin entistä nuorempia lapsia sekä mahdollistaa paluun samaan varhaiskasvatuspaikkaan perhevapaan jälkeen.

Lasten ja nuorten häiriökäyttäytyminen huolestuttaa. Moniammatillisella yhteistyöllä löydetään keinoja tähän ongelmaan puuttumiseen. Alueellisten monialaisten työryhmien toimintaa kehitetään monialaisen yhteistyön tukemiseksi. Poliisin, hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyönä toteuttama ankkuritoiminta tehdään entistä näkyvämmäksi.

Koulukiusaamiseen puuttumisen toimintamalleja kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Nuorisopalveluissa kehitetään koulujen loma-aikojen toimintaa. Samoin nuorisotilojen aukioloaikoja laajennetaan paremmin palvelemaan lasten ja nuorten tarpeita. Nuorten työpajatoimintaa kehitetään tukemaan nuorten kouluttautumista ja työllistymistä.

Perusopetuksessa toteutettua kulttuuripolkutoimintaa laajennetaan toiselle asteelle. Toimintaa koordinoi kulttuuripalvelut.

Harrastustoiminnan mahdollistaminen

Harrastusmahdollisuuksia tulee entistä enemmän mahdollistaa lasten ja nuorten osalta koulupäivän yhteyteen. Nurmijärvi harrastaa -mallin toiminta vakainaistetaan. Näin saadaan mielekästä toimintaa lapsille ja nuorille eri puolilla kuntaa. Samoin on tärkeää kehittää harrastusmahdollisuuksia

Lainsäädäntöön tulevat muutokset

Perhevapaaudistukseen liittyvä lainsäädäntö voi vaikuttaa varhaiskasvatuspaikkojen tarpeeseen. Oikeus samaan varhaiskasvatuspaikkaan säilyy, vaikka lapsi on poissa varhaiskasvatuksesta sinä aikana, jona lapsen hoidosta maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa, jos poissaolo kestää yhtäjaksoisesti enintään 13 viikkoa. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tehdyt muutokset

Hyvinvointialueet

Vuoden 2023 alussa siirtyvät oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattorit ja psykologit hyvinvointialueelle. On tärkeää, että siirrosta huolimatta oppilas- ja opiskelijahuoltotyö toimii koulu yhteisöissä edelleen erinomaisessa yhteistyössä eri osapuolten kesken. Yhdyspintatyöhön liittyvät rakenteet ja prosessit tulee saada toimimaan saumattomasti kuntalaisen

Alkuluokkatoiminta

Kuntastrategian mukaisesti tehdään syksyllä 2023 päätökset pilotoinnissa olevan alkuluokkatoiminnan jatkosta.

Oppilaskuljetukset

Nykyiset erillisiin oppilaskuljetuksiin liittyvät sopimukset päättyvät 31.7.2024. Erikseen tilattavien oppilaskuljetusten kilpailutusta on lähdetty valmistelemaan. Nykyiseen lainsäädäntöön on tuotu puhtaiden ajoneuvojen direktiivi,

Haasteita henkilöstön saamisessa

Varhaiskasvatuksessa on haasteita pätevän henkilöstön saamisessa sekä varhaiskasvatuksen opettajien että lastenhoitajien kohdalla. Lyhytaikaisiin sijaisuuksiin on vaikeuksia saada työntekijöitä. Tulevaisuudessa joudutaan palkkaamaan varahenkilöstöä enemmän vakituisiin tehtäviin, jotta pystytään täyttämään laissa määritelty henkilöstömitoitus.

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten määrä kasvaa tulevaisuudessa. Ikäihmisten kohdalla tulee kehittää ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen palveluja tukemaan heidän hyvinvointiaan yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin sekä hyvinvointialueen kanssa. Ikäihmisten kohdalla on tärkeää saada toimiva yhdyspinta hyvinvointialueen sekä kunnan palvelujen kesken. Kansallisen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL)

erityislapsille sekä saada mukaan toimintaa ne lapset ja nuoret, joilla ei ole tällä hetkellä harrastusta. Perheiden hyvinvoinnin näkökulmasta on tärkeää edistää myös perheiden harrastusmahdollisuuksia.

perheiden tulorajoihin vaikuttavat tulokertymään. Arviolta noin 50 % perheistä kuuluu 0-maksuluokkaan eli eivät maksa varhaiskasvatuksen asiakasmaksua 1.3.2023 jälkeen. Oppilashuoltolain muutokset vaikuttavat esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmiin sekä opetuksen järjestäjän toimintaan.

palvelujen näkökulmasta. Kuntalaisen tulee saada tarvittavat palvelut oikea-aikaisesti ja riittävällä tasolla. Tällä hetkellä perheet, lapset ja nuoret eivät saa riittävää tukea mielenterveysongelmiin. Tämä haastaa myös kunnan peruspalvelujen järjestämistä.

jossa on huomioitu ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimukset. Erikseen tilattavien oppilaskuljetusten hintojen arvioidaan nousevan lainsäädäntömuutoksen sekä inflaation kasvun myötä.

Koulutuspalveluissa on vaikeuksia saada henkilöstöä vaativan erityisopetuksen tehtäviin sekä pieniin yksiköihin. Koulutuspalveluissa on ollut myös haasteita saada opettajia lyhytaikaisiin sijaisuuksiin. Samoin on vaikeutunut kirjastonhoitajien saaminen avoimiin tehtäviin.

toteuttaman FinSote-tutkimuksen (2021) mukaan kunnan ikäihmiset kokevat yksinäisyyttä. Ikäihmisten olohuone toimintaa kehitetään joka taajamaan. Toiminnan kehittämistä tukee Onnenkimpaleen Stean rahoittama hanke, jossa kunta toimii yhteistyökumppanina. Kunnan palveluissa kehitetään edelleen ikäihmisille suunnattuja palveluja yhteistyössä ikäihmisten ja vanhusneuvoston kanssa.

Palveluverkko

Nykyisen investointiohjelman mukaan Rajamäen kampuksen ensimmäinen vaihe valmistuu vuoden 2025 loppuun mennessä. Ensimmäisessä vaiheessa valmistuu koulu- ja liikuntatilat. Nurmijärven yhteiskoulun ja Nurmijärven lukion uudistilat tämän hetken suunnitelman mukaan tulisi valmistua vuoden 2026 loppuun mennessä. Klaukkalaan tarvitaan myös uudet tilat Urheilupuiston koululle. Kestävän kasvun ohjelma Nuukan yhteydessä ratkaistaan uuden Urheilupuiston koulurakennuksen laajuus ja mitä tiloja uusi koulurakennus korvaa Klaukkalassa.

Toimialan ohjelmatyö

Toimialan hyväksytty palvelujen kehittämissuunnitelma suuntaa tulevaisuuden palvelujen kehittämistyötä toimialalla. Valmistelussa oleva matkailu-, kulttuuri- ja

Varhaiskasvatuksessa yksityinen varhaiskasvatus laajenee. Rajamäkeen on valmistumassa yksityinen neliryhmäinen päiväkoti elokuun 2023 alussa. Kirkonkylässä Laidunalueen yksityiseen päiväkotiin tulee laajennus vuoden 2024 aikana. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus nousee näiden päiväkotien myötä lähes 35 %:iin. On tärkeää huolehtia, että meillä on riittävästi kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja lasten sijoittamiseen varhaiskasvatukseen. Tornitien päiväkodin väistötilan vuokrasopimus päättyy vuoden 2025 loppupuolella. Tällöin Rajamäelle tarvitaan uusi kunnallinen päiväkoti korvaamaan väistötilat.

tapahtumatuotanto-ohjelma antaa erinomaisen pohjan kirjasto- ja kulttuuripalveluissa toiminnan kehittämiseen.

Henkilöstö

Toimialan palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2022:

HTV1	31.12.2022	31.12.2021
Yhteensä	1 344,3	1 310,4

Henkilöstön kokonaismäärä on toimialalla kasvanut vuoden 2022 aikana arvioituna HTV1:llä (palveluksessa olopäivien lukumäärä kalenteripäivinä /365* (osa-aikaprosentti/100)). Kasvu johtuu koulutuspalveluissa kasvaneesta sijaimäärästä sekä hankkeiden kautta palkatusta henkilöstöstä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Prosessit ja tietojärjestelmät

Tietojärjestelmissä tapahtuvat katkokset tuovat haavoittuvuutta toimintaan. Koulukuljetusten osalta Kouluun.fi-palvelun kautta huoltajat näkevät lapsensa hakupaikan ja -ajan sekä kuljettavan ajoneuvon tiedot. Jos palvelun toimintaan tulee häiriö, huoltajille ilmoitetaan lasten hakuajat tekstiviestinä massalähetyksenä Movit -reititysohjelman kautta.

Varhaiskasvatuksen Päikky-järjestelmän kautta kerätään tietoa lasten osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Järjestelmän kautta tiedotetaan huoltajia sekä huoltajat varaavat hoitoajat. Jos järjestelmässä on häiriöitä, se hankaloittaa toimintaa.

Wilma-oppilashallintojärjestelmä on viestintä- ja tiedotuskanava koulun ja kodin välillä. Jos järjestelmässä on häiriöitä, se hankaloittaa toimintaa.

Nykyinen henkilöstöhallinnon ohjelmassa sähköinen allekirjoitus ei toimi, mikä teettää paljon ylimääräistä työtä. Työsopimukset ja virkamääräykset toimitetaan paperilla työntekijöille.

Kun tietoja siirretään manuaalisesti järjestelmästä toiseen, voi syntyä riski, että tieto ei siirry oikein. Jos prosessikuvausten vastuunjaot eivät ole riittävän selkeät, tiedot eivät tule kirjattua järjestelmiin välttämättä oikein.

Henkilöstön osaaminen ja saatavuus

Henkilöstön saatavuudessa on ollut haasteita erityisesti varhaiskasvatuksessa sekä koulutuspalvelujen vaativiin erityisluokkiin. Lyhytaikaisiin sijaisuuksiin on ollut haasteita

saada työntekijöitä sekä varhaiskasvatus- että koulutuspalveluissa. Kirjastossa on ollut haasteita saada kirjastonhoitajia avoimena oleisiin tehtäviin.

Suhdannevaihtelut

Inflaation kiristyminen näkyy kasvaneina raaka-aineiden, kuljetusten ja vuokrien kustannuksina. Kustannusten nousu heijastuu välillisesti isoina palkankorotuksina ja tämä kustannusnousu näkyy erityisesti kasvaneina henkilöstömenoina. Kustannusten nousu heijastuu myös

varhaiskasvatuksessa yksityisille päiväkodeille maksettuaan palvelusetelin arvoon. Palvelusetelin arvoa tarkastellaan vuosittain ja tarkastelu perustuu sosiaalipalveluiden ansiotasoindeksiin ja elinkustannusindeksiin pohjalta laskettuun indeksiin.

Lainsäädännön muutokset

Varhaiskasvatuksessa perhevapaa uudistus voi vaikuttaa siihen, että varhaiskasvatuspaikkoja joudutaan lisäämään. Varhaiskasvatustilain muutos varhaiskasvatussuunnitelmaan lisättävästä kolmiportaisesta tuesta ja inklusiosta lisää hallinnollista työtä. Tukea tarvitsevat lapset varhaiskasvatuksessa tulevat pääosin kunnan järjestämän varhaiskasvatuksen piiriin.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin tehdyt lainsäädännön muutokset pienentävät kuntien saamia varhaiskasvatuksen maksutuloja. Maaliskuun 2023 varhaiskasvatukseen tulevien maksu-uudistuksen jälkeen n. 50 % nurmijärveläisistä

perheistä sijoittuu 0-maksuluokkaan. Haasteena on riittävän kompensaation saaminen valtiolta maksutulojen vähenemiseen.

Oppivelvollisuuden laajeneminen lisää edelleen kuntien kustannuksia toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta johtuen. Ei ole riittäviä mielenterveyspalveluja niitä tarvitseville nuorille, jotta he pystyisivät opiskelemaan oppivelvollisuuslain edellyttämällä tavalla. Ei ole myöskään riittävästi toisen asteen koulutuspaikkoja vaativan erityisen tuen opiskelijoille.

Vahingot

Ilkivallan lisääntyminen on aiheuttanut vahinkoja kiinteistöihin, joissa tapahtuu sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimintaa.

Toiminnan keskeytykset

Riskinä on sisäilmahaasteiden lisääntyminen kiinteistöissä ja sisäilmaongelmien vaikutukset toimintaan.

Keskeneräiset oikeudenkäynnit

Lepsämän ja Valkjärven koulupaloihin liittyvät korvausoikeudenkäynnit ovat vielä kesken.

Muut oikeudelliset ja viranomaisten toimenpiteisiin liittyvät riskit

Tämän hetken yhtenä riskinä on varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys ja uusien paikkojen järjestäminen kaikille paikkaa

tarvitseville. Varhaiskasvatuksessa on noussut osallistumisaste erityisesti alle 3-vuotiaiden lasten kohdalla.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Kunnassa käytössä oleva riskienhallinnan järjestelmä on tuonut edelleen haasteita riskien dokumentointiin. Uuden ohjelman myötä päivitetään vuoden 2023 aikana toimialan strategiset riskit.

sähkökatkosiin. Toimialan valmiussuunnitelmaa päivitetään jatkuvasti varautumisen näkökulmasta erilaisiin riskeihin ja häiriötilanteisiin.

Kuluneella tilikaudella on edelleen konkretisoitunut pandemiariski ja sen aiheuttamat haasteet toiminnalle. Samoin uusina riskeinä on noussut Ukrainan sodan vaikutus toimintaan ja siitä seurannut energiakriisi ja varautuminen

Sisäisen valvonnan osalta on päivitetty hyväksymis- ja asiatarkastusoikeuksia sekä tilausoikeuksia.

Valvonnassa ei ole huomattu puutteita toimialalla kuluneena tilikaudella.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
NYK peruskorjaus, kalusto	-340 000	0	-340 000	-313 383	26 617	8 %
Röykän koulun peruskorjaus, kalusto	-200 000	-100 000	-300 000	-174 581	125 419	42 %
Lepsämän koulu, vakuutuskorvaus	0	0	0	67 084	67 084	
Klaukkalan kirjastosalin ja työtilojen uudistus, kalusto	-20000	0	-20000	-19 084	916	5 %
Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus, kalusto	-600000	0	-600000	-607 680	-7 680	-1 %

Toimialalle varatusta investointimäärärahasta jäi käyttämättä 145 272 euroa.

Röykän koulun peruskorjauksessa tuli haasteita liikuntasalin AV-tekniikan kanssa. Hankintoja ei ehditty tekemään vuoden 2022 aikana. Hankinnat tullaan tekemään vuonna 2023 ja

ensimmäisessä osavuosisikatsauksessa tullaan esittämään tähän määrärahaa.

Hallinto- ja talouspalvelut

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA + muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	1 170	0	1 170	3 031	1 861	159 %	4 044
Toimintakulut	-853 375	0	-853 375	-859 889	-6 514	-1 %	-838 362
Toimintakate	-852 205	0	-852 205	-856 858	-4 653	-1 %	-834 318

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Hallinto- ja talouspalvelujen toimintakate oli 856 858 euroa (100,5 %). Toimintakatteen ylitys johtui budjetoitua suuremmista henkilöstökuluista.

Vuoden 2022 aikana valmisteltiin sivistys- ja hyvinvointitoimialalla organisaatiomuutos, jossa

hyvinvointipalvelujen tulosalueelta siirtyi kotoutumispalvelujen yksikkö hallinto- ja talouspalvelujen tulosalueelle vuoden 2023 alusta alkaen, ja hyvinvointipalvelujen tulosalue poistui organisaatiomuutoksesta.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Hallinto- ja talouspalvelut			
Henkilöstömäärä (HTV1)	11,6	11,3	11
Hallinto- ja talouspalvelujen henkilöstömenot/toimialan henkilöstömenot %	1,2	1,2	1,2

Koulutuspalvelut

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA + muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	1 372 460	0	1 372 460	1 764 812	392 352	29 %	1 092 998
Toimintakulut	-56 868 132	-558 000	-57 426 132	-57 445 921	-19 789	0 %	-55 531 264
Toimintakate	-55 495 672	-558 000	-56 053 672	-55 681 109	372 563	1 %	-54 438 266

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Koulutuspalveluiden muutettu toimintakate alittui 372 563 euroa, toteuma oli 99,3 %. Toimintakatteen alittumiseen vaikuttivat arvioitua suuremmat toiminnan tuotot, kotikuntakorvaukset olivat budjetoitua suuremmat.

Vuoden 2022 talousarvion henkilöstösuunnitelmaan sisältyi 1.8.2022 alkaen kolme luokanopettajan virkaa, kaksi erityisluokanopettajan virkaa sekä perusopetuksen aineopettajan ja lukion lehtorin virat. Näiden virkojen kohdalla oli kyse pysyväisluonteisiksi muuttuneiden tuntiopettajuuksien vakinaistamisesta. Täten niiden perustamisella ei ollut vaikutusta koulutuspalveluiden henkilöstömäärään tai määrärahatarpeisiin. Uusina virkoina perustettiin oppilaanohjauksen lehtorin virka perusopetukseen. Vammaisoppilaiden määrän kasvun myötä tarvittiin kuusi uutta henkilökohtaisen avustajan vakanssia 1.8.2022 alkaen.

Lepsämän koulun palaneen rakennuksen korvaavan koulurakennuksen rakentamistyöt käynnistyivät kesäkuussa ja rakennus on otettu käyttöön vuoden 2023 helmikuussa. Nurmijärven yhteiskoulun Mikkola-osan peruskorjaus valmistui joulukuussa 2021 ja otettiin käyttöön helmikuussa 2022. Röykän koulun vanhimman osan peruskorjaus valmistui juuri ennen syyslukukauden 2022 alkua.

Nuuka-toimenpidesuunnitelmaan sisältyi vuodelle 2022 kaksi koulutuspalveluita koskevaa toimenpidettä: yhden rehtorinviran lakkauttaminen tarpeettomana 1.8.2022 alkaen ja Rajamäen koulun E-talosta luopuminen. Esitys kahden koulun hallinnollisesta yhdistämisestä ei mennyt läpi päätöksenteossa, joten yhden rehtorinviran lakkauttaminen tarpeettomana 1.8.2022 alkaen ei ollut mahdollista. Rajamäen koulun E-talon käytöstä on luovuttu ja siellä toimineet kolme erityisluokkaa ovat siirtyneet opiskelemaan pääkoulun puolelle. Tila irtisanottiin 1.1.2022 alkaen.

Vuosi 2022 oli jo kolmas peräkkäinen vuosi, jolloin toimintaa ei pystytty järjestämään normaalisti. Vuoden 2022 alussa voimassa olleita koulujen koronarajoituksia alettiin purkaa talvilomaviikon jälkeen. Rajoitusten purkamisen jatkui kevätlukukauden päättymiseen saakka, jolloin koulujen toiminta oli palautunut lähes normaaliksi. Koronan lisäksi kevätlukukauden toimintaa leimasi mahdollisten Nurmijärvelle sotaa pakenevien ukrainalaisten perheiden lasten koulunkäyntiin varautuminen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäämiseen valmistauduttiin, mutta lopulta kunnan ainoan valmistavan luokan oppilaspaikat riittivät, koska lapsia ilmoittautui kouluun odotettua vähemmän. Tämä johtui siitä, että osa heistä suoritti opintojaan Ukrainan valtion tarjoamassa etäkoulussa. Tämä oli

mahdollista, koska oppivelvollisuus ei koskenut heitä. Syyslukukauden alkaessa kouluun haluavien lasten määrä kuitenkin kasvoi ja koulutuspalveluihin perustettiin kaksi uutta valmistavaa luokkaa. Neljännellekin luokalle olisi ollut tarvetta, mutta siihen ei saatu rekrytoitua opettajaa useista yrityksistä huolimatta.

Lukuvuoden 2022–2023 alusta alkaen perusopetus ja lukiokoulutus on järjestetty normaaliolojen lainsäädännön mukaisesti, sillä koronavirustilanteen vuoksi säädettyjen väliaikaisten lainsäädännöllisten muutosten voimassaolo päättyi. Opetushallitus kuitenkin kehotti heinäkuun lopussa opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä varautumaan koronan, Ukrainan sodan ja sen mahdollisesti aiheuttamien hybridi- ja kyberturvallisuushkien sekä informaatiovaikuttamisen aiheuttaman monihäiriötilanteen jatkumiseen. Syyskuussa kunnassa alettiin varautua Ukrainan sodan aiheuttamaan mahdolliseen sähköpulaan. Opetushallituksen

antamien ohjeiden mukaisesti lähtökohtana myös sähkökatkoista johtuvissa häiriötilanteissa on, että koulutyö järjestetään normaalisti, mikäli oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuus ei vaarannu. Kouluja kehoitettiin varautumaan ennakkoon tilanteisiin, joissa älytaulut ja sähköinen materiaali eivät toimi. Lisäksi kouluille hankittiin sähköttömiä valonlähteitä ja patteriradiot turvallisuuden varmistamiseksi.

Vuoteen 2022 ajoittui myös useita lakimuutoksia. Perusopetus- ja lukiolakien muutosten vuoksi sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen opetussuunnitelmia muutettiin ja täydennettiin 1.8.2022 alkaen. Muutokset ja täydennykset liittyivät kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisyyn, kurinpitoon sekä muutoksenhakuun. Lisäksi molempiin lakeihin kirjattiin lapsen edun ensisijaisuus, joka on huomioitava opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Myös laki oppivelvollisuuslain muuttamisesta astui voimaan 1.8.2022.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
NYK peruskorjaus, kalusto	-340 000	0	-340 000	-313 383	26 617	8 %
Röykän koulun peruskorjaus, kalusto	-200 000	-100 000	-300 000	-174 581	125 419	42 %
Lepsämän koulu, vakuutuskorvaus	0	0	0	67 084	67 084	

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Koulutuspalvelut			
Peruskoulujen määrä	23	23	23
Perusopetuksen oppilasmäärä	5786	5684	5796
Lukiokoulutuksen opiskelijamäärä	426	405	432
Henkilöstömäärä	646	637	636
Oppilaskuljetusten menot*	2 712 000	2 743 535	2 837 000

*luvut sisältävät myös varhaiskasvatukseen kirjatut esiopetuksen kuljetuskulut

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen erillishankkeet

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	850 000		850 000	1 900 777	1 050 777	124 %	1 422 961
Toimintakulut	-990 000	-180 000	-1 170 000	-2 370 853	-1 200 853	-103 %	-1 690 582
Toimintakate	-140 000	-180 000	-320 000	-470 075	-150 075	-47 %	-267 621

Olelliset tapahtumat tilikaudella

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen erillishankkeiden tulosalueen toimintakate ylittyi 150 075 euroa muutettuun talousarvioon verrattuna. Ylittyminen johtui budjetoitua suuremmista henkilöstökuluista ja palvelujen ostokuluista.

Kunta on saanut vuoden 2022 aikana kohdennettua valtion erityisavustusta seuraaville hankkeille:

- Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa, 648 000 €. Hankkeella mahdollistetaan lisähenkilöstöresurssia lähikouluihin tukemaan tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden opiskelua.
- Tasa-arvon edistäminen varhaiskasvatuksessa, 334 400 €. Hankkeella mahdollistetaan lisätuen tarjoaminen varhaiskasvatuksessa.
- Valtion erityisavustus koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa, 631 000 €. Avustuksella mahdollistetaan henkilöstöresurssia koronaviruksesta aiheutuvien poikkeuksellisten opetusjärjestelyiden ja oppimisvajeen tasaamiseksi.
- Valtion erityisavustus lukiokoulutukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi, 87 494 €. Hankkeella tuetaan lukion opiskelijoiden opiskelijahuoltoa sekä pienennetään kurssikokoja, lisätään kurssitarjontaa sekä tarjotaan yksilöllistä tukea opiskelijoille.
- Varhaiskasvatuksen tuen uudistaminen, 429 800 €. Avustuksella jalkautetaan varhaiskasvatuslain uudistuksia tuen kolmivaiheisen tuen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa.
- Varhaiskasvatuksen laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittäminen, 160 000 €. Hankkeella kehitetään varhaiskasvatuksen johtamista, laatua ja arviointia Nurmijärvellä.
- Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden perustaitojen vahvistaminen, 183 600 €. Hankkeella tuetaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden yleisopetukseen integroitumista.
- Liikettä yläkouluun 2022, 23 000 €. Avustuksella tuetaan yläkoulujen toimintakulttuurin kehittämistä.
- Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen, 55 000 €. Hankkeella laajennetaan harrastuiltapäivän toimintaa ja kehitetään harrastekerhotoimintaa koulujen yhteyteen.
- Kerhotoiminnan kehittäminen, 22 000 €. Hankkeella tarjotaan ilmaisia kerhoja koululaisille.
- Seikkailijan matkassa 3- varhaiskasvatuksen liikuntahanke, 22 000 €. Hankkeella tuetaan liikunnallista kasvatusta ja perheyhteistyötä varhaiskasvatuksessa.
- Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen ja kehittäminen, 50 150 €. Hankkeella tuetaan kouluissa tehtävää yhteisöllistä opiskelijahuoltoa.
- Kaksivuotinen esiopetuskokeilu, 53 400 €. Erityisavustuksella tuetaan pilotointijaksoa kaksivuotisessa esiopetuskokeilussa.
- Valtion erityisavustus turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen, 46 680 €. Avustuksella katetaan varhaiskasvatuksen järjestämiskuluja.

Lisäksi Nurmijärven kunta on mukana Kangasalan koordinoimassa Oppilasagenttitoiminnan kehittämishankkeessa, Hämeenlinnan koordinoimassa Digikilta 3 -hankkeessa, Järvenpään koordinoimassa inklusiota edistävissä kehittämishankkeissa Kaikille yhteinen koulu ja Kaikille yhteinen varhaiskasvatus sekä Keski-Uudenmaan maahanmuuttajien ohjaus, Tuusulan koordinoimassa oppilaanohjauksen kehittämishankkeessa sekä Mäntsälän koordinoimassa Sitouttavan koulu-yhteistyön hankkeessa.

Aikaisemmin aloitetuista hankkeista on vuoden 2022 aikana ollut meneillään vielä seuraavat hankkeet (suluissa hankkeen päättymisajankohta):

- Valtion erityisavustus koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa (30.06.2023)
- Valtion erityisavustus lukiokoulutukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi (31.07.2023)
- Uudet lukutaidot- kehittämishanke (30.4.2023)
- Lukutaidon kehittämishanke yläkoululaisille (31.12.2022)
- Oppilas- ja opiskeluhuollon vahvistaminen (31.12.2022)
- Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluhanke (31.5.2024)
- Kerhotoiminnan kehittäminen (31.12.2022)
- Tasa-arvoa edistävät toimenpiteet esi- ja perusopetuksessa (31.12.2022)
- Seikkailijan matkassa- nujuamme Nurmijärvellä 2 (31.5.2022)
- Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin pilotointiin (31.10.2022)
- Nurmijärven tutoropettajat- koulun pedagogiset kehittäjät (31.1.2022)

- Liikkuva opiskelu lukiolaisille (30.06.2023)
- KuumaTVT-verkosto alueellisen tutortoiminnan kehittäjänä 2019 (31.7.2022)
- Lukukoordinaattorit lukemisen edistäjinä (31.7.2022)
- Valtionavustukset kielten tutoropettajatoiminnan kehittämiseen (31.7.2022)
- Nurmijärven tutoropettajat- koulun pedagogiset kehittäjät (31.1.2022)
- Lukukoordinaattorit lukemisen edistäjinä (31.7.2022)

Varhaiskasvatus

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	2 451 400	0	2 451 400	2 639 337	187 937	8 %	2 847 079
Toimintakulut	-36 085 073	-1 103 000	-37 188 073	-37 186 171	1 902	0 %	-35 150 154
Toimintakate	-33 633 673	-1 103 000	-34 736 673	-34 546 834	189 839	1 %	-32 303 075

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Varhaiskasvatuksen toimintakate allittui muutettuun talousarvioon verrattuna 189 839 euroa, toteuma 99,5 %. Alitus johtui budjetoitua suuremmista toimintatuotoista (varhaiskasvatuksen asiakasmaksut).

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista kertyvät maksutuotot ylittyivät vuoden 2022 aikana 205 000 euroa talousarvioon ennustetuista maksutuotoista. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut muuttuvat jälleen 1.3.2023 alkaen, jolloin maksuja alennetaan lainmuutoksella niin, että maksujen perusteena olevia tuloja korotetaan 33 %. Muutos vaikuttaa merkittävästi maksutuottojen kertymiseen sekä samalla palvelusetelikulujen lisääntymiseen vuoden 2023 aikana.

Suunnitelman mukaisesti yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän Pilke päiväkotien Päiväkotit Hehku aloitti toimintansa Vanha-Klaukan alueella 10.1.2022 alkaen. Valmistelu- ja rakennustyöt Peikkometsän liikuntapäiväkodin osalta jatkuivat vuoden 2022 aikana niin, että päiväkotit aukeaa suunnitelman mukaisesti 1.8.2023 alkaen Rajamäelle. Lisäksi yhteistyötä Touhulan Laidunalueen päiväkodin laajentamisen osalta on vuoden 2022 aikana edistetty ja päiväkodin laajennus on suunnitelman perusteella otettavissa käyttöön 1.1.2024 alkaen. Pilke Helmitarhan toiminta Kirkonkylän alueella päättyi 31.12.2023.

Varhaiskasvatushakemusten mukaisesti lisättiin toimintavuoden aikana kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja Nukarin alueelle ukrainalaisille lapsille perustamalla väliaikainen ryhmäperhepäiväkotit ajalle 1.8. – 31.10.2022 sekä Kirkonkylän alueelle käynnistämällä yksi lapsiryhmä Mäkituvan päiväkotit 1.11.2022 alkaen. Lisäksi vuoden 2022 lopussa valmisteltiin uusien ryhmien avaamista tammikuussa 2023 alkaen Rajamäelle Toivojentielle Päiväkotit Lasten taloon, kahden lisäryhmän verran Lepsämän päiväkotit sekä yhden lisäryhmän verran Harjulan päiväkotit.

Päiväkotit Vaskomäen toiminta lakkautettiin tilakeskuksen antaman lausunnon mukaisesti 31.12.2022. Vaskomäen päiväkodin lapsiryhmä sekä osittain henkilökunta siirtyivät Suopolun päiväkodin tiloihin 1.1.2023 alkaen.

Kohtaamispaikka Suopolun Tupa aloitti toimintansa 1.11.2022 alkaen. Kohtaamispaikan henkilöstökulut kirjataan vuoden 2023 loppuun saakka Varhaiskasvatuksen tuen uudistaminen – hankkeelle.

Klaukkalassa Suopolun päiväkodin tiloissa käynnistettiin 15.8.2022 alkaen avoimen varhaiskasvatuksen toiminta. 1.11.2022 alkaen toiminta on ollut osittain samoissa tiloissa kohtaamispaikan toiminnan kanssa yhteistyön mahdollisuuksien hyödyntämiseksi nurmijärveläisten lapsiperheiden hyväksi.

Alkuluokkatoiminta laajeni syksyllä 2022 yhdellä ryhmällä Metsolan päiväkodissa sekä Länsikaaren ja Harjulan alkuluokkien osalta. Uusien ryhmien käyttöönotto sekä alkuluokkatoiminnan laajentuminen em. tavalla lisäsivät henkilöstökustannuksia. Alkuluokkatoiminnan lisääntymiseen liittyen myönnettiin ensimmäisessä osavuositarkastuksessa 56 000 euroa henkilöstömenoihin 1.8.2022 alkaen. Varhaiskasvatuksen henkilöstökulut ylittyivät vuoden 2022 aikana yhteensä 253 000 euroa. Henkilöstökuluihin vaikuttivat lisäksi merkittävät palkankorotukset.

Yksityisesti tuotetun varhaiskasvatuksen kustannukset palvelusetelin osalta ylittyivät muutettuun talousarvioon nähden 422 000 euroa. Palvelusetelikulujen kattamiseen myönnettiin lisämäärärahaa 700 000 euroa kolmannen osavuositarkastuksen yhteydessä. Yliytteen vaikuttivat yksityisten päiväkotien määrän kasvu, 1.8.2022 alkaen tehty indeksikorotus palveluseteliarvoon, alle 3 – vuotiaiden lasten määrän merkittävä kasvu palveluissa sekä varhaiskasvatuslain muutos lasten tukeen liittyen. Alle 3 – vuotiaiden sekä tukea tarvitsevien lasten osuus huomioidaan palveluseteliarvon korotuksena palvelun tuottajille. Palvelusetelikulut lisääntyivät vuoden 2021 tilinpäätökseen verrattuna 1 519 000 euroa.

NUUKA-ohjelmasta toteutettiin vuoden 2022 aikana Röykän omakotitalosta sekä Viirin kerhotilasta luopuminen. Myös Kirkonkylän päiväkodin kiinteistöstä on luovuttu kokonaan vuoden 2022 aikana.

Koronapandemia vaikutti toimintaan jo kolmantena vuotena peräkkäin erityisesti kevään 2022 aikana. Pandemian aikana noudatettiin tarkasti OPH:n, THL:n, HUS:n, Keusoten ja AVI:n ohjeistuksia lasten ja henkilökunnan turvallisuuden takaamiseksi. Syksyllä 2022 aloitettiin varautuminen mahdolliseen sähköpulaan ja sen vaikutuksiin varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisessä.

1.8.2022 alkaen varhaiskasvatuslakiin voimaan astuneen muutoksen myötä varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen laadukasta perustoimintaa. Tukea on annettava viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Jos tuki ei ole riittävää voidaan tukea antaa tehostettuna tai erityisenä tukena. Lapsen tehostetun ja erityisen tuen antamisesta tulee tehdä hallintopäätös. Päätöksessä on aina mainittava tuen muodot, varhaiskasvatuksen järjestämispaikka ja tukipalvelut. Päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Lain edellyttämiä käytänteitä ja prosesseja on valmisteltu sekä käytetty otettu vuoden 2022 aikana.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilulain (1046/3030) mukaisesti satunnaisotannalla Nurmijärveltä kokeiluun edelleen ovat osallistuneet Nukarin ja Ylitilantien päiväkotien

5 – vuotiaat lapset. Muut kunnan varhaiskasvatusyksiköt toimivat kokeilun verrokkiryhminä. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää kokeiluun osallistuville kunnille valtion erityisavustusta. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu päättyi varhaiskasvatuspalveluiden osalta vuonna 2023, mutta jatkuu seurannalla perusopetuksessa.

Vuoden 2022 aikana lasten määrä kuukausittaisena keskimääräarvona on pysynyt lähes samana vuoteen 2021 verrattuna. Varhaiskasvatukseen hakeutuvat lapset ovat pääosin alle 3-vuotiaita, mikä lisää yksittäisen lapsen osalta tila- ja henkilöstöressurssien tarvetta. Nurmijärvellä osallistumisaste varhaiskasvatukseen on jatkuvasti kasvanut,

erityisesti alle 3 – vuotiaiden lasten osalta. 1.8.2022 voimaan astunut perhevapaaudistus tulee vuoden 2023 aikana vaikuttamaan alle 3 – vuotiaiden lasten osallistumiseen uudella tavalla, jonka vaikutuksia voidaan tarkastella tarkemmin vasta myöhemmin.

Sijaisten rekrytointi sekä varhaiskasvatuslain mukaisten kelpoisten työntekijöiden saaminen työsuhteisiin on vaikeutunut merkittävästi edelleen Nurmijärvellä. Henkilöstötilanteeseen pyritään vaikuttamaan mm. positiivisella rekrytointikampanjalla sekä oppisopimuskoulutuksen mahdollistamisella.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Varhaiskasvatuspalvelut			
Kunnallisten päiväkotien määrä	27	26	26
Palvelusetelipäiväkotien määrä	8	9	8
Kunnallisten päiväkotien lapsimäärä	1708	1667	1700
Palvelusetelipäiväkotien lasten määrä	409	494	523
Henkilöstömäärä (HTV1)/kunnallinen varhaiskasvatus	552	553,8	556

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA + muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	218 750	0	218 750	209 277	-9 473	-4 %	163 469
Toimintakulut	-3 345 030	0	-3 345 030	-3 333 831	11 199	0 %	-3 195 059
Toimintakate	-3 126 280	0	-3 126 280	-3 124 554	1 726	0 %	-3 031 590

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen käyttötalousuunnitelma toteutui suunnitellusti. Tulosalueen tuotot jäivät arvioitua alhaisemmiksi. Tuotoissa näkyvät myös ulkopuolisilta saadut avustukset, noin 38 000 euroa. Varsinaisista tuotoista toteutui kulttuuripalvelujen osalta 70 prosenttia ja kirjaston osalta 77 prosenttia. Museon tuotot toteutuvat budjetoidusti. Tuottojen toteutumiseen vaikuttivat laskevasti sekä korona että kirjastojen remontit. Pääkirjaston peruskorjauksesta ja Klaukkalan kirjaston tilauudistuksesta tuli tulosalueelle edelleen kuluja, joita ei talousarviota tehtäessä voitu ennakoida. Toisaalta säästöä saatiin mm. matkustus- ja kuljetuspalveluista sekä toimistotarvikkeista.

Pääkirjaston peruskorjaus valmistui heinäkuun lopussa, ja kirjasto avattiin asiakkaille suunnitellun aikataulun mukaisesti lokakuun alussa. Pääkirjasto toimi ns. Teboilin tilassa syyskuun puoliväliin asti ja oli kokonaan suljettuna kuuden muuttoviikon ajan. Kesällä pääkirjasto palveli poikkeuksellisesti supistetuin aukioloajoin. ¾ kirjastoaineistosta oli varastoituna ja pois asiakkaiden käytöstä uusitun pääkirjaston avaamiseen asti. Peruskorjauksen myötä kirjastoon saatiin tapahtumatali Männistö, nuortentila Nurjasto, erillinen lastenosasto sekä ryhmätyö- ja kokoustilat. Kirjaston takaosaan rakennettiin parvi. Uusitut tilat on otettu hyvin vastaan, ja kevään aikana aukioloja laajennetaan ottamalla omatoimikirjasto käyttöön.

Klaukkalan kirjastossa käynnistettiin lokakuussa tilauudistus, joka kesti kahdeksan viikkoa. Kirjasto pidettiin koko remontin ajan auki, mutta osa aineistoista oli joitakin aikoja pois käytöstä. Klaukkalan kirjastossa laajennettiin asiakastiloja: lehtien lukusali ja lastenosasto uudistettiin ja asiakkaiden käyttöön valmistuivat ryhmätyö- ja kokoustilat.

Kirjastoauto Oiva pääsi loppukevällä kiertämään ilman koronan takia asetettuja asiakasmäärärajoituksia. Kirjastoauton lainausmäärä kasvoikin edellisvuoteen verrattuna 62 prosenttia. Myös Rajamäen kirjaston lainausmäärä ohitti koronaa edeltäneen vuoden 2019 lainausmäärän lähes 10 000 lainalla. Syksyllä kirjastojen toiminta on muutekin palannut normaaliksi, ja tapahtumia sekä kouluyhteistyötä on päästy toteuttamaan ilman rajoituksia. Vuonna 2023 on näillä näkymin kirjastojen ensimmäinen normaali toimintavuosi vuoden 2019 jälkeen.

Kesällä Ratamo-kirjastoissa otettiin käyttöön mobiilikirjastosovellus, joka helpottaa asiointia ja mahdollistaa mm. sähköisen kirjastokortin käytön. Rakas-hanke eli Ratamo- ja Kirkes-kirjastojen yhteistyöhanke saatiin päätökseen ja sen myötä luotiin yhteistyöryhmiä kirjastojen välille sekä yhtenäistettiin käytäntöjä. Keudan kanssa tehtävää hanketta jatkettiin, samoin Ratamo-kirjastojen demokratiahanketta. Vuonna 2023 alkaa kaksi digihanketta ja

lukemisedistämishanke, joihin on saatu ministeriöstä avustusta.

Museon eri toimintamuodot pystyttiin taas ottamaan käyttöön koronarajoitusten poistuttua. Koulujen ja päiväkotien kanssa tehtävä kulttuuriperintöopetus palautui ennalleen, Aleksis Kiven kodin ja Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin kävijämäärät palasivat 2019 tasolle. Taaborinvuoren museoitien kävijämäärä sen sijaan jäi huomattavasti koronavuosi edeltäneestä ajasta johtuen suurimmaksi osaksi Taaborinvuoren tapahtumien vähäisemmistä kävijämääristä. Museon alkuvuoden tapahtumien kävijämäärät olivat vielä vähäisiä, mutta tilanne normalisoitui loppuvuotta kohden.

Taaborinvuoren museoiden näyttelyuudistus jatkui. Kesäksi valmistui puusuutarin mökkiin Lastentupa Tarina. Sen sisällöt on suunnattu lapsille. Toiminnallisessa näyttelyssä voi tutustua leikkien 1920–30-lukujen maaseudun elämään ja arkeen sekä keksiä omia tarinoita kamarin nukketeatterissa.

Uudistuneen pääkirjaston parvelle keskitettiin Nurmijärven paikallishistoriaan liittyvä kirjastoaineisto, paikallislehtien vuosikerrat, Aleksis Kivi –kokoelma sekä vitriini museokokoelmien esittelyyn.

Nurmijärven museo oli mukana Keski-Uudenmaan museoiden avustusrahoitteisessa (Museoviraston innovatiiviset hankkeet) Kuvaa uusiksi - Jälleenkuvausta kotikulmilla –hankkeessa. Hanke alkoi 2021 ja päättyi keväällä 2022.

Kulttuuripalvelut osallistui useisiin yhteistyöhankkeisiin eri kuntien ja toimijoiden kesken. "Minä elän! — 150 vuotta Aleksis Kiven kuolemasta -merkkivuosi järjestettiin yhteistyössä Tuusulan kulttuuri- ja museopalveluiden kanssa. Porvoon kaupungin hallinnoiman "Kulttuuri kylässä" - kehittämishankkeen kautta toteutettiin ilmaistapahtumat kirkonkylässä ja Monikon pihamaalla, ja Keski-Uudenmaan Pride –tapahtumassa kulttuuripalvelut edusti Nurmijärveä yhdessä nuorisopalveluiden kanssa. Uutena avauksena aloitettiin maksuttomien "Minä elän" -luentojen järjestäminen Monikkosalissa yhteistyössä Nurmijärven Opiston kanssa ja Sääksin uimarantaa elävöitettiin aloittamalla kahvilan terassilla uusi yleisölle maksuton "Sääksissä tapahtuu" – konserttisarja.

Korona-ajan rajoitusten jälkivaikutukset heijastuivat kulttuuripalveluiden toimintaan edelleen koko vuoden ajan. Tapahtumat vapautuivat helmikuussa rajoituksista ja Monikkosalin tapahtumatoiminta saatiin käynnistettyä maaliskuun puolivälissä. Tapahtumien kävijäluvut pysyivät kuitenkin normaalia huomattavasti alhaisemmalla tasolla.

Eryityisesti ikäihmisille suunnattujen tapahtumien kävijämäärä oli matala. Edes Alfa TV:n televisioima Kaartin Soittokunnan "Kaarti Love" -konsertti ei vetänyt Monikkosalin katsomoa täyteen.

Myös Taaborinvuoren konserteissa, kuten muissakin Taaborin tapahtumissa, oli kävijöitä poikkeuksellisen vähän. Tämä johtui osittain siitä, että vuonna 2020 peruutettuja konsertteja toteutettiin kesällä 2023. Tapahtumia järjestettiin kesällä muutenkin ennätyskellisen paljon.

Kulttuuripalvelut teki vuoden aikana kolme taidehankintaa. Monikkotalon sisääntuloaulaan ja Klaukkalan kouluun hankittiin isot taideteokset. Lisäksi yhtä Monikossa olevaa teosta täydennettiin kolmella lisäosalla. Useita kunnan taidekokoelmaan kuuluvia taideteoksia sijoitettiin uudelleen pääkirjaston tiloihin minkä yhteydessä muun muassa Aleksis Kiven patsaan pienoismalli pääsi sille suunniteltuun paikkaan pääkirjastonparvelle.

Pääkirjaston remontin vuoksi suljettuna ollut Galleria Ville

kalustettiin ja avattiin uudelleen yleisölle. Ensimmäinen näyttely avattiin marraskuun puolivälissä. Gallerian sulku näkyi kulttuuripalveluiden kävijätilastossa

Kulttuuripalveluiden pedagogiseen toimintaan kuuluvan Kulttuuripolun tapahtumat saatiin ensimmäisen kerran järjestettyä livetapahtumina. Marraskuulle sijoittunut lasten itsenäisyyspäiväjuhla oli ensimmäinen kulttuuripolkutapahtuma, joka oli mahdollista toteuttaa suunnitelmien mukaan kokonaan Monikkosalissa.

Yhdistysten toiminta palautui ennalleen, joten kulttuuriavustukset voitiin myöntää normaalilla tavalla. Lähes kaikki myönnettyt avustukset käytettiin paria poikkeusta lukuun ottamatta.

Yleisön kiinnostus maksullisia ja ikäihmisille suunnattuja maksuttomia tapahtumia kohtaan alkoi nousta syksyllä, mutta koronaa edeltävään tilanteeseen ei kävijämäärissä kuitenkaan päästy, minkä takia kulttuuripalveluiden tulotavoite ei täytynyt. Syntyneitä tulojen vajausta tasoitettiin jättämällä osa määrärahoista käyttämättä.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA +muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Klaukkalan kirjastosalin ja työtilojen uudistus, kalusto	-20 000		-20 000	-19 084	916	5 %
Pääkirjaston peruskorjaus ja laajenr	-600 000		-600 000	-607 680	-7 680	-1 %

Investoinnit toteutuivat suunnitellusti. Pääkirjaston kalustoinvestointiraha ylittyi hieman, johtuen viime vuonna nopeasti nousseista hinnoista sekä materiaalien ja osien

toimitusvaikeuksista. Ylitys katetaan muista toimialan investoinneista jääneellä rahalla.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut			
Kävijät	194 072	234 119	330 000
Pedagogiseen toimintaan osallistuneet	10 362	8 791	9 600
Kirjastojen lainaus	493 855	546 593	580 000
Kulttuuripalvelujen tuottamien tapahtumien ja näyttelyiden määrä	25	50	50
Käyttäjät museon tuottamissa verkkosisällöissä	81 900	58 935	51 000

Nuorisopalvelut

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	578 200	0	578 200	591 209	13 009	2 %	566 169
Toimintakulut	-2 973 687	40 000	-2 933 687	-2 775 491	158 196	5 %	-2 581 988
Toimintakate	-2 395 487	40 000	-2 355 487	-2 184 282	171 205	7 %	-2 015 820

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Nuorisopalveluiden toimintakate oli 2 184 282 euroa, toteutuma oli 92,7 %. Toimintakulujen alittuminen johtui arvioitua pienemmistä henkilöstökuluista ja palvelujen ostokuluista.

Nuorisotilojen toimintaan osallistuivat aktiivisimmin varhaisnuoret. Nuorten eli 13–17-vuotiaiden kävijämäärät eivät ole vielä palanneet pandemiaa edeltävälle tasolle. Verkkuuorisotyötä ei tehty juurikaan kuluvaan vuoden aikana, vaan toiminnassa keskityttiin kohtaavaan työhön. Juhlapyhinä jalkauduttiin nuorten kohtaamispaikoille yhdessä vapaaehtoisten, seurakunnan ja Itä-Uudenmaan poliisin kanssa. Tarpeen vaatiessa on jalkauduttu myös muihin nuorten suosimiin julkisiin ja puolijulkisiin tiloihin.

Tilojen osalta hyvinvointilautakunta päätti Kuusirinteen tilan luopumisesta. Muutoin palveluverkko säilyi ennallaan. Haikalassa käynnistyi yhteistyössä TTS:n kanssa tilan sisustusprojekti. Lisäksi nuorisojärjestöjen kanssa käytiin keskustelua harrastustoimintaan liittyvistä tilahaasteista ja toimintaryhmille onnistuttiin löytämään uusia toimintatiloja. Märkiön leirikeskus suljettiin joulukuun alussa. Tällä varauduttiin mahdollisiin tuleviin sähkökuluihin sekä siihen, että leirikeskuksesta voidaan toimia turvallisesti.

Edelleen nuorisotyöntekijöitä pohditutti nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen, joka ilmeni häiriökäyttäytymisenä etenkin syksyllä. Suuri huoli on ollut myös nuorten yksinäisyydestä sekä kiusaamisesta. Koulujen yhteisöllistä toimintaa on tuettu muun muassa koulukahviloiden ja toimintapäivien ja Kantti Kestää-tuntien avulla. Toukokuussa järjestettiin koululuokille Märkiön toimintapäivät, johon osallistui 900 oppilasta.

Klaukkalaan aiemmin suunniteltu yhteisöhankeeseen haettiin erillisiä rahoitusta, jonka Etelä-Suomen AVI myönsi joulukuussa. Hanke auttaa nuoria vaikuttamaan heille tärkeisiin asioihin. Hankkeen kohderyhmänä ovat 6–9 -luokkalaisten klaukkalalaiset nuoret. Hankkeen aikana luodaan ja kehitetään malli, joka tukee Klaukkalan yhteisöllisyyttä. Hankkeessa huomioidaan erityisesti nuoren lähiyhteisö eli vanhemmat ja alueen monialainen verkosto.

Joulukuussa varmistui myös ESAVIN toinen rahoitus koulunuorisotyöhön. Tämän avulla koulunuorisotyöntekijöiden työsuhteita jatkettiin 2 vuodelle eteenpäin. Hankkeen tavoitteena on pureutua koronasta ja kouluterveyskyselyistä nouseviin haasteisiin koulukohtaisesti, mutta samalla varautuen myös Ukrainasta tulleiden ja tulevien

nuorten tukemiseen. Nuorten elämänhallintaa, osallisuutta, toimijuutta ja kiinnostamista koulu yhteisöön tuetaan hankkeessa yhteisö-, ryhmä- ja yksilötoiminnan kautta.

Toimintaa järjestettiin koulujen loma-aikoina talvi-, kesä-, syys- ja joululomalla. Tarjolla oli sekä päivä- että yöleirejä ja ryhmätoimintaa. Kaverikerhot onnistuivat hyvin ja myös kesäleirit olivat täynnä. Sen sijaan vuoden vaihteessa järjestetty avoin toiminta tavoitti vain vähän osallistujia. Kesän osalta Sääksin ja Tiiran myyntituotot laskivat edellisvuodesta. Syynä oli kylmä ja sateinen alkukesä.

Lakiuudistuksen myötä kuntouttava työtoiminta siirtyi 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen järjestettäväksi. Käytännössä tämä on tarkoittanut, että nuoria ei ohjattu pajajaksolle kuntouttavaan juurikaan enää syksyn 2022 aikana. Nuorten työpajalla käynnistyi syksyllä kehittämisprosessi, jonka aikana kehitettiin pajan sisältöjä, tavoitteita ja toimintamenetelmiä.

Etsivien nuorisotyöntekijöiden asiakkuuksien määrä oli 256 nuorta. Määrä laski hieman aiemmasta edellisen vuoden 291 nuoresta. Vuonna 2019 luku oli 220 nuorta eli edelleenkin määrä on verrattain suuri. Nuoria on vaikea saada eteenpäin palveluissa. Eniten pulaa on edelleen päihde- ja mielenterveyspalveluista.

Koululaisten iltapäiväkerhoissa oli laskentapäivänä 19.9. yhteensä 387 lasta, joista kunnan järjestämän toiminnan piirissä oli 121 ja palveluntuottajien järjestämässä toiminnassa 266. Iltapäivätoiminnassa haettiin maksuvapautuksia läpi koko vuoden, joka saattaa kertoa perheiden haastavasta tilanteesta.

Nuorisovaltuusto jatkoi aktiivista toimintaansa ja teki muun muassa aloitteen maksuttomien kuukautissuojien saamiseksi yläkouluun. Pilotointi Urheilupuiston koulussa aloitettiin syksyllä. Vuoden lopussa tehtiin päätös kokeilun laajentamisesta.

Monikkosalin toiminta elpyi kiittävästi edellisestä vuodesta. Tapahtumien määrä nousi 46 % ja kävijämäärä nousi yli 200 %. Kunnan omia tilaisuuksia oli 37 % kaikista tapahtumista. Erilaisten yleisötapahtumien, luentojen, kokousten ja seminaarien lisäksi Monikkosali oli myös äänityskäytössä. Monikko täytti 5 vuotta, ja sitä juhlistettiin syyskuussa. Kahvio Monikon Mustikka palveli arkisin sekä tapahtumien yhteydessä sekä tilauksesta.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Nuorisopalvelut			
Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä kunnan toiminnassa	125	121	126
Iltapäivätoiminta per käyntikerta euroa	5,9	6,8	7,2
Iltapäivätoiminnan avustukset euroa per lapsi	698	702	669
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	291	256	220
Monikkosalin tilaisuuksien määrä/kävijöiden määrä	130/6742	190/18882	240/31000

Liikuntapalvelut

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	140 000	0	140 000	123 924	-16 076	-11 %	76 833
Toimintakulut	-875 010	120 000	-755 010	-638 996	116 014	15 %	-763 294
Toimintakate	-735 010	120 000	-615 010	-515 072	99 938	16 %	-686 461

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Liikuntapalveluiden toimintakate alittui 515 072 euroa, toteuma oli 83,8 %. Toiminnan tuotot toteutuivat 88,5 %:sti. Tulotavoitteen alittuminen johtui osittain koronapandemian aiheuttamasta ohjatun toiminnan lyhyemmistä toimintakausista. Ohjatut liikuntaryhmät pääsivät aloittamaan toimintansa vasta helmikuussa terveysturvallisuussyistä, joka vaikutti lyhyempään kevät- ja kesäkauteen. Liikuntaryhmien osallistujamääriä myös rajoitettiin vielä kevätkauden 2022 ajan, jotta pystyttiin pitämään turvavälit ja huomioimaan turvallisuusnäkökulma. Toimintakulujen alittuminen johtui budjetoitua pienemmistä henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista.

Ohjatut liikuntapalvelut uudistivat ja kehittivät ja toimintaansa syksystä 2022 lähtien kokeilukulttuurin periaatteilla. Liikuntapalvelut keskittyvät jatkossa tuottamaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviä, kohdennettuja liikuntapalveluja eri ikäryhmille. Uudistus vaikutti varsinkin työikäisten ohjattuun ryhmäliikuntaan, jossa jatkossa keskitytään toiminta- ja työkykyä tukevaan, ennaltaehkäisevään liikuntatarjontaan sekä perheliikunnan kehittämiseen. Uudistetun toimintaperiaatteen kautta ohjatuissa liikuntaryhmissä liikkuu paljon uusia asiakkaita, mutta toiminta hakee vielä muotoaan.

Koulujen loma-aikoina, talvi-, kesä- ja syyslomalla, järjestettiin pop up-tapahtumia perheille ja lapsille, kesäleirejä,

maksuttomia puistojumppia ja mm. ulkokuntosali- ja porrasnousu opastuksia kaikenikäisille kuntalaisille.

Urheiluseuroille järjestettiin koulutusta lasten ja vanhempien kohtaamisesta sekä nuorten mielenhyvinvoinnin tukemisesta.

Kunta on mukana kansallisessa, Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen-ohjelmassa, jossa pääpaino on kunnan ja yhdistyssektorin yhteistyön kehittämisessä ja ikääntyneiden kuntalaisten arkiaktiivisuuden edistämisessä. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui säännöllisesti vuoden aikana ja toimi ikääntyneiden liikuntasuunnittelijan tukena hankkeen ohjauksessa. Vuosi 2022 oli hankkeen toinen toimintavuosi ja mm. Unelmien liikuntapäivä, 10.5., järjestettiin yhteistyössä yhdistystoimijoiden kanssa. Hankkeen puitteissa järjestettiin myös useita, monipuolisia koulutuskokonaisuuksia yhdistyssektorille.

Etelä-Suomen AVI myönsi 8000 euron hankeavustuksen vuodelle 2022 hankkeeseen nimeltä: Helppi - tuki nuorten ja nuorten aikuisten liikunnan edistämiseen. Hankkeessa kehitetään liikkumis- ja elintapaneuvonnan malli ja palveluketju 16–29 -vuotiaille nuorille. Hanke pyrkii vahvistamaan monialaista yhteistyötä kunnan ja Keusote-alueen kesken mm. palveluohjauksen kautta, sekä valmistaa tulevaan hyvinvointialueen muodostamiseen. Lisäksi kehitetään kunnan sisäistä yhteistyötä mm. Nuorisopalveluiden kanssa.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2021	TP2022	TA2022
Liikuntapalvelut			
Ohjaustuntikertoja vuodessa	764	968	2 548
Ohjattujen ryhmien määrä	80	120	103
Myönnettyjä vuoroja liikuntasaleissa (tuntia/vuosi)	17 365	20 735	21 188

Hyvinvointipalvelut

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	181 300	0	181 300	175 849	-5 451	-3 %	124 997
Toimintakulut	-1 772 783	28 000	-1 744 783	-1 748 697	-3 914	0 %	-1 579 590
Toimintakate	-1 591 483	28 000	-1 563 483	-1 572 848	-9 365	-1 %	-1 454 594

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Hyvinvointipalvelujen toimintakate ylittyi 9 365 euroa verrattuna muutettuun talousarvioon. Toteutumaprosentti oli 100,6 %. Toimintatulot alittuivat 5 451 euroa ja toimintakulut ylittivät 3 914 euroa. Toimintakulujen ylittymiseen vaikutti

Rajamäen kylätalon sisäiset vuokrat 1.9.2022 alkaen sekä budjetoitua suuremmat henkilöstömenot johtuen palkankorotuksista. Tulojen alittuminen johtui arvioitua pienemmistä tulkkaukorvaustuloista.

Kasvun ja oppimisen tukipalvelut

Opiskeluhuollon kuraattorimitoitus astui voimaan 1.1.2022. Yhdellä kuraattorilla voi olla vastuualueellaan 670 oppilasta. Kunta palkkasi opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksella kaksi uutta kuraattoria, jotta mitoitus täyttyi. Hyvinvointialuevalmistelu vakinaisti nämä tehtävät alkaen 1.1.2023. Opiskeluhuollon psykologien osalta mitoitus astuu voimaan 1.8.2023 ja se tulee olemaan 780 oppilasta tai opiskelijaa /psykologi.

Psykologipalveluissa oli vajausta myös vuonna 2022 eikä rekrytointien kautta saatu vajetta täytettyä. Psykologiharjoittelijoita onnistuttiin sitouttamaan kuntaan ja työsuhteet jatkuivat harjoittelun jälkeen. Ostopalveluilla lyhennettiin jonoa psykologin tutkimukseen.

Lasten ja nuorten ahdistuneisuus ja masentuneisuus näkyvät edelleen yleisimpien tulosten joukossa opiskeluhuollon psykologeille ja kuraattoreille hakeutumisessa ja ohjautumisessa. Työntekijöiden osaamista vahvistettiin, kun useat yksikön psykologit ja kuraattorit saivat mahdollisuuden HUS:n Terapian etulinjaan -hankkeen vuoden mittaisiin IPC- ja Cool Kids -menetelmäkoulutuksiin koskien masennuksen ja ahdistuksen hoidollisia interventioita. Koulutuksen myötä on tarjottu nuorille yksilökäyntejä ja lapsille sekä heidän vanhemmilleen ryhmämuotoista tukea kahdessa ryhmässä.

Yksikössä toteutettiin aktiivisesti myös muita ryhmämuotoisia palveluja lapsille ja nuorille. Sateenkaarevien nuorten

toimintaa toteutettiin ryhmissä ja osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Uutena aloitettiin myös nuorten aikuisten vuorovaikutustaitoja tukeva ryhmä. Kaverikerhoja oli myös alakouluikäisille, kuten myös eroperheiden lasten ryhmä. Useita ryhmiä toteutettiin moniammatillisena yhteistyönä.

Vuoden 2020 marraskuussa hankerahoituksella alkanutta psykososiaalisen tuen erityisohjauksen tehtävää jatkettiin kunnassa vuonna 2022. Puolen vuoden ajan lukiotsempparin työpanosta myytiin myös Arkadian yhteislyseolle, jolloin kunnan kaikilla lukiolaisilla oli mahdollisuus lukiotsempparin palveluihin. Lukiotsempparin luokse hakeuduttiin erityisesti tunne-elämän haasteissa.

Kasvun ja oppimisen tuen päällikön työpanoksesta myytiin 40 % hyvinvointialuevalmisteluun ajalla 1.3-31.12.2022. Valmistelussa tehtiin tiivistä yhteistyötä viiden muun kunnan opiskeluhuollon esimiesten kanssa sekä tiedotettiin ja osallistettiin työntekijöitä muutoksen valmisteluun. Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut siirtyivät Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistukset kuntiin jäävien sote-toimijoiden työnkuvasta hyvinvointialueuudistuksessa vaikuttivat siihen, että kunnassa tehtiin päätös lopettaa varhaiskasvatuspsykologin tehtävä. Kunnan, Keusoten ja työntekijän välisissä keskusteluissa sovittiin työntekijän siirtymisestä Keusoten työntekijäksi 1.1.2023 alkaen.

Kotoutumispalvelut

Kotoutumispalvelussa annettiin sekä asiakkuuteen perustuvaa palvelua kansainvälistä suojelua saaville henkilöille, sekä yleistä matalan kynnyksen palveluohjausta kaikille kunnan maahanmuuttajille, maahantuloperusteesta riippumatta. Laskennallisten kuntakorvausten piirissä oli keskimäärin 39 asiakasta. Nurmijärvi jatkoi osallistumistaan Työ- ja elinkeinoministeriön rahoittamaan Keski-Uudenmaan maahanmuuttajien matalan kynnyksen asiointipalvelujen kehittämishankkeeseen, sen kolmannelle hankekaudelle 1.9.2022 alkaen.

Ukrainan sodan seurauksena myös Nurmijärvelle saapui ukrainalaisia ja kunta aktivoitui tukitoimissa yhdessä Kotoutumisen kumppanuusverkoston kanssa, järjestäen erilaista tukitoimintaa, mm. käynnistäen nopeasti Help Center-toiminnan. Kotokunta Oy perusti 1.7.2022 Järvenpään vastaanottokeskuksen alaisuuteen Nurmijärvelle vastaanottokeskustoimintaa, majoittaen asiakkaitaan hajautetusti kunnan alueelle vuokra-asuntoihin. Yhteistyötä tehtiin Kotokunnan kanssa tiiviisti läpi vuoden.

Keväällä ja syksyllä 2022 vuoden 2021 pakolaiskiintiö saapui ja kunta vastaanotti 15 kongolaista kiintiöpakolaista. Myös uusia kiintiöpakolaisia, sekä jo aiemmin asiakkuudessa olleita henkilöitä ohjattiin erilaisten tukitoimintatyyppien muotojen

pariin, esim. Nurmijärven Opiston suomen kielen koulutukseen, Klubitalon toimintaan ja kielikerhoihin. Syksyllä Kotoutumispalvelut oli mukana suunnittelemassa Suopolun Tuvan toimintaa, kutsuen sinne vieraskielisiä mukaan.

Hyvinvoinnin edistäminen

Vuonna 2022 keskityttiin, yhdessä Keusoten ja Keusote-kuntien kanssa, tulevan hyvinvointialueen valmisteluun, yhdyspinnan selkiyttämiseen ja vahvistamiseen. Yhdyspintatyön monialaisessa -työryhmässä kuntaa edusti hyvinvointipäällikkö.

Ikääntyneiden kuntalaisten arjen aktivoinnista ja mielekkään vapaa-ajan mahdollisuuksista oltiin huolissaan ja hyvinvointipalveluihin palkattiin noin viideksi kuukaudeksi, lisämäärärahan turvin, koordinaattori, jonka tehtävänä oli ikääntyneille kuntalaisille kohdennetun Olohuone-toiminnan käynnistäminen ja koordinointi. Työskentelyn tueksi ja ohjaamiseksi perustettiin myös erillinen ohjausryhmä, joka koostui vanhus- ja vammaisneuvoston, Keusoten, kunnan,

Nurmijärven kotouttamisohjelma päivitettiin monialaisena yhteistyönä vuosille 2023–2024 ja valtuusto hyväksyi sen joulukuussa 2022. Ukrainan sodan seurauksena ELY-keskus pyysi kuntaa myöntämään lisäkuntapaikkoja vuodelle 2023, ja valtuusto päätti, että kunta voi myöntää 20–25 lisäkuntapaikkaa vuonna 2023, 15 kiintiöpakolaiselle myönnettävän kuntapaikan lisäksi.

yhdistysten ja seurakunnan jäsenistä ja jonka puheenjohtajana toimi kunnanvaltuutettu ja hyvinvointilautakunnan jäsen.

Kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelu aloitettiin tieto- ja ilmiöpohjaisesti ja sen laatimiseen osallistettiin laaja-alaisesti myös päättäviä tahoja. Suunnitelma saatiin luonnosvaiheeseen vuoden 2022 aikana.

Hyvinvointialue-muutos vaikuttaa myös hyvinvoinnin edistämisen organisoitumiseen kunnassa ja vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin edistämisen yksikkö yhdistetään osaksi kunnan liikuntapalveluita ja uutta kokonaisuutta kutsutaan jatkossa liikunta- ja hyvinvointipalveluiksi.

Keskeisimmät perustiedot

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja	TP2021	TP2022	TA2022
Hyvinvointipalvelut			
Kasvun ja oppimisen tukipalvelut: Psykologien ja kuraattoreiden yksilöasiakkaat kpl /yksilötyöhön käytetty aika	2 498	2 618	2 500
Kasvun ja oppimisen tukipalvelut: Psykologien ja kuraattoreiden asiakaskontaktit kpl /yksilötyöhön käytetty aika	8 471	8 547	8700
Kotoutumispalvelun asiakaskontaktien määrä	1 870	1 302	1 300
Ely-keskuksen korvaksen piirissä olevien henkilöiden määrä keskimäärin/kk	30	39	42
Kotoutumispalvelun henkilöstön määrä	4	4	3

2.2.4 Ympäristötoimiala

Toimintakertomus vuodelta 2022

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	43 681 714	-7 094 000	36 587 714	36 719 165	131 451	0 %	40 450 339
Myyntituotot	2 233 790		2 233 790	2 447 045	213 255	10 %	2 144 316
Maksutuotot	1 530 000	263 000	1 793 000	1 836 294	43 294	2 %	5 611 571
Tuet ja avustukset	246 000		246 000	115 802	-130 198	-53 %	223 607
Muut toimintatuotot	39 671 924	-7 357 000	32 314 924	32 320 023	5 099	0 %	32 470 845
Valmistus omaan käyttöön	0	4 405 000	4 405 000	1 860 939	-2 544 061	-58 %	0
Toimintakulut	-34 169 293	-4 698 000	-38 867 293	-36 190 120	2 677 173	7 %	-33 295 493
Henkilöstökulut	-7 315 650	173 000	-7 142 650	-7 200 695	-58 045	-1 %	-7 025 432
Palvelujen ostot	-15 562 941	-4 731 000	-20 293 941	-16 718 355	3 575 586	18 %	-14 774 168
Aineet, tarv. ja tavarat	-5 732 470	-128 700	-5 861 170	-6 811 082	-949 912	-16 %	-5 679 536
Avustukset	-440 000		-440 000	-417 915	22 085	5 %	-350 442
Muut toimintakulut	-5 118 232	-11 300	-5 129 532	-5 042 073	87 459	2 %	-5 465 915
Toimintakate	9 512 421	-7 387 000	2 125 421	2 389 983	264 562	12 %	7 154 846
Poistot ja arvonal.	-19 000 000	0	-19 000 000	-17 477 444	1 522 556	8 %	-15 463 961

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Toimialan toimintakate toteutui noin 0,3 milj. euroa muutettua talousarvioita parempana. Tulosalueilla olellaisimmat poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden olivat hallinto- ja talouspalveluissa sekä tilakeskuksessa.

Hallinto- ja talouspalveluiden toimintakate oli noin 1 milj. euroa muutettua talousarviota parempi selittyen pääosin Keski-Uudenmaan pelastustoimen lakkauttamisen takia saadusta ylimääräisen palautuksesta. Rakentaminen jatkui ennakoitua vilkkaampana ja näkyi myönnettyjen rakennuslupien määrissä.

Toimialalla oli vuoden aikana useita rekrytointeja ja henkilöstöressurssivaje vaikeutti useilla tulosalueilla palvelutuotantoa ja tämä näkyi osittain asiantuntijapalveluissa konsulttiostoina.

Teknisessä keskuksessa on kunnallistekniikan rakentamisen osalta tehty kirjauskäytännön muutos niiden hankkeiden osalta, joissa osa kustannuksista on siirretty Vesi-liikelaitoksen investoinniksi. Ympäristötoimialan tuloslaskelmassa tämä näkyy valmistuksena omaan käyttöön ja palvelujen ostoissa. Muutoksella ei ole nettovaikutusta toimialan tuloslaskelmassa. Valmistus omaan käyttöön toteutui noin 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Toimintakulut toteutuivat 2,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Suurin selittävä tekijä on Vesi-liikelaitoksen investoinneille siirrettävien kustannusten toteutuminen 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Teknisen keskuksen toimintakate oli noin 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi, johon vaikutti mm. tilivuodelle kirjautunut tuntipalkkaisten lomapalkkavarauksen 0,3 milj. euroa.

Koronatilanteen jälkivaikutukset vaikuttivat joukkoliikenteeseen, ja sen palvelutarjonta ja käyttäjämäärät pysyivät edelleenkin normaalivuotia alhaisemmalla tasolla.

Tilakeskuksen toimintakate toteutui noin 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana. Energianhinta aiheutti merkittävää kustannusten nousua ja sähkön ja lämmityksen kustannukset toteutuivatkin noin 0,6 milj. euroa muutettua talousarvioita korkeampana.

Talonrakennuksen merkittäviä hankkeita olivat terveyskeskuksen C-osan peruskorjaus, Nurmijärven pääkirjaston peruskorjaus, Röykän koulun peruskorjaus sekä Lepsämän koulun uudisrakennus, joka valmistui helmikuussa 2023.

Maankäytön ja kaavoituksen toimintakate toteutui noin 85 000 euroa muutettua talousarviota parempana, koska vakansseja ei saatu täytettyä ja asiantuntijamäärärahojen käyttö oli vähäisempää mm. resurssivajeesta johtuen. Omaisuuden tuottoja kertyi yhteensä 7,8 milj. euroa ja ne olivat noin 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota alhaisemmat. Vuoden 2022 aikana on luovutettu 73 omakotitonttia, mikä on enemmän kuin keskimääräiset vuosittaiset luovutusmäärät 2010-luvulla. Valtuusto hyväksyi 25.5.2022 yksityisteiden avustusten uudet kehitetyt myöntämisehdot. Päätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Tontteja lohkottiin 156 kpl, mikä on merkittävästi enemmän kuin koskaan aiemmin.

Merkittävistä asemakaavahankkeista saivat lainvoiman Astrakanintie, Viirinlaakso I, Luhtajoentie ja Havumäentie. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavamuutoksen hyväksymispäätöksestä valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Toimialan toiminnan kustannuksiin ja tuottoihin vaikuttavat merkittävästi talouden suhdanteet ja toiminnan volyymit. Kunnan kasvua tukevien elinvoimainvestointien sekä kiinteistö- ja infraomaisuuden korjausvelkaa vähentävien peruskorjausinvestointien oikea-aikainen toteuttaminen nykyisessä taloustilanteessa on haasteellista.

Hyvinvointialueet ovat aloittaneet työnsä 1.1.2023. Toimialue tuottaa hyvinvointialueelle toimitilapalveluita. Kunnan on arvioitava jatkossa, onko hyvinvointialueelle tuotettava palvelu kunnan ydintoimintaa, vai voidaanko tästä hallitusti luopua. Lähiajan tavoitteena on neuvotella pidempiaikaiset vuokrasopimukset vuokralaisen kanssa.

Toimitilojen osalta menopaineita tuo sisäilmaongelmien jatkuminen ja niistä aiheutuvat laajenevat väistötilatarpeet. Toimitilojen sisäilmaa heikentäviä tekijöitä poistetaan tutkimustuloksia hyödyntäen sekä ottaen huomioon tulevien kohteiden peruskorjaushankkeet ja investoinnit.

Kunnan rakennuskannan peruskorjaustarve on mittava. Toimitilakantaa pyritään vähentämään tarpeettomien tilojen myymisellä ja heikkokuntoisten kohteiden purkamisella. Toimitilaohjelman mukaisesti luovutaan epätarkoituksenmukaisista tiloista sekä tiloista, jotka eivät palvele kunnan ydintoimintaa.

Toimialalla jatketaan maankäytön tavoiteohjelman mukaisesti aktiivista maanhankintaa sekä turvataan monipuolinen tonttitarjonta asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin ottaen huomioon olemassa olevat palvelut.

Toimialan epävarmuustekijät liittyvät henkilöstön saatavuuteen, talouden suhdanteisiin, kiinteistökannan korjausvelkaan, sekä ilmastonmuutoksen ym. aiheuttamiin luonnon olosuhteiden vaihteluun ja niistä aiheutuviin lisäkustannuksiin.

Toimialan toiminnassa merkittäviä ja tavoiteltavia muutosaskeleita lähivuosien aikana ovat mm. jätehuollon järjestäminen ja sen edelleen kehittäminen yhteistyössä Kiertokapula Oy:n ja jätelautakunta Kolmenkierron kanssa, joukkoliikenteen kehittäminen, ilmasto-, ympäristö- ja hulevesiasioiden järjestelyt, teknisen keskuksen kehittäminen vaiheittain.

Kuntatasolla yhtenä tärkeänä lähiajan ja -vuosien toimenpiteenä on kunnan sähkökulkuneuvojen ja -infran hankintojen suunnittelu ja vaiheittainen toimeenpano resurssien puitteissa ja lain edellyttämällä aikataululla.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus kariutui. Uudistusta jatkettiin laatimalla rakentamislakia, jota koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle syksyllä 2022. Samalla muutettiin jäljelle jäävä osuus maankäyttö- ja rakennuslaista alueidenkäyttölainsäädännön ja siihen esitettiin eräitä muutoksia. Rakentamislakia ei lähetty lausunnoille erikseen. Uudella hallituskaudella alueidenkäyttölain uudistus oletettavasti jatkuu.

MAL 2023 -suunnitelmaluonnos oli tavoitteena tulla kuntiin lausunnon antamista varten loppuvuodesta 2022, mutta lausunnot siirtyi alkuvuoteen 2023 poliittisten neuvottelujen takia.

Maankäytön ja kaavoituksen tulosalueen toiminnalla pyritään edelleen turvaamaan kunnan kehitystä hankkimalla maata ja kaavoittamalla sekä asuin- että yritystontteja. Tonttien luovutuksien määrät ovat riippuvaisia talouden suhdanteista.

Tulevaisuudessa on harkittava uusien asuntoalueiden rakentamisen aloittamista kunnan kokonaisuuteen huomioiden. Tontinmyyntimarkkinoiden viilentyessä on hyvä asia, että kaava- ja tonttivarantoa on olemassa. Infran rakentamisen hallitulla säätelyllä on mahdollista reagoida nopeastikin markkinamuutoksiin, jolloin investointeja ei tehdä liian etupainotteisesti.

Maaseudun kehittämisen rakentamisperiaatteiden määrittely etenee. Tavoitteena on viedä vuoden 2023 aikana päätöksentekoon malli, jolla voidaan turvata tulevaisuudessa suunnitelmallinen rakentamispaikkojen määrittelytapa haja-asutusalueella. Metsäkylän osayleiskaavan laadinnan yhteydessä koeponnistetaan vaihtoehtoisia malleja.

NUUKA-tyon päivittäminen on aloitettu kuntatalouden tasapainottamiseksi. Valtuustokauden loppuun mennessä on tavoitteena löytää 9 M€ säästöt käyttötaloudesta. Säästöillä on väistämättä vaikutusta myös toimialan toimintoihin.

Korona-pandemian väistyttyä on monet asiat jääneet pysyviksi. Lisääntyneiden etätöiden vaikutus joukkoliikenteen käytötarpeeseen on muuttunut. Vuoden 2022 lippujen myynti oli vain alle puolet ajasta ennen koronaa. Samoin isona vaikutuksena on etätöiden jäämien osaksi normaalia työarkea, nimettyjen työpisteiden tarve on huomattavasti pienempi kuin ennen. Kunnanvirastolle laaditaan v. 2023 kehittämissuunnitelma tilojenkäytön optimoimiseksi ja työolosuhteiden viihtyvyyden lisäämiseksi.

Ilmasto- ja ympäristöasiat ovat ottaneet ison loikan eteenpäin. Toimialan johdolla koordinoidaan poikkihallinnollista ilmasto-työryhmän toimintaa. Kunta on valtuuston (28.2.2022 § 17) päätöksellä sitoutunut olemaan hiilineutraali kunta vuoteen 2035 mennessä.

Varautuminen on saanut painoarvoa vuonna 2022. Toimialalla on edistetty varautumissuunnitelmien päivittämistä. Lisäksi harjoittelua ja varautumista on edistetty mm. tarvittavien hankintojen osalta. On tunnistettu varavoiman tärkeys kriittisten toimintojen takaamiseksi.

Mahdollisen sähköpulan osalta viestintää on kehitetty ja mm. asukastilaisuuteen on omalta osaltaan osallistuttu. Säästötoimien osalta on laadittu toimenpideohjelma vuodelle 2023, toimenpideohjelma on esitelty valtuustolle 12/2022. Alkusuksista on otettu jo käytäntöön astetta alemmas kampanja huonolämpötilojen osalta, jota on tarkoitus jatkaa pidempään.

Henkilöstö

Teknisen alan kokoneiden ja osaavien asiantuntijoiden rekrytointi on edelleen erittäin haastavaa ja alan työmarkkinoilla oli yleisesti pulaa henkilöstöstä. Kertomusvuoden aikana toimialalla oli haettavana noin 30 tehtävää, mukaan lukien teknisen johtajan haku. Avoimna olleista tehtävistä onnistuttiin

täyttämään noin 20, joten rekrytoinneissa onnistuttiin tilanteeseen nähden varsin hyvin. Viestintätiimi tuki toimialan rekrytointiviestintää tärkeällä tavalla. Henkilöstömäärä kasvoi edelliseen vuoteen nähden, kun huomioidaan varaston toimintojen ja henkilöstön siirtyminen vuoden alussa konserni-palveluihin.

Toimialan palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2022:

HTV1	31.12.2022	31.12.2021
Yhteensä	145,6	145

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Prosessit ja tietojärjestelmät

Trimblen Locuksen (=kuntarekisteri ja paikkatietojärjestelmä) päivitys työpöytäversioista selainversioon on iso muutos, joka rakennusvalvonnan sovellusten osalta jatkuu edelleen vuonna 2023. Selainversion kehittäminen jatkuu vielä. Haasteena muutosvaiheessa on kahden version käyttäminen.

Henkilöstön osaaminen ja saatavuus

Henkilöstön eläköitymiset ja avainhenkilöiden irtisanoutumiset lisäävät haasteita palvelutoiminnan järjestämiseen tavoitteiden mukaisesti. Toimialaa koskevat rekrytointihaasteet ovat jatkuneet jo vuosia, eikä avainhenkilöiden rekrytointeja ole kaikilta osin saatu toteutettua onnistuneesti. Myös yleisesti ammattitaitoisen henkilöstön saatavuudessa sekä pysyvyydessä on ollut haastetta.

Henkilöstövaje aiheuttaa riskin, että toimialan vastuulla olevia tehtäviä ja hankkeita ei voida toteuttaa suunnitellun mukaisesti. Vakinaisen henkilöstön rekrytointihaasteitten takia esim. investointihankkeille on jouduttu hankkimaan valvontaa ostopalveluna ja lisäksi muut yksiköt ovat oman työn ohella auttaneet investointihankkeiden läpiviennissä. Kunnallistekniikan investointien osalta henkilöstön saatavuusongelmat voivat johtaa esimerkiksi siihen, että suunniteltuja investointeja joudutaan siirtämään eteenpäin.

Suhdannevaltelut

Toiminnan kustannuksiin ja tuottoihin vaikuttavat merkittävästi talouden suhdanteet. Suhdanteet vaikuttavat myös tonttien luovutusmääriin, luovutus- ja vuokratuottoihin sekä rakentamisen volyyymiin.

Epävakaas maailmalla vuoden 2022 aikana aiheutti raaka-ainesten ja tuotteiden sekä palveluiden hintojen nousua ja saatavuusongelmia, mitkä näkyivät mm. useissa projekteissa viivästyksinä.

Vahingot

Kunnan omaisuuteen kohdistuva ilkeävalta on ollut jatkuva. Ilkeävalta-asioiden hoito on sitonut toimihenkilökapasiteettia ja määrärahoja korjaustoihin.

Ilvesvuoren eteläosan ja Elomäentien alueen hulevesihaittaan liittyvä lupahakemus vesien johtamiseksi on kunnan aloitteesta vireillä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa.

Toiminnan keskeytykset

Henkilöstövaje ja rekrytointihaasteet ovat vaikuttaneet palvelutoiminnan järjestämiseen useissa yksiköissä, mutta toistaiseksi toimintakyky on saatu ylläpidettyä kohtuullisella tasolla.

Keskeneräiset oikeudenkäynnit

Lepsämän ja Valkjärven koulun tuhopolttojen rikosasiaa käsiteltiin hovioikeudessa vuonna 2022, käsittely jatkuu.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa on vireillä yksityistielain 65 §:n mukainen moitekanne, jonka käsittely oikeudessa alkanee keväällä 2023.

Yksityisteiden uusista avustuksien myöntämisehdoista tehdystä päätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen.

Keväällä 2022 tapahtui polttoainekorttivarkaus, jossa kunta on vahingonkärsijänä. Tämä on poliisilla tutkintakäsittelyssä ja mahdollisessa käräjäoikeuskäsittelyssä vuoden 2023 aikana.

Ilvesvuori pohjoisen asemakaavamuutoksen hyväksymispäätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Riskienhallinnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella. Toimialajohtaja ja tulosaluepäälliköt vastaavat kunnan hallintosäännön mukaisesti sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta omalla vastuualueellaan.

Valvonta ja riskienhallinta ovat tärkeä osa arjen johtamista, säännöllistä seuranta ja raportointia tehdään annetun ohjeituksen mukaisesti. Ympäristötoimialalla hallintoyksikkö ohjeistaa ja seuraa keskitetysti seurannan ja raportoinnin toteutumista.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa käsitellään toimialan johtoryhmän kokouksissa ja tarvittaessa teemoittain asianosaisten henkilöiden kanssa. Toimialan rakennuskohteissa laaditaan lain edellyttämät turvallisuusasiakirjat, nimetään turvallisuuskoordinaattori ja pidetään tarvittavat turvallisuuskoulutukset.

Sopimusten toteutumista ja niiden valvontaa suoritetaan mm. urakoiden osalta työmaakokouksissa ja kunnan työnjohdon toimesta. Ulkopuolisen konekaluston osalta koneet toimivat työmaiden aikataulun mukaisesti kunnan työnjohdon alaisuudessa, jolloin valvonta on päivittäistä. Hankkeiden dokumentointia kehitetään edelleen, jotta hankkeen ajantasaistieto olisi helpommin siirrettävissä vastuuhenkilöltä toiselle myös henkilövaihdostilanteissa.

Tulosalueiden kalusto-, urakointi- ja palveluiden hankinnat kilpailutetaan hankintalakia, tilaajavastuulakia ja kunnan ohjeituksia noudattaen. Kilpailutuksissa tarjoajilta on pyydetty lain edellyttämät todistukset ja selvitykset, jotka osoittavat, että valittu tarjoaja täyttää yleiset ja tilaajavastuulain mukaiset vaatimukset. Lisäksi hankkeiden riskienhallintaa sekä lisä- ja muutostöiden hallintaa on kehitetty edelleen vuoden 2022 aikana.

Toimintatapoja ja yhteistyötä toimialan sisällä kaavaprosessiin liittyen on kehitetty niin toiminnan sujuvuuden kuin riskien hallitsemiseksi. Asemakaavaprosesseissa laaditaan selvityksiä mm. pilaantuneen maaperän varalta silloin, kun on epäily, että alueella saattaa olla aiemman toiminnan jäljiltä pilaantunutta maata. Lisäksi selvityksiä laaditaan mm. rakennettavuuden ja melun osalta.

Henkilöstöpula vaikeuttaa riskienhallintaa kokonaisuudessaan. Ulkoistamista niin rakennuttamisessa ja ylläpidossa on jouduttu kasvattamaan. Ulkoistettujen toimintojen valvontaan joudutaan käyttämään konsultteja.

Ilkivallan ehkäisyssä on olennaisena tekijänä kameravalvonta. Kameravalvonta toimii ennaltaehkäisevänä, vaikkakin valvomopalvelua ei ole käytössä, vaan tallenteita hyödynnetään tekijöiden tunnistamiseen jälkikäteen.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Kiinteä omaisuus*	-1 000 000	3 600 000	2 600 000	-372 969	-2 972 969	-114 %
Talonrakennus	-9 755 000	-3 360 000	-13 115 000	-12 879 350	235 650	2 %
Kunnallistekniikan rakentaminen	-23 711 000	7 291 000	-16 420 000	-11 774 866	4 645 134	28 %
Irtaimisto	-390 000	0	-390 000	-179 200	210 800	54 %
Yhteensä	-34 856 000	7 531 000	-27 325 000	-25 206 385	2 118 615	8 %

*Tilinpäätöksen talousarvion toteumavertailusta on jätetty pois vertailua vääristäviä aikaisemmille tilikausille kohdistuvia korjauksia. Maanhankintaan kohdistuvat korjaukset -0,5 milj. euroa ja maanmyyntiin liittyvät korjaukset +0,1 milj. euroa.

Toimialan investoinnit toteutuivat noin 2,1 milj. euroa alle muutetun talousarvion ja noin 9,0 milj. euroa alle alkuperäisen talousarvion. Kiinteän omaisuuden osalta investoinnit toteutuivat 3,0 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana. Maa-alueiden myyntiin kirjattiin 2,7 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän ja maa-alueiden hankintaan kirjattiin 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän.

Talonrakennuksen investoinnit toteutuivat 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä, mutta 3,1 milj. euroa alkuperäistä talousarviota korkeampana. Kunnallistekniikan rakentamisen investoinnit puolestaan toteutuivat 4,7 milj. euroa muutettua talousarviota ja 11,9 milj. euroa alkuperäistä ta-

lousarviota alhaisempana. Talonrakennuksen ja kunnallistekniikan rakentamisen käyttämättä jääneet määrärahat ovat pääosin budjetoitu uudelleen tuleville vuosille.

Kunnallistekniikan rakentamisen merkittävimpiä investointeja olivat mm. Vanha-Klaukan alue (ml. Lepsämäntie), Heinojan alue, Kylänpään alue, Rajamäentien-Raalantien risteysalue sekä kevyenliikenteenväylä Klaukkalantien pohjoisosalla ja Perttulaan saakka. Talonrakennuksen merkittävimmät investoinnit puolestaan olivat terveyskeskuksen C-osan peruskorjaus, Nurmijärven pääkirjaston peruskorjaus, Röykän koulun peruskorjaus sekä Lepsämän koulun uudisrakennus. Investointien toteutumisesta on tarkemmin kerrottu tulosalueiden toimintakertomuksissa.

Omaisuuksien tuotot ja hallinta

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	15 440 000	-7 500 000	7 940 000	7 777 299	-162 701	-2 %	12 836 322
Toimintakulut	-150 000		-150 000	-67 842	82 158	55 %	-346 992
Toimintakate	15 290 000	-7 500 000	7 790 000	7 709 457	-80 543	-1 %	12 489 331

Olelliset tapahtumat tilikaudella

Omakotitontteja (AO) on luovutettu 73 kpl, joista 39 on myyty ja 34 on vuokrattu. Omakotitonttien luovutukset jakautuvat taajamittain seuraavasti: Rajamäki 35 kpl, Kirkonkylä 2 kpl, Klaukkala 32 kpl ja Lepsämä 4 kpl. Yhtiömuotoiseen rakentamiseen (AK, AR, PL) on luovutettu 4 tonttia, Kirkonkylästä 2 ja Klaukkalasta 2. Yritystontteja myytiin 8 kpl, Kirkonkylältä 7 ja Rajamäeltä 1.

Omaisuuksien tuottoja kertyi yhteensä 7,8 milj. euroa. Maa-alueiden myyntivoittoa kertyi 4,6 milj. euroa. Maa-alueiden vuokratuloja kertyi 2,2 milj. euroa. Maankäyttösopimuksista tehtäviä kirjauksia tuloihin kertyi 0,7 milj. euroa.

Omaisuuksien tuotot jäivät noin 0,2 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Tuotot toteutuivat noin 7,7 milj. euroa alkuperäistä talousarviota heikompana, koska Keskon tonttikauppa Ilvesvuori pohjoisen alueella ei toteutunut vuoden 2022 puolella asemakaavavalituksen takia.

Investointien toteutuminen

Maa-alueiden hankinta toteutui 0,3 milj. euroa suurempana muutettuun talousarvioon nähden. Maa-alueita hankittiin ostamalla 1,9 milj. eurolla yhteensä 35,7 ha. Toteutuneet maa-alueiden hankinnat liittyivät asemakaavojen toteutuksiin eri puolella kuntaa. Kunnan 100 %:sti omistama Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy on purettu ja yhtiön toiminnot on sulautettu kuntaan. Maa-alueiden hankintaan sisältyy sulauttamisen seurauksena siirtyneiden 49,9 ha maa-alueiden arvo 0,5 milj. euroa, joka ei ollut tiedossa budjetointivaiheessa. Kyseisellä kirjauksella ei ole kassavirtavaikutusta.

Maa-alueiden myynnit toteutuivat 2,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Myyntien maa-alueiden tasearvo kirjataan investointeihin, joka oli ennustettua huomattavasti alhaisempi. Maa-alueiden myyntejä toteutui 6,5 milj. euron arvosta, josta investoinnille kirjattiin maapohjien tasearvo 1,9 milj. euroa ja tuloslaskelmaan kirjattiin maanmyyntien myyntivoitto 4,6 milj. euroa.

Kiinteä omaisuus*	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Maa-alueiden hankinta	-2 500 000	500 000	-2 000 000	-2 269 346	-269 346	-13 %
Maa-alueiden myynti	1 500 000	3 100 000	4 600 000	1 896 377	-2 703 623	-59 %
Netto	-1 000 000	3 600 000	2 600 000	-372 969	-2 972 969	-114 %

*Tilinpäätöksen talousarvion toteumavertailusta on jätetty pois vertailua vääristäviä aikaisemmille tilikausille kohdistuvia korjauksia. Maanhankintaan kohdistuvat korjaukset -0,5 milj. euroa ja maanmyyntiin liittyvät korjaukset +0,1 milj. euroa.

Tekninen keskus

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	2 241 240	0	2 241 240	2 146 804	-94 436	-4 %	2 244 768
Valmistus omaan käyttöön	0	4 405 000	4 405 000	1 860 939	-2 544 061	-58 %	0
Toimintakulut	-12 070 110	-4 405 000	-16 475 110	-14 029 402	2 445 709	15 %	-11 453 139
Toimintakate	-9 828 870	0	-9 828 870	-10 021 659	-192 789	-2 %	-9 208 371

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Teknisen keskuksen osalta toimintakate toteutui noin 200 000 euroa muutettua talousarvioita heikommin. Teknisessä keskuksessa on kunnallistekniikan rakentamisen osalta tehty kirjauksikäytännön muutos, jossa osa kustannuksista on siirretty Vesi-liikelaitoksen investoinniksi. Ympäristötoimialan ja teknisen keskuksen tuloslaskelmissa tämä näkyy valmistuksena omaan käyttöön ja palvelujen ostoissa. Muutoksella ei ole nettovaikutusta toimialan ja teknisen keskuksen tuloslaskelmissa. Aiempina vuosina ko. kustannuksia ei ole käsitelty tuloslaskelmassa, vaan siirrot on tehty investointiosassa.

Valmistus omaan käyttöön toteutui 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä, koska investoinnit, joissa kustannuksia siirretään Vesi-liikelaitokselle eivät toteutuneet ennusteen mukaisesti. Toimintakulut toteutuivat 2,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä, jossa suurin selittävä tekijä on myös Vesi-liikelaitoksen investoinneille siirrettävien kustannusten toteutuminen 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Teknisen keskuksen koordinoinnin toimintakate oli noin 70 000 euroa talousarviota parempi johtuen pääosin ennakoitua alhaisemmista palvelujen ostoista. Kunnallistekniikan rakentamisen käyttötalouden toimintakate toteutui noin 250 000 euroa budjettiin nähden heikommin johtuen pääosin tuntipalkkaisten lomapalkkavaraukskirjauksista. Katukunnossapidon osalta toimintakate toteutui noin 150 000 euroa muutettua talousarviota huonompana, johtuen pääosin vallinneista talvikeliolosuhteista ja katuvalaistuksen loppuvuoden 2021 energiamaksuerien siirtymisestä maksettavaksi vuoden 2022 puolelle.

Jätehuollon (ml. ylijäämämassojen vastaanotto) toimintakate toteutui noin 50 000 euroa budjetoitua heikompana. Viher- ja liikunta-alueiden toimintakate toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Kunnallistekniikan suunnittelun (ml. joukkoliikenteen) toimintakate toteutui noin 190 000 euroa muutettua talousarviota parempana johtuen pääosin koronatilanteen jälkivaikutuksista, mm. joukkoliikenteen palvelutarjonta ja käyttäjämäärät pysyivät edelleenkin normaalivuosia alhaisemmalla tasolla. Palveluntarjoaja pystyi tilikauden aikana kuitenkin tuottamaan joukkoliikennepalveluita sovittun mukaisesti.

Muita mainittavia asioita tilikaudella olivat mm. uusien asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentaminen (mm. Vanha-Klaukka, Heinoja 1, Kylänpää) ja yleisten teiden kevyen liikenteen hankkeet (Klaukkalantien pohjoisosa, Lopentien osuus ja Lahnuksentien suunnittelu), jotka saatiin vietyä eteenpäin. Kiertokapula Oy:n kanssa jatkettiin yhteistyötä ja kehittämistä jätehuoltopalvelujen järjestämisessä ja eri jätelajien kuljetusten kilpailutuksia vietiin eteenpäin. Klaukkalantien ja sen lähiympäristön kehittämisen (ns. facelift-hanke) suunnittelua saatiin edistettyä niin, että tekninen lautakunta päätti sen hyväksymisestä tammikuussa 2023.

Lisäksi vuonna 2022 oli paljon henkilöstömuutoksia ja rekrytointeja jokaisessa teknisen keskuksen tulosyksikössä. Vuoden aikana suuri henkilöstövaje kohdistui etenkin kunnallistekniikan rakentamisen, katukunnossapidon sekä viher- ja liikunta-alueiden yksiköihin. Merkittävästä henkilöstövajeesta huolimatta teknisen keskuksen eri yksiköiden palvelut, tuotanto ja toimintakyky saatiin ylläpidettyä kohtuullisella tasolla.

Tekninen keskus/yksiköt

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Koordinointi							
Toimintatuotot	9 950	0	9 950	9 948	-2	0 %	9 870
Toimintakulut	-425 102	0	-425 102	-359 371	65 731	15 %	-333 175
Toimintakate	-415 152	0	-415 152	-349 423	65 729	16 %	-323 305
Kunnallistekniikan rakentaminen ja varastotoiminnot							
Toimintatuotot	22 390	0	22 390	22 404	14	0 %	82 109
Valmistus omaan käyttöön	0	4 405 000	4 405 000	1 860 939	-2 544 061	-58 %	0
Toimintakulut	-239 641	-4 405 000	-4 644 641	-2 355 350	2 289 291	49 %	-576 427
Toimintakate	-217 251	0	-217 251	-472 007	-254 756	-117 %	-494 317
Katujen ja teiden kunnossapito sekä varikko							
Toimintatuotot	715 000		715 000	829 326	114 326	16 %	765 625
Toimintakulut	-3 727 087	-200 000	-3 927 087	-4 195 946	-268 859	-7 %	-3 619 031
Toimintakate	-3 012 087	-200 000	-3 212 087	-3 366 621	-154 534	-5 %	-2 853 406
Jätehuolto							
Toimintatuotot	317 000		317 000	267 682	-49 318	-16 %	311 429
Toimintakulut	-381 733		-381 733	-379 960	1 773	0 %	-424 882
Toimintakate	-64 733	0	-64 733	-112 277	-47 544	-73 %	-113 453
Viher- ja liikunta-alueet							
Toimintatuotot	845 500		845 500	801 354	-44 146	-5 %	759 891
Toimintakulut	-3 127 462	100 000	-3 027 462	-2 974 627	52 835	2 %	-3 027 253
Toimintakate	-2 281 962	100 000	-2 181 962	-2 173 273	8 689	0 %	-2 267 363
Kunnallistekniikan suunnittelu							
Toimintatuotot	331 400		331 400	216 090	-115 310	-35 %	315 844
Toimintakulut	-4 169 085	100 000	-4 069 085	-3 764 148	304 937	7 %	-3 472 372
Toimintakate	-3 837 685	100 000	-3 737 685	-3 548 058	189 627	5 %	-3 156 528
Tekninen keskus yhteensä							
Toimintatuotot	2 241 240	0	2 241 240	2 146 804	-94 436	-4 %	2 244 768
Valmistus omaan käyttöön	0	4 405 000	4 405 000	1 860 939	-2 544 061	-58 %	0
Toimintakulut	-12 070 110	-4 405 000	-16 475 110	-14 029 402	2 445 709	15 %	-11 453 139
Toimintakate	-9 828 870	0	-9 828 870	-10 021 659	-192 789	-2 %	-9 208 371

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Kunnallistekniikan rakentaminen	-16 456 000	2 541 000	-13 915 000	-9 679 881	4 235 119	30 %
Klaukkalan tieverkko	-4 250 000	4 150 000	-100 000	-59 206	40 794	41 %
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	-3 005 000	600 000	-2 405 000	-2 035 779	369 221	15 %
Irtain omaisuus	-350 000	0	-350 000	-179 200	170 800	49 %
Yhteensä	-24 061 000	7 291 000	-16 770 000	-11 954 066	4 815 934	29 %

Kunnallistekniikan rakentamisohjelman toteutuminen

Tulosalueen nettoinvestoinnit toteutuivat kokonaisuudessaan noin 4,6 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempana. Lisäksi osavuositarkoituksissa vähennettiin tilikaudelle budjetoitua kunnallistekniikan investointimäärärahaa yhteensä noin 7,3 miljoonaa euroa (netto).

Vuoden 2022 lopulla haettiin neljälle kunnallistekniikan investointihankkeelle valtion ARA-avustusta maksatukseen yhteensä noin 2 640 000 euroa, mikä kirjattiin investointihankkeille tilikauden toimintatuotoiksi. Avustuksia haettiin Heinoja 1 -hankkeelle 1 000 000 euroa, Kylänpään alueelle 835 304

euroa, Vanha-Klaukan alueelle 579 185 euroa sekä Ali-Tilkka hankkeelle 225 000 euroa.

Kunnallistekniikan rakentamisen merkittävimpiä vuoden 2022 aikana edistettäviä ja toteutettavia hankkeita olivat mm. Vanha-Klaukan alue (ml. Lepsämäntie), Heinojan alue, Kylänpään alue, Metsä-Tuomelan alue, Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alue, Rajamäentien-Raalantien risteysalue sekä kevyenliikenteenväylä Klaukkalantien pohjoisosalla ja Perttulaan saakka.

Kunnallistekniikan investointihankkeita, joiden osalta oli merkittäviä poikkeamia suhteessa talousarvioon tai vuodelle 2023 siirtyviä maksueriä ja työvaiheita, olivat mm.

- Heinoja I:n rakennusurakka käynnistyi toukokuussa ja urakan budjetoituja maksueriä siirtyi maksettavaksi osin vuodelle 2023 sekä kokonaiskustannusennuste täsmentyi mm. ylijäämämaiden käsittelyn osalta. Hankkeelle kirjattiin ARA-avustusta 1 000 000 euroa (tilikauden toimintatuotoksi).
- Kylänpään alueen pohjoisosien katujen ja vesihuollon rakentamisjärjestystä muutettiin asemakaavamuutoksen takia ja alueella rakentaminen jatkuu vuonna 2023. Hankkeelle kirjattiin ARA-avustusta noin 830 000 euroa (tilikauden toimintatuotoksi).
- Vanha-Klaukan alueen kunnallistekniikan rakentaminen saatiin valmiiksi siten, että joitakin rakentamistöitä tehdään vielä 2023 puolella. Osa alueen asfaltointitöistä (noin 250 000 euroa) on kirjautunut virheellisesti päällystyshankkeen kustannuspaikalle, eikä kirjausta ehditty korjata tilinpäätöksen valmistumiseen mennessä. Alueen kunnallistekniikan viimeistelyt toteutetaan seuraavien vuosien aikana, kun merkittävä osa tonteista on saatu rakennettua valmiiksi. Hankkeelle kirjattiin ARA-avustusta noin 580 000 euroa (tilikauden toimintatuotoksi).
- Ali-Tiikka -hanke on pääosin valmis, ja joitain viimeistelytöitä ja raittien rakentamista Lähtelänojan varteen siirtyi vuodelle 2023. Lisäksi Lähtelänojan hulevesirakenteiden toteuttaminen siirtyi vuodelle 2023. Hankkeelle kirjattiin ARA-avustusta 225 000 euroa (tilikauden toimintatuotoksi).
- Viirinlaakso 1 hanke, joka käynnistyi syksyllä ja osa vuoden 2022:n työvaiheista siirtyi toteutettavaksi vuonna 2023.
- Lepsämäntien parantamisen urakka käynnistyi syyskuussa ja urakan maksueristä pääosa siirtyi vuodelle 2023.
- Ilvesvuori pohjoinen -hankkeen kunnallistekniikan suunnittelun aikataulu on täsmentynyt ja suunnittelua jatketaan vuonna 2023.
- Altian työpaikka-alueen osalta kunnan ja yrityksen sopimusneuvottelut ovat kesken. Rakentaminen voidaan käynnistää sopimuksen syntymisen jälkeen ja rakentamista ei voitu käynnistää vuoden 2022 aikana.
- Toreenin-Raalantien ja Rajamäentien risteysten parantaminen -hankkeen kustannusarvio on täsmentynyt ja viimeistelytöitä ja meluseinän rakentaminen siirtyi vuodelle 2023.
- Saunatien alueen melusuojan rakentaminen on siirtynyt vuodelle 2024 mm. suunnittelun lisäaikatarpeen sekä määrärahojen tasapainottamisen johdosta.
- Laidunalueen hankkeen osalta hulevesirakenteiden toteutus siirtyi vuodelle 2023.
- Metsä-Tuomelan jäteasema- ja maankaatopaikka-hankkeen osalta suunnittelua saatiin vietyä eteenpäin vuonna 2022 ja toteutus siirtyy pääosin vuodelle 2023.
- Kadun varusteet, laitteet ja ohjaus -hankkeen osalta suunnitelmia ei saatu toteutettua suunnitellusti johtuen mm. Ely-keskuksen työkiireistä. Osa materiaaleista on hankittu tilikauden aikana, ja asennus tapahtuu vuonna 2023.
- Päällystys- sekä reunakivet ja muut kivityöt -hankkeet toteutettiin voimassa olevalla puitesopimuksella. Osa Vanha Klaukan alueen asfaltointitöistä (noin 250 000 euroa) on kirjautunut virheellisesti päällystyshankkeen kustannuspaikalle, eikä kirjausta ehditty korjata tilinpäätöksen valmistumiseen mennessä.
- Klaukkalan tieverkon osalta (Luhtajoentien hankkeet ja Havumäentien jatke) suunnittelun eteenpäin viemistä on viivästyttänyt merkittävästi alueella tehtävät arkeologiset tutkimukset – valtaosa hankekokonaisuuden kunnallistekniikan suunnittelutyöstä siirtyi vuodelle 2023 ja myöhemmille vuosille.
- Yleisten teiden kevyen liikenteen hankkeiden osalta (Klaukkalantien pohjoisosan viimeistelyt; Lopentien osuuden rakentaminen, Lahnuksentien osuuden suunnittelu) aikataulut täsmentyivät ja osa hankkeiden työvaiheista siirtyi vuodelle 2023.

Vuodelle 2023 siirtyneiden hankkeiden määrärahoja on budjetoitu uudelleen vuoden 2023 kunnallistekniikan rakentamishankkeen hyväksymisen yhteydessä.

Kalustoinvestointien osalta uusi latukone (179 000 euroa) saatiin hankittua vuoden 2022 aikana ja muilta osin suunniteltuja hankintoja ei saatu vietyä loppuun saakka tilikauden aikana (uudelleen kilpailuttaminen).

Kunnallistekniikan rakentaminen	Alkuperäinen TA2022	TA+ muut. 2022	TP 2022	Tot.-%	Poikkeama
18430001 Heinoja 1	-5 000 000	-3 700 000	-2 724 712	73,6 %	975 288
18430002 Krannilan alue	-50 000	-50 000	-29 644	59,3 %	20 356
18430004 Viirinlaakso I	-650 000	-600 000	-401 103	66,9 %	198 897
18430006 Kylänpään alue	-520 000	-865 000	-135 171	15,6 %	729 829
18430010 Järvimaa	-25 000	-25 000	-429	1,7 %	24 571
18430011 Vanha Klaukan alue	-930 000	-1 030 000	-1 105 262	107,3 %	-75 262
18430015 Ali-Tilkka	-555 000	-555 000	115 356	-20,8 %	670 356
18430019 Toreenintien-Raalantien ja Rajamäentien risteysten parantam	-1 500 000	-1 100 000	-1 141 569	103,8 %	-41 569
18430030 Viirinlaakso II	-100 000	-50 000	-48 655	97,3 %	1 345
18430037 Jokimetsä	-100 000	-50 000	-5 578	11,2 %	44 422
18430041 Rusakontien jk- ja pptien silta	-250 000	-300 000	-247 012	82,3 %	52 988
18430042 Krannilan kolmio	-50 000	0			0
18430043 Linja-autoaseman pyöräpysäköinti	-30 000	-60 000	-74 098	123,5 %	-14 098
18430044 Peltotie	-50 000	0			0
18430045 Punamullantien sillat	-100 000	-100 000	-13 728	13,7 %	86 272
18430046 Rantapuisto	-50 000	-50 000	-31 072	62,1 %	18 928
18430047 Hankevaraus	-250 000	0			0
18430048 Kirkkotie Uittotie-Vuorenhaltijantie	-100 000	0			0
18430049 Lepsämäntie parantaminen	-2 100 000	-1 000 000	-501 925	50,2 %	498 075
18430050 Heinoja II	-50 000	-50 000	-29 095	58,2 %	20 905
18430051 Asuntokuja	-50 000	-50 000		0,0 %	50 000
18430052 Klaukkalantie keskustassa	-100 000	-100 000	-80 865	80,9 %	19 135
18430053 Saunatien alueen melusuojaus	-400 000	-70 000	-51 292	73,3 %	18 708
18430054 Suotie välillä Suotie-Teemunkuja	-50 000	-50 000	-30 053	60,1 %	19 947
18430055 Lopentien itäpuolen asuntoalue	-50 000	-50 000	-11 485	23,0 %	38 515
18430201 Ilvesvuori, pohjoinen työpaikka-alue	-500 000	-250 000	-158 006	63,2 %	91 994
18430204 Altian työpaikka-alue	-500 000	-100 000	-1 050	1,1 %	98 950
18430208 Metsä-Tuomelan työpaikka-alue	-50 000	-100 000	-71 082	71,1 %	28 918
18430209 Sudentulli	-100 000	0			0
18430303 Sadevesiviemärit, vahojen alueiden kuivatus	-100 000	-90 000	-101 781	113,1 %	-11 781
18430304 Sadevesiviemärit, varaus	-100 000	-110 000	-106 774	97,1 %	3 226
18430305 Reunakivet ja muut kivityöt	-250 000	-250 000	-71 830	28,7 %	178 170
18430306 Istutukset, nurmetukset ja viimeistelytyöt	-50 000	-50 000	-387	0,8 %	49 613
18430307 Rakennettujen teialueiden vihertäminen	-15 000	-15 000	-13 056	87,0 %	1 944
18430309 Pienet nimeämättömät kohteet	-100 000	-100 000	-16 963	17,0 %	83 037
18430405 Liikenneturvallisuusprojektit	-250 000	-250 000	-147 779	59,1 %	102 221
18430407 Peruskorjaukset	-30 000	-30 000	-2 211	7,4 %	27 789
18430501 Päällystys	-600 000	-600 000	-915 908	152,7 %	-315 908
18430502 Kadun varusteet, laitteet ja ohjaukset	-600 000	-600 000	-318 263	53,0 %	281 737
18430503 Suunnittelu, mittaus ja tutkimus	-100 000	-50 000	-33 096	66,2 %	16 904
18430504 Pysäköintialueet, pysäkkikatokset ja muu liikennetekniikka	-200 000	-200 000	-265 683	132,8 %	-65 683
18430506 Haja-asutusalueiden vesihuolto	-25 000	-25 000		0,0 %	25 000
18430604 Luonnonvaraiset puistot	-75 000	-75 000	-53 501	71,3 %	21 499
18430606 Leikkikenttien saneeraus	-150 000	-150 000	-112 200	74,8 %	37 800
18430620 Metistö, Rki	-40 000	-40 000	-21 669	54,2 %	18 331
18430621 Laidunalueen puistoraitit	-300 000	-130 000	-128 400	98,8 %	1 600
18430622 Hankevaraus	-30 000	0			0
18430623 Viljelypalstat	-50 000	-80 000	-81 078	101,3 %	-1 078
18430705 Metsä-Tuomelan jäteasema ja maankaatopaikka	-500 000	-100 000	-23 953	24,0 %	76 047
18430799 Budjetoitinkohde (kunnallistekn. rakentaminen)	1 969 000	0			0
18430810 Ulkoilutiet ja kuntoratojen peruskorjaukset	-100 000	-100 000	-97 620	97,6 %	2 380
18430813 Uimarantojen peruskorjaus	-40 000	-40 000	-28 115	70,3 %	11 885
18430826 Sääksin tykkilumilatu, sähkö ja vj	-140 000	-140 000	-120 664	86,2 %	19 336
18430827 Ulkokuntoilukeskukset	-80 000	-80 000	-68 064	85,1 %	11 936
18430829 Kirkonkylän frisbeegolf	-30 000	-30 000	-13 344	44,5 %	16 656
18430830 Vanhan jäähallin iv- ja jäädytys uusiminen	-20 000	-30 000	-26 604	88,7 %	3 396
18430831 Parkkimäen kentän pk	-50 000	-45 000	-15 168	33,7 %	29 833
18430832 KK tekojään kaukalon uusiminen	-50 000	-50 000	-52 173	104,3 %	-2 173
18430833 Herusten frisbeegolf, pa laajentaminen	-50 000	0			0
18430834 Urheilu- ja pallokentät, varaus	-20 000	-80 000	-66 069	82,6 %	13 931
18430835 Lähiliikuntapaikat, varaus	-20 000	-20 000		0,0 %	20 000
18430902 Luhtajoentie välillä Viirintie-Kunnarinmutka	-50 000	0			0
18430903 Luhtajoentie välillä Yli-Kunnarinmutka-Havumäentie	-50 000	0			0
18430904 Luhtajoentie välillä Havumäentie-ohikulkutie			0		0
18430905 Havumäentien jatke Luhtajoentiele	-500 000	-100 000	-59 206		40 794
18430910 Budjetoitinkohde (Klaukkalan tietoverkko)	-3 650 000	0			0
18430911 Klaukkalan ohikulkutie	-45 000	-45 000	-50 777	112,8 %	-5 777
18430913 Yleisten teiden kevyen liikenteen verkosto	-3 300 000	-2 360 000	-1 093 205		1 266 795
18430916 Klaukkalantien kehittäminen (sisältyy 18430052)			0		0
18430917 Rajamäentie-Helsingintie Vt3-Seppäläntie	-50 000	0	0		0
18430918 Rajamäentie mt1311-Urttilantien liittymä	-50 000	0			0
18430920 Lopentien jkpp-tie (sisältyy 18430913)			-865 608		-865 608
18430921 Lahnuksentien jkpp-tie (sisältyy 18430913)			-26 190		-26 190
18431499 Budjetoitinkohde (kunnan ja valtion yhteishankkeet)	440 000	0			0
INVESTOINNIT NETTO	-23 711 000	-16 420 000	-11 774 866	71,7 %	4 645 134

Keskeisimmät perustiedot (TA 2022 = alkuperäinen talousarvio)

	TP2021	TP2022	TA2022
Tekninen keskus			
Kadut + kevyen liikenteen väylät, km	360	373	375
Katuvalaistus, kpl	10 802	11 039	11 000
Hoidetut puistot (AI-AIII), ha	59	59,5	59
Metsät ja taajamametsät, ha	918	980	918
Pellot, ha	160	171	147
Urheilu- ja pallokentät, kpl	30	30	30
Kuntoradat ja ulkoilureitit, km	130	130	127
Ladut, km	105	105	105
Joukkoliikenne, myytyt liput kpl	10 167	11 279	18 500

Tilakeskus

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	24 760 094	143 000	24 903 094	25 202 803	299 709	1 %	23 995 378
Toimintakulut	-13 311 023	-481 000	-13 792 023	-14 654 212	-862 189	-6 %	-13 377 026
Toimintakate	11 449 071	-338 000	11 111 071	10 548 591	-562 480	-5 %	10 618 352

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tilakeskuksen toimintakate toteutui alkuperäistä talousarviota noin 900 000 euroa heikompana sekä muutettua talousarviota noin 550 000 euroa heikompana. Osavuositarkastuksissa tuloarvioon lisättiin 143 000 euroa ja kuluarvioita lisättiin 481 000 euroa. Toimintatuotot toteutuivat noin 300 000 euroa muutettua talousarviota parempana ja toimintakulut toteutuivat vajaan 900 000 euroa muutettua talousarviota heikompana.

Energian hinta aiheutti merkittävää kustannusten nousua eikä säästöjä pystytty löytämään vastaavasti. Sähkön ja lämmityksen kustannukset toteutuivat noin 600 000 euroa muutettua talousarviota korkeampana. Henkilöstökulut toteutuivat noin 40 000 euroa muutettua talousarviota pienempänä ja asian- tuntijapalvelut toteutuivat noin 230 000 euroa muutettua talousarviota korkeampana. Henkilöstövajeen vuoksi on ollut tarvetta käyttää ulkopuolisia konsultteja arvioitua enemmän.

Tilakeskus onnistui rekrytoimaan ammattitaitoisia työntekijöitä. Tilakeskuksen työntekijöitä työllistivät loppuvuodesta mm. Vate-tilaryhmään kuuluvat työt, ilkivaltoihin liittyvät työ-

tehtävät sekä ulkoalueurakoitsijoiden valvontatehtävät. Koulujen ja päiväkotien pihat kärsivät edelleen jatkuvasta ilkival- lasta.

Toimintakulujen osalta lisäpainetta toivat nykyisen kiinteistö- valvomon ajanmukaistaminen toiminnaltaan paremmaksi. Pi- hojen ulkoalueiden osalta toimintakuluja lisäsivät ulkoalue- hoitosopimuksiin kuulumattomien viheralueiden kunnostus- työt (ulkoaluehoitosopimuksiin ei kuulu uusimis- tai perus- kunnostustyöt). Radonmittauksia täydennettiin loppuvuonna 2021 ja jatkettiin vuonna 2022.

Lepsämän koulun tuhopolton vahinkojen korvaussumma va- kuutusyhtiöltä koko kunnalle oli yhteensä runsaat 800 000 euroa, joka on kirjattu vuodelle 2022.

Kehitettävien kiinteistöjen listauksen osalta kunta myi vuonna 2022 kaksi kiinteistöä. Vuonna 2022 purettiin 6 kiinteistöä (Raalantie 77, Raalantie 92, Aleksis Kiven tie 18D, Aleksis Ki- ven tie 27, Sepelimäki 13, Sepelimäki 17).

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-500 000	-1 200 000	-1 700 000	-1 870 002	-170 002	-10 %
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	-6 680 000	-2 295 000	-8 975 000	-8 663 723	311 277	3 %
Toimialojen yhteiset	-400 000	-100 000	-500 000	-473 187	26 813	5 %
Aleksian keittiöt	-675 000	75 000	-600 000	-643 194	-43 194	-7 %
Pienet talohankkeet	-1 500 000	160 000	-1 340 000	-1 229 244	110 756	8 %
Yhteensä	-9 755 000	-3 360 000	-13 115 000	-12 879 350	235 650	2 %

Talonrakennusinvestoinnit toteutuivat noin 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota alhaisempana. Osavuositarkastuksissa lisättiin investointimäärärahoja yhteensä noin 3,4 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta terveyskeskuksen C-osan peruskorjaus ylitti muutetun talousarvion noin 0,2 milj. euroa. Sivistys- ja hyvinvointitoimialan investointihankkeissa Röykän koulun peruskorjaus ylitti noin 0,1 milj. euroa muutetun ta- lousarvion ja pääkirjaston peruskorjaus alitti noin 0,4 milj. eu- roa muutetun talousarvion. Pienissä talohankkeissa huomatta- vin alitus muutettuun talousarvioon nähden oli Länsikaaren päiväkodin pihahankkeessa.

Talonrakennuksen merkittäviä hankkeita olivat terveyskeskuk- sen C-osan peruskorjaus, Nurmijärven pääkirjaston peruskor- jaustyöt, Röykän koulun peruskorjaus sekä Lepsämän koulun uudisrakennus.

Terveyskeskuksen C-osa otettiin vastaan 7.4.2022. Kustannuk- sia siirtyi vuodelle 2022 johtuen työmaan hitaasta alusta vuonna 2021. Hanketta kuormittivat yllättävät korjaukset sekä putkiurakoitsijan projekti- ja laadunhallinnan romahtamisesta johtuneet rakennuttamis- ja valvontakustannukset. Hanke py- syi kuitenkin alle kokonaismäärärahan 6,5 Me.

Nurmijärven pääkirjaston peruskorjaustyöt valmistuivat ke- sillä 2022. Pääkirjaston peruskorjaus toteutui budjetoidun

mukaisesti talousarviovarauksen ollessa noin 4,7 milj. euroa ja hankkeen lopputoteuman ollessa noin 4,6 milj. euroa.

Röykän koulun peruskorjaus valmistui syksyllä 2022. Hanke käynnistyi jo vuonna 2021, mutta pääurakoitsija saatiin hankittua vasta neuvottelumenettelyn kautta. Hanketta kuormitti myös putkiurakan purku, mutta työt saatiin tehtyä uudelleen toisen urakoitsijan toimesta. Röykän koulun määrärahat ylittivät noin 0,1 milj. euroa muutetusta talousarviosta, johtuen kustannustason noususta. Hankkeen kokonaiskustannusarvio oli alun perin 3,5 milj. euroa ja toteumaksi muodostui 4,1 milj. euroa.

Lepsämän koulun uudisrakennus valmistui 10.2.2023 ja käyttöönotto oli 13.2.2023. Hankkeen suunnittelu aloitettiin vuonna 2021 ja rakentaminen tapahtui pääosin vuonna 2022. Vuodelle 2022 kohdistettiin suurin osa hankkeen määrärahoista 2,7 milj. euroa, joka alittui vain hieman muutetusta talousarviosta. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 3,2 milj. euroa.

Pienten talonrakennushankkeiden osalta kunnanviraston vesikatkon työt valmistuivat ajallaan ja pysyivät budjetin mukaisena. Loppuosaa ketosta vielä pinnoitetaan kesällä 2023. Palojoen koulun vedenpuhdistamo suunniteltiin vuonna 2022, mutta toteutus siirtyy myöhemmäksi kustannusarvion ylittäessä selvästi aiemman arvion. Klaukkalan kirjastoon tehtiin tilojen päivitys ja tiloista saatiinkin modernimmat. Kustannukset ylittyivät alkuperäisestä budjetista ja osa suunnitelluista asioista jouduttiin jättämään pois. Lukkarin kouluun saatiin uudet

energiatohokkaat ikkunat ja samalla uusittiin vesipellit. Tämä edisti kunnan energiansäästötoimitusta ja paransi myös koulun työskentelyolosuhteita. Sama kehitys saavutettiin myös Lepsämän vanhan koulun ikkunoiden vaihdossa. Pihahankkeessa toteutettiin Länsikaaren päiväkodin pihan uudistaminen leikkivälineiden, valaistuksen ja aidoituksen osalta. Hanketta viivästytti, kun työt jouduttiin kertaalleen purkamaan ja valitsemaan hankkeelle uusi urakoitsija. Työt saatetaan loppuun uuden urakoitsijan toimesta 2023.

Muita pieniä talonrakennushankkeita:

- Kivenpuiston koulun piha ja ovien lukitus tehtiin kesällä 2022
- Klaukkalan ja Rajamäen koulun turvallisuusinvestointien lukitusosuudet valmistuivat kesällä 2022
- Etenkin pieninvestointien pyritään siirtymään enemmän kohti rullavaa investointiohjelmaa, jolloin osan investoinneista valmistelu voitaisiin aloittaa jo syyskaudella.

Merkittävimmät vuonna 2022 valmistuneet hankkeet

Hanke	Kokonaiskustannukset e
Terveyskeskuksen C-osan peruskorjaus	5 500 000
Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus	4 600 000
Röykän koulu peruskorjaus	4 100 000

Talonrakentamishankkeiden toteutuminen

Talonrakennus	Alkuperäinen TA2022	TA+ muut. 2022	TP 2022	Tot.-%	Poikkeama
18410003 Terveyskeskuksen peruskorjaus, osa C	-500 000	-1 700 000	-1 870 002	110 %	-170 002
18410305 NYK, peruskorjaus	-300 000	-295 000	-293 655	100 %	1 345
18410319 Röykän koulu, vanhan osan peruskorjaus	-2 000 000	-3 100 000	-3 201 874	103 %	-101 874
18410322 Urheilupuiston koulu				0 %	0
18410323 Lepsämän koulu, korjaus	-1 100 000	-2 700 000	-2 648 669	98 %	51 331
18410325 Rajamäen kampus	-500 000	-100 000	-98 739	99 %	1 261
18410503 Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus	-2 780 000	-2 780 000	-2 420 786	87 %	359 214
18410602 Kunnan varikko	-400 000	-500 000	-473 187	95 %	26 813
18410608 Toreeninhovin palvelukeittiö	-75 000	0	0	0 %	0
18410615 Palvelukeittiöhanke	-600 000	-600 000	-643 194	107 %	-43 194
18410714 Muut pienet hankkeet	-35 000	0	-13 435	0 %	-13 435
18410767 Isoniitun koulu	-120 000	-200 000	-187 847	94 %	12 153
18410792 Palojoen koulun jätevesipuhdistamon uusinta ja hulevedet	-75 000	-50 000	-50 496	101 %	-496
18410794 Kivenpuiston koulun piha ja lukitus	-65 000	-80 000	-70 924	89 %	9 076
18410795 Klaukkalan koulun turvallisuusinvestointi	-60 000	-47 000	-47 436	101 %	-436
18410796 Rajamäen koulun turvallisuusinvestointi	-60 000	-57 000	-56 353	99 %	647
18410797 Klaukkalan kirjaston tilatarpeet	-100 000	-145 000	-151 982	105 %	-6 982
18410798 Klaukkalan jäähalli iv:n ja vesijohtojen uusinta	-100 000	-90 000	-72 153	80 %	17 847
18410800 Lukkarin koulun tuulikaapin ovet, ikkunat ja kaihtimet	-150 000	-135 000	-127 846	95 %	7 154
18410801 Pääterveysaseman lukitus Iloq	-100 000	-76 000	-75 135	99 %	865
18410802 Kunnanvirasto polyuretaanipinnoite	-100 000	-96 000	-95 380	99 %	620
18410803 Monikon roskakatokset	-35 000	-14 000	-13 945	100 %	55
18410804 Palojoen koulun maalaus	-100 000	0		0 %	0
18410805 Pihat: Länsikaaren päiväkotiki	-300 000	-300 000	-238 528	80 %	61 472
18410806 Lepsämän kivikoulun ikkunat	-100 000	-50 000	-27 784	56 %	22 216
TALONRAKENNUS NETTO	-9 755 000	-13 115 000	-12 879 350	98 %	235 650

Kiinteistöjen kunnossapito-ohjelman toteutuminen

Suunnitellusta vuoden 2022 korjausrakentamisen kunnossapito-ohjelmasta toteutui noin kaksikolmasosaa. Toteutumista hankaloitti edelleen eniten sisäilman parantamiseen ja selvittämiseen liittyvät toimenpiteet sekä tilankäyttäjiltä tulleet

odottamattomat palvelupyynnöt ja vikakorjaukset. Korjausrakentamisen budjetti oli 1,7 miljoonaa euroa ja toimintakulut toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Kustannusten nousua selittää palveluiden ostojen nousu.

Keskeisimmät perustiedot (TA 2022 = alkuperäinen talousarvio)

SUORITTEITA JA PALVELUTUOTANNON TUNNUSLUKUJA			
	TP2021	TP2022	TA2022
Tilakeskus			
Toiminnassa olevat tilat yhteensä, htm2	198 211	193 943	193 300
Koulut	83 929	85 383	
Päiväkodit	24 971	22 980	
Terveyskeskukset	19 247	13 268	
Ulos vuokratut	10 999	11 098	
Muut tilat	59 065	61 214	

Tilakeskuksen tuloslaskelma

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	24 760 094	143 000	24 903 094	25 202 803	299 709	1 %	23 995 378
Myyntituotot	30 690	0	30 690	53 762	23 072	75 %	36 643
Maksutuotot					0		
Tuet ja avustukset					0		
Muut toimintatuotot	24 729 404	143 000	24 872 404	25 149 041	276 637	1 %	23 958 735
Toimintakulut	-13 311 023	-481 000	-13 792 023	-14 654 212	-862 189	-6 %	-13 377 026
Henkilöstökulut	-1 927 580	-35 000	-1 962 580	-1 925 520	37 060	2 %	-1 842 381
Palvelujen ostot	-3 343 455	-306 000	-3 649 455	-4 006 229	-356 774	-10 %	-3 456 787
Aineet, tarv. ja tavarat	-4 541 270	-128 700	-4 669 970	-5 436 854	-766 884	-16 %	-4 555 909
Avustukset					0		
Muut toimintakulut	-3 498 718	-11 300	-3 510 018	-3 285 609	224 409	6 %	-3 521 950
Toimintakate	11 449 071	-338 000	11 111 071	10 548 591	-562 480	-5 %	10 618 352
Poistot ja arvonal.	-9 426 440	0	-9 426 440	-11 344 097	-1 917 657	-20 %	-9 478 363

Hallinto- ja talouspalvelut

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	840 880	263 000	1 103 880	1 177 806	73 926	7 %	987 048
Toimintakulut	-5 626 488	28 000	-5 598 488	-4 656 489	941 999	17 %	-5 488 841
Toimintakate	-4 785 608	291 000	-4 494 608	-3 478 683	1 015 925	23 %	-4 501 793

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tulosalueen toimintakate toteutui noin 1 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Keski-Uudenmaan pelastustoimi on järjestetty Vantaan kaupungin organisaation kunnallisena liikelaitoksena. Pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen, jolloin liikelaitokselle ei ole enää perustamistarkoituksensa mukaista tarvetta. Pelastustoimen liikelaitoksen taseen ylijäämä ei siirtynyt hyvinvointialueelle, vaan se jaetaan yhteistoimintaan liittyneiden kuntien kesken siinä suhteessa, jossa kunnat ovat maksaneet kuntasuutta liikelaitokselle. Nurmijärven osuudeksi on arvioitu 862 806,39 euroa, mutta lopullinen suuruus vahvistetaan liikelaitoksen tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä. Liikelaitoksen purkamisesta päätetään vuoden 2023 aikana. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen maksuosuudet olivat noin 20 000 euroa budjetoitua pienemmät.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien lopulliset maksuosuudet määräytyvät tilinpäätösvaiheessa kunkohtaisesti kohdennettujen palveluiden sekä maksuosuuksia kompensoivien maksutulojen perusteella. Tasoituskaskelman perusteella Nurmijärvi saa palautuksena vajaan 13 000 euroa, joka tuloutuu vuoden 2023 puolella.

Rakennusvalvonnan toimintakate toteutui noin 115 000 euroa muutettua talousarviota parempana. Rakennuslupamaksuja kertyi noin 90 000 euroa muutettua talousarviota enemmän ja noin 350 000 euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Kulupuolella menoja säästyi noin 25 000 euroa, joka selittyy henkilöstökustannusten alituksesta. Rakentaminen jatkui ennakoitua vilkkaampana ja nosti rakennuslupamaksuista tulevia tuottoja. Rakennuslupia myönnettiin kertomusvuonna hieman enemmän kuin edellisvuonna. Toteutuneiden katselmusten määrä oli edellisiä vuosia korkeampi.

Hallinto ja talous /yksiköt

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Hallinto ja talous							
Toimintatuotot	217 380	0	217 380	201 321	-16 059	-7 %	205 861
Toimintakulut	-898 004	28 000	-870 004	-836 969	33 035	4 %	-883 926
Toimintakate	-680 624	28 000	-652 624	-635 648	16 976	3 %	-678 065
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-3 514 400		-3 514 400	-2 629 426	884 974	25 %	-3 513 953
Toimintakate	-3 514 400		-3 514 400	-2 629 426	884 974	25 %	-3 513 953
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-878 500		-878 500	-878 781	-281	0 %	-803 575
Toimintakate	-878 500		-878 500	-878 781	-281	0 %	-803 575
Tekninen lautakunta yhteensä							
Toimintatuotot	217 380	0	217 380	201 321	-16 059	-7 %	205 861
Toimintakulut	-5 290 904	28 000	-5 262 904	-4 345 176	917 728	17 %	-5 201 454
Toimintakate	-5 073 524	28 000	-5 045 524	-4 143 855	901 669	18 %	-4 995 592
Rakennusvalvonta/asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta							
Toimintatuotot	623 500	263 000	886 500	976 485	89 985	10 %	781 187
Toimintakulut	-335 584		-335 584	-311 313	24 271	7 %	-287 387
Toimintakate	287 916	263 000	550 916	665 172	114 256	21 %	493 800
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	840 880	263 000	1 103 880	1 177 806	73 926	7 %	987 048
Toimintakulut	-5 626 488	28 000	-5 598 488	-4 656 489	941 999	17 %	-5 488 841
Toimintakate	-4 785 608	291 000	-4 494 608	-3 478 683	1 015 925	23 %	-4 501 793

Keskeisimmät perustiedot (TA 2022 = alkuperäinen talousarvio)

	TP2021	TP2022	TA2022
Ympäristötoimialan hallinto- ja talouspalvelut			
Rakennusluvat, kpl	320	327	270
Jatkoluvat, kpl	127	173	130
Tarkastukset, kpl	1 895	2 110	1 500

Maankäyttö ja kaavoitus

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Toimintatuotot	399 500		399 500	414 453	14 953	4 %	386 822
Toimintakulut	-3 011 672	160 000	-2 851 672	-2 782 176	69 496	2 %	-2 629 495
Toimintakate	-2 612 172	160 000	-2 452 172	-2 367 723	84 449	3 %	-2 242 673

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tulosalueen toimintakate toteutui noin 85 000 euroa muutettua talousarviota parempana pääosin asiantuntijamäärärahojen, noin 70 000 euroa, käyttämättä jättämisestä, mikä johtui hankkeiden viivästymisestä ja henkilöstövajauksesta. Lisäksi henkilöstökulut olivat lähes 28 000 euroa muutettua talousarviota pienemmät, mikä johtui henkilöstöresurssivajauksesta. Tuloja saatiin noin 37 000 arvioitua enemmän

Vuoden 2022 aikana voimaan tulivat Astrakanintien asema-kaavamuutos, Sorvitien asemakaavamuutos ja Rantapuiston asemakaavamuutos. Vuoden 2022 aikana on edistetty elinkeinoelämän kannalta tarpeellisia asemakaavamuutoksia kuten Viirinlaakso I asemakaavamuutos, joka hyväksyttiin tammikuussa 2022. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavamuutos hyväksyttiin valtuustossa elokuussa 2022. Kaavan hyväksymispäätöksestä tehtiin yksi valitus Helsingin hallinto-oikeuteen.

Työn ohella on kehitetty niin toimialan ja tulosalueen sisäistä yhteistyötä kuin yhteistyötä yhteistyökumppanien kanssa kaavoitusprosessin sujuvuuden takaamiseksi.

Vuoden 2022 aikana on luovutettu 73 omakotitonttia, mikä on enemmän kuin keskimääräiset vuosittaiset luovutusmäärät 2010-luvulla.

Valtuusto hyväksyi 25.5.2022 yksityisteiden avustusten uudet kehitetyt myöntämisehdot. Päätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen.

Tontteja lohkottiin 156 kpl, mikä on merkittävästi enemmän kuin koskaan aiemmin.

Vuoden 2022 aikana on jatkettu edellisenä vuonna alkanutta kunnan kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmän päivittämistä työpöytäversiosta selainversioon. Päivitystyö jatkuu vuodelle 2023 viimeisien sovellusten osalta.

Henkilöstö on vaihtunut asema- ja yleiskaavoituksen tulosyksiköissä ja ammattitaitoisten asiantuntijoiden saatavuus on osoittautunut haasteelliseksi etenkin asemakaavoituksen osalta, mutta kevään 2022 aikana asemakaavoituksen henkilöstö saatiin palkattua. Merkittävä resurssipula hidastanut mm. asemakaavoitusohjelman toteutumista. Uuden henkilöstön perehdyttäminen, mikä jatkuu edelleen, on osaltaan aiheuttanut viivästyksiä.

Maankäyttö ja kaavoitus/yksiköt

	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Koordinointi							
Toimintatuotot					0		
Toimintakulut	-140 400	20 000	-120 400	-109 912	10 488	9 %	-114 528
Toimintakate	-140 400	20 000	-120 400	-109 912	10 488	9 %	-114 528
Asemakaavoitus							
Toimintatuotot	33 500		33 500	70 534	37 034	111 %	33 929
Toimintakulut	-525 038	55 000	-470 038	-455 168	14 870	3 %	-492 996
Toimintakate	-491 538	55 000	-436 538	-384 634	51 904	12 %	-459 067
Kiinteistö- ja mittaustoimi							
Toimintatuotot	340 000		340 000	305 434	-34 566	-10 %	297 130
Toimintakulut	-1 489 965		-1 489 965	-1 488 625	1 340	0 %	-1 350 857
Toimintakate	-1 149 965	0	-1 149 965	-1 183 190	-33 225	-3 %	-1 053 727
Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta yhteensä							
Toimintatuotot	373 500	0	373 500	375 968	2 468	1 %	331 058
Toimintakulut	-2 155 403	75 000	-2 080 403	-2 053 705	26 698	1 %	-1 958 381
Toimintakate	-1 781 903	75 000	-1 706 903	-1 677 737	29 166	2 %	-1 627 323
Maankäyttö							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-356 968		-356 968	-365 701	-8 733	-2 %	-280 242
Toimintakate	-356 968		-356 968	-365 701	-8 733	-2 %	-280 242
Yleiskaavoitus							
Toimintatuotot	26 000		26 000	38 484	12 484	48 %	55 764
Toimintakulut	-499 301	85 000	-414 301	-362 770	51 531	12 %	-390 873
Toimintakate	-473 301	85 000	-388 301	-324 286	64 015	16 %	-335 108
Elinvoimalautakunta yhteensä							
Toimintatuotot	26 000	0	26 000	38 484	12 484	48 %	55 764
Toimintakulut	-856 269	85 000	-771 269	-728 471	42 798	6 %	-671 114
Toimintakate	-830 269	85 000	-745 269	-689 986	55 283	7 %	-615 350
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	399 500	0	399 500	414 453	14 953	4 %	386 822
Toimintakulut	-3 011 672	160 000	-2 851 672	-2 782 176	69 496	2 %	-2 629 495
Toimintakate	-2 612 172	160 000	-2 452 172	-2 367 723	84 449	3 %	-2 242 673

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Kiinteistö- ja mittaustoimi	-40 000		-40 000	0	40 000	100 %

Investointi on siirtynyt vuodelle 2023.

Keskeisimmät perustiedot (TA 2022 = alkuperäinen talousarvio)

	TP2021	TP2022	TA2022
Maankäyttö ja kaavoitus			
Luovutetut omakotitontit, kpl	64	73	60
Luovutetut yhtiömuotoiset tontit, kpl	6	4	6
Yleiskaavoitus, lupapäätökset kpl	51	46	50
Hyväksytyt yleiskaavat kpl	-	-	1
Asemakaavoitus, lupapäätökset kpl	38	27	26
Hyväksytyt asemakaavat k-m2	112 514	417 213	95 000
Kantakartan mukainen ylläpidettävä alue, km2	40	40	40
Rekisteröidyt kiinteistöt	85	156	100

Yleiskaavoitusohjelman toteutuminen

- **Kirkonkylän osayleiskaava (taajama)**

Tavoite: Kirkonkylän osayleiskaava ohjaa taajaman kehittämistä ja asemakaavoitusta. Kaavaehdotus on nähtävillä syksyllä 2021 ja se on tavoitteena saada hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2022 aikana.

Toteutuminen: Kirkonkylän osayleiskaavan hyväksymiskäsittely on aloitettu, elinvoimalautalunta hyväksyi osayleiskaavan 12/2021. Kunnanhallitus palautti osayleiskaavan uudelleen valmisteltavaksi 1/2022. Kaavaehdotus oli uudelleen nähtävillä keväällä 2022.

- **Palojoen osayleiskaava (haja-asutusalue)**

Tavoite: Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Osayleiskaava ohjaa alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä. Palojoen osayleiskaavaehdotus valmistellaan käsittelyyn vuonna 2021. Kaava on tavoitteena valmistella hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2022 aikana.

Toteutuminen: Palojoen osayleiskaavaehdotuksen laatiminen on mahdollista vasta, kun maaseutuyleiskaavojen laadintaperiaatteet on laadittu kaavoituksen kehittämistyöryhmän työn pohjalta yhteistyössä kaavoituksen kehittämisen seurantar ryhmän ja kunnanhallituksen kanssa.

- **Rajamäen osayleiskaava (taajama)**

Tavoite: Rajamäen osayleiskaava ohjaa taajaman kehittämistä ja asemakaavoitusta. Kaavan laatiminen edellyttää mm. luontoeselvitystä, liikenneselvityksen ajantasaistamista sekä kasvusuuntien aluevertailun tekemistä. Osayleiskaavan edellyttämien selvityksien laadintaa jatketaan vuoden 2022 aikana sekä aloitetaan osayleiskaavaluonnoksen valmistelu.

Toteutuminen: Osayleiskaavan selvityksien laatimista on valmisteltu.

- **Metsäkylän osayleiskaava (haja-asutusalue)**

Tavoite: Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Osayleiskaava ohjaa alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä. Kaavan laatiminen edellyttää mm. luonto- ja maisemaselvityksen tekemistä. Kaavaluonnoksen valmistelu aloitetaan vuoden 2022 aikana.

Toteutuminen: Osayleiskaavan edistäminen on mahdollista vasta, kun maaseutuyleiskaavojen laadintaperiaatteet on laadittu kaavoituksen kehittämistyöryhmän työn pohjalta yhteistyössä kaavoituksen kehittämisen seurantar ryhmän ja kunnanhallituksen kanssa. Kunnanhallituksen päätöksen 29.11.2022 jälkeen osayleiskaavaluonnosta on alettu laatia.

Asemakaavoitusohjelman toteutuminen

Asemakaavayksikkö on toteuttanut valtuuston 17.11.2021 hyväksymän talousarvion mukaista asemakaavoitusohjelmaa vuosille 2022–2026. Alla on listattuna taajamittain vuodelle 2022 osoitetut asemakaavahankkeet ja niiden toteutuminen. Kaavoitusohjelman lisäksi on edistetty muita kiireellisiä hankkeita, jotka on listattu toteutumisseurannan alapuolelle. Asemakaavoitusohjelmassa tavoitteena oli 9 asemakaavan hyväksyminen. Kaavoja hyväksyttiin 5 kpl. Vuoden 2022 merkittävin kaava oli Ilvesvuori pohjoisen asemakaavamuutos, joka hyväksyttiin valtuustossa elokuussa 2022.

Asemakaavoituksen resurssit olivat alkuvuoden todella vajaat, mikä on vaikuttanut kaavojen etenemiseen hidastavasti. Resurssitilanne parantui kesällä, mutta uusien henkilöiden perehdytys vaikuttaa kuitenkin osaltaan asemakaavoitusohjelman mukaista hitaampaan kaavojen etenemiseen. Vuodenvaihteessa 2022/23 asemakaavoituksessa on yhden henkilön vajuus.

RAJAMÄKI

- **1-157 Astrakanintie**

Tavoite: Hyväksyminen loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: Asemakaava on hyväksytty 16.12.2021, voimaantulo 2.3.2022.

KIRKONKYLÄ

- **2-198 Vanha sähkölaitos**

Tavoite: Ehdotusvaihe alkuvuodesta 2022

Toteutuminen: Asemakaavaehdotuksen valmistelu alkaa, kun on löytynyt tontinluovutuskilpailulla kumppani, arviolta keväällä 2023. Tontinluovutuskilpailu 09/2022–01/2023.

- **2-246 Iivesvuori pohjoinen II**

Tavoite: hyväksyminen syksyllä 2022

Toteutuminen: Asemakaavaehdotus on hyväksytty asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnassa 13.6.2022, kunnanhallituksessa 15.8.2022 ja valtuustossa 24.8.2022. Asemakaavan hyväksymisestä on valitettu hallinto-oikeuteen.

- **2-243 Rantapuisto**

Tavoite: Hyväksyminen loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: hyväksytty 15.6.2022.

- **2-247 K 2021 t 2 NYK**

Tavoite: Hyväksyminen loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: Asemakaavaluonnoksen valmistelua ja kaavan vaatimien selvitysten laatimista on jatkettu.

- **2-204 Heinoja II**

Tavoite: Hyväksyminen loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: Asemakaavaluonnos oli nähtävillä 11.8.–12.9.2022. Asemakaavaehdotusta valmistellaan.

- **2- XXX Heinoja III**

Tavoite: Tavoite aloittaa loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: Asemakaavatyön aloittamiselle ei ole ollut edellytyksiä vuonna 2022.

KLAUKKALA

- **3-347 Metsäkyläntie**

Tavoite: Hyväksyminen alkuvuodesta 2022

Toteutuminen: Hyväksyminen kunnanvaltuustossa 8.2.2023.

- **3- 348 Viirinlaakso I**

Tavoite: Hyväksyminen keväällä 2022

Toteutuminen: Asemakaavan muutos on hyväksytty 26.1.2022.

- **3-326 Viirinlaakso II**

Tavoite: Hyväksyminen loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: Hanke on edennyt asemakaavoitusohjelman aikataulua hitaammin johtuen alueeseen liittyvistä laajoista selvityksistä mm. maaperään ja rakennettavuuteen liittyen sekä Luhtajoentien linjauksen uuden tarkastelun ja arkeologisten tutkimusten takia. Asemakaavaluonnos on hyväksytty kesäkuussa 2021 ja valmisteluvaiheen kuuleminen on suoritettu. Arkeologisia jatkotutkimuksia tehdään syksyllä 2022, talvella 2023 tiedetään enemmän lisätutkimusten tarpeesta ja kaavan etenemisaikataulusta.

- **3-346 Jokimetsä (Ketunkallion AP-alueet)**

Tavoite: Asemakaavaluonnos 2021, hyväksyminen loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: Kaavatyön edellyttämiä selvityksiä on teetetty ja luonnosta valmistellaan.

- **3-350 Urheilupuiston koulu**

Tavoite: Asemakaavaluonnos Q4/2021, hyväksyminen Q3-4/2022

Toteutuminen: Selvityksiä teetetty, luonnosta valmisteltu. Kevään 2023 aikana odotetaan tarkennuksia kunnan tarpeisiin kouluhankkeen osalta.

- **3-xxx Sudentullin TP-alue**

Tavoite: Aloitus 2022

Toteutuminen: Asemakaavaluonnosta on valmisteltu syksystä 2022 alkaen.

- **3-341 Sorvitie,** Hyväksytty 26.1.2022. (ei AK-ohjelmassa 2022)

RÖYKKÄ

- **4-049 Lopentien itäpuoli**

Tavoite: Asemakaavaluonnos loppuvuodesta 2022

Toteutuminen: Kaavan edellyttämiä selvityksiä on teetetty ja asemakaavaluonnosta valmistellaan.

Kaavoitusohjelmaan 2022-2026 merkittyjen hankkeiden lisäksi vuoden 2022 aikana on edistetty muun muassa seuraavia kaavahankkeita:

- **2-248 Peltomiehenkuja:** Asemakaavamuutos on hyväksytty 11.1.2022
- **3-297 Kyjynpuisto:** Kaavaehdotus oli nähtävillä 8-9/2022.

2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

	Alkuper. TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Tot. %	TP 2021
SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT							
Toimintatuotot	0	0	0	151 513	151 513		104 464
Toimintakulut	-136 503 288	-8 002 712	-144 506 000	-139 436 257	5 069 743	3,51 %	-124 849 778
Toimintakate	-136 503 288	-8 002 712	-144 506 000	-139 284 744	5 221 256	3,61 %	-124 745 314
Sosiaali- ja terveystalouden ostot							
Toimintakulut	-84 471 198	-5 198 802	-89 670 000	-86 179 391	3 490 609	3,89 %	-75 525 097
Toimintakate	-84 471 198	-5 198 802	-89 670 000	-86 179 391	3 490 609	3,89 %	-75 525 097
Erikoissairaanhoidon ostot							
Toimintakulut	-52 032 090	-2 803 910	-54 836 000	-53 278 281	1 557 719	2,84 %	-49 341 745
Toimintakate	-52 032 090	-2 803 910	-54 836 000	-53 278 281	1 557 719	2,84 %	-49 341 745
Sosiaali ja terveys, muut menot							
Toimintatuotot	0	0	0	151 513	151 513		104 464
Toimintakulut	0	0	0	21 414	21 414		17 064
Toimintakate	0	0	0	172 927	172 927		121 528
KONSERNIPALVELUT							
Toimintatuotot	2 587 976	6 066	2 594 042	2 582 131	-11 911	-0,46 %	2 681 228
Toimintakulut	-13 810 639	-392 066	-14 202 705	-13 616 837	585 868	4,13 %	-13 906 767
Toimintakate	-11 222 663	-386 000	-11 608 663	-11 034 706	573 957	4,94 %	-11 225 538
Hallintopalvelut							
Toimintatuotot	80 784	0	80 784	103 572	22 788	28,21 %	94 176
Toimintakulut	-1 110 311	0	-1 110 311	-1 015 889	94 422	8,50 %	-1 007 004
Toimintakate	-1 029 527	0	-1 029 527	-912 317	117 210	11,38 %	-912 828
Henkilöstöpalvelut							
Toimintatuotot	244 680	-50 000	194 680	233 354	38 674	19,87 %	271 115
Toimintakulut	-1 317 891	-180 000	-1 497 891	-1 519 819	-21 928	-1,46 %	-1 246 715
Toimintakate	-1 073 211	-230 000	-1 303 211	-1 286 464	16 747	1,29 %	-975 600
Talous- ja strategiapalvelut							
Toimintatuotot	1 956 113	0	1 956 113	1 854 348	-101 765	-5,20 %	2 117 363
Toimintakulut	-3 176 022	0	-3 176 022	-3 032 578	143 444	4,52 %	-3 235 493
Toimintakate	-1 219 909	0	-1 219 909	-1 178 230	41 679	3,42 %	-1 118 130
Viestintä- ja markkinointipalvelut							
Toimintatuotot	40 024	0	40 024	40 020	-4	-0,01 %	44 228
Toimintakulut	-451 580	-56 066	-507 646	-506 941	705	0,14 %	-420 891
Toimintakate	-411 556	-56 066	-467 622	-466 921	701	0,15 %	-376 663
Elinvoima- ja kuntakehityspalvelut							
Toimintatuotot	203 000	0	203 000	124 265	-78 735	-38,79 %	51 809
Toimintakulut	-3 630 995	0	-3 630 995	-3 620 264	10 731	0,30 %	-3 378 315
Toimintakate	-3 427 995	0	-3 427 995	-3 495 999	-68 004	-1,98 %	-3 326 506
Yhteiset toiminnot							
Toimintatuotot	60 668	56 066	116 734	223 859	107 125	91,77 %	98 690
Toimintakulut	-4 062 130	-156 000	-4 218 130	-3 878 374	339 756	8,05 %	-4 573 546
Toimintakate	-4 001 462	-99 934	-4 101 396	-3 654 515	446 881	10,90 %	-4 474 856
Tarkastuslautakunta							
Toimintatuotot	2 707	0	2 707	2 712	5	0,18 %	3 848
Toimintakulut	-61 710	0	-61 710	-42 972	18 738	30,36 %	-44 803
Toimintakate	-59 003	0	-59 003	-40 260	18 743	31,77 %	-40 955

SIVISTYSTOIMEN TOIMIALA	Alkuper. TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Tot. %	TP 2021
Toimintatuotot	5 793 280	0	5 793 280	7 408 216	1 614 936	27,88 %	6 298 549
Toimintakulut	-103 763 090	-1 653 000	-105 416 090	-106 359 848	-943 757	-0,90 %	-101 330 293
Toimintakate	-97 969 810	-1 653 000	-99 622 810	-98 951 632	671 179	0,67 %	-95 031 744
Hallinto- ja talouspalvelut							
Toimintatuotot	1 170	0	1 170	3 031	1 861	159,07 %	4 044
Toimintakulut	-853 375	0	-853 375	-859 889	-6 514	-0,76 %	-838 362
Toimintakate	-852 205	0	-852 205	-856 858	-4 653	-0,55 %	-834 318
Koulutuspalvelut							
Toimintatuotot	1 372 460	0	1 372 460	1 764 812	392 352	28,59 %	1 092 998
Toimintakulut	-56 868 132	-558 000	-57 426 132	-57 445 921	-19 789	-0,03 %	-55 531 264
Toimintakate	-55 495 672	-558 000	-56 053 672	-55 681 109	372 563	0,66 %	-54 438 266
Perusopetuksen erillishankkeet							
Toimintatuotot	850 000	0	850 000	1 900 777	1 050 777	123,62 %	1 422 961
Toimintakulut	-990 000	-180 000	-1 170 000	-2 370 853	-1 200 853	-102,64 %	-1 690 582
Toimintakate	-140 000	-180 000	-320 000	-470 075	-150 075	-46,90 %	-267 621
Varhaiskasvatuspalvelut							
Toimintatuotot	2 451 400	0	2 451 400	2 639 337	187 937	7,67 %	2 847 079
Toimintakulut	-36 085 073	-1 103 000	-37 188 073	-37 186 171	1 902	0,01 %	-35 150 154
Toimintakate	-33 633 673	-1 103 000	-34 736 673	-34 546 834	189 839	0,55 %	-32 303 075
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut							
Toimintatuotot	218 750	0	218 750	209 277	-9 473	-4,33 %	163 469
Toimintakulut	-3 345 030	0	-3 345 030	-3 333 831	11 199	0,33 %	-3 195 059
Toimintakate	-3 126 280	0	-3 126 280	-3 124 554	1 726	0,06 %	-3 031 590
Nuorisopalvelut							
Toimintatuotot	578 200	0	578 200	591 209	13 009	2,25 %	566 169
Toimintakulut	-2 973 687	40000,00468	-2 933 687	-2 775 491	158 196	5,39 %	-2 581 988
Toimintakate	-2 395 487	40 000	-2 355 487	-2 184 282	171 205	7,27 %	-2 015 820
Liikuntapalvelut							
Toimintatuotot	140 000	0	140 000	123 924	-16 076	-11,48 %	76 833
Toimintakulut	-875 010	120000	-755 010	-638 996	116 014	15,37 %	-763 294
Toimintakate	-735 010	120 000	-615 010	-515 072	99 938	16,25 %	-686 461
Hyvinvointipalvelut							
Toimintatuotot	181 300	0	181 300	175 849	-5 451	-3,01 %	124 997
Toimintakulut	-1 772 783	28000,00757	-1 744 783	-1 748 697	-3 914	-0,22 %	-1 579 590
Toimintakate	-1 591 483	28 000	-1 563 483	-1 572 848	-9 365	-0,60 %	-1 454 594

YMPARISTÖTOIMIALA	Alkuper. TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Tot. %	TP 2021
Toimintatuotot	43 681 714	-7 094 000	36 587 714	36 719 165	131 451	0,36 %	40 450 339
Valmistus omaan käyttöön	0	4 405 000	4 405 000	1 860 939	-2 544 061	-57,75 %	0
Toimintakulut	-34 169 293	-4 698 000	-38 867 293	-36 190 120	2 677 173	6,89 %	-33 295 493
Toimintakate	9 512 421	-7 387 000	2 125 421	2 389 983	264 562	12,45 %	7 154 846
Omaisuuuden tuotot ja hallinta							
Toimintatuotot	15 440 000	-7 500 000	7 940 000	7 777 299	-162 701	-2,05 %	12 836 322
Toimintakulut	-150 000	0	-150 000	-67 842	82 158	54,77 %	-346 992
Toimintakate	15 290 000	-7 500 000	7 790 000	7 709 457	-80 543	-1,03 %	12 489 331
Tekninen keskus							
Toimintatuotot	2 241 240	0	2 241 240	2 146 804	-94 436	-4,21 %	2 244 768
Valmistus omaan käyttöön	0	4 405 000	4 405 000	1 860 939	-2 544 061	-57,75 %	0
Toimintakulut	-12 070 110	-4 405 000	-16 475 110	-14 029 402	2 445 709	14,84 %	-11 453 139
Toimintakate	-9 828 870	0	-9 828 870	-10 021 659	-192 789	-1,96 %	-9 208 371
Tilakeskus							
Toimintatuotot	24 760 094	143 000	24 903 094	25 202 803	299 709	1,20 %	23 995 378
Toimintakulut	-13 311 023	-481 000	-13 792 023	-14 654 212	-862 189	-6,25 %	-13 377 026
Toimintakate	11 449 071	-338 000	11 111 071	10 548 591	-562 480	-5,06 %	10 618 352
Ympäristötoimialan hallinto- ja talouspalvelut							
Toimintatuotot	840 880	263000	1 103 880	1 177 806	73 926	6,70 %	987 048
Toimintakulut	-5 626 488	28 000	-5 598 488	-4 656 489	941 999	16,83 %	-5 488 841
Toimintakate	-4 785 608	291 000	-4 494 608	-3 478 683	1 015 925	22,60 %	-4 501 793
Maankäyttö ja kaavoitus							
Toimintatuotot	399 500	0	399 500	414 453	14 953	3,74 %	386 822
Toimintakulut	-3 011 672	160 000	-2 851 672	-2 782 176	69 496	2,44 %	-2 629 495
Toimintakate	-2 612 172	160 000	-2 452 172	-2 367 723	84 449	3,44 %	-2 242 673
Vesilaitos							
Toimintatuotot	10 440 000	670 000	11 110 000	11 222 762	112 762	1,01 %	10 650 129
Toimintakulut	-5 040 488	-50 000	-5 090 488	-5 251 314	-160 826	-3,16 %	-4 791 913
Toimintakate	5 399 512	620 000	6 019 512	5 971 448	-48 064	-0,80 %	5 858 216
Aleksia							
Toimintatuotot	10 630 049	-127 100	10 502 949	10 236 038	-266 911	-2,54 %	10 754 996
Toimintakulut	-10 372 318	312 922	-10 059 396	-9 868 759	190 637	1,90 %	-10 614 537
Toimintakate	257 731	185 822	443 553	367 279	-76 273	-17,20 %	140 460
Kunta + LL	-230 526 097	-16 622 890	-247 148 988	-240 542 371	6 606 617	2,67 %	-217 849 075
Kunta ilman LL	-236 183 340	-17 428 712	-253 612 052	-246 881 098	6 730 954	2,65 %	-223 847 751

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelma Kunta ja liikelaitokset, sis. sisäiset erät, €	Alkup. TA 2022	TA muutokset	Muutettu TA 2022	TP 2022	Poikkeama
Toimintatulot	73 133 019	-6 545 034	66 587 985	68 319 825	1 731 840
Myyntituotot	26 459 725	387 900	26 847 625	27 020 960	173 335
Maksutuotot	4 003 550	263 000	4 266 550	4 478 738	212 188
Tuet ja avustukset	2 010 740	141 066	2 151 806	3 140 112	988 306
Muut toimintatuotot	40 659 004	-7 337 000	33 322 004	33 680 015	358 011
Toimintamenot	-303 659 116	-14 482 856	-318 141 973	-310 723 135	7 418 838
Henkilöstömenot	-79 047 136	-471 200	-79 518 336	-80 582 193	-1 063 857
Palvelujen ostot	-179 699 584	-13 923 322	-193 622 906	-184 216 367	9 406 539
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 510 483	-52 700	-12 563 183	-13 383 261	-820 078
Avustukset muille	-7 942 219	-157 456	-8 099 675	-8 186 678	-87 003
Muut toimintamenot	-24 459 695	121 822	-24 337 873	-24 354 636	-16 763
Toimintakate	-230 526 097	-16 622 890	-247 148 988	-240 542 371	6 606 617
Verotulot	215 888 000	5 812 000	221 700 000	222 581 969	881 969
Valtionosuudet	43 261 393	2 458 777	45 720 170	45 725 264	5 094
Rahoitustulot ja -menot	1 155 000	93 000	1 248 000	1 414 573	166 573
Korkotulot muilta	0	0	0	121 479	121 479
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Muut rahoitustulot muilta	2 488 000	0	2 488 000	2 615 995	127 995
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta</i>	<i>162 000</i>	<i>0</i>	<i>162 000</i>	<i>162 000</i>	<i>0</i>
Korkomenot	-740 000	0	-740 000	-719 662	20 338
Muut rahoitusmenot	-755 000	93 000	-662 000	-765 239	-103 239
Vuosikate	29 778 296	-8 259 113	21 519 182	29 179 435	7 660 252
Poistot ja arvonalentumiset	-23 300 000	0	-23 300 000	-20 779 090	2 520 910
Suunnitelman muk. poistot	-23 300 000	0	-23 300 000	-19 617 879	3 682 121
Arvonalentumiset	0	0	0	-1 161 211	-1 161 211
Tilikauden tulos	6 478 296	-8 259 113	-1 780 818	8 400 345	10 181 162
Poistoeron vähennys	12 500	0	12 500	12 500	0
Varausten lisäys	0	0	0	-5 000 000	-5 000 000
Tilikauden yli-/alijäämä	2 090 796	-3 859 113	-1 768 318	3 412 845	5 181 162

Verotulot

Verotulojen erittely, 1000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	194 431	1 569	196 000	196 530	530
Osuus yhteisöveron tuotosta	9 357	3 443	12 800	13 385	585
Kiinteistövero	12 100	800	12 900	12 667	-233
Yhteensä	215 888	5 812	221 700	222 582	882

Kunnan tuloveron määräytymisperusteet	Tulovero-prosentti	Verotettava tulo, 1000 €	Muutos-%
Verovuosi 2001	17,75	449 296	5,5
Verovuosi 2002	18,25	471 061	4,8
Verovuosi 2003	18,25	490 608	4,1
Verovuosi 2004	18,25	509 608	3,9
Verovuosi 2005	18,25	539 432	5,9
Verovuosi 2006	18,75	580 798	7,7
Verovuosi 2007	18,75	628 298	8,2
Verovuosi 2008	18,75	675 989	7,6
Verovuosi 2009	18,75	681 137	0,8
Verovuosi 2010	19,00	699 840	2,7
Verovuosi 2011	19,00	735 873	5,1
Verovuosi 2012	19,00	769 241	4,5
Verovuosi 2013	19,00	800 139	4,0
Verovuosi 2014	19,50	821 411	2,7
Verovuosi 2015	19,50	839 433	2,2
Verovuosi 2016	19,50	848 055	1,0
Verovuosi 2017	19,50	836 434	-1,4
Verovuosi 2018	19,50	860 217	2,8
Verovuosi 2019	19,50	892 514	3,8
Verovuosi 2020	19,75	912 151	2,2
Verovuosi 2021	19,75	957 946	5,0
Verovuosi 2022 (*alustava, verotus valmistuu syksyllä)	19,75	1 011 453	5,6

Kiinteistöveroprosentit	Nurmijärvi 2022
Yleinen	1,18
Vakituiset asuinrakennukset	0,48
Muut kuin vakituiset asuinrakennukset	1,18
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00
Rakentamattomat rakennuspaikat	4,30

Valtionosuudet

Valtionosuuksien erittely, 1000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	50 133	2 169	52 302	35 265	-17 037
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-6 641	59	-6 582	-6 577	5
Muut valtionosuudet					
Verotulomenetysten kompensatio	-231	231		17 037	17 037
Yhteensä	43 261	2 459	45 720	45 725	5

2.4 Investointiosan toteutuminen

Investointiosassa esitetään pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta sekä rahoitusosuudet ja omaisuuden

myynti. Investointiosan toteutuminen esitetään vastavalla tavalla talousarviossa huomioiden valtuuston asettamat sitovat määrärahat ja tuloarviot.

Investointiosan toteutuminen		Alkuper. TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama
Kiinteä omaisuus*	netto	-1 000 000	3 600 000	2 600 000	-372 969	-2 972 969
Maa-alueiden hankinta	kulut	-2 500 000	500 000	-2 000 000	-2 269 346	-269 346
Maa-alueiden myynti	tuotot	1 500 000	3 100 000	4 600 000	1 896 377	-2 703 623
Osakkeet ja osuudet	netto	0	0	0	450 940	450 940
Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy	tuotot	0	0	0	450 940	450 940
Talonrakennus	netto	-9 755 000	-3 360 000	-13 115 000	-12 879 350	263 009
Terveyskeskuksen peruskorjaus, osa C	netto	-500 000	-1 200 000	-1 700 000	-1 870 002	-170 002
NYK, peruskorjaus	netto	-300 000	5 000	-295 000	-293 655	1 345
Röykän koulu, vanhan osan peruskorjaus	netto	-2 000 000	-1 100 000	-3 100 000	-3 201 874	-101 874
Lepsämän koulu, korjaus	netto	-1 100 000	-1 600 000	-2 700 000	-2 648 669	51 331
Rajamäen kampus	netto	-500 000	400 000	-100 000	-98 739	1 261
Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus	netto	-2 780 000		-2 780 000	-2 420 786	359 214
Kunnan varikko	netto	-400 000	-100 000	-500 000	-473 187	26 813
Toreenhovin palvelukeittiö	netto	-75 000	75 000	0	0	0
Palvelukeittiöhanke	netto	-600 000		-600 000	-643 194	-43 194
Pienet talohankkeet (valtuustoon sitova taso)	netto	-1 500 000	160 000	-1 340 000	-1 229 244	110 756
Muut pienet hankkeet	netto	-35 000	35 000	0	-13 435	-13 435
Isoniitun koulu	netto	-120 000	-80 000	-200 000	-187 847	12 153
Palojoen koulun jätevesipuhdistamon uusinta ja huleveden	netto	-75 000	25 000	-50 000	-50 496	-496
Kivenpuiston koulun piha ja lukitus	netto	-65 000	-15 000	-80 000	-70 924	9 076
Klaukkalan koulun turvallisuusinvestointi	netto	-60 000	13 000	-47 000	-47 436	-436
Rajamäen koulun turvallisuusinvestointi	netto	-60 000	3 000	-57 000	-56 353	647
Klaukkalan kirjaston tilatarpeet	netto	-100 000	-45 000	-145 000	-151 982	-6 982
Klaukkalan jäähalli iv:n ja vesijohtojen uusinta	netto	-100 000	10 000	-90 000	-72 153	17 847
Lukkarin koulun tuulikaapin ovet, ikkunat ja kaihtimet	netto	-150 000	15 000	-135 000	-127 846	7 154
Päätterveysaseman lukitus Iloq	netto	-100 000	24 000	-76 000	-75 135	865
Kunnanvirasto polyuretaanipinnoite	netto	-100 000	4 000	-96 000	-95 380	620
Monikon roskakatokset	netto	-35 000	21 000	-14 000	-13 945	55
Palojoen koulun maalaus	netto	-100 000	100 000	0	0	0
Pihat: Länsikaaren päiväkot	netto	-300 000		-300 000	-238 528	61 472
Lepsämän kivikoulun ikkunat	netto	-100 000	50 000	-50 000	-27 784	22 216
Kiinteät rakenteet ja laitteet	netto	-23 711 000	7 291 000	-16 420 000	-11 774 866	4 645 134
Kunnallistekniikan rakentaminen	netto	-16 456 000	2 541 000	-13 915 000	-9 679 881	4 235 119
tuotot		2 625 000		2 625 000	2 644 024	19 024
kulut		-19 081 000	2 541 000	-16 540 000	-12 323 905	4 216 095
Klaukkalan tieverkko	netto	-4 250 000	4 150 000	-100 000	-59 206	40 794
tuotot						
kulut		-4 250 000	4 150 000	-100 000	-59 206	40 794
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	netto	-3 005 000	600 000	-2 405 000	-2 035 779	369 221
tuotot		0	0	0		
kulut		-3 005 000	600 000	-2 405 000	-2 035 779	369 221
Irtaimisto	netto	-1 650 000	-20 000	-1 670 000	-1 226 843	20 000
Konsemipalvelut	netto	-100 000	80 000	-20 000	0	20 000
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	netto	-1 160 000	-100 000	-1 260 000	-1 047 643	212 357
Ympäristötoimiala	netto	-390 000	0	-390 000	-179 200	210 800
Muut pitkävaikutteiset menot	netto	-150 000	38 000	-112 000	-111 882	118
Palvelininfra-CGI	netto	-150 000	38 000	-112 000	-111 882	118
Kunta yhteensä	netto	-36 266 000	7 549 000	-28 717 000	-25 914 970	2 802 030
tuotot		4 125 000	3 100 000	7 225 000	4 540 401	-2 684 599
kulut		-40 391 000	4 449 000	-35 942 000	-30 455 371	5 486 629
Nurmijärven Vesi	netto	-9 715 000	150 000	-9 565 000	-8 930 770	634 230
Nettoinvestoinnit	netto	-9 715 000	150 000	-9 565 000	-8 930 770	634 230
Aleksia	netto	-200 000	0	-200 000	-51 490	148 510
Nettoinvestoinnit	netto	-200 000	0	-200 000	-51 490	148 510
Kunta ja liikelaitokset yhteensä	netto	-46 181 000	7 699 000	-38 482 000	-34 897 230	3 584 770
tuotot		4 125 000	3 100 000	7 225 000	4 540 401	-2 684 599
kulut		-50 306 000	4 599 000	-45 707 000	-39 437 631	6 269 369

*Tilinpäätöksen talousarvion toteumavertailusta on jätetty pois vertailua vääristäviä aikaisemmille tilikausille kohdistuvia korjauksia. Maanhankintaan kohdistuvat korjaukset -0,5 milj. euroa ja maanmyyntiin liittyvät korjaukset +0,1 milj. euroa.

2.5 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulo-rahoitus, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan. Rahoitusosan toteutumiseen laskelmassa on peruskunnan luvut ilman liikelaitoksia. Valtuustoon nähden sitovat tasot ovat nettoinvestoinnit ja lainakannan muutos.

Rahoitusosa Kunta sis. sisäiset erät, €	Alkup. TA 2022	TA muutokset	Muutettu TA 2022	TP 2022	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	24 373 053	6 590 708	30 963 760	23 152 616	7 811 144
Tulo-rahoituksen korjaukset	-9 000 000	0	-9 000 000	-4 617 673	-4 382 327
Toiminnan rahavirta	15 373 053	6 590 708	21 963 760	18 534 943	3 428 817
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-39 610 000	-6 817 000	-46 427 000	-31 502 899	-14 924 101
Rah.osuudet investointimenoihin	1 844 000	0	1 844 000	2 641 023	-797 023
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	13 040 000	0	13 040 000	7 121 624	5 918 376
Investointien rahavirta	-24 726 000	-6 817 000	-31 543 000	-21 740 253	-9 802 747
Toiminnan ja investointien rahavirta	-9 352 947	-226 292	-9 579 240	-3 205 310	-6 373 930
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				-8 320	8 320
Antolainasaamisten vähennykset				0	0
Antolainauksen muutokset	0	0	0	-8 320	8 320
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	50 500 000	3 000 000	53 500 000	40 000 000	13 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 100 000	0	-16 100 000	-17 370 797	1 270 797
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-22 900 000	0	-22 900 000	-12 756 406	-10 143 594
Lainakannan muutokset	11 500 000	3 000 000	14 500 000	9 872 797	4 627 203
Oman pääoman muutokset				-39 731	39 731
Muut maksuvalmiuden muutokset	-800 000	1 300 000	500 000	7 432 788	-6 932 788
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 347 053	4 073 708	5 420 760	14 052 225	-8 631 465

2.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Käyttötalousosa, 1000€	Sitovuus	Alkup. TA 2022	Siitä muutos	TA+muut 2022	TP 2022	Poikkeama
Sosiaali- ja terveystalvet	N	-136 503	-8 003	-144 506	-139 285	5 221
Sosiaali- ja terveystalvetjen ostot		-84 471	-5 199	-89 670	-86 179	3 491
Erikoissairaanhito		-52 032	-2 804	-54 836	-53 278	1 558
Sosiaali ja terveys, muut menot					173	173
Konsernitalvet	N	-11 223	-386	-11 609	-11 035	574
Hallintotalvet		-1 030		-1 030	-912	117
Henkilöstöpalvelut		-1 073	-230	-1 303	-1 286	17
Talous- ja strategiatalvelut		-1 220		-1 220	-1 178	42
Viestintä- ja markkinointitalvet		-412	-56	-468	-467	1
Elinvoima- ja kuntakehitystalvelut		-3 428		-3 428	-3 496	-68
Yhteiset toiminnot		-4 001	-100	-4 101	-3 655	447
Tarkastuslautakunta		-59		-59	-40	19
Sivistystoimen toimiala	N	-97 970	-1 653	-99 623	-98 952	671
Hallinto- ja taloustalvet		-852		-852	-857	-5
Koulustalvet		-55 496	-558	-56 054	-55 681	373
Perusopetuksen erillishankkeet		-140	-180	-320	-470	-150
Varhaiskasvatustalvet		-33 634	-1 103	-34 737	-34 547	190
Kirjasto- ja kulttuuritalvet		-3 126		-3 126	-3 125	2
Nuorisotalvet		-2 395	40	-2 355	-2 184	171
Liikuntatalvet		-735	120	-615	-515	100
Hyvinvointitalvet		-1 591	28	-1 563	-1 573	-9
Ympäristötoimiala	N	9 512	-7 387	2 125	2 390	265
Omaisuu den tuotot ja hallinta	N	15 290	-7 500	7 790	7 709	-81
Tekninen keskus		-9 829		-9 829	-10 022	-193
Tilakeskus		11 449	-338	11 111	10 549	-562
Ymp.toimialan hallinto- ja taloustalvet		-4 786	291	-4 495	-3 479	1 016
Aluepelastuslaitos	N	-3 514		-3 514	-2 629	885
Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus	N	-879		-879	-879	
Maankäyttö ja kaavoitus		-2 612	160	-2 452	-2 368	84
Tuloslaskelmaosa						
Verotulot	N	215 888	5 812	221 700	222 582	882
Valtionosuudet	N	43 261	2 459	45 720	45 725	5
Rahoitustuotot ja -kulut	N	1 407	93	1 500	1 726	226
Vuositake		260 556	8 364	268 920	270 034	1 114

Investointiosa, 1000€	Sitovuus	Alkup. TA 2022	Siitä muutos	TA+muut 2022	TP 2022	Poikkeama
Kiinteä omaisuus*	N	-1 000	3 600	2 600	-373	-2 973
Maa-alueiden hankinta		-2 500	500	-2 000	-2 269	-269
Maa-alueiden myynti		1 500	3 100	4 600	1 896	-2 704
Osakkeet						
Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy	N				451	451
Talonrakennus						
Terveyskeskuksen peruskorjaus, osa C	N	-500	-1 200	-1 700	-1 870	-170
NYK, peruskorjaus	N	-300	5	-295	-294	1
Röykän koulu, vanhan osan peruskorjaus	N	-2 000	-1 100	-3 100	-3 202	-102
Lepsämän koulu, korjaus	N	-1 100	-1 600	-2 700	-2 649	51
Rajamäen kampus	N	-500	400	-100	-99	1
Pääkirjaston peruskorjaus ja laajennus	N	-2 780		-2 780	-2 421	359
Kunnan varikko	N	-400	-100	-500	-473	27
Toreenihovin palvelukeittiö	N	-75	75			
Palvelukeittiöhanke	N	-600		-600	-643	-43
Pienet talohankkeet (valtuustoon sitova taso)	N	-1 500	160	-1 340	-1 229	111
Muut pienet hankkeet		-35	35		-13	-13
Isoniitun koulu		-120	-80	-200	-188	12
Palojoen koulun jätevesipuhdistamon uusinta ja hulevedet		-75	25	-50	-50	
Kivenpuiston koulun piha ja lukitus		-65	-15	-80	-71	9
Klaukkalan koulun turvallisuusinvestointi		-60	13	-47	-47	
Rajamäen koulun turvallisuusinvestointi		-60	3	-57	-56	1
Klaukkalan kirjaston tilatarpeet		-100	-45	-145	-152	-7
Klaukkalan jäähalli iv:n ja vesijohtojen uusinta		-100	10	-90	-72	18
Lukkarin koulun tuulikaapin ovet, ikkunat ja kaihtimet		-150	15	-135	-128	7
Pääterveysaseman lukitus Iloq		-100	24	-76	-75	1
Kunnanvirasto polyuretaanipinnoite		-100	4	-96	-95	1
Monikon roskakatokset		-35	21	-14	-14	
Palojoen koulun maalaus		-100	100			
Pihat: Länsikaaren päiväkot		-300		-300	-239	61
Lepsämän kivikoulun ikkunat		-100	50	-50	-28	22
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Kunnallistekniikan rakentaminen	N	-16 456	2 541	-13 915	-9 680	4 235
Klaukkalan tieverkko	N	-4 250	4 150	-100	-59	41
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	N	-3 005	600	-2 405	-2 036	369
Irtaimisto						
Konsernipalvelut	N	-100	80	-20		20
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	N	-1 160	-100	-1 260	-1 048	212
Ympäristötoimiala	N	-390		-390	-179	211
Muut pitkävaikutteiset menot						
Palvelininfra-CGI	N	-150	38	-112	-112	
Rahoitusosa						
Nettoinvestoinnit	N	-36 266	7 549	-28 717	-25 915	2 802
Lainakannan muutokset	N	-11 500	-3 000	-14 500	-9 873	4 627

*Tilinpäätöksen talousarvion toteumavertailusta on jätetty pois vertailua vääristäviä aikaisemmille tilikausille kohdistuvia korjauksia. Maanhankintaan kohdistuvat korjaukset -0,5 milj. euroa ja maanmyyntiin liittyvät korjaukset +0,1 milj. euroa.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Nurmijärven kunnan tuloslaskelma

Tuloslaskelma, €	2022	2021
Kunta ja liikelaitokset, ulkoinen		
Toimintatuotot		
Myyntituotot	14 298 891,19	13 986 563,51
Maksutuotot	4 470 285,40	8 474 033,13
Tuet ja avustukset	3 140 112,18	3 240 170,57
Muut toimintatuotot	14 227 639,88	14 296 307,96
	<u>36 136 928,65</u>	<u>39 997 075,17</u>
Valmistus omaan käyttöön	1 860 939,00	
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-64 363 232,15	-62 686 916,05
Henkilösivukulut	-16 218 960,68	-15 579 201,40
Eläkekulut	-13 687 421,42	-13 170 124,26
Muut henkilösivukulut	-2 531 539,26	-2 409 077,14
Palvelujen ostot	-171 675 601,70	-153 675 730,51
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 081 782,05	-12 036 808,86
Avustukset	-8 186 677,96	-8 634 032,38
Muut toimintakulut	-5 013 983,96	-5 233 461,24
	<u>-278 540 238,50</u>	<u>-257 846 150,44</u>
Toimintakate	-240 542 370,85	-217 849 075,27
Verotulot	222 581 968,90	210 365 828,50
Valtionosuudet	45 725 264,00	41 543 784,00
Rahoitustuotot ja -kulut	1 414 572,74	1 841 272,62
Korkotuotot	504,51	0,00
Muut rahoitustuotot	2 615 994,54	2 528 996,02
Korkokulut	-721 940,77	-13 351,83
Muut rahoituskulut	-479 985,54	-674 371,57
	<u>269 721 805,64</u>	<u>253 750 885,12</u>
Vuosikate	29 179 434,79	35 901 809,85
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 617 879,05	-19 069 366,46
Arvonalentumiset	-1 161 210,87	0,00
	<u>-20 779 089,92</u>	<u>-19 069 366,46</u>
Tilikauden tulos	8 400 344,87	16 832 443,39
Poistoeron vähennys	12 500,00	12 500,00
Varausten lisäys	-5 000 000,00	-13 800 000,00
	<u>-4 987 500,00</u>	<u>-13 787 500,00</u>
Tilikauden yli-/alijäämä	3 412 844,87	3 044 943,39

3.2 Nurmijärven kunnan rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma, € Kunta ja liikelaitokset, ulkoinen	TP 2022	TP 2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	29 179 435	35 901 810
Tulorahoituksen korjauserät	-4 617 673	-6 237 515
Toiminnan rahavirta	24 561 762	29 664 295
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-40 485 160	-28 849 964
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 641 023	1 310 511
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 121 624	9 656 581
Investointien rahavirta	-30 722 513	-17 882 872
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 160 752	11 781 423
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-13 710	-14 286
Antolainasaamisten vähennykset	0	66 470
Antolainauksen muutokset	-13 710	52 184
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	43 000 000	35 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-17 370 797	-45 633 829
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-14 973 662	21 177 725
Lainakannan muutokset	10 655 541	10 543 896
Oman pääoman muutokset	-39 731	-8 901
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-43 439	131 893
Vaihto-omaisuuden muutos	-49 928	60 078
Saamisten muutos	6 867 373	-12 942 590
Korottomien velkojen muutos	2 861 762	-6 795 581
Muut maksuvalmiuden muutokset	9 635 768	-19 546 201
Rahoituksen rahavirta	20 237 868	-8 959 022
Rahavarojen muutos	14 077 116	2 822 401
Rahavarat 31.12	44 952 941	30 875 826
Rahavarat 1.1.	30 875 826	28 053 425

3.3 Nurmijärven kunnan tase

Tase, €		
Kunta ja liikelaitokset (ulkoinen)	TP 2022	TP 2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	379 216 682,16	364 656 151,60
Aineettomat hyödykkeet	1 903 590,41	2 001 489,04
Tietokoneohjelmistot	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	1 903 590,41	2 001 489,04
Aineelliset hyödykkeet	328 155 739,05	313 060 079,91
Maa- ja vesialueet	66 718 623,45	65 916 974,37
Rakennukset	114 655 239,11	108 481 982,53
Kiinteät rakenteet ja laitteet	90 475 036,39	94 131 685,83
Koneet ja kalusto	2 618 424,50	2 117 745,60
Ennakkomaksut ja kesk. hankinnat	53 688 415,60	42 411 691,58
Sijoitukset	49 157 352,70	49 594 582,65
Osakkeet ja osuudet	31 900 936,94	32 351 876,89
Muut lainasaamiset	16 598 226,68	16 598 226,68
Muut saamiset	658 189,08	644 479,08
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 874 811,61	1 928 734,54
Valtion toimeksiannot	685 286,37	813 474,03
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 184 502,30	1 110 886,02
Muut toimeksiannot	5 022,94	4 374,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT	58 221 539,60	50 732 636,81
Vaihto-omaisuus	422 541,52	372 613,27
Aineet ja tarvikkeet	422 541,52	372 613,27
Saamiset	12 846 056,61	19 484 197,91
Pitkäaikaiset saamiset	691 389,42	691 389,42
Muut saamiset	665 572,62	665 572,62
Siirtosaamiset	25 816,80	25 816,80
Lyhytaikaiset saamiset	12 154 667,19	18 792 808,49
Myyntisaamiset	3 079 814,48	3 197 020,71
Muut saamiset	1 218 478,26	956 312,62
Siirtosaamiset	7 856 374,45	14 639 475,16
Rahoitusarvopaperit	170 784,85	170 784,85
Osakkeet ja osuudet	170 784,85	170 784,85
Rahat ja pankkisaamiset	44 782 156,62	30 705 040,78
VASTAAVAA YHTEENSÄ	439 313 033,37	417 317 522,95

Tase, €		
Kunta ja liikelaitokset (ulkoinen)	TP 2022	TP 2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	130 677 197,42	127 304 083,29
Peruspääoma	83 332 069,59	84 194 875,98
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	43 932 282,96	40 064 263,92
Tilikauden yli-/alijäämä	3 412 844,87	3 044 943,39
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	25 068 749,97	20 081 249,97
Poistoero	268 749,97	281 249,97
Vapaaehtoiset varaukset	24 800 000,00	19 800 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	3 958 381,28	3 972 657,27
Muut pakolliset varaukset	3 958 381,28	3 972 657,27
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 230 188,69	2 327 550,55
Valtion toimeksiannot	842 604,53	970 792,19
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 184 502,30	1 110 886,02
Muut toimeksiantojen pääomat	203 081,86	245 872,34
VIERAS PÄÄOMA	277 378 516,01	263 631 981,87
Pitkäaikainen	169 886 904,68	142 453 954,21
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	146 520 487,74	120 891 284,92
Lainat julkisyhteisöltä	15 284,18	30 135,69
Saadut ennakot	234 553,96	526 411,21
Liittymismaksut ja muut velat	23 116 578,80	21 006 122,39
Lyhytaikainen	107 491 611,33	121 178 027,66
Joukkovelkakirjalainat	35 000 000,00	75 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	41 120 797,18	16 120 797,18
Lainat julkisyhteisöltä	14 140,31	12 655,92
Lainat muilta luotonantajilta	5 249 398,19	5 209 693,33
Saadut ennakot	522 662,79	1 642 421,88
Ostovelat	8 909 878,16	9 838 275,29
Muut velat	3 061 046,62	1 545 936,56
Siirtovelat	13 613 688,08	11 808 247,50
VASTATTAVAA	439 313 033,37	417 317 522,95

3.4 Nurmijärven kunnan konsernituloslaskelma

Konsernituloslaskelma, €	2022	2021
Toimintatuotot	285 996 226	282 299 309
Toimintakulut	-515 064 529	-489 986 099
Osuus osakkuusyhtiön voitosta(tappiosta-)	-97 278	5 250
Toimintakate	-229 165 581	-207 681 540
Verotulot	222 581 969	210 365 829
Valtionosuudet	49 749 824	45 187 992
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	81 990	68 337
Muut rahoitustuotot	925 185	2 108 159
Korkokulut	-1 640 255	-834 779
Muut rahoituskulut	-8 711 259	-719 409
	-9 344 339	622 309
Vuosikate	33 821 872	48 494 590
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-37 090 755	-30 341 455
Omistuksen eliminointierot	-5	0
Arvonalentumiset	-1 165 006	-241
	-38 255 767	-30 341 696
Satunnaiset erät	0	-11 565
Tilikauden tulos	-4 433 895	18 141 329
Tilinpäätössiirrot	0	12 374
Tilikauden verot	-656 599	-881 794
Laskennalliset verot	-499 268	38 993
Vähemmistöosuudet	50 112	55 520
	-1 105 754	-774 907
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5 539 649	17 366 421

3.5 Nurmijärven kunnan konsernirahoituslaskelma

Konsernirahoituslaskelma, 1000 €	TP 2022	TP 2021
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	33 822	48 495
Satunnaiset erät	0	-12
Tilikauden verot	-657	-882
Tulorahoituksen korjauserät	2 873	-5 993
Toiminnan rahavirta	36 039	41 609
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-57 066	-45 631
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 681	1 340
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 436	12 029
Investointien rahavirta	-46 949	-32 262
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 911	9 346
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	117
Antolainauksen muutokset	0	117
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 560	39 874
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 810	-51 441
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-20 941	26 184
Lainakannan muutokset	8 810	14 617
Oman pääoman muutokset	61	4
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-144	-151
Vaihto-omaisuuden muutos	-695	710
Saamisten muutos	9 553	-16 951
Korottomien velkojen muutos	6 781	-974
Muut maksuvalmiuden muutokset	15 496	-17 365
Rahoituksen rahavirta	24 366	-2 628
Rahavarojen muutos	13 456	6 718
Rahavarojen muutos		
Kassavarat 31.12.	78 222	64 766
Kassavarat 1.1	64 766	58 048

3.6. Nurmijärven kunnan konsernitase

Konsernitase, €	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	559 776 009	553 973 221
Aineettomat hyödykkeet	5 258 643	4 597 992
Aineettomat oikeudet	547 152	510 930
Muut pitkävaikutteiset menot	4 711 491	4 087 062
Aineelliset hyödykkeet	535 664 504	524 119 388
Maa- ja vesialueet	69 066 084	68 781 191
Rakennukset	225 180 969	230 679 972
Kiinteät rakenteet ja laitteet	161 142 938	162 541 485
Koneet ja kalusto	5 737 957	5 476 487
Muut aineelliset hyödykkeet	1 358 324	1 282 073
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	73 178 232	55 358 180
Sijoitukset	18 852 863	25 255 841
Osakkuusyhteisöosuudet	2 991 727	2 926 363
Muut osakkeet ja osuudet	10 676 076	17 144 099
Muut lainasaamiset	4 867 109	4 867 428
Muut saamiset	317 951	317 951
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 117 416	2 046 757
Valtion toimeksiannot	210 435	157 067
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 352 628	1 291 334
Muut toimeksiantojen varat	554 352	598 355
VAIHTUVAT VASTAAVAT	117 823 129	113 225 579
Vaihto-omaisuus	2 956 401	2 261 856
Aineet ja tarvikkeet	2 143 244	1 989 857
Keskeneräiset tuotteet	36 684	41 719
Valmiit tuotteet	0	0
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	776 473	230 280
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	825 540	825 540
Lainasaamiset	123 500	123 500
Muut saamiset	676 223	676 223
Siirtosaamiset	25 817	25 817
Lyhytaikaiset saamiset	35 819 557	45 372 362
Myyntisaamiset	17 777 443	15 259 537
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	4 331 095	4 248 531
Siirtosaamiset	13 711 019	25 864 294
Rahoitusarvopaperit	15 127 455	15 538 320
Osakkeet ja osuudet	172 277	172 277
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 324 839	1 407 778
Muut arvopaperit	13 630 339	13 958 266
Rahat ja pankkisaamiset	63 094 176	49 227 501
VASTAAVAA YHTEENSÄ	679 716 554	669 245 557

Konsernitase, €	2022	2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	195 162 960	200 644 630
Peruspääoma	83 332 070	84 194 876
Muut omat rahastot	14 562 343	14 562 343
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	102 808 197	84 520 990
Tilikauden yli/alijäämä	-5 539 649	17 366 421
VÄHEMMISTÖOSUUDET	73 684	149 919
PAKOLLISET VARAUKSET	4 978 792	4 963 523
Eläkevaraukset	13 778	13 778
Muut pakolliset varaukset	4 965 014	4 949 745
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 303 442	3 376 367
Valtion toimeksiannot	1 197 725	1 244 473
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 351 502	1 290 700
Muut toimeksiantojen pääomat	754 215	841 194
VIERAS PÄÄOMA	476 197 677	460 111 118
Pitkäaikainen vieras pääoma	325 196 008	293 155 672
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	265 517 807	236 144 963
Lainat julkisyhteisöiltä	15 284	30 136
Lainat muilta luotonantajilta	3 940 721	4 196 156
Saadut ennakot	234 587	526 444
Liittymismaksut ja muut velat	49 765 982	46 664 096
Laskennalliset verovelat	5 721 627	5 593 877
Lyhytaikainen vieras pääoma	151 001 668	166 955 445
Joukkovelkakirjalainat	35 000 000	81 473 568
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	46 946 843	20 763 972
Lainat julkisyhteisöiltä	14 140	16 027
Saadut ennakot	1 984 929	2 708 327
Ostovelat	22 909 790	24 499 107
Muut velat	8 066 795	7 172 669
Siirtovelat	35 675 351	30 285 872
Laskennalliset verovelat	403 819	35 904
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	679 716 554	669 245 557

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Maa-alueet

Maa-alueet on erillisarvostettu maaomaisuusrekisteriin kiinteistö-/tonttikohteisesti niiden hankintahintaan vuoden 2012 alusta lukien.

Maankäytösopimusten perusteella saatujen maa-alueiden hankintahintana on käytetty luovutuskirjaan merkittyä laskennallista arvoa.

Investointihankintana maa-alueisiin sekä ennakkomaksuina vieraan pääoman muihin velkoihin on kirjattu ne maankäytösopimukset, joissa on jäljellä vastaisia veloitteita. Ennakkomaksut tuloutetaan kunnallistekniikan rakentamiskustannusten suhteessa alueen rakentamisaikana.

Ilvesvuoren alueen maa-alueiden hankintahintaan on aktivoitu maanjalostus-kustannuksia vuosien 2012 - 2014 aikana yhteensä 4 866 704,65 euroa. Kirjauskäytäntö lisää Ilvesvuoren alueen myytävien tonttien tasearvoa, jolloin tulosvaikutteinen myyntivoitto jää pienemmäksi ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo suuremmaksi. Vastaavasti, kun maanjalostuskustannuksia ei aktivoida poistonlaiseen omaisuuteen, poistot pienenevät ja vaikuttavat näin tulokseen parantaen sitä.

Muut pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 lähtien hankitun omaisuuden osalta KV 31.5.2017 § 49.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Vuoden 2022 tilinpäätökseen alaskirjattiin mm. Rajakaaren kiinteistö, joka on ollut käyttökiellossa vuoden 2022 alusta, 1 155 231,13 euroa.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon. Sijoituksiin sisältyy liittymismaksusaamiset Nurmijärven Sähkö Oyj:ltä vuodesta 2007 alkaen. Aikaisempina vuosina sähköliittymismaksut on aktivoitu pysyviin vastaaviin.

Pysyvien vastaavien sijoituksissa on pääomalainasaamisia Rajamäen Uimahalli Oy:ltä 12 007 000 euroa ja Arkadian Koulukiinteistöt Oy:ltä 4 591 226,68 euroa. Rajamäen Uimahalli Oy:n pääomalainasta on tuloksi kirjaamatonta korkoa

kertynyt 31.12.2022 mennessä 4 255 615,14 euroa. Arkadian Koulukiinteistöt Oy:lle annetusta pääomalinasta ei kerry korkotuottoa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty keskihintamenetelmää.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Peruspääoma

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen ylijäämän palautus -862 806,39 euroa kirjattu varauksena vähentämään peruspääomaa.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut osan pitkäaikaisten lainojen vaihtuvista koroista koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimuksia on voimassa 20,0 milj. eurolle 25.10.2024.

Kunta saa/maksaa 3 kk:n euribor -korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Koronvaihtosopimusten taloudellinen vaikutus on vuonna 2022 yhteensä 472 418,97 euroa.

4.1.2 Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernipalveluiden organisaatiossa tapahtui muutoksia vuoden 2022 aikana. Keskusvaraston toiminnot siirtyivät ympäristötoimialan teknisestä keskuksesta konsernipalveluihin hankintapalveluiden alaiseksi toiminnaksi 1.1.2022 alkaen ja samalla kuljetustoiminnot otettiin kunnan omaksi toiminnaksi. Tämä vaikuttaa toimialojen aikaisempien tilikausien lukujen vertailukelpoisuuteen.

Ympäristötoimialan teknisessä keskuksessa kunnallistekniikan rakentamisen osalta on tehty kirjauskäytännön muutos investointityön siirrosta kunnalta Vesi -liikelaitokselle. Menot kohdistetaan jälkikäteen Vesi -liikelaitoksen investointikohteelle, v.2022 1 860 939 euroa. Kunnan tuloslaskelmassa tämä näkyy valmistuksena omaan käyttöön ja palvelujen ostoissa. Muutoksella ei ole nettovaikutusta tuloslaskelmassa.

Ympäristötoimialan hallinto- ja talouspalveluihin on kirjattu Keski-Uudenmaan pelastustoimelta saatu arvio taseen ylijäämän palautuksesta 862 806,39 euroa.

Palkanlaskentapalvelut ulkoistettiin Sarastia Oy:lle 1.10.2022 alkaen. Palvelujen ostot tältä osin n. 123 457 euroa.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Edellisten tilikausien yli/alijäämään on tilikaudella tehty oikaisuja yhteensä 823 075,65 euroa.

Työllisyysrahasto on maksanut ja takaisin perinyt koulutuskorvauksia aiemmilta vuosilta yht. - 11 340,17 euroa
Joukkoliikenteen avustukseen vuoden 2021 osalta tehty korjaus - 53 937,82 euroa. Varaus v.2021 tilinpäätökseen ollut liian suuri.

Kelan korvausta työterveyshuollon järjestämisestä vuodelle 2021 on saatu 41 775,06 enemmän, kuin mitä on jaksotettu vuoden 2021 tilinpäätökseen.

Tilikauden tilinpäätöksessä on oikaistu tilikausilta 2019-2021 kirjanpidosta puuttuneita kiinteistöjen ja rakennettujen kiinteistöjen luovutuksista syntyneitä myyntivoittoja ja -tappioita sekä maankäyttökorvauksia yhteensä 846 578,58 euroa. Maanmyyntivoittoihin kohdistuvat korjaukset olivat 795 394,69 euroa, maankäyttösopimuksiin kohdistuvat korjaukset olivat 305 183,00 euroa ja maanmyyntien myyntitappioihin kohdistuvat korjaukset olivat -265 059,23 euroa. Muiden maa-alueisiin liittyvien korjausten osuus oli 11 079,72 euroa.

4.1.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenosuuden mukaisessa suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset käyttöomaisuuteen sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan, ja niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Keskinäisten omistusten eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen niiden vähäisen merkityksen vuoksi.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6. Toimintatuotot tehtävään alueittain

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Konsemipalvelut	424 576	725 210	424 576	725 210
Sosiaali- ja terveystuotot	203 833 185	197 251 524	151 513	104 464
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	7 376 600	6 292 620	7 376 600	6 292 620
Ympäristötoimiala	16 331 959	20 591 045	16 331 959	20 591 045
Nurmijärven Vesi liikelaitos	10 789 475	10 265 433	10 789 475	10 265 433
Aleksia liikelaitos	1 062 806	2 018 302	1 062 806	2 018 302
Konsernin muut yhtiöt	46 177 623	45 155 174		
Toimintatuotot yhteensä	285 996 224	282 299 309	36 136 929	39 997 075

Liitetieto 7. Verotulot

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Kunnan tulovero	196 529 866	186 283 310
Kiinteistövero	12 667 079	11 981 401
Osuus yhteisöveron tuotosta	13 385 024	12 101 118
Verotulot yhteensä	222 581 969	210 365 829

Liitetieto 8. Valtionsuudet

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	4 186 773	4 175 466	4 186 773	4 175 466
<i>Siitä</i> : Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	- 6 597 660	- 7 128 912	- 6 597 660	- 7 128 912
<i>Siitä</i> : Harkinnan varainen valtionosuuden korotus				
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	- 6 577 109	- 6 641 010	- 6 577 109	- 6 641 010
Muut valtionosuudet				
Verotulomenetyksen korvaus	17 037 260	13 563 240	17 037 260	13 563 240
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, yksikköhintarahaus	4 024 560	3 644 208		
Valtionsuudet yhteensä	49 749 824	45 187 992	45 725 264	41 543 784

Liitetieto 9. Palvelujen ostot

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Asiakaspalvelujen ostot	144 376 186	128 508 582
Muiden palvelujen ostot	27 299 416	25 167 149
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	171 675 602	153 675 731

Liitetieto 10. Valtuustoryhmille annetut tuet

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Nurmijärven Vasemmisto, Perttulan kansantalon käyttö- ja hoitokuluavustus	720	720
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	720	720

Liitetieto 11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Pysyviin vastaaviin aktivoidaan pienhankintarajan (10.000 €) ylittävät hyödykkeet.

Talonrakennushankkeiden pienhankintaraja on 30.000 €

Aineettomiin hyödykkeisiin lisätty Osallistuminen toisen yhteisön tie-, rata- ja väylähankkeiden sekä Osake- ja vuokrahuoneistojen perusrakennusmenojen poistoaikat 1.1.2017 alkaen.

Poistojen määrittelyssä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 alkaen (kv 31.5.2017 §49)

	Numijärven kunta (emo + liikelaitokset) 1.1.2017 alkaen	Kilan kuntajaoston yleisohje 22.11.2016	Nurmijärven kunta (emo + liikelaitokset) päättynyt 31.12.2016
Hyödykeryhmä	Poisto aika /poisto- prosentti	Poistomenetelmä	Tasapoisto Menojäännös-poisto
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
* Kehittämismenot	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 5 vuotta Ei suositella 3 vuotta
* Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 20 vuotta Ei suositella 5 vuotta
* Liikearvo	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 5 vuotta Ei suositella 5 vuotta
* Muut pitkävaikutteiset menot			
* Atk- ohjelmat	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 5 vuotta Ei suositella 3 vuotta
* Osallistuminen toisen yhteisön			
- tiehankkeisiin	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta Ei suositella
- ratakankkeisiin	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta Ei suositella
- väylähankkeisiin			
	Sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikojia		Ei suositella
* Osake- ja vuokrahuon. perusrakennusmenot	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 10 vuotta Ei suositella
* Muut	2 vuotta	Tasapoisto	2 - 10 vuotta Ei suositella 3 vuotta
AINEELLISET HYÖDYKKEET			
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat			
* Hallinto- ja laitosrakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 50 vuotta 5% - 10% 40 vuotta
* Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 30 vuotta 10% - 15% 25 vuotta
* Talousrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 20 vuotta 15% - 20% 18 vuotta
* Vapaa- ajan rakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 30 vuotta 10% - 15% 25 vuotta
* Asuinrakennukset	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 50 vuotta 5% - 10% 40 vuotta
* Rakennusten perusrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 20 vuotta 15% - 20% 20 vuotta
			Erillisinä hyödykkeinä käsiteltäessä määritellään oma poisto- aika
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
* Jäteasema	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 30 vuotta 10% - 20% 20 vuotta
* Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta 15% - 20% 15 %
* Sillat, laiturit, uimalat	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 30 vuotta 10% - 25% 10 %
* Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 30 vuotta 10% - 20% 10 %
* Kaukolämpöverkko	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 30 vuotta 10% - 15% 10 %
* Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta 15% - 20% 15 %
* Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta 20% - 25% 20 %
* Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta 20% - 25% 20 %
* Ulkoilalueet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 30 vuotta 10% - 20% 10 %
* Ulkovalaistuslaitteet	15 vuotta	Tasapoisto	15 - 20 vuotta 15% - 20% 20 %
Koneet ja kalusto			
* Kuljetusvälineet	4 vuotta	Tasapoisto	4 - 7 vuotta 25% - 27% 25 %
* Liikkuvat työkoneet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 10 vuotta 25% - 30% 30 %
* Raskaat koneet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta 20% - 25% 20 %
* Kevyet koneet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 10 vuotta 25% - 30% 30 %
* Sairaala- ja terveydenhuolto- yms. laitteet	5 vuotta	Tasapoisto	5 - 15 vuotta 20% - 30% 20 %
* Atk- laitteet	3 vuotta	Tasapoisto	3 - 5 vuotta 30% - 40% 30 %
* Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto	3 - 5 vuotta 30% - 40% 30 %
Muut aineelliset hyödykkeet			
* Arvo- ja taide- esineet	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa
* Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto		Käytön mukainen poisto Käytön mukainen poisto
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa Ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoaikaa		Ei poistoaikaa Ei poistoaikaa
Vesilaitos			
* Vedenjakeluverkosto	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta 7% - 10% 7 %
* Viemäriverkko	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta 7% - 10% 7 %
* Vesilaitoksen laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 20 vuotta 15% - 25% 18 %
Vesilaitos/Klaukkalan keskuspuhdistamo			
Rakennukset ja rakennelmat			
* Hallinto- ja laitosrakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 - 50 vuotta 5% - 10% 40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
* Johtoverkostot ja laitteet, siirtoviemäri	30 vuotta	Tasapoisto	30 - 40 vuotta 7% - 10% 30 vuotta
* Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 15 vuotta 20% - 25% 10 vuotta
* Vesilaitoksen laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta	Tasapoisto	10 - 20 vuotta 15% - 25% 18 vuotta

Liitetieto 12. Pakollisten varausten muutokset

	Konsemi		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Jäteaseman jälkihoitovaraus 1.1.	3 972 657	3 972 657	3 972 657	3 972 657
Lisäys tilikaudella	0	0	0	0
Vähennys tilikaudella, varauksen purkaminen	- 14 276	0	- 14 276	0
Jäteaseman jälkihoitovaraus 31.12.	3 958 381	3 972 657	3 958 381	3 972 657

Liitetieto 13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konsemi		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	4 715 814	6 499 512	4 623 107	6 499 512
Rakennusten myyntivoitot	39 884			
Muut myyntivoitot	117 267	517 916		
Myyntivoitot yhteensä	4 872 965	7 017 428	4 623 107	6 499 512
Muut toimintakulut				
Kiinteistön luovutustappiot	31468	263 935	19 710	261997
Osakkeiden myyntitappiot	76 374	751301		
Myyntitappiot yhteensä	107 842	1015 237	19 710	261997
Myyntivoitot ja -tappiot yhteensä	4 980 807	8 032 665	4 642 816	6 761509

Liitetieto 15. Rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 227 813	2 136 139
Peruspääoman korkotuotot kuntayhtymiltä	278 587	278 587
Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot yhteensä	2 506 400	2 414 726

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	0	48 097
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Hankintameno 31.12.	0	48 097
Tilikauden poistot		-48 097
Siirrot erien välillä		0
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	2 001 489	2 202 678
Lisäykset tilikauden aikana	111 882	0
Hankintameno 31.12.	2 113 371	2 202 678
Tilikauden poistot	-243 720	-201 189
Siirrot erien välillä	33 940	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 903 590	2 001 489
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	65 916 974	68 473 859
Lisäykset tilikauden aikana	2 751 195	862 181
Lisäykset tilikauden aikana, maankäytösopimusten perusteella kirjautut	0	
Vähennykset tilikauden aikana	-1 949 546	-3 419 066
Hankintameno 31.12.	66 718 623	65 916 974
Rakennukset		
Hankintameno 1.1.	108 481 982	113 895 792
Lisäykset tilikauden aikana	10 684 141	163 1863
Vähennykset tilikauden aikana		
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Siirrot erien välillä	6 868 774	2 540 317
Hankintameno 31.12.	126 034 897	118 067 972
Tilikauden poistot	-10 218 448	-9 585 989
Arvonlennukset	-1 161 211	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	114 655 238	108 481 982
Kiinteät rakenteet		
Hankintameno 1.1.	94 131 686	95 080 779
Lisäykset tilikauden aikana	3 222 386	4 806 265
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	-346 972
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	1 324 308	2 617 351
Hankintameno 31.12.	98 678 380	102 157 423
Tilikauden poistot	-8 203 343	-8 025 737
Kirjanpitoarvo 31.12.	90 475 037	94 131 686

Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	2 117 746	2 720 100
Lisäykset tilikauden aikana	1453 047	606 000
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	3 570 792	3 326 100
Tilikauden poistot	-952 368	-1 208 354
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 618 425	2 117 746
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	42 411 692	27 589 244
Lisäykset tilikauden aikana	22 144 769	20 943 655
Rahoitusosuudet tilikaudella	-2 641 023	-963 539
Siirrot erien välillä	-8 227 023	-5 157 668
Hankintameno 31.12.	53 688 416	42 411 692
Sijoitukset		
Tytäryhteisöosakkeet		
Hankintameno 1.1.	16 204 140	16 204 140
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	-450 940	0
Arvonlennukset	0	0
Hankintameno 31.12.	15 753 200	16 204 140
Kuntayhtymäosuudet		
Hankintameno 1.1.	10 156 310	10 156 310
Lisäykset tilikauden aikana	0	
Hankintameno 31.12.	10 156 310	10 156 310
Osakkuusyhteisöosuudet		
Hankintameno 1.1.	13 12 099	13 12 099
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	13 12 099	13 12 099
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	4 679 329	4 679 329
Lisäykset tilikauden aikana	0	
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	4 679 329	4 679 329
Saamiset konserniyhteisöiltä		
Hankintameno 1.1.	12 007 000	12 007 000
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	12 007 000	12 007 000
Saamiset muilta yhteisöiltä		
Hankintameno 1.1.	4 591 226	4 591 226
Lisäykset tilikauden aikana	0	
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	4 591 226	4 591 226
Saamiset muilta		
Hankintameno 1.1.	644 479	696 663
Lisäykset tilikauden aikana	13 710	14 286
Vähennykset tilikauden aikana		-66 470
Hankintameno 31.12.	658 189	644 479
Pysyvät vastaavat yhteensä	379 216 682	364 656 151

Liitetieto 20.-22. Omistukset muissa yhteisöissä

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus- %	Konsernin omistus- osuus- %	Kuntakonsernin osuus (1000 €		tilikauden
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	voitosta/ tappiosta
				1000 €	1000 €	
Tytäryhteisöt						
KTOY Aitohelmi	Numijärvi	100,00	100,00	1236	10	- 32
KTOY Klaukkalan Säästökeskus	Nurmijärvi	100,00	100,00	4 319	42	- 35
Nurmijärven Sähkö Oy, konserni	Nurmijärvi	100,00	100,00	65 783	51602	- 4 718
Nurmijärven Kodit Oy	Nurmijärvi	100,00	100,00	297	91913	10
Rajamäen Uimahalli Oy	Nurmijärvi	100,00	100,00	- 4 175	12 382	- 830
KTOY Aleksis Kiventie 14	Nurmijärvi	100,00	100,00	871	4	5
KTOY Nurmijärven Virastotalo	Nurmijärvi	89,37	89,37	3 817	3 778	192
Nurmijärven Kodit/As Oy N. Lepsämäntie	Nurmijärvi	99,16	99,16	4 633	50	1
Kuntayhtymät						
Keski- Uudenmaan sote- kuntayhtymä	Hyvinkää		21,60	22	22 369	0
HUS, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	Helsinki		2,37	9 201	36 287	- 124
Keski- Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda	Järvenpää		5,92	4 827	626	139
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä		3,37	541	1605	- 37
Uudenmaan Liitto kuntayhtymä	Helsinki		2,80	47	82	- 5
Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää		4,00	179	15	80
Osakkuusyhteisöt, ei yhdistelty						
Uudenmaan Työterveys Oy	Numijärvi		33,38			
Keski- Uudenmaan Työterveys Oy	Nurmijärvi		22,54			
Arkadian Koulukiinteistöt Oy	Nurmijärvi		25,00			
KTOY Rajamäen Liikeristeys	Nurmijärvi		39,99			
Nurmijärven Liikennepalvelukeskus Oy	Nurmijärvi		37,29			
Nurmijärven Kodit/KTOY Myllärintie 2*	Nurmijärvi	-				20,30
N.Sähkö Oy/Tripower Oy *	Nurmijärvi	-				25,00

* Tiedoilla ei ole olennaista merkitystä konsernin tarkastelussa.

Liitetieto 23. Saamisten erittely

	Kunta		Kunta	
	2022 Pitkäaikaiset	2022 Lyhytaikaiset	2021 Pitkäaikaiset	2021 Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		- 137 461		93 530
Muut saamiset		390		251 005
Yhteensä	0	- 137 071	0	344 535
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		301 746		354 916
Siirtosaamiset		3 713 875		12 744 674
Yhteensä		4 015 620		13 099 590
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		2 915 529		2 748 575
Lainasaamiset		0		0
Muut saamiset	691 389	1218 088	691 389	955 044
Siirtosaamiset		4 142 500		1 903 783
Yhteensä		8 276 117		5 607 402
Saamiset yhteensä	691 389	12 154 667	691 389	19 051 527

Liitetieto 24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022 €	2021 €	2022 €	2021 €
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	519 200	492 123	386 000	376 908
Kelan tilityssaamiset	25 110	69 497	25 110	69 497
Atea- Finland jaksotus	213 684	215 763	213 684	215 763
Avustukset	3 268 131	1 191 594	3 229 788	1 170 511
Korvaus pakolaisista		0		
Tasauslaskutus KY:ltä	3 713 875	12 744 674	3 713 875	12 744 674
Muut siirtosaamiset*	5 971 020	11 150 643	58 685	62 122
Yhteensä	13 711 019	25 864 294	7 627 142	14 639 475

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25. Oman pääoman erittely

	Konsemi		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Peruspääoma 1.1.	84 194 876	84 194 876	84 194 876	84 194 876
Peruspääoma, vähennys	-862 806		-862 806	
Peruspääoma 31.12.	83 332 069	84 194 876	83 332 070	84 194 876
Muut omat rahastot 1.1.2019	14 562 342	14 574 716		
Rahastojen muutokset		- 12 374		
Poistojen korjaus				
Muut omat rahastot 31.12.2019	14 562 342	14 562 342		
Edellisten tilikausien alijäämä	10 188 741	74 105 403	56 909 207	40 073 165
Edellisten tilikausien ylijäämän muutos	920 787	1 671 581		- 8 901
Poistojen korjaus	0	8 744 005		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	102 808 198	84 520 990	56 909 207	40 064 263
Poistojen korjaus				
Tilikauden yli-/alijäämä	- 5 539 649	17 366 421		16 844 943
Tilikauden yli-/alijäämä muutos				
Vapaaehtoiset varaukset				
Investointivaraus 31.12.			5 000 000	13 800 000
Oma pääoma yhteensä	195 162 960	200 644 630	145 241 277	154 904 083

Liitetieto 27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Konsemi		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Kunta			34 250 000	26 500 000
Tytäryhteisöt	6 153 726	76 299 865		
Kuntayhtymät	17 409 361	15 107 780		
Pitkäaikaiset yhteensä	78 946 627	91 407 645	34 250 000	26 500 000

Liitetieto 28. Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	60 000 000	75 000 000
korko 2,05 / 2,0 / 2,065 %		
erääntyvät 9.3.2023		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	60 000 000	75 000 000

Liitetieto 29. Pakolliset varaukset

	Konsemi		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Metsä- Tuomelan jälkihoitovaraus	3 958 381	3 972 657	3 958 381	3 972 657
HUS, potilasvahinkovastuuvaraus	974 964	914 573		
Pakolliset varaukset yhteensä	4 933 345	4 887 230	3 958 381	3 972 657

Metsä-Tuomelan jälkihoitovaraus, korjattu vuoden 2021 lukua konsernilta.

Liitetieto 30. Pitkä- ja lyhytaikaiset velat (korottomat)

	Kunta		Kunta	
	2022 Pitkäaikaiset	2022 Lyhytaikaiset	2021 Pitkäaikaiset	2021 Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		1636 130		154 074
Siirtovelat		51400		267 449
Yhteensä	0	1687 530	0	421523
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		1500		14 595
Siirtovelat		0		2 526
Yhteensä	0	1500	0	17 121
Velat muille				
Saadut ennakot	234 554	522 663	526 411	1642 422
Ostovelat		7 272 248		9 669 606
Muut velat	23 116 579	3 061 047	21 006 122	1545 937
Siirtovelat		13 562 288		11538 273
Yhteensä	23 351 133	24 418 246	21532 534	24 396 237
Pitkä- ja lyhytaikaiset velat yhteensä	23 351 133	26 107 276	21532 534	24 834 881

Liitetieto 31. Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2022 €	2021 €
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	5 000 000	5 000 000
siitä käyttämättä oleva määrä	5 000 000	5 000 000

Liitetieto 32. Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat

	Konserni		Kunta	
	2022 €	2021 €	2022 €	2021 €
Muut velat				
Liittymismaksut	49 636 298	46 592 143	23 102 059	20 995 112
Muut velat	129 684	71953	14 520	11010
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat yhteensä	49 765 982	46 664 096	23 116 579	21 006 122

Liitetieto 33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022 €	2021 €	2022 €	2021 €
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	3 400 998	1 929 068	3 318 205	1 812 068
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	26 991 170	22 714 107	8 701 179	8 485 719
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	1 176 030	253 449	1 176 030	253 449
Korkojaksotukset	419 651	414 688	115 648	213 126
Verot	0	8 726		
Muut menojäämät	312 550	748 186	302 627	427 925
Muut siirtovelat	3 374 951	4 217 648		615 961
Siirtovelat yhteensä	35 675 351	30 285 872	13 613 688	11 808 248

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 38. Vuokravastuut

	Konsemi		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Vuokravastuut yhteensä	25 605 796	24 845 865	9 018 603	6 341 341
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	8 780 527	8 539 796	3 012 095	3 043 641
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 902 164	1 931 681	787 291	828 509
Myöhemmin maksettavat	2 551 538	2 694 230	1 079 668	1 197 177
Leasingvastuut yhteensä	4 453 702	4 625 911	1 866 959	2 025 686
Vuokravastuut yhteensä	30 059 498	29 471 777	10 885 562	8 367 027

Liitetieto 39.-40. Vastuusitoumukset

	Konsemi		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Takaussitoumukset konsemyhteisön puolesta				
Alkuperäinen pääoma	42 222 929	42 100 365	37 451 146	37 451 146
Jäljellä oleva pääoma	29 794 973	31 372 259	26 035 416	27 316 607
Takaussitoumukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	4 743 507	3 279 068	3 267 064	3 267 064
Jäljellä oleva pääoma	2 137 210	1 169 492	1 015 857	1 101 898
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 197 252	2 282 144		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 184 888	1 405 246		
Takaussitoumukset yhteensä	31 932 183	32 541 750	27 051 273	28 418 504

Liitetieto 40. Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	31.12.2022	31.12.2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista	334 068 671	308 706 989
Kunnan osuus takauskeskuksen rahastosta	193 186	202 220

Liitetieto 41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
	€	€	€	€
Sopimusvastuut				
Maankäyttö sopimuksista kunnalle aiheutuvat veloitteet	1892 000	2 562 000	1892 000	2 562 000
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	341000	670 000	341000	670 000
HUS Muu sopimusvastuu	92 454	175 691		
Keusote muu vastuu	3 884 040	0	3 884 040	
Osuus HUS kuntayhtymän alijäämästä	92 818	0		
Osuus Eteva kuntayhtymän alijäämästä	8 472			
Sitoumus Uudenmaan ELY-keskukselle Metsä- Tuomelan jäteaseman sulkemisesta ja tarkkailutoimenpiteistä aiheutuvien tulevien kustannusten kattamisesta		0		0
Sopimusvastuut yhteensä		2 562 000		2 562 000
Koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus 1				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyi 25.10.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			0	15 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			0	-284 695
Koronvaihtosopimus 2				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 25.10.2024.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			20 000 000	20 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			672 282	-960 947
Koronvaihtosopimus 3				
HUS:n ja Etevan koronvaihtosopimukset				
Nimellinen pääoma- arvo	0	234 189		
Käypä arvo	0	214 497		
Muut johdannaiset				
Sähköjohdannaiset				
Kohde- etuuksien nimellisarvo	6 971 311	8 261 239		
Realisoitumaton arvomuutos	10 765 274	201 407		
Arvonlisäveron palautusvastuu *)	7 169 927	8 035 818	0	0
*) Nurmijärven kunnan investointi- ja taloussuunnitelmaan ei sisälly kiinteistöjen luovutuksia.				
Palautusvastuu	1683 540	1683 540		0
Päästöoikeudet	t CO2	t CO2		
Käytävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	22 001	45 655		
Tilikaudella vastikkeetta myönnettyt päästöoikeudet	13 974	0		
Toteutuneiden päästöjen määrä		0		
Päästöoikeuksien myynnit	15 000	20 000		
Edellisiltä tilikaudelta palautetut päästömäärät	1486	654		
Käytävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	19 489	22 001		
Markkinan arvo t€	1603	1774		

Ympäristövastuut

Tilinpäätöksessä on 3 972 657 euroa Metsä- Tuomelan jäteaseman pakollista jälkihoitovarausta.

Metsä- Tuomelan jäteaseman ympäristöluvan 3.7.2018 lupaehtojen mukaisesti Nurmijärven kunta on asettanut pääomaltaan 390 000 euron (kaatopaikan jätettyöalue II) ja 300 000 euron (kaatopaikan jälkitarkkailu) talletusvakuudet Uudenmaan ELY- keskuksen eduksi Nurmijärven kunnan omistamilla kiinteistöillä 543-402-7-88 ja 543-402-7-91 sijaitsevan Metsä- Tuomelan jäteaseman ja kaatopaikan asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuus on voimassa toistaiseksi.

Nurmijärven kunta on asettanut ympäristöluvan 17.1.2017 lupaehtojen mukaisesti pääomaltaan 10 000 euron talletusvakuuden Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan eduksi Nurmijärven kunnan Klaukkalan kylässä kiinteistöllä 543-403-2-426 sijaitsevan maankaatopaikan asianmukaisen jätehuollon, seurannan, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuus on voimassa toistaiseksi.

4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot

Liitetieto 42. Henkilöstön lukumäärä

	Kunta	
	2022	2021
Konsernipalvelut	65	60
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	1380	1372
Ympäristötoimiala	143	142
Aleksia liikelaitos	159	181
Nurmijärven Vesi liikelaitos	22	23
<i>Työllistetyt (sis. Toimialojen ja liikelaitosten lukuihin)</i>	24	12
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	1769	1778

	2022	2021
HTV		
Konsernipalvelut	64,2	64,1
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	1344,2	1310,4
Ympäristötoimiala	145,6	145,0
Aleksia liikelaitos	159,5	181,9
Nurmijärven Vesi liikelaitos	23,7	22,2
<i>Työllistetyt (sis. toimialojen ja liikelaitosten lukuihin)</i>	13,9	9,6
Henkilötyövuodet yhteensä	1737	1724

Liitetieto 43. Henkilöstökulut

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	80 582 193	78 266 117
Aktivoidut henkilöstökulut	469 552	432 616
Henkilöstökulut yhteensä	81051745	78 698 734

Liitetieto 44. Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Nurmijärven Keskusta	12 858	11 410
Nurmijärven Klaukkalan Kokoomus	1 937	1 683
Nurmijärven Kokoomus	3 031	3 782
Nurmijärven Perussuomalaiset	8 854	4 928
Nurmijärven Sosiaalidemokraatit	7 208	7 016
Nurmijärven Vasemmisto	1 367	1 178
Nurmijärven Vihreät	6 310	7 381
Pohjois- Nurmijärven Kokoomus		- 24
Suomen Kristillisdemokraatit	710	484
Svenska Folkpartiet	294	146
Perussuomalaiset ry	1 426	
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	43 993	37 986

Liitetieto 45. Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2022	2021
	€	€
Tilintarkastuspalkkiot	24 039	25 096
Tilintarkastajan lausunnot		0
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 238	7 680
Muut palkkiot		0
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	29 276	32 776

Liitetieto 46. Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Rajamäen Uimahalli Oy:lle 806 000 euron toiminta-avustuksen.
Kunnanjohtajan kanssa on tehty johtajasopimus, jossa on sovittu neljän kuukauden palkkaa vastaava erokorvaus.
Kunnalla on Nurmijärven Onnenkimpale ry:n kanssa palveluvelvoitesopimus (SGE). Nurmijärven Onnenkimpale ry:lle on myönnetty erityisryhmien uima- allastoimintojen palveluvelvoitesopimuksen perusteella 114 000 euron avustus.
Kunta subventoi seniorilippujen ostoa Rajamäen Uimahalli Oy:ltä noin 92 000 eurolla.
Keusote-yhteistyö, arvo noin 138 071 300 euroa.
Rajamäen Uimahalli Oy:lle myönnetty laina, arvo 12 007 000 euroa. Lainasta ei peritä korkoa, eikä sille ole saatu turvaavaa vakuutta. Kyse on ennen kuntalain voimaantuloa 1.1.2015 annetusta lainasta.
Arkadian koulukiinteistöt Oy:lle on myönnetty lainoja, joiden arvo on yhteensä 4 591 226,68 euroa. Näistä 1 791 226,68 on myönnetty ennen kuntalain voimaantuloa 1.1.2015. Lainoista ei peritä korkoa eikä sille ole saatu turvaavaa vakuutta.
Kunta ostaa taloushallintopalveluja Sarastia Oy:ltä, arvo 417 032 euroa ja palkanlaskentapalveluja 1.10.2022 alkaen Sarastia Oy:ltä, arvo noin 123 457 euroa

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

Nurmijärven Vesi-liikelaitos

5.1 Nurmijärven Vesi- liikelaitos

5.1.1 Toimintakertomus vuodelta 2022

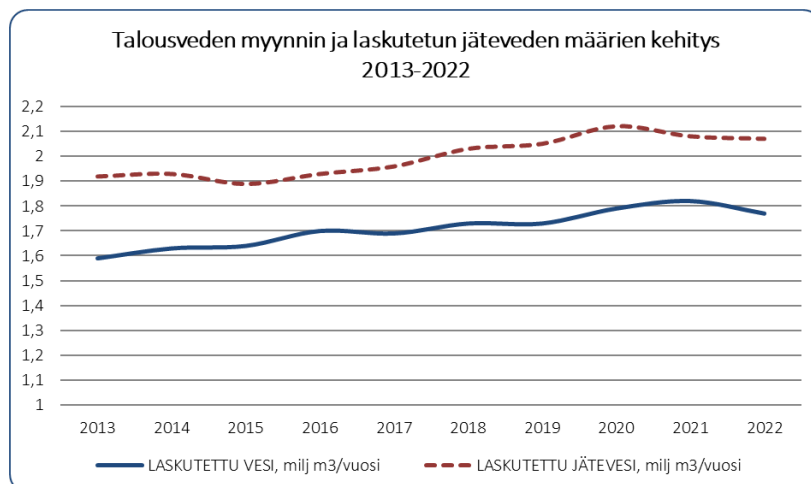
Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos TA+ muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
LIKEVAIHTO	10 160 000	550 000	10 710 000	10 739 281	29 281	10 298 023
Liiketoiminnan muut tuotot	280 000	120 000	400 000	483 481	83 481	352 106
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 335 000	-1 335 000	-1 335 000	-1 535 029	-200 029	-1 210 214
Palvelujen ostot	-2 085 128	-2 085 128	-2 085 128	-2 003 789	81 339	-1 971 184
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 420 128	0	-3 420 128	-3 538 817	-118 689	-3 181 397
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1 171 900	-1 171 900	-1 171 900	-1 175 737	-3 837	-1 078 126
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-235 400	-235 400	-235 400	-238 491	-3 091	-218 752
Muut henkilösivukulut	-43 060	-43 060	-43 060	-48 599	-5 539	-41 825
Henkilöstökulut yhteensä	-1 450 360	0	-1 450 360	-1 462 827	-12 467	-1 338 703
Poistot ja arvonalennukset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 100 000	-3 100 000	-3 100 000	-2 713 681	386 319	-2 730 074
Liiketoiminnan muut kulut	-170 000	-50 000	-220 000	-249 669	-29 669	-271 812
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	2 299 512	620 000	2 919 512	3 257 767	338 255	3 128 142
Rahoitustuotot- ja kulut						
Korkotuotot				202	202	582
Muut rahoitustuotot				1 965	1 965	4 010
Kunnalle maksetut korkokulut				-115 981	-115 981	-137 219
Muille maksetut korkokulut	-90 000	-90 000	-90 000	-40 771	49 229	-2 675
Korvaus peruspääomasta	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000	0	-162 000
Muut rahoituskulut				0	0	
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	-252 000	0	-252 000	-316 585	-64 585	-297 302
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 047 512	620 000	2 667 512	2 941 182	273 670	2 830 840

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Talous ja hallinto

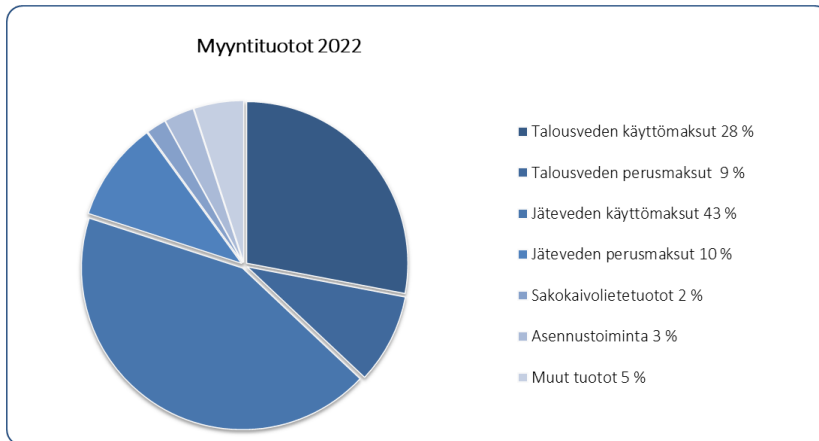
Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen liiketoiminnan tuotot olivat 11,22 milj. €, joka oli 1,0 % eli noin 113 000 € muutettua talousarviota parempi. Tuottojen kasvu johtui

pääosin teollisuusjätevesisopimusasiakkaan maksujen kasvusta.

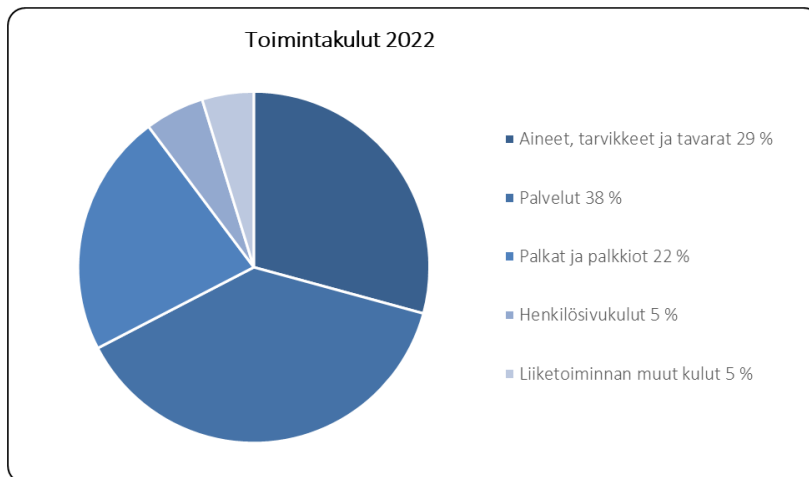
Talousvettä myytiin 1,77 milj.m³ eli 2,8 % vähemmän kuin vuonna 2021. Talousveden käyttömaksutulot olivat 3,18 milj. € ja perusmaksut 1,00 milj. €. Jätevettä laskutettiin 2,07 milj.m³, mikä oli 0,6 % vähemmän edelliseen

vuoteen verrattuna. Jäteveden käyttömaksujen tulot olivat 4,82 milj. € ja perusmaksujen 1,14 milj. €.

Toimintakulut olivat noin 5,25 milj. €. Kuluja syntyi noin 161 000 € eli 3,2 % enemmän kuin muutetussa talousarviossa. Materiaaleihin kului noin 15,0 % ja henkilöstökuuluihin noin 0,9 % muutettua talousarviota enemmän.

Kustannusten nousua oli erityisesti kemikaalien ja sähkön osalta. Palveluihin kului noin 3,9 % muutettua talousarviota vähemmän.

Nurmijärven Vesi -liikelaitos tuloutti kunnalle 6 % peruspääomasta eli 162 000 €.

Liikelyläämä noin 3,26 milj. € oli 338 000 € eroa muutettua talousarviota parempi. Tilikauden ylijäämä noin 2,94 milj. € puolestaan oli noin 274 000 € muutetussa talousarviossa esitettyä parempi. Tämä johtui ennakoitua suuremmista tulosta sekä arvioitua alhaisemmista poistoista. Taseen loppusumma kasvoi 55,2 milj. eurosta 63,9 milj. euroon. Omavaraisuusasteessa 45,3 % oli pientä laskua edellisestä vuodesta.

Liittymismaksuja kertyi noin 2,10 milj. €, joka oli noin 796 000 € eli 61 % talousarviossa esitettyä enemmän.

Koronapandemian aiheuttamat poikkeusolot jatkuivat vuoden 2022 alkupuoliskolla ja vaikuttivat edelleen Nurmijärven Veden toimintaa. Henkilöstöresurssien turvaamiseksi jouduttiin jatkamaan monia toimintaohjeita ja -sääntöjä liittyen mm. lähikontaktien välttämiseen ja

suojautumiseen. Touko-kesäkuun aikana luovuttiin toimihenkilöiden vahvasta etätyösuosituksesta ja palattiin toimistolle. Saman aikaisesti lievennettiin myös muita koronaan liittyviä toimintaohjeita.

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen yhtiöittämistä selvitetiin Nurmijärven kunnan konserniselvityksessä, jossa tarkasteltiin Nurmijärven Sähkö Oy:n ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen konserni- ja omistusrakenteiden kehittämistä. Selvitys aloitettiin vuonna 2021 ja sitä jatkettiin lisäselvityksillä vuoden 2022 puolella. Kunnanvaltuusto käsitteli asiaa kokouksissaan helmikuussa ja kesäkuussa 2022. Helmikuussa kunnanvaltuusto päätti käynnistää valmistelut Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen yhtiöittämisessä. Lisäksi valtuusto päätti, että kunnanvaltuusto tekee yhtiöittämistä koskevat päätökset erikseen

tämän tarkemman valmistelun jälkeen. Kesäkuussa kunnan valtuusto päätti, että Nurmijärven Vesi -liikelaitos jatkaa toimintaansa nykymuotoisena eikä sitä yhtiötetä.

Helmikuussa 2022 alkanut Ukrainan sota on vaikuttanut myös Nurmijärven Veden toimintaan. Nurmijärven Vedessä on tehostettu fyysistä ja kyberturvallisuutta sekä varautumistoimintaa. Sähköpulaan varautumista on tehty yhteistyössä Nurmijärven Sähkön kanssa. Nurmijärven Veden varautumissuunnitelma päivitettiin loppuvuodesta 2022 ja hyväksyttiin Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokouksessa tammikuussa 2023.

Talusveden tuotanto

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toimittama talusvesi on Nurmijärven kunnan alueella sijaitsevilta vedenottoimilta pumpattua pohjavettä. Nurmijärven Vedellä on yhteensä 10 vedenottamoita, joista tuotantokäytössä vuonna 2022 oli seitsemän vedenottamoita; Kiljava, Nummenpää, Nukari, Savikko, Teilinummi, Lepsämä ja Valkoja. Kaninlähteen, Pellonperän ja Röykän vedenotot ovat varavedenottoja. Vuoden 2022 alussa pohjavesialueiden pohjavedenpinnat olivat sateisen talvikauden ansiosta huomattavasti keskimääräisen tason yläpuolelle kaikilla pohjavesialueilla. Vastaavasti kuiva kesäkausi alensi pohjavesien pintoja nopeasti mutta vuoden 2022 päättyessä pohjavedenpinnat olivat vain hieman keskimääräistä korkeammalla tasolla. Pohjavesien kannalta vuosi oli hyvin edellisen kaltainen, eli kuiva kesä seurasi märkä talvikausi.

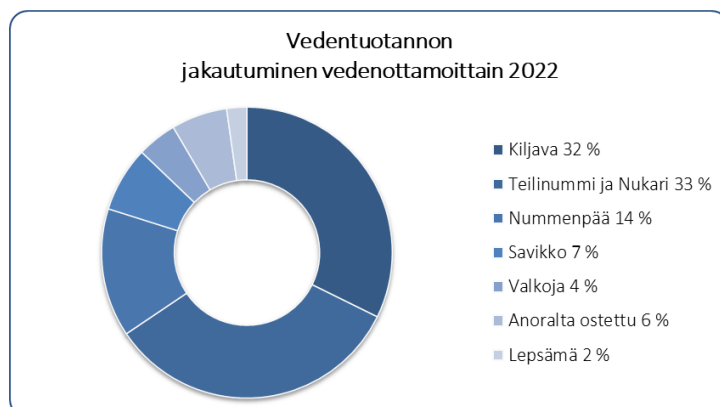
Kaikilla vedenottamoilla pumpataan pohjavettä siiviläputkikaivoista ja vesi desinfioidaan UV -valolla mikrobiologisen laadun varmistamiseksi ennen verkostoon

Kustannusten nousu näkyi vuoden 2022 osalta materiaalikulujen kasvuna ja investointihankkeiden hintojen nousuna.

Teollisuusjätevesien johtamiseen ja käsittelyyn liittyviä sopimusneuvotteluja jatkettiin Anora Oyj:n kanssa vuonna 2021. Nykyinen teollisuusjätevesisopimus on irtisanottu ja se on voimassa vielä irtisanomisajan 30.6.2024 asti. Uuden teollisuusjätevesisopimuksen neuvottelut ovat edenneet ja uusi sopimus pyritään saamaan valmiiksi mahdollisimman pian. Uusi sopimus tulee voimaan 1.7.2024 alkaen.

pumppausta. Teilinummen päävedenottamalla, jossa käsitellään myös Nukarin kaivosta pumpattu raakavesi, on käytössä ilmastustornit hiilidioksidin poistoa ja veden alkalointia varten. Kiljavan päävedenottamalla käytössä on ilmastustornit hiilidioksidin poistoa varten ja lisäksi kalkkikivialkalointi veden riittävän korkean pH:n ylläpitämiseksi.

Vedenottamoilla tuotettiin yhteensä noin 2,48 milj. m³ talusvettä verkostoon. Vedenotto jakautui edellivuotta vastaavasti vedenottamoiden kesken. Lisäksi Nurmijärven Vesi osti talusvettä Anora Oyj:lta varavesiyhteyden kautta. Vedentuotanto kasvoi vuodesta 2021, mutta laskutetussa vesimäärässä oli laskua. Keskimääräinen talusvesituotanto kaikilta ottamoilta yhteensä oli noin 6.800 m³ / vrk. Vedentuotannon ja vedenjakelun yhteinen energiankulutus oli yhteensä noin 1,5 GWh eli noin 0,60 kWh / m³. Tuotetun talusveden määrä jakautui vedenottamoiden kesken alla olevan kaavion mukaisesti.

Talusveden laadunvalvonta perustuu 2021 uusittuun ja Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan marraskuussa 2021 hyväksymään valvontatutkimusohjelmaan. Tei-

linummen tekopohjaveden tuotantoon perustuva tarkkailuohjelma laadittiin vuonna 2022, ja Uudenmaan ELY-keskus hyväksyi ohjelman saman vuoden aikana.

Talousveden akkreditoituna ja sertifioituna tutkimuslaboratoriona toimii Metropolilab Oy. Vesinäytteitä otettiin pohjavedestä, vedenottamoiden raakavedestä ja tuotetusta talousvedestä sekä jakeluverkostosta yli sa-

dasta eri pisteestä. Vesijohtoveden laatuun tai paineeseen liittyviä asiakasvalituksia kirjattiin vuoden aikana yhteensä 15 kappaletta. Nurmijärven Veden talousveden laatua vedenjakelualueittain on esitetty alla olevassa taulukossa.

Vedenjakelualue	pH	Kovuus, dH	Luokitus	Kalsium, mg/l	Magnesium, mg/l
Klaukkala	8,1	4	Pehmeää	19	6
Kirkonkylä	7,7	5,8	Keskikovaa	28	9
Rajamäki ja Röykkä	8,2	2,2	Erittäin pehmeää	12	2
Nukari	7,7	3	Pehmeää	13	5
Raja-arvo	6,5-9,5	Ei raja-arvoa		Ei raja-arvoa	

Keski-Uudenmaan Ympäristökeskuksen terveystarkastuskeskus teki terveydensuojelulain mukaiset vuosittaiset tarkastukset vesilaitoksen hallinnolliseen toimintaan, kaikille vedenottamoille ja vesitorneille 2022. Tarkastuksilla ei havaittu merkittäviä toiminnallisia puutteita. Tarkastukset tehtiin osana Nurmijärven Veden talousveden tuotannon ja -jakelun riskienhallintajärjestelmän WSP:n seurantaan. Talousvesi täytti kaikilla vedenottamoilla ja kulutusalueilla sosiaali- ja terveysministeriön talousvesiasetuksen mukaiset laatuvaatimukset ja -suositukset.

Kesällä 2022 saatiin Etelä-Suomen aluehallintovirastolta uusi 10-vuotinen vesilupa johtaa Vihtilammin vettä Sääksiin lisävedeksi. Lisäveden johtamisella turvataan Kiljavan pohjavesialueen vedenottoa eli mm. ylläpidetään riittävän korkeaa vedenpintaa Sääksissä. Vedenjohtamisen vaikutuksia alueella tarkkaillaan Vantaanjoen ja Helsingin seudun Vesienpuhdistuskeskus ry:n toimista.

Jäteveden puhdistus

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toiminta-alueella on kaksi jätevedenpuhdistamoa: Klaukkalan kalliopuhdistamo ja Kirkonkylän puhdistamo. Puhdistamoiden velvoitetarkkailusta ja lähialueen vesistö tarkkailuista vastaa Vantaanjoen ja Helsingin seudun Vesienpuhdistuskeskus ry. Puhdistamoilla on voimassa olevat ympäristöluvut, joiden valvovana viranomaisena on Uudenmaan ELY-keskus.

Klaukkalan jätevedenpuhdistamo

Klaukkalan kalliopuhdistamo käsittelee Klaukkalan, Röykan ja Rajamäen yhdyskuntajätevedet sekä Rajamäen teollisuusalueen jätevedet.

Klaukkalan jätevedenpuhdistamon käsittelemä jätevesimäärä vuonna 2022 oli 2,27 milj. m³. Virtaama laski edellisestä vuodesta hieman. Puhdistamon kaikki kuormitusparametrit pysyivät hyvin lähellä edellisen vuoden tasoa. Klaukkalan puhdistamon viemäröintialueella ei tapahtunut jäteveden ylivuotoja eikä puhdistamolta jätevesiohituksia.

Luvasta on valitettu syksyllä 2022 Vaasan Hallinto-oikeuteen.

Teilinummen tekopohjavesilaitoksen vesilupa on lainvoimainen. Päätöksestä ei tehty valituksia. Tekopohjavesilaitoksen toteutussuunnitelmat valmistuivat maaliskuussa 2022. Laitoksen rakentaminen on aloitettu syyskuussa 2022 ja sen käyttöön otetaan arviolta keväällä 2024. Teilinummen tekopohjavesilaitoksella turvataan riittävä laadukkaan talousveden saanti Nurmijärven tarpeisiin pitkälle tulevaisuuteen.

Lepsämän vedenotto saneerattiin vuonna 2021 ja sen koekäyttö jatkui vuonna 2022. Koekäyttö eteni oletettua hitaammin mm. pohjavesiolosuhteitten takia. Vedenotto otettiin takaisin tuotantokäyttöön keväällä 2022.

Puhdistamolle tuleva kuormitus on ollut lähivuotina voimakkaasti kasvavaa erityisesti kiintoaineen, fosforin ja typen osalta mm. Klaukkalan taajaman voimakkaan kasvun vuoksi. Puhdistamon kapasiteetti ylittyy lähitulevaisuudessa, jolloin puhdistamon laajennus ja prosessien tehostaminen tulevat ajankohtaisiksi. Klaukkalan puhdistamo on täyttänyt puhdistusvaatimukset selvästi vuoden 2022 kaikilla vuosineljänneksillä kaikkien kuormitusparametrien osalta.

Klaukkalan puhdistamo	BOD7atu		CODCr		kok.P		kok.N		NH4-N		SS	
	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%
Vuosi 2022	4,2	99	27	96	0,21	98	9,8	86	0,50	99	5,8	99
Luparaja	10	95	125	75	0,3	95	15	70	4		35	90

Klaukkalan puhdistamolle tuotiin sako- ja umpikaivo-
lietteitä noin 18.000 m³.

Klaukkalan puhdistamolla syntyi lietettä noin 2070
märkä-tn ja liete toimitettiin Envor Oy:n biokaasulaitok-
selle Forssaan jatkokäsittelyä varten. Puhdistamoliete
täytti lannoitevalmistelainsäädännössä asetetut raskas-
metallien ja muiden haitallisten aineiden pitoisuusvaa-
timukset. Mädättämössä syntyvää biokaasua energiasi-
sällöltään noin 1,4 GWh myytiin lämmöntuotantoon

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamo käsittelee Kirkonky-
län, Karhunkorven ja Nukarin alueen yhdyskunnan ja te-
ollisuuden jätevedet.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon käsittelemä jäteve-
simäärä vuonna 2022 oli 0,57 milj. m³. Virtaama laski
edellisestä vuodesta vähäsatteisemman vuoden takia.
Kuormitukset pysyivät keskimäärin edellisen vuoden ta-
solla. Ohitusten määrä oli vajaa prosentti vuosivirtaa-
masta, noin 45.000 m³. Ohitettu jätevesi oli vuoden en-
simmäisen puoliskon huippuvirtaamien aikaan puhdis-
tamolta tehtyä ohitusta ja se esikäsiteltiin mekaanisesti
ja kemiallisesti. Kirkonkylän puhdistamo, joka on raken-
nettu vuonna 1977, on toiminut vuonna 2022 asti tekni-
seen käyttöikänsä nähden kohtuullisesti. Vuoden 2022

Kirkonkylän puhdistamo	BOD7atu		CODCr		kok.P		NH4-N		SS	
	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%
Vuosi 2022	9,5	96	44	92	0,65	93	11	75	26	91
Luparaja	10	95	60	90	0,5	95	4		15	

Kirkonkylän puhdistamolle tuotiin sako- ja umpikaivo-
lietteitä yhteensä hieman yli 12.000 m³. Lietteen määrä
on vakiintunut ja se johtuu lietteentuonnin rajoittami-
sesta puhdistustuloksen turvaamiseksi. Kirkonkylän
puhdistamolla syntyi lietettä noin 1.000 märkä-tn. Liete
toimitettiin palvelusopimuskumppani Envor Oy:n toi-
mesta Kekkilä Oy:n Metsä-Tuomelan tunnelikompos-
tointilaitokseen jatkokäsittelyä varten. Puhdistamoliete
täytti raskasmetallien ja muiden haitallisten aineiden pi-
toisuusvaatimukset. Kirkonkylän puhdistamon sähkö-
energiankulutus oli 0,92 GWh vuodessa, joka vastasi

Nurmijärven Sähkö Oy:n biovoimalaitokselle. Kevätkau-
della biokaasua jouduttiin soih tupoltamaan noin 3
kuukautta, kun kaasuputki vaurioitui ja uusittiin koko-
naan jätevedenpuhdistamon piha-alueiden saneeraus-
töiden yhteydessä. Klaukkalan puhdistamon sähkö-
energiankulutus oli 1,80 GWh vuodessa, joka vastasi
0,80 kWh kulutusta puhdistettua jätevesikuutiota koh-
den.

aikana oli puhdistamolla kuitenkin useita peräkkäisiä
teknisiä haasteita niin tulovirtaamissa, puhdistamon
päälaitteissa kuin yksikköprosesseissa. Puhdistamo voi
toimia tasaisissa olosuhteissa melko hyvin, mutta melko
pienetkin poikkeustilanteet tuovat vanhalle puhdistus-
tekniikalle nopeasti hyvin haastavia tilanteita.

Puhdistamo ei alkuvuonna saavuttanut kaikkia puhdis-
tustuloksia alkuvuoden suurten hulevesivirtaamien ta-
kia. Kesäkaudella vastaavasti lietteenkuivauksen laite-
muutos heikensi lietteenpoiston tehokkuutta ja lisäksi
kesäkaudella biologisen puhdistusprosessin ilmastusjär-
jestelmää korjattiin useiden vikatilanteiden takia. Näit-
ten syitten takia koko vuoden puhdistustulos ravintei-
den ja kiintoaineen osalta jäi lupaehdosta.

noin 1,6 kWh energiankulutusta puhdistettua jätevesi-
kuutiota kohden.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaamisen esi-
suunnitelma valmistui vuonna 2019. Esisuunnitelmassa
tarkasteltiin toteutusvaihtoehtoina uuden puhdistamon
rakentaminen samalle paikalle nykyisen puhdistamon
kanssa ja jätevesien siirto puhdistettavaksi Klaukkalan
jätevedenpuhdistamolle tai HSY:n Blominmäen jäteve-
denpuhdistamolle. Nurmijärven kunnanvaltuusto päätti

27.1.2021 kokouksessaan, että jätevedenpuhdistus pyritään jatkossa keskittämään Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle, mikä tarkoittaa siirtoviemäriinjan rakentamista kirkonkylästä Klaukkalaan ja Klaukkalan jätevedenpuhdistamon laajentamista. Vaihtoehdon toteuttaminen edellyttää Klaukkalan puhdistamon ympäristöluvan muutoksen. Ympäristöluvan muutoshakemuksen valmistelu aloitettiin loppuvuodesta 2021 ja hakemus toimitettiin Etelä-Suomen aluehallintovirastoon kesällä

Vedenjakelu ja viemärinti

Nurmijärven Veden vesijohtoverkoston pituus on noin 360 km ja jätevesiviemäriverkoston 310 km. Jätevesiviemäriverkosto koostuu kahdesta erillisestä Klaukkalan ja Kirkonkylän jätevedenpuhdistamojen viemärintialueesta. Vuoden 2022 aikana vesijohtoverkostossa korjattiin 13 kpl putkirikkoja ja avattiin 30 kpl jätevesiviemäritukoksia. Paineviemärivuotoja ei syntynyt.

Arvio tulevasta kehityksestä

Nurmijärven kunnan väestömäärä kasvaa tasaisesti, minkä seurauksena myös Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen asiakasmäärä ja vedenkäyttö kasvavat. Vuonna 2022 koronapoiikkeusoloihin liittyvä vedenkäytön suurempi kasvu taittui ja vuoteen 2021 verrattuna vedenkäyttö laski noin 2,8 %. Vedenkäytön ennustetaan pidentäjänä ajanjaksona tarkasteltuna jatkavan noin 0,5 % vuosittaista kasvua.

Nurmijärven Veden tulevia investointeja ennustetaan taloussuunnittelussa 10 vuoden aikajänteellä ja tätä ennustetta käytetään asiakkailta perittävien vesimaksujen tason määrittämisessä. Taloussuunnittelussa käytetään apuna talousmallia, jonka avulla voidaan tarkastella investointien, taksamuutosten ym. liikkeenjohdollisten päätösten vaikutuksia vesiliiketoiminnan talouteen. Vesimaksujen korotuksissa on pyritty mahdollisimman tasaiseen korotukseen, jolloin korotukset kattavat osittain jo tulevia investointeja.

Henkilöstö

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen palveluksessa oli vuoden 2022 lopussa 22 vakinaista ja määräaikaista henkilöä. Vuoden aikana eläköityi kaksi henkilöä putkiasentaja ja vesilaitoksenhoitaja. Eläköitymisen takia vapautuneisiin tehtäviin rekrytoitiin uudet henkilöt. Verkostopäälli-

2022. Ympäristöluvan muutokseen liittyvien epävarmuuksien takia myös muut Kirkonkylän puhdistamon korvaamisen vaihtoehdot on varmuuden vuoksi pidettävä mahdollisina. Rakentamishajelmassa on alustavasti varauduttu kirkonkylän puhdistamon korvaavan investoinnin rakentamiseen vuosina 2024–2026.

Kirkonkylän puhdistamon tehostamishakemus toimitettiin Etelä-Suomen aluehallintovirastoon kesäkuussa 2021. Asian käsittely on tällä hetkellä edelleen kesken.

Röykässä oli pitkä yli 12 tuntia kestävä suurehkoa käyttäjämäärää koskeva vesikatko Kangastien putkirikkoon liittyen heinäkuun alussa. Katkon vaikutusalueella oleville asiakkaille maksettiin vesihuoltolain mukaiset korvaukset. Marraskuussa Otsotiellä tapahtunut vesijohtovuoto aiheutti laajan vedenjakelun keskeytyksen Karhunkorven alueella.

Lähivuosina investointitasoa nostavat merkittävästi jo käynnissä oleva Teilinummen tekopohjavesilaitoksen rakentaminen sekä Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaaminen. Verkostorakentamisen puolella on rakennettava uusia päävesijohtoyhteyksiä kirkonkylän ja Klaukkalan sekä Teilinummen ja kirkonkylän välille sekä saneerattava merkittävä määrä vanhoja vesihuoltoverkostoja. Nurmijärven Veden investointitaso tulee seuraavien 10 vuoden aikana olemaan niin korkea, että jo tehdyistä vesimaksukorotuksista huolimatta painetta uusien korotusten tekemiseen on edelleen.

Vesihuoltolain muutoksen myötä hulevesien viemärinti ei enää ole vesihuoltoa. Päätöksiä hulevesien vastuunjaosta Nurmijärven kunnan ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen välillä ei saatu tehtyä vuoden 2022 aikana. Asian valmistelu jatkuu.

kön poissaolon aiheuttamaa resurssivajasta paikkaamaan rekrytoitiin määräaikainen projekti-insinööri. Kesätyöntekijäksi otettiin puhdistamonhoitaja harjoittelija. Vesilaitoksen johtaja irtisanoutui joulukuussa 2022 ja työsuhde päättyi helmikuun 2023 lopulla. Uuden johtajan rekrytointi on käynnissä.

Liikelaitoksen palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2022:

HTV1	31.12.2022	31.12.2021
Yhteensä	23,7	22,2

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vedentuotannossa ja –jakelussa sekä jätevesien vastaanottamisessa ja puhdistuksessa mahdollisesti tapahtuvat merkittävät häiriöt voivat pahimmillaan aiheuttaa vedenkäyttäjille terveydellistä haittaa, ympäristön likaantumista sekä korvausvastuita. Riskejä pyritään minimoimaan hyvällä omaisuuden hallinnalla, riittävällä ja oikea-aikaisella saneerauksella ja kriittisten toimintojen varmistamisella (mm. vedentuotannon varavesijärjestelyt ja kriittisten päävesijohtojen korvaavat yhteydet).

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toimintaan liittyy myös merkittäviä avainhenkilö- ja henkilöresurssiriskejä. Riskiä pyritään pienentämään rekrytoimalla oikeaan aikaan ja riittävästi tehtäviin sopivia henkilöitä. Lisäksi toimintaohjeiden laadinta ja töiden dokumentointi auttavat riskinhallinnassa. Henkilöstön saatavuudessa rekrytointitilanteissa on ollut haastetta. Koronapandemia on nostanut selkeästi esille vesihuoltolaitostoitintaan kohdistuvat henkilöresurssien riittävyyteen liittyvät riskit.

Nämä korostuvat pienemmillä vesihuoltolaitoksilla. Henkilöiden poissaolot vaikeuttavat hyvin nopeasti esimerkiksi varallaolojärjestelmän toimintaan. Nurmijärven Vesi on tehnyt suunnitelman palvelujen ja toimintojen alasajosta tilanteesta, jossa henkilöresurssit loppuvat ja täytyy turvata kriittisimmät toiminnot kuten vedenjakelu.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaavaksi toteutusvaihtoehdoksi on valittu jätevesien siirtäminen siirtoviemäriellä Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle. Vaihtoehdon toteuttaminen edellyttää Klaukkalan jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan muutoksen. Ympäristöluvan muutoshakemus on toimitettu Etelä-Suomen aluehallintovirastoon kesällä 2022. Ympäristöluvan käsittelyaika on noin vuosi. Klaukkalan puhdistamon laajennuksen rakennussuunnittelua ja siirtoviemäreiden rakentamista ei voida aloittaa ennen lainvoimaista ympäristölupaa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä liikelaitoksessa

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen johtokunta vastaa liikelaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnan ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan että riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Vesilaitoksen johtaja vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta liikelaitoksen osalta, ohjeistaa alaisiaan sekä raportoi kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi myös muut viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteutumisesta sekä omassa yksikössään valvonnan toteuttamisen organisoinnista sekä siitä, että sisäisen valvonnan menetelmät ovat käytössä ja sisältyvät päivittäisiin toimintarutiineihin.

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen toiminnassa noudatettiin kunnan hallintosääntöä ja vesilaitoksen johtajan ratkaisuvallan delegointipäätöstä (11.8.2021 § 23). Vesi- ja viemärlaitostoitinnassa noudatettiin vesihuoltolakia

sekä muuta vesihuoltoa koskevaa lainsäädäntöä. Hankinnoissa noudatettiin erityisalojen hankintalakia sekä kunnan ohjeita. Hankinnoista tehtiin viranhaltijapäätökset sekä hankintasopimukset kunnan ohjeistuksen mukaisesti. Ostolaskujen tarkastuksessa ja hyväksynnässä noudatettiin kunnan ohjeistusta.

Sitovien tavoitteiden etenemisestä sekä tuloslaskelman toteutumisesta raportoitii osavuosikatsauksissa Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen johtokunnalle. Nurmijärven Veden käyttötulojen ja –menojen sekä liittymismaksutulojen kertymästä ja ennusteen toteutumisesta raportoitii johtokunnalle jokaisessa johtokunnan kokouksessa. Investointi- ja kehitysprojektien etenemistä seurattiin noin 3 kk välein järjestettävissä Nurmijärven Veden sisäisissä investointihankepalaverissa. Vesilaitoksen johtaja tarkisti käyttötalouden kirjanpidon muuttaman kerran vuoden aikana. Osana tarkastusta tarkistettiin laskujen tiliointi pistokoeluonteisesti.

Urakoista laadittiin ja allekirjoitettiin ao. urakkasopimukset. Kilpailutusten yhteydessä on tarkistettu, että

tarjoajat täyttävät tilaajavastuulain mukaiset vaatimukset. Sopimusten mukaiset vakuudet saatiin sopimus-kumppaneilta ja niiden voimassaoloaika valvottiin. Vi-ranhaltijapäätökset, konsultti- ja urakkasopimukset on

arkistoitu Nurmijärven Veden arkistoon ja Ratas -asian-hallintajärjestelmään.

Nurmijärven Vesi -liikelaitos ylläpitää seuraavia vesi- ja viemärlaitostoiminnan riskienhallintaan liittyviä dokumentteja:

- varautumissuunnitelma
- talousveden valvontatutkimusohjelma
- Talousveden tuotannon ja -jakelun riskienhallintajärjestelmä WSP (Water Safety Plan)
- Viemäroinnin ja jätevedenpuhdistuksen riskienhallintajärjestelmä SSP (Sanitation Safety Plan)
- Klaukkalan jätevedenpuhdistamon pelastussuunnitelma
- pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat (kunnan, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ja ELY:n kanssa yhdessä)
- valmiussuunnitelma (kunnan kanssa yhdessä)
- sammutusvesisuunnitelma (kunnan kanssa yhdessä)

Työturvallisuuden riskit on kartoitettu kunnan Riskipis-teohjelmalla, jota päivitetään noin vuoden välein. Kunta hankki vuoden 2022 aikana uuden riskienhallintaohjel-man Regon. Vuoden 2023 aikana työturvallisuudenris-kienarviointi ja hallintakeinot päivitetään uuteen järjes-telmään. Työturvallisuusriskit on edellisen kerran päivi-tetty vuosien 2020–2021 aikana.

Nurmijärven Vedessä on käytössä työturvallisuuden vuosikello, jonka mukaisesti vuosittain järjestetään 4 kappaletta työturvallisuuskokouksia. Kokouksissa käy-dään läpi mm.:

- nykyiset työturvallisuusohjeet ja lisäohjeiden tarve
- uudet koneet ja kemikaalit ja niihin liittyvä ohjeistus
- työturvallisuusilmoitukset
- koulutukset ja perehdytykset
- vuositarkastukset
- työturvallisuusriskien arviointi

Nurmijärven Veden omat toimitilat on varustettu mur-tohälytyksin ja osassa toimitiloista on kameravalvonta.

MJ-vesitornien kuntoa valvotaan säännöllisin määrä-ajoin tehtävillä tarkastuksilla. Nurmijärven Veden vakuu-tukset ovat mukana kunnan vakuutushankinnoissa.

Investointien toteutuminen

Toteutuneiden investointien kokonaismäärä oli 8,93 milj. €, joka on 93 % muutetusta talousarviosta. Uusien verkostojen rakentamisen osuus oli 3,89 milj. € eli 44 %, verkoston saneerauksen osuus 1,73 milj. € eli 19 % ja tuotantolaitoksien osuus 3,31 milj. € eli 37 % investoin-tien toteutumasta. Uusia pääjohtoja ei rakennettu vuonna 2022.

Investointimäärärahaa jäi käyttämättä 634 000 € muu-tettuun talousarvioon verrattuna ja 784 000 € alkuperäi-seen talousarvioon verrattuna. Käyttämättä jääneet määrärahat liittyvät pääsääntöisesti verkostojen uudis-rakentamiseen ja niiden osalta hankkeiden tai kustan-nusten siirtymiseen. Verkostosaneerauksessa määrära-hat ylittyivät hieman ja tuotantolaitosten osalta kustan-nukset jäivät hieman alle talousarvion.

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama
Vesihuollon rakentaminen	-9 685 000	120 000	-9 565 000	-8 930 770	634 230
Koneet ja kalusto	-30 000	30 000	0	0	0
Yhteensä	-9 715 000	150 000	-9 565 000	-8 930 770	634 230

Vesihuoltoverkoston uudisrakentaminen

Heinojan alueen osalta vesihuoltoverkoston rakentaminen valmistui suurilta osin vuonna 2022. Vuodelle 2022 varatusta määrärahasta jäi käyttämättä noin 580 000 € ja tästä 325 000 € siirtyi vuodelle 2023 teknisen keskuksen kanssa sovitun laskutuskäytännön mukaisesti.

Kylänpään alueen rakentaminen jatkui. Vuoden 2022 aikana saatiin rakennettua enemmän vesihuoltolinjoja, kun muutetussa talousarviossa arvioitiin. Lisäksi hankittiin materiaaleja vuonna 2023 tapahtuvaan rakentamiseen. Näistä syistä Kylänpään kustannukset ylittävät muutetun talousarvion ennusteen 154 000 eurolla.

Vesihuoltoverkoston saneeraus

Lepsämän ja Nummenpään vedenottamoiden päävesijohdon kolmas ja viimeinen osuus valmistui 2022. Koko päävesijohdo Nummenpään vedenottamon ja Klaukkalan välillä on nyt saneerattu. Hankkeen kustannukset toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti.

Kuonomäentien vesihuollon saneeraus tehtiin syksyllä 2022. Hankkeelle muutetussa talousarviossa varattu määräraha alittui noin 47 000 €. Hankkeessa saneerattiin myös hulevesiviemäriverkostoa ja tämän osalta osa kustannuksista maksettiin kunnan teknisen keskuksen toimesta. Tämä oli jäänyt huomioimatta osavuositarkastuksessa talousarvion muutosta tehtäessä.

Palstakujan alueen hanketta ei saatu toteutukseen vuonna 2022 geosuunnittelun viivästymisen vuoksi. Suunnitteluun varatut määrärahat käytettiin muutetun talousarvion mukaisesti.

Tuotantolaitokset

Vuoden 2022 merkittävin investointi oli Teillinummen tekopohjavesilaitoksen rakentamisen aloittaminen. Pääurakan tarjoushinta oli arvioitua alhaisempi ja siten osalle hankkeelle alkuperäisessä kustannusarviossa vuodelle 2022 budjetoiduista kuluista jäi toteutumatta. Muutettuun talousarvioon nähden kustannukset toteutuvat lähes ennusteen mukaisesti. Rakentaminen aloitettiin reippaalla tahdilla syyskuun alussa. Vuodenvaihteessa 2022–2023 tekopohjavesilaitoksen kaikki merkittävät paikalla valettavat betonirakenteet on jo valettu. Laitos valmistuu arviolta keväällä 2024.

Nukarin vedenottamon saneeraus jatkui vuodelle 2022 ja se valmistui kesäkuussa. Saneerauksen valmistuminen viivästyi merkittävästi mm. automaatiokomponenttien toimitusvaikeuksien takia. Muutettuun talousarvioon

Vanha-Klaukan alueen uudisrakennuskohteen vesihuoltorakentaminen saatiin päätökseen vuoden 2022 aikana muutamaa vanhan tonttiliitoksen siirtotyötä lukuun ottamatta. Kustannukset toteutuivat noin 85 000 € muutetussa talousarviossa ennustettua pienempinä. Ilvesvuori pohjoiseen kaava-alueeseen liittyen vesihuollon rakennussuunnittelu käynnistyi vuoden vaihteessa, mutta kustannuksia ei ehtinyt kertyä vuodelle 2022. Myös Rantapuiston kaava-alueen suunnittelun kustannukset siirtyvät vuodelle 2023. Muut uudisrakentamisen määrärahat käytettiin muutetun talousarvion mukaisesti.

Valkojan ja Väinöläntien päävesijohdon saneeraushanke käynnistyi vuoden 2022 syksyllä ja työt jatkuvat vuoden 2023 loppupuolelle saakka. Urakka on edennyt nopeasti ja muutetussa talousarviossa varattu määräraha ylitetiin noin 172 000 eurolla. Määrärahojen ylitys ei aiheudu lisätoista, vaan urakan arvioitua nopeammasta etenemisestä.

Jätevesiviemäreitä sujutettiin kiireellisenä työnä Jussilantiella ja Ylitilantiellä. Viemärisujutukselle ei ollut varattu määrärahaa vuodelle 2022, mutta näiden toteutus ei aiheuttanut ylitystä investointien kokonaismäärärahaan.

Verkostojen tutkimukseen ja suunnitteluun varatut määrärahat käytettiin muutetun talousarvion mukaisesti.

näiden kustannukset toteutuvat lähes ennusteen mukaisesti.

Klaukkalan saostuskemikaloinnin saneeraus jatkui koko vuoden 2022. Urakka vastaanotettiin tammikuussa 2023. Urakka painottui puhdistamon piha-alueelle ja vanhaan korjaamorakennukseen. Näissä kohteissa ilmeni merkittävästi pimennossa olleita haasteita kuten, ennakoitua heikkolaatuisempia maa- ja betonirakenteita, jotka urakan aikana korjattiin sekä dokumentoimattomia vanhoja rakenteita. Lisäksi urakkaa viivästyttivät erityisesti sähköistyksen ja automaation komponenttien merkittävät toimitusviivästymiset. Haasteiden takia urakka-aikaa jouduttiin pidentämään useilla kuu-

kausilla ja urakan yhteydessä jouduttiin tilaamaan runsaasti lisätöitä. Kustannukset nousivat muutettuun talousarvioon nähden noin 97 000.

Loppusyksystä 2022 uusittiin Røykän siirtolinjapumppaamon koneistot. Hankkeen kustannukset jäivät hieman talousarviossa ennustettua pienemmiksi. Tällä hetkellä koko jäteveden siirtolinjan tekniikka välillä Rajamäki – Klaukkala on saneerattu vesihuoltoteknisesti toimintavarmaan kuntoon.

Vedenottamoilla sekä Klaukkalan ja kirkonkylän jätevedenpuhdistamoilla tehtiin vuoden aikana pieniä ylläpitoinvestointeja. Kirkonkylän jätevedenpuhdistamolla

uusittiin ilmastusaltaiden ilmastinjärjestelmä. Klaukkalan jätevedenpuhdistamolla uusittiin lietteenkäsittelyn polymeerin annosteluyksikkö pumppauksineen sekä biokaasuputki jätevedenpuhdistamolta biolämpövoimalaitokselle. Kaasuputki rikkoutui piha-alueiden saneeraustöiden yhteydessä ja tutkimuksissa havaittiin, että koko biokaasuputki oli uusimisen tarpeessa. Lietteenkäsittelyn polymeerilaitteiston uusiminen valmistuin vuodenvaihteessa ja osa hankkeen kustannuksista on siirtynyt vuodelle 2023. Pääsääntöisesti tämän takia Klaukkalan puhdistamon määrärahoista jäi käyttämättä noin 50 000 €. Automaatiojärjestelmään liittyviä toiminnallisuuksia parannettiin hieman muutetussa talousarviossa ennustettua enemmän.

Rakentamishjelman toteutuminen

	Alkuperäinen TA2022	TA+ muut. 2022	TP 2022	Tot.-%	Poikkeama
18480001 Heinoja	-3 420 000	-2 750 000	-2 170 910	78,9 %	-579 090
18480004 Viirinlaakso	-100 000	-100 000	-100 000	100,0 %	
18480006 Kylänpään alue	-405 000	-755 000	-909 459	120,5 %	154 459
18480011 Vanhan Klaukan alue	-500 000	-755 000	-670 355	88,8 %	-84 645
18480046 Rantapuisto	-20 000	-20 000	-1 045	5,2 %	-18 955
18480049 Lepsämäntie	-100 000	-25 000			-25 000
18480201 Ilvesvuori, pohjoinen	-50 000	-30 000			-30 000
18480204 Altian alue	-100 000				
18480223 Venttiilien rakentaminen ja saneeraus	-50 000	-20 000	-8 158	40,8 %	-11 842
18480226 Vesiasemat	-10 000				
18480303 Vanhojen alueiden teiden sv-viemärit	-10 000				
18480305 Laadunvalvonta	-10 000				
18480306 Viimeistelytyöt	-25 000				
18480307 Suunnittelu, koordinointi, mittaus ja tutkimus	-50 000	-20 000	-17 640	88,2 %	-2 360
18480309 Nimeämättömät kohteet	-45 000	-45 000	-7 914	17,6 %	-37 086
18480311 Vanhojen alueiden kuivatus	-30 000	-30 000			-30 000
18480513 Viemärisuutukset ja pienet peruskorjaukset			-81 881		81 881
18480514 Verkostojen tutkimukset ja suunnittelu	-150 000	-150 000	-159 561	106,4 %	9 561
18480532 Aluemitauksen laitekaivot	-250 000	-30 000	-34 383	114,6 %	4 383
18480537 Lepsämän ja Nummenpään vo:n siirtolinja 3/3	-400 000	-500 000	-485 474	97,1 %	-14 526
18480539 Keskusraitti	-40 000	-40 000	-27 650	69,1 %	-12 350
18480540 Kuonomaentie		-390 000	-343 053	88,0 %	-46 947
18480541 Palstakuja	-200 000	-30 000	-28 170	93,9 %	-1 830
18480542 Valkojoen ja Väinöläntien päävesijohto	-400 000	-400 000	-571 951	143,0 %	171 951
18480701 Teillinummi, tekopohjavesilaitos	-1 500 000	-1 200 000	-1 177 419	98,1 %	-22 581
18480801 Vedenottamoiden peruskorjaus, varaus	-50 000	-50 000	-15 689	31,4 %	-34 311
18480823 Klaukkalan puhdistamo	-100 000	-170 000	-118 748	69,9 %	-51 252
18480828 Kirkonkylän puhdistamon saneeraus/jätevesien siirto	-200 000	-200 000	-121 809	60,9 %	-78 191
18480834 Kirkonkylän puhdistamo, pienet pk	-50 000	-90 000	-67 007	74,5 %	-22 993
18480835 Klaukkalan puhdistamo, saostuskemikalointi	-620 000	-800 000	-897 064	112,1 %	97 064
18480836 Siirtolinjan uudet pumput	-100 000	-100 000	-81 850	81,9 %	-18 150
18480837 Törypellon ja Isosuon jvp	-300 000	-330 000	-326 962	99,1 %	-3 038
18480838 Nukarin vedenottamon saneeraus sis. aggregaatti	-330 000	-450 000	-436 557	97,0 %	-13 443
18480842 Herusten ja Härkäpurontien jvp:t		-30 000	-27 658	92,2 %	-2 342
18480843 Kaukovalvontajärjestelmän laitesaneeraus	-20 000	-30 000	-42 402	141,3 %	12 402
18480844 Käpylän pka:n saneeraus	-50 000	-25 000			-25 000
18480901 Koneet ja kalusto	-30 000				
INVESTOINNIT NETTO	-9 715 000	-9 565 000	-8 930 770	93,4 %	-634 230

Rahoitusosan toteutuminen

Nurmijärven Vesi –liikelaitoksen toiminnan ja investointien rahavirta oli negatiivinen. Miinusta syntyi muutettua talousarviota 522 000 € vähemmän johtuen suuremmasta liikeylijäämästä ja ennustettua pienemmistä poistoista ja investointimenoista. Ennustettua suuremmasta liittymismaksukertymästä huolimatta muista

maksuvalmiuden muutoksista syntyi ennustettua vähemmän rahavirtaa, koska Nurmijärven Vesi lyhensi kunnalta ottamaansa lainaa. Nurmijärven Vesi nosti vuoden aikana 3,0 milj. euroa ulkopuolista lainaa investointien rahoittamiseksi.

Rahoituslaskelma	TA 2022	Muutos	TA 2022 + muutos	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
TOIMINNAN RAHAVIRTA							
Liikelylijäämä	2 299 512	620 000	2 919 512	3 257 767	338 255	12 %	3 128 142
Poistot ja arvonalennukset	3 100 000	0	3 100 000	2 713 681	-386 319	-12 %	2 730 074
Rahoitustuotot ja -kulut	-252 000	0	-252 000	-316 585	-64 585	26 %	-297 302
	5 147 512	620 000	5 767 512	5 654 863	-112 649	-2 %	5 560 914
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Investointimenot	-9 715 000	-150 000	-9 565 000	-8 930 770	634 230	-7 %	-5 247 733
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 567 488	470 000	-3 797 488	-3 275 908	521 580	-14 %	313 181
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys				-5 390			-3 850
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				3 000 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys							-3 000 000
	0	0	0	3 000 000	3 000 000		-3 000 000
Oman pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Saamisten muutos kunnalta				-2 253 370			1 396 471
Saamisten muutokset muilta				-157 632			-221 762
Korottomien velkojen muutos kunnalta	1 300 000		1 300 000	415 350			-706 288
Korottomien velkojen muutos				2 291 874			2 222 249
	1 300 000	0	1 300 000	296 222	1 003 778	77 %	2 690 669
Rahoituksen rahavirta	1 300 000	0	1 300 000	3 290 832	-1 990 832	-153 %	-313 181
Rahavarojen muutos	-3 267 488	470 000	-2 497 488	14 925	-2 512 413	101 %	0

Keskeisimmät perustiedot

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tunnusluvut	TP 2022	TA 2022	TP 2021	TP 2020
Asiakkaat				
Käyttöpaikkojen lkm vesijohtoverkostossa (kpl)	7 849		7 698	7 564
Käyttöpaikkojen lkm jätevesiviemäriverkostossa (kpl)	7 329		7 173	7 141
Vuoden aikana vesijohtoon liittyneet uudet kiinteistöt (kpl)	159		134	92
Vuoden aikana jätevesiviemäriin liittyneet uudet kiinteistöt (kpl)	154		132	91
Talousveden tuotanto ja -jakelu				
Vesijohtoverkoston pumpattu vesimäärä (m ³ /a)	2 481 688		2 317 588	2 464 027
Laskutettu vesimäärä (m ³ /a)	1 770 075	1 807 000	1 821 447	1 788 688
Laskuttamaton vesimäärä (%)	29		27	27
Vedenottamot (kpl)	6		7	7
Varavedenottamot (kpl)	4		3	3
Paineenkorotusasemat	8		8	8
Vesijohtoverkoston pituus (km)	360,7	358	351	350,5
Vesijohtoverkoston saneeraus (km)	7,9		0,7	5,1
Vesijohtoverkoston putkirikot (kpl)	13		12	11
Jäteveden puhdistus ja -viiemäröinti				
Puhdistettu jätevesimäärä (m ³ /a)	2 880 311		3 066 090	3 410 432
Laskutettu jätevesimäärä (m ³ /a)	2 070 182	2 144 000	2 083 097	2 121 810
Viemäriverkoston vuotovesimäärä (%)	28		32	38
Jätevedenpuhdistamot (kpl)	2		2	2
Jätevedenpumpatukset (kpl)	52		50	49
Jätevesiviemäriverkoston pituus (km)	310,4	307	303	300
Jätevesiviemäri verkoston saneeraus (km)	0,8		1,1	1,0
Viemäritukokset (kpl)	30		34	33
Paineviiemäriin putkirikot (kpl)	0		0	3
Huleveden viiemäröinti				
Hulevesiviemäriverkoston pituus (km)	187,3	190	193	184,3
Hulevesiviemäri verkoston saneeraus (km)	0,4		0,0	0,1
Käyttömaksut (veroton)				
Vesi (€/m ³)	1,8		1,75	1,64
Jätevesi (€/m ³)	2,88		2,88	2,69
Yhteensä (€/m ³)	4,68	4,68	4,63	4,33

Perusmaksut 2022	Vesi		Jätevesi	
	€/m ³ veroton	€/m ³ sis. alv	€/m ³ veroton	€/m ³ sis. alv
Ns 15-20	9,28	11,51	11,34	14,06
Ns 25-32	17,56	21,77	21,47	26,62
Ns 40	34,21	42,42	41,82	51,86
Ns 50	58,50	72,54	71,50	88,66
Ns 80	116,88	144,93	142,85	177,13
Ns 100	181,71	225,32	222,09	275,39

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen tuloslaskelman mukainen tilikauden ylijäämä 2 941 181,67 euroa esitetään liitettäväksi Nurmijärven Veden omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämätillille.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Nurmijärven Vesi –liikelaitoksen johtokuntaan nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty alla.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso				Toteuma	Tavoitteen toteutuminen
		TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022		
ASIAKAS: Asiakastyytyväisyyden paraneminen	Asiakastyytyväisyys-tutkimuksen WACSI -indeksi	8,53	8,58	>8,58	8,55	Tavoite ei toteutunut. Asiakastyytyväisyys laski hieman.Vuoteen 2021 verrattuna veden laadun, veden jakelun ja viestinnän arvosanat olivat parantuneet. Vesilaitoksen palvelun arvosana oli laskenut.	
TALOUS: Vesijohtoverkoston vuotovesimäärän vähentäminen	Aluemittausjärjestelmän uusien käytössä olevien kaivojen lukumäärä (mittausdata siirtyy raportointijärjestelmään)	0	0	20	0	Tavoite ei toteutunut. Vesijohtoverkoston aluemittauksen seuranta- ja raportointijärjestelmää ei saatu käyttöön. Tällä hetkellä viimeistellään järjestelmän hankinnan tarjouspyyntöä. Hankkeeseen liittyy on valmistunut mm. aluemittauskaivojen tyyppikuvat, kaivojen perustamistapalausunnat ja virtaamamittareiden mitoitukset. Kaivantojen tuentasuunnitelmat ovat vielä kesken.	
HENKILÖSTÖ: Henkilöstön työtyytyväisyys pysyy hyvänä	Henkilöstökyselyn arvosana	3,01	3,37	>2,8	-	Vuonna 2022 ei poikkeuksellisesti toteutettu henkilöstökyselyä, joten arvosanaa ei ole saatavilla.	

5.1.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen

Tuloslaskelma

1.1.-31.12.2022 1.1.-31.12.2021

Liikevaihto	10 739 280,67	10 298 023,12
Liiketoiminnan muut tuotot	483 481,48	352 105,79
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 535 028,76	-1 210 213,53
Palvelujen ostot	-2 003 788,65	-1 971 183,88
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 538 817,41	-3 181 397,41
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 175 737,12	-1 078 126,22
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-238 490,82	-218 752,36
Muut henkilösivukulut	-48 599,48	-41 824,52
Henkilöstökulut yhteensä	-1 462 827,42	-1 338 703,10
Poistot ja arvonalennukset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 713 680,91	-2 730 074,17
Liiketoiminnan muut kulut	-249 669,37	-271 812,20
LIIKKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	3 257 767,04	3 128 142,03
Rahoitustuotot- ja kulut		
Korkotuotot	201,60	582,38
Muut rahoitustuotot	1 965,27	4 009,67
Kunnalle maksetut korkokulut	-115 980,99	-137 218,79
Muille maksetut korkokulut	-40 771,25	-2 675,00
Korvaus peruspääomasta	-162 000,00	-162 000,00
Muut rahoituskulut	0,00	
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	-316 585,37	-297 301,74
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	2 941 181,67	2 830 840,29

Tuloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	11,3 %	12,0 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	11,7 %	12,7 %
Voitto, %	27,4 %	27,5 %

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen
Rahoituslaskelma

31.12.2022 31.12.2021

Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä	3 257 767	3 128 142
Poistot ja arvonalennukset	2 713 681	2 730 074
Rahoitustuotot ja -kulut	-316 585	-297 302
	<u>5 654 863</u>	<u>5 560 914</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-8 930 770	-5 247 733
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 275 908	313 181
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennys	-5 390	-3 850
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	3 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta		-3 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta		
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
	<u>3 000 000</u>	<u>-3 000 000</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-2 253 370	1 396 471
Saamisten muutokset muilta	-157 632	-221 762
Korottomien velkojen muutos kunnalta	415 350	-706 288
Korottomien velkojen muutos muilta	2 291 874	2 222 249
	<u>296 222</u>	<u>2 690 669</u>
Rahoituksen rahavirta	3 290 832	-313 181
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	14 925	0
Rahavarat 1.1.	14 925	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
Rahavarojen muutos	14 925	0
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000€	-5 750	-4 207
Investointien tulorahoitus, %	63,32 %	105,97 %
Laskennallinen lainanhoitokate	10,93	40,75
Lainanhoitokate	37,08	1,82
Kassan riittävyys, pv	0,38	
Quick ratio	0,75	0,50
Current ratio	0,75	0,50

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen

Tase	31.12.2022	31.12.2021
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat	57 396 973,98	51 174 494,69
Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet	57 360 768,98	51 143 679,69
Kiinteät rakenteet ja laitteet	41 954 314,49	42 446 354,63
Koneet ja kalusto	25 742,27	44 376,37
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	15 380 712,22	8 652 948,69
Sijoitukset		
Muut saamiset	36 205,00	30 815,00
Vaihtuvat vastaavat	6 464 568,08	4 038 641,92
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	6 449 643,43	4 038 641,92
Myyntisaamiset	1 705 178,87	1 544 600,74
Saamiset kunnalta	4 744 000,26	2 490 630,60
Muut saamiset	464,30	
Siirtosaamiset		3 410,58
Rahat ja pankkisaamiset	14 924,65	
Vastaavaa yhteensä	63 861 542,06	55 213 136,61
Vastattavaa		
Oma pääoma	28 909 859,49	25 968 677,82
Peruspääoma	2 691 006,82	2 691 006,82
Edellisten tilikausien ylijäämä	23 277 671,00	20 446 830,71
Tilikauden yli-/alijäämä	2 941 181,67	2 830 840,29
Vieras pääoma	34 951 682,57	29 244 458,79
Pitkäaikainen vieras pääoma	26 332 457,53	21 225 511,10
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 000 000,00	
Korottomat velat kunnalta	230 398,71	230 398,71
Liittymismaksut ja muut velat	23 332 457,53	20 995 112,39
Lyhytaikainen vieras pääoma	8 619 225,04	8 018 947,69
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Lainat kunnalta		
Saadut ennakot	6 872,07	2 776,52
Ostovelat	1 216 631,56	890 840,69
Korottomat velat kunnalta	6 771 581,45	6 356 231,82
Muut velat	320 684,31	254 761,02
Siirtovelat	303 455,65	514 337,64
Vastattavaa yhteensä	63 861 542,06	55 213 136,61
Taseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	45,27 %	47,04 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	311,37 %	274,57 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	26 219	23 278
Lainakanta 31.12., 1000 €	3 000	0
Lainat e/asukas	68	0
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	312,6 %	274,6 %
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	3 137	195
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	71	4
Lainasaamiset 31.12., 1000 €		
Asukamäärä 31.12.	44 437	44 136

Huleveden tilinpäätöslaskelmat

<u>Tuloslaskelma hulevesi eriytettynä</u>	<u>Vesihuolto</u>	<u>Hulevesi</u>	<u>Yhteensä</u>
Liikevaihto	10 739 280,67		10 739 280,67
Liiketoiminnan muut tuotot	483 481,48		483 481,48
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 533 858,47	-1 170,29	-1 535 028,76
Palvelujen ostot	-2 001 788,35	-2 000,30	-2 003 788,65
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 535 646,82	-3 170,59	-3 538 817,41
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-1 174 471,64	-1 265,48	-1 175 737,12
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-238 308,48	-182,34	-238 490,82
Muut henkilösivukulut	-48 558,53	-40,95	-48 599,48
Henkilöstökulut yhteensä	-1 461 338,65	-1 488,77	-1 462 827,42
Poistot ja arvonalennukset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 511 333,53	-202 347,38	-2 713 680,91
Liiketoiminnan muut kulut	-223 227,37	-26 442,00	-249 669,37
Liikelylijäämä	3 491 215,78	-233 448,74	3 257 767,04
Rahoitustuotot- ja kulut			
Korkotuotot	201,60		201,60
Muut rahoitustuotot	1 965,27		1 965,27
Kunnalle maksetut korkokulut	-115 980,99		-115 980,99
Muille maksetut korkokulut	-40 771,25		-40 771,25
Korvaus peruspääomasta	-162 000,00		-162 000,00
Muut rahoituskulut	0,00		0,00
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	-316 585,37		-316 585,37
Tilikauden ylijäämä	3 174 630,41	-233 448,74	2 941 181,67

<u>Taseesta eriytetyt huleveden erät</u>	<u>Vesihuolto</u>	<u>Hulevesi</u>	<u>Yhteensä</u>
Pysyvät vastaavat			
Aineelliset hyödykkeet			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	36 931 811,97	5 022 502,52	41 954 314,49
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Liittymismaksut ja muut velat	21 442 742,30	1 889 715,23	23 332 457,53

5.1.3 Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaa suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 lähtien hankitun omaisuuden osalta KV 31.5.2017 § 49.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Hulevesien eriyttäminen

Nurmijärven Veden kirjanpitoon sisältyvästä hulevesien osuudesta on laadittu erillinen tuloslaskelma. Taseesta on eriytetty kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osalta hulevesijärjestelmien osuus sekä liittymismaksujen osalta vuosien 2007-2022 aikana kertyneet hulevesijärjestelmien liittymismaksut.

Tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittelyssä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Poistosuunnitelmaa on muutettu 1.1.2017 alkaen (KV 31.5.2017 §49). Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmä ovat:

	Poistoaika/ poisto%	Poistotapa
Muut pitkävaikutteiset menot		
Tietokoneohjelmistot -31.12.2012	3 vuotta	tasapoisto
Tietokoneohjelmistot 1.1.2013-	2 vuotta	tasapoisto
Rakennukset		
Hallinto- ja laitosrakennukset -31.12.2012	40 vuotta	tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset 1.1.2013-	20 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet		
Johtoverkostot ja laitteet -31.12.2012	7 %	menojäännöspoisto
Johtoverkostot ja laitteet 1.1.2013-	30 vuotta	tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet -31.12.2012	18 %	menojäännöspoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet 1.1.2013-	10 vuotta	tasapoisto
Laitoskoneet ja laitteet -31.12.2012	18 vuotta	tasapoisto
Laitoskoneet ja laitteet 1.1.2013-	10 vuotta	tasapoisto
Viemäriverkko (siirtoviemäri) -31.12.2012	30 vuotta	tasapoisto
Viemäriverkko (siirtoviemäri) 1.1.2013-	30 vuotta	tasapoisto
Automatiikka -31.12.2012	10 vuotta	tasapoisto
Automatiikka 1.1.2013-	10 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet -31.12.2012	25 %	menojäännöspoisto
Kuljetusvälineet 1.1.2013-	4 vuotta	tasapoisto
Muut koneet ja kalusto -31.12.2012	30 %	menojäännöspoisto
Muut koneet ja kalusto 1.1.2013-	3 vuotta	tasapoisto

5.1.4 Taseen liitetiedot

Liitetieto 19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet

	2022 €	2021 €
Aineettomat hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset tilikauden aikana		
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00
Tilikauden poistot		
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Hankintameno 1.1.	42 446 354,63	41 853 386,08
Lisäykset tilikauden aikana	2 203 006,67	3 302 434,69
Hankintameno 31.12.	44 649 361,30	45 155 820,77
Tilikauden poistot	2 695 046,81	2 709 466,14
Kirjanpitoarvo 31.12.	41 954 314,49	42 446 354,63
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	44 376,37	39 001,87
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	25 982,53
Hankintameno 31.12.	44 376,37	64 984,40
Tilikauden poistot	18 634,10	20 608,03
Kirjanpitoarvo 31.12.	25 742,27	44 376,37
Keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	8 652 948,69	6 733 632,45
Lisäykset tilikauden aikana	8 052 071,70	3 674 666,68
Hankintameno 31.12.	16 705 020,39	10 408 299,13
Tilikauden vähennykset	1 324 308,17	1 755 350,44
Kirjanpitoarvo 31.12.	15 380 712,22	8 652 948,69
Sijoitukset		
Muut saamiset		
Hankintameno 1.1.	30 815,00	26 965,00
Lisäykset tilikauden aikana	5 390,00	3 850,00
Hankintameno 31.12.	36 205,00	30 815,00
Pysyvät vastaavat yhteensä	57 396 973,98	51 174 494,69

KPA 2:7. § 5-kohdan mukaista mahdollista arvonnäisäveron palautusvastuuta ei ole

Liitetieto 23. Saamisten erittely

	2022 Lyhytaikaiset	2021 Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta, konsernitili	4 744 000,26	2 490 630,60
Saamiset kunnan tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	53 795,62	23 758,87
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä	56,94	48,25
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	1 651 286,82	1 520 793,62
Muut saamiset	503,79	3 410,58
Saamiset yhteensä	6 449 643,43	4 038 641,92

Liitetieto 25. Oman pääoman erittely

	2022 €	2021 €
Peruspääoma 1.1.	2 691 006,82	2 691 006,82
Peruspääoma 31.12.	2 691 006,82	2 691 006,82
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	20 446 830,71	18 524 565,87
Siirto edelliseltä tilikaudelta	2 830 840,29	1 922 264,84
Edellisten tilikausien ylijäämän muutos		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	23 277 671,00	20 446 830,71
Tilikauden yli-/alijäämä	2 941 181,67	2 830 840,29
Oma pääoma yhteensä	28 909 859,49	25 968 677,82

Liitetieto 27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden

	2022 €	2021 €
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 000 000,00	0,00
Yhteensä	3 000 000,00	0,00

Liitetieto 28., 30. ja 32. Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	2022 €	2021 €
Pitkäaikaiset velat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 000 000,00	
Liittymismaksut, kunta	230 398,71	230 398,71
Liittymismaksut	23 102 058,82	20 995 112,39
Lyhytaikaiset velat		
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat kunnalta, yhdistyksiä	6 771 581,45	6 356 231,82
Velat tytäryhteisöille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	69 781,79	4 308,15
Velat muille		
Saadut ennakot	6 872,07	2 776,52
Ostovelat	1 146 849,77	886 532,54
Muut velat	320 684,31	254 761,02
Siirtovelat	303 455,65	514 337,64
Pitkä- ja lyhytaikaiset velat yhteensä	34 951 682,57	29 244 458,79

Liitetieto 33. Siirtovelkoihin sisältyvät erät

	2022 €	2021 €
Siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	255 815,22	238 005,99
Korkojaksotus	2 323,75	0,00
Muut siirtovelat	45 316,68	276 331,65
Siirtovelat yhteensä	303 455,65	514 337,64

Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Liitetieto 38. Vuokravastuut

	2022 €	2021 €
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	59 324,01	60 004,01
Myöhemmin maksettavat	77 930,87	134 500,59
Vuokravastuut yhteensä	137 254,88	194 504,60

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42. Henkilöstön lukumäärä

	31.12.2022	31.12.2021
Vakinaiset	22	21
Määräaikaiset	0	2
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	22	23

Liitetieto 43. Aktivoidut henkilöstökulut

	31.12.2022	31.12.2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 462 827,42	1 338 703,10
Aktivoidut henkilöstökulut	3 650,03	919,69
Henkilöstökulut yhteensä	1 466 477,45	1 339 622,79

5.1.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Nurmijärven Vesi-liikelaitoksen johtokunnan ja vesilaitoksen johtajan allekirjoitukset

Nurmijärvellä 1.3.2023

Teijo Syväkangas
puheenjohtaja

Jorma Heimonen
varapuheenjohtaja

Henna Hassinen
jäsen

Nelli Piikkilä
jäsen

Ilpo Pölönen
jäsen

Kaisa Salminen
vs. vesilaitoksen johtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus

Nurmijärvellä ____/____ 2023

KPMG Oy Ab

Mikko Luoma
KHT, JHT

Tilinpäätös allekirjoitetaan sähköisesti

This documents contains 25 pages before this page
Dokumentet inneholder 25 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 25 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 25 sider før denne side

Detta dokument innehåller 25 sidor före denna sida

TEIJO SYVÄKANGAS

79908c73-ec63-4ba6-85a4-b2e0f6162fb3 - 2022-03-04 09:34:26 UTC +02:00
BankID / MobileID - fb329d95-b154-4ed5-b796-78cf4e403b6b - FI

PÄIVI KAARINA KOPRA

540040c9-7f20-4e5c-b0d2-7fee3961aa5c - 2022-03-04 10:36:00 UTC +02:00
BankID / MobileID - 4653969f-ce43-458f-ab37-cba42dd8c8d8 - FI

Nelli Karoliina Piikkilä

213dedef-d215-48e1-9947-3f2b345eb7c7 - 2022-03-04 14:38:00 UTC +02:00
BankID / MobileID - 9d3ac0f0-8b25-4183-8fa0-ae32c8a0858d - FI

HENNA MILJA PAULIINA HASSINEN

287030a9-4a46-4a5e-8540-f780e3a8effc - 2022-03-08 09:51:58 UTC +02:00
BankID / MobileID - dce289b5-188f-4674-a48a-4f5727811a7f - FI

JORMA HEIMONEN

de9d0709-687f-4e1e-962b-e824d43f2e48 - 2022-03-09 09:52:32 UTC +02:00
BankID / MobileID - 18166ee4-810b-4fd0-9c7f-69eb168812e2 - FI

ILPO PÖLÖNEN

83632f31-3946-4ba3-a4c6-f1e33a30edc9 - 2022-03-09 18:59:51 UTC +02:00
BankID / MobileID - 9e835a07-176f-4522-8c57-7e45b26b99bc - FI

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

Aleksia liikelaitos

5.2 Aleksia-liikelaitos

5.2.1 Toimintakertomus vuodelta 2022

Tuloslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
Liikevaihto	10 425 729	-162 100	10 263 629	9 973 848	-289 781	-3 %	10 220 845
Valmistus omaan käyttöön							
Liiketoiminnan muut tuotot	204 320	35 000	239 320	262 191	22 871	10 %	534 151
Materiaalit ja palvelut							
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 386 900	76 000	-2 310 900	-2 290 087	20 813	1 %	-2 707 714
Palvelujen ostot	-1 084 541	1	-1 084 540	-1 100 648	-16 108	-1 %	-1 027 523
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 471 441	76 001	-3 395 440	-3 390 735	4 705	0 %	-3 735 237
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-4 714 534	144 184	-4 570 350	-4 402 712	167 638	4 %	-4 847 516
Henkilösivukulut					0		
Eläkekulut	-902 700	24 295	-878 405	-880 408	-2 003	0 %	-924 906
Muut henkilösivukulut	-169 330	5 320	-164 010	-153 926	10 084	6 %	-183 015
Poistot ja arvonal.					0		
Suunnitelman mukaiset poistot	-194 000		-194 000	-125 669	68 331	35 %	-144 229
Liiketoiminnan muut kulut	-1 114 313	63 122	-1 051 191	-1 040 979	10 212	1 %	-923 863
Liikelylijäämä (-alijäämä)	63 731	185 822	249 553	241 610	-7 943	-3 %	-3 770
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot				4 792	4 792		1680
Muut rahoitustuotot				298	298		348
Korkokulut					0		
Korvaus peruspääomasta					0		
Muut rahoituskulut				-413	-413		-379
Ylijäämä (alijäämä) ennen var.							
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)							
Varausten lis. (-) tai väh. (+)							
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	63 731	185 822	249 553	246 287	-3 266	-1 %	-2 121

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Talous

Toimintatuotot, merkittävimmät muutokset:

- Myyntituotot
  - Henkilöstön aterioiden myyntituotot alittuivat (Ateriakeidas).
  - Siivouspalvelun tuotot toteutuivat lähes suunnitellusti. Sivistystoimialalle tehtiin lisälasku siivouskohteista, joiden laskutus ei toteutunut alkuvuodesta.
  - Ruokapalvelujen sisäiset tuotot alittuivat verrattuna talousarvioon. OVK III ennusteessa varauduttiin elintarvikkeiden kustannusten nousuun ja arvioitiin, että sivistystoimialalle tehdään lisälasku. Kustannusten nousu ei kuitenkaan toteutunut ennustetun mukaisesti eikä lisälaskun tarvetta ollut.
- Tuet ja avustukset
  - KeuSote kilpailutti keväällä ruokapalvelunsa ja Aleksia ei enää myynyt ruokapalvelua toukokuun alusta alkaen muihin Keusoten kohteisiin kuin Woimalaan. Tämän vuoksi Aleksialle jäi alijäämää yhteisten kustannuksista ja niitä ei voitu periä muilta asiakkailta.
  - Omistaja halusi ylläpitää Ateriakeitaan toimintoja, vaikka tulot eivät kattaneet menoja. Ateriakeitaan toiminta Aleksian yksikkönä päättyi syyskuun lopussa.
  - Kunta myönsi toiminta-avustusta 49 791 e edellä mainittujen alijäämien kattamiseksi
  - Palkkatukea (36 000 e) ei ollut budjetoitu

- Muut toimintatuotot
  - tuottoja kertyi 33 000 e enemmän, joka johtui Kiertonetin kautta myytyjen kalusteiden tuotoista ja koulupalojen vakuutusmaksuista

Toimintakulut, merkittävimmät muutokset:

- Henkilöstökulut alittuivat talousarvioon verrattuna, koska tuloiksi kirjautui lomapalkkavarauksia 100 000 e sekä henkilöstökorvauksia 69 600 e
- Palvelujen ostot ylittivät 16 100 e. Ruoankuljetuspalvelut ylittivät 21 500 eurolla, koska kustannukset nousivat. Ylitys oli kuitenkin pienempi, mitä tilinpäätösennusteessa arvioitiin.
- Aineet, tarvikkeet, tavarat alittuivat 20 810 e verrattuna talousarvioon
  - Elintarvikekulut ylittivät n. 28 000 ea verrattuna talousarvioon, koska hinnat nousivat. Tilinpäätösennusteessa kulujen arvioitiin ylittävän huomattavasti suurempana.
  - tiliryhmän sisällä eri tileillä muodostui säästöjä
- muut toimintakulut alittuivat 10 000 e

Poistot alittuivat talousarvioon verrattuna, koska aiempina vuosina investoinnit ovat toteutuneet suunniteltua pienempinä.

Tulos on 246 287 e ylijäämäinen, joka on 3 266 e pienempi kuin muutetussa talousarviossa.

Toiminta

- Ruoan valmistuksen keskittäminen Aleksian Pataan jatkui ja kaikki ruoanvalmistus siirtyi Aleksian Pataan vuoden loppuun mennessä. Samanaikaisesti ruoka- ja siivouspalvelujen yhdistelmätyö otettiin käyttöön loppuissa kouluissa.
- palvelukeittiöiden saneerausta jatkettiin:
  - Harjulan ja Uotilan koulujen keittiöt saneerattiin
  - Isoniitun kouluun ja Aitohelmen päiväkotiin tehtiin laitehankintoja
  - saneeraus tekemättä: Klaukkalan koulun keittiö, Mäntysalon koulun keittiö, Haikalan koulun ruokasali, Urheilupuiston koulu, Rajamäen kampus, Syrjälän koulu ja Suopolun päiväkodin keittiö
    - Urheilupuiston koulun ja Rajamäen kampuksen keittiöt toteutetaan uudisrakentamisen yhteydessä
    - Syrjälän koulun ja Suopolun päiväkodin keittiöiden saneeraukset toteutetaan mahdollisesti myöhemmin
- liikelaitoksen toiminnasta ja tulevaisuuden vaihtoehdoista tehtiin selvitys, jota käsitellään osana kunnan Nuuka-ohjelmaa.
- KeuSoten toiminnan muutoksilla oli vaikutusta liikelaitoksen toimintaan ja talouteen. Liikelaitoksessa käytiin yt-neuvottelut ja toimintaa sopeutettiin. Liikelaitoksen organisaatiota muutettiin 1.8.alkaen, 7 työtehtävää tullaan lakkauttamaan ja osaaikaistamaan v.2023. Muutoksen kohteena olevalle henkilöstölle tarjottiin muita tehtäviä liikelaitoksesta ja kunnasta.
- siivouspalvelujen myynti KeuSotelle jatkui vuoden 2022 loppuun saakka
- varauduttiin hyvinvointialueen toiminnan alkamiseen vuoden 2023 alusta alkaen ja neuvoteltiin henkilöstön siirrosta hyvinvointialueelle liikkeenluovutuksen periaattein
- siivouspalvelujen siivottava pinta-ala toteutui miltei suunnitellusti. Tilinpäätösvaiheessa siivottavaa pinta-alaa oli 101 698 m². Vähennystä oli 2022 m² verrattuna talousarvioon. Vuoteen 2021 verrattuna siivottavia neliöitä oli 590 m² vähemmän.
- ruokapalvelun suoritteita oli tilinpäätösvaiheessa 2 296 350 kpl. Suoritteita oli 67 398 kpl talousarviossa arvioitua vähemmän. Vuoteen 2021 verrattuna suoritteita oli 284 537 kpl vähemmän toiminnan muutosten vuoksi.

Arvio tulevasta kehityksestä

Aleksia myy ruoka- ja siivouspalveluja pääasiassa sivistystoimialalle. Siivouspalveluja myydään vähäisessä määrin ympäristötoimialalle ja ulkoisille asiakkaille.

Aleksian toiminnan kehittäminen erityisesti tiedolla johtamisen näkökulmasta.

Henkilöstö

Toimialan palveluksessa olevan henkilökunnan määrä 31.12.2022 ryhmiteltynä seuraavasti:

HTV1	31.12.2022	31.12.2021
Yhteensä	159,5	181,9

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Elintarvike-, pakkausmateriaalien ja ruoan kuljetuskustannusten mahdollinen nousu

Nuuka ohjelmassa Aleksia-liikelaitoksen toimintamallista päättäminen.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä liikelaitoksessa

Toiminnassa on noudatettu Nurmijärven kunnan hallintosääntöä ja sisäisen valvonnan ohjeita. Tavoitteiden toteutumista on

seurattu ja raportoitu säännöllisesti. Valvonnassa ei ole havaittu puutteita tilikauden aikana.

Investointien toteutuminen

Investointihanke	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %
Kalusto	-200 000		-200 000	-51 490	148 510	74 %

Kalustomäärärahaa jäi käyttämättä, koska suurin osa tarvittavista koneista ja laitteista hankittiin palvelukeittiöiden muutosprojektimäärärahoista.

Rahoitusosan toteutuminen

Rahoituslaskelma	Alkuperäinen TA 2022	Siitä muutos	TA+muut. 2022	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama %	TP 2021
TOIMINNAN RAHAVIRTA							
Liikelyljäämä (alijäämä)	63 731	0	63 731	241 610	177 879	279 %	-3 770
Poistot ja arvonalennukset	194 000	0	194 000	125 669	-68 331	-35 %	144 229
Rahoitustuotot ja -kulut				4 677	4 677		1 649
	257 731	0	257 731	371 956	114 225	44 %	142 108
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Investointimenot Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-200 000		-200 000	-51 490	148 510	74 %	-62 832
	-200 000	0	-200 000	-51 490	148 510	74 %	-62 832
Toiminnan ja investointien rahavirta	57 731	0	57 731	320 466	262 735	455 %	79 276
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset Antolainasaamisten lisäys							
	0	0	0	0	0		0
Lainakannan muutokset Pitkäaikaisten lainojen lisäys Pitkäaikaisten lainojen lyhennys Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta Lyhytaikaisten lainojen muutos							
	0	0	0	0	0		0
Muut maksuvalmiuden muutokset Saamisten muutos kunnalta Saamisten muutokset muilta Korottomien velkojen muutos							
	0	0	0	-247 443	-247 443		-69 383
				44 437	44 437		213 320
				-107 493	-107 493		-224 066
	0	0	0	-310 499	-310 499		-80 128
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	-310 499			-80 128
Rahavarojen muutos	57 731	0	57 731	9 966	47 765	83 %	-852

Keskeisimmät perustiedot

PALVELU	Mittari	TP2022	TA2022	TP 2021	TP2020
siivouspalvelu (oma siivous)	€/m2/v	23,87	25,73	24,34	24,91
siivottava pinta-ala (oma siivous)	m2	101 698	103 992	102 289	100 803
ruokapalvelu	€/ateria	3,17	3,11	3,14	3,27
suorite	kpl	2 296 350	2 363 748	2 580 887	2 405 026

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Johtokunta esittää, että Aleksia-liikelaitoksen tuloslaskelman mukainen tilikauden ylijäämä 246 286 euroa siirretään edellisten tilikausien yli- ja alijäämien tilille. Edellisten tilikausien kattamatonta alijäämää on 246 041 euroa.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Tavoitteen mittari	Mittarin tavoitetaso			Tavoitteiden toteuma	Toimenpiteet
		TP 2020	TP 2021	TA 2022		
TALOUS: Ruoan valmistus keskitetään Aleksian Pataan	henkilötyövuosien pieneneminen 7 henkilötyövuoden verran (v.2020-2023)	176,1	181,6 (luku sisältää yhden uuden henkilön)	180,8	159,5	yhdistelmätyön käyttöönotto, ruoanvalmistuksen siirtyminen Aleksian Pataan, ruokapalvelun myynti KeuSotelle päättyi, yt-neuvottelujen perusteella tehdyt muutokset
TALOUS: Yhdistelmätyö otetaan käyttöön	aterian hinta e/ateria	3,27	3,14	3,11	3,17	kulujen nousu vaikuttanut hintaan
	siivouksen hinta e/m2	24,91	24,34	25,73	23,87	
	tuottavuustavoite 2% (vuodet 2020-2023)	ei toteutunut	tuottavuudelle määritellään tavoite myöhemmin omistajan kanssa	tuottavuudelle määritellään tavoite myöhemmin omistajan kanssa	omistaja ei määritellyt tavoitetta	
TALOUS: Ruokahävikin pienentäminen	biojätettä mitataan ja seurataan	mittausta ei tehty	mittaus toteutettu	mittaus hävikkiviikolla	mittaus toteutettu	mittaus tehty hävikkiviikolla, tulos 393 kg 20 433 kg:sta. V. 2023 mittaus muuttuu Luken antaman ohjeistuksen mukaiseksi
HENKILÖSTÖ: Työtyytyväisyys kohtuullinen	Henkilöstökyselyn tulos 2,5 (asteikko 1-4)	1. kysely: 2,65 2. kysely: 2,49	1. Aleksia kysely: 2,65 2. Kunnan yhteinen kysely: 3,77 (asteikko 1-5)	3	2,45	henkilöstökyselyn kautta esille tulevien kehittämistarpeiden toteuttaminen
	Terveysprosentti (ei sairauspoissaoloja)	22,1	20,45	22,50	6,9	erilaiset työhyvinvointia edistävät toimet
ASIAKAS: Asiakastytyväisyys kohtuullinen	Asiakastytyväisyyskyselyn arvosana 3 (asteikko 1-5)	3,99	1. kysely: 4,05 2. kysely: 3,70	3,5	päiväkodit: 4,28 koulut: 4,04	asiakastytyväisyyskyselyn tekeminen eri asiakkaille

5.2.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Aleksia-liikelaitoksen Tuloslaskelma

1.1.-31.12.2022 1.1.-31.12.2021

LI I KEVAI HTO	9 973 847,58	10 220 845,32
Liiketoiminnan muut tuotot	262 190,70	534 151,07
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 290 086,79	-2 707 714,49
Palvelujen ostot	-1 100 647,84	-1 027 522,68
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 390 734,63	-3 735 237,17
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-4 402 712,07	-4 847 515,83
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-880 407,84	-924 905,61
Muut henkilösivukulut	-153 925,89	-183 014,82
Henkilöstökulut yhteensä	-5 437 045,80	-5 955 436,26
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-125 669,16	-144 229,43
Liiketoiminnan muut kulut	-1 040 978,56	-923 863,34
LI I KEYLI JÄÄMÄ (-ALI JÄÄMÄ)	241 610,13	-3 769,81
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4791,93	1680,45
Muut rahoitustuotot	297,88	347,68
Muut rahoituskulut	-413	-379,32
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	4 676,81	1 648,81
TILI KAUDEN YLI JÄÄMÄ (-ALI JÄÄMÄ)	246 286,94	-2 121,00
Tuloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-218,5 %	0,9 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-218,5 %	0,9 %
Voitto, %	2,5 %	0,0 %
Asukasmäärä 31.12.	44 437	44 136

Aleksia-liikelaitoksen
Rahoituslaskelma

31.12.2022 31.12.2021

Toiminnan rahavirta		
Liikelyli/-alijäämä	241 610,13	-3 769,81
Poistot ja arvonalentumiset	125 669,16	144 229,43
Rahoitustuotot ja -kulut	4 676,81	1 648,81
	<u>371 956,10</u>	<u>142 108,43</u>
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	51 490,48	62 832,00
	<u>51 490,48</u>	<u>62 832,00</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	320 465,62	79 276,43
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-247 443,47	-69 382,90
Saamisten muutos muilta	44 436,74	213 320,34
Korottomien velkojen muutos muilta	-107 492,64	-224 065,72
	<u>-310 499,37</u>	<u>-80 128,28</u>
Rahoituksen rahavirta	-310 499,37	-80 128,28
Rahavarojen muutos	9 966,25	-851,85
Rahavarat 31.12.	9 966,25	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	851,85
Rahavarojen muutos	<u>9 966,25</u>	<u>-851,85</u>

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-106	-345
Investointien tulorahoitus, %	722 %	226 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,00	0,00
Lainanhoitokate	0,00	0,00
Kassan riittävyys, pv	0,37	0,00
Quick ratio	0,01	0,82
Current ratio	0,01	0,82

Aleksia-liikelaitoksen

31.12.2022

31.12.2021

Tase

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat	100 367,49	174 546,17
Aineelliset hyödykkeet	100 367,49	174 546,17
Koneet ja kalusto	100 367,49	174 546,17
Vaihtuvat vastaavat	961 308,72	748 335,74
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	951 342,47	748 335,74
Myyntisaamiset	65 454,60	149 987,90
Saamiset kunnalta	213 399,57	249 512,63
Muut saamiset	43 464,08	169,94
Siirtosaamiset	629 024,22	348 665,27
Rahat ja pankkisaamiset	9 966,25	0
Vastaavaa yhteensä	1 061 676,21	922 881,91

Vastattavaa

Oma pääoma	8 246,49	-238 040,45
Peruspääoma	8 000,00	8 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä	-246 040,45	-243 919,45
Tilikauden ylijäämä	246 286,94	-2 121,00
Vieras pääoma	1 053 429,72	1 160 922,36
Lyhytaikainen vieras pääoma	1 053 429,72	1 160 922,36
Saadut ennakot	217,86	50,00
Ostovelat	222 934,20	212 821,74
Muut velat	68 065,24	71 493,64
Siirtovelat	762 212,42	876 556,98
Vastattavaa yhteensä	1 061 676,21	922 881,91

Taseen tunnusluvut

2022

2021

Omavaraisuusaste, %	0,8 %	-25,8 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	10,3 %	10,8 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	0	-246
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000€	2	3
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas		0,1
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0
Asukamäärä 31.12.	44437	44136

5.2.3 Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 lähtien hankitun omaisuuden osalta KV 31.5.2017 § 49.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman

Tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittelyssä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Poistosuunnitelma on muutettu 1.1.2017 alkaen (KV 31.5.2017 §49) Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmä

	Poisto aika/ poisto%
Koneet ja kalusto	
Muut koneet ja kalusto -31.12.2012	30 %
Muut koneet ja kalusto 1.1.2013-	3 vuotta

5.2.4 Taseen liitetiedot

Liitetieto 19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet

	2022 €	2021 €
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	174 546,17	255 943,60
Lisäykset tilikauden aikana	51 490,48	62 832,00
Hankintameno 31.12.	226 036,65	318 775,60
Tilikauden poistot	-125 669,16	-144 229,43
Kirjanpitoarvo 31.12.	100 367,49	174 546,17

KPA 2:7. § 5-kohdan mukaista mahdollista arvonnisäveron palautusvastuuta ei ole

Liitetieto 23. Saamisten erittely

	2022 Lyhytaikaiset	2021 Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta, konsernitili	213 399,57	249 512,63
Saamiset kunnalta, yhdystilli	622 370,73	338 814,20
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	65 454,60	149 987,90
Muut saamiset	43 464,08	169,94
Siirtosaamiset	6 653,49	9 851,07
Saamiset yhteensä	951 342,47	748 335,74

Liitetieto 25. Oman pääoman erittely

	2022 €	2021 €
Peruspääoma 1.1.	8 000,00	8 000,00
Peruspääoma 31.12.	8 000,00	8 000,00
Edellisten tilikausien alijäämä	-243 919,45	207 880,05
Siirto edelliseltä tilikaudelta	-2 121,00	-451 799,50
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-246 040,45	-243 919,45
Tilikauden yli-/alijäämä	246 286,94	-2 121,00
Oma pääoma yhteensä	8 246,49	-238 040,45

Liitetieto 33. Siirtovelkoihin sisältyvät erät

	2022 Lyhytaikaiset	2021 Lyhytaikaiset
Siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	747 892,77	866 050,66
Muut siirtovelat	14 319,65	10 506,32
Siirtovelat yhteensä	762 212,42	876 556,98

Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut

Liitetieto 38. Vuokravastuut

	2022 €	2021 €
Vuokravastuut yhteensä	1758,22	2487,55
siitä seuraavalla tilikaudella maksettavat	728,33	725,80

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42. Henkilöstön lukumäärä

	31.12.2022	31.12.2021
Vakinaiset	125	132
Määräaikaiset	34	49
Henkilöstön lukumäärä yhteensä (työpanos)	159	181

Liitetieto 46. Liikelaitoksen ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

KeuSote ostaa Aleksia-liikelaitokselta palveluita. Liikevaihto vuonna 2022 643 212 euroa.

Kilpailulain mukaisen kirjapidon eriyttämisen liitetiedot

Kuvaus kustannuslaskennasta

Aleksia-liikelaitoksen ruoka- ja siivouspalvelujen omakustannushinnat muodostuvat aiheuttamisperiaatteella. Ulkoisille asiakkaille on omat kustannuspaikat ja seurantanumerot, joita käytetään hinnoittelussa ja laskutuksessa.

Hinnat muodostuvat seuraavista kuluista: liikelaitoksen sisäisten palvelujen ostot (yleishallinto, talouskeskus, hankinta-toimi, henkilöstöhallinto, työterveyshuolto ja tarkastuslautakunta), osuus Aleksian yhteisistä kuluista, henkilöstökulut, palvelujen ja tarvikkeiden ostot (elintarvikkeet, rahti), Jamix-tuotannonohjausjärjestelmän kustannukset (ruokapalvelut), muut toimintakulut, kuten välilliset verot, muut kulut, luottotappiot, muut sisäiset toimintakulut, vuokrat, poistot (ruokapalvelut)

Ruokapalvelun hinta muodostuu suoritemäärien mukaisesti.

Siivouspalvelun hinta muodostuu palveluhenkilöstön keskimääräisten henkilöstökulujen perusteella. Kulut kohdistetaan toimintayksiköille henkilötyötuntien suhteessa. Ostopalvelukohteille kohdistetaan ostopalvelun hinta ja osuus kaikille palveluille jaettavista kustannuksista. Asiantuntijapalveluissa kohdistetaan kaikille palveluille jaettavien kustannusten lisäksi kohteen pinta-alaan suhteutetusti palveluohjaajan palkasta osuus sivukuluineen.

5.2.5 Aleksia-liikelaitoksen
Eriytetty tuloslaskelma

1.1.-31.12.2022

1.1.-31.12.2021

LI I KEVAI HTO	833 270,13	1 522 205,82
Liiketoiminnan muut tuotot	11 744,96	27 869,80
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-103 933,09	-350 089,12
Palvelujen ostot	-133 484,93	-177 339,37
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-237 418,02	-527 428,49
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-442 302,35	-732 411,04
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-85 872,76	-144 013,60
Muut henkilösivukulut	-11 327,84	-21 828,86
Henkilöstökulut yhteensä	-539 502,95	-898 253,50
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 790,31	-19 041,42
Liiketoiminnan muut kulut	-63 326,87	-107 423,81
LI I KEYLI JÄÄMÄ (-ALI JÄÄMÄ)	1 976,94	-2 071,60
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		0,00
Muut rahoitustuotot		0,00
Muille maksetut korkokulut		
Muut rahoituskulut		0,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		0,00
TILI KAUDEN YLIJÄÄMÄ (-ALI JÄÄMÄ)	1 976,94	-2 071,60

5.2.6 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Nurmijärvellä 28.2.2023

Pauliina Pukarinen
puheenjohtaja

Johannes Haapalainen

Janne Numminen

Maiju Sailio

Tuomas Sarpolahti

Anu Savander-Hämäläinen
palvelujohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Nurmijärvellä _____.____2023

KPMG Julkistarkastus Oy

Mikko Luoma
KHT, JHT

Tilinpäätös allekirjoitetaan sähköisesti

This documents contains 15 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 15 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 15 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 15 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 15 sider før denne side

MAIJU ANNIINA SAILIO

ec461806-f550-4b34-b433-c29a83b986a0 - 2023-03-02 11:25:04 UTC +02:00

BankID / MobileID - 49501f44-2d8b-4514-9430-f339e405e052 - FI

ANU HANNELE SAVANDER-HÄMÄLÄINEN

Nurmijärven Kunta, FI90146432, PL 37, 01901, Nurmijärvi

7990c4c1-d78e-44ba-bb20-fac722b96940 - 2023-03-02 12:19:12 UTC +02:00

BankID / MobileID - a663fd00-f2db-4e77-af09-7e9416dfcfed - FI

Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

JANNE NUMMINEN

0c47378b-b267-4fbd-96c5-7040bdb58014 - 2023-03-02 14:11:02 UTC +02:00

BankID / MobileID - 2a4e78f6-f376-4f9d-a3a5-9abba4f3bdb0 - FI

JOHANNES HAAPALAINEN

e08fb92e-44cf-457b-a1f3-64d7742d88d0 - 2023-03-02 18:54:44 UTC +02:00

BankID / MobileID - 997ace75-7292-4ba5-852b-5ec6840e0ef5 - FI

PIRJO ANI PAULIINA PUKARINEN

b7dc5468-b8bf-4a3c-ad01-535566afca0c - 2023-03-03 08:32:03 UTC +02:00

BankID / MobileID - f25387c4-f165-45c8-8a1d-311687d3dc46 - FI

Mauno Tuomas Sarpolahti

de7bec8c-adca-4d33-9f8d-c8b5f4870719 - 2023-03-03 12:29:45 UTC +02:00

BankID / MobileID - bdf86725-e28e-4923-a7a7-4d5438524001 - FI

authority to sign

asemavaltuutus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende

5.3 Liikelaitosten vaikutus kunnan talouteen

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

	Toteutumisvertailu		Eliminoinnit		Tuloslaskelma kunnan tilinpäätöksessä
	Kunnan tulos- laskelmaosa	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitokset yhteensä	
Toimintatulot					
Myyntitulot, ulkoiset	3 130 431	11 168 461	0	0	14 298 891
Myyntitulot, sisäiset	3 177 401	9 544 668	-3 177 401	-9 544 668	0
Maksutulot, ulkoiset	4 470 285	0	0	0	4 470 285
Maksutulot, sisäiset	8 453	0	-8 453	0	0
Tuet ja avustukset, ulkoiset	2 984 470	155 642	0	0	3 140 112
Tuet ja avustukset, kunnalta	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot, ulkoiset	13 699 462	528 178	0	0	14 227 640
Muut toimintatuotot, sisäiset	19 390 523	61 852	-19 390 523	-61 852	0
Toimintatulot yhteensä	46 861 024	21 458 800	-22 576 376	-9 606 520	36 136 929
Valmistus omaan käyttöön	1 860 939				1 860 939
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-73 682 320	-6 899 873	0	0	-80 582 193
Palvelujen ostot, ulkoiset	-169 535 591	-2 140 011	0	0	-171 675 602
Palvelujen ostot, sisäiset	-11 576 340	-964 425	11 576 340	964 425	0
Aineet, tarv. ja tavarat, ulkoiset	-9 353 396	-3 728 386	0	0	-13 081 782
Aineet, tarv. ja tavarat, sisäiset	-204 750	-96 729	204 750	96 729	0
Avustukset, ulkoiset	-8 186 678	0	0	0	-8 186 678
Avustukset, sisäiset	0				
Muut toimintakulut, ulkoiset	-4 719 825	-294 159	0	0	-5 013 984
Muut toimintakulut, sisäiset	-18 344 163	-996 489	18 344 163	996 489	0
Toimintakulut yhteensä	-295 603 061	-15 120 073	30 125 252	2 057 644	-278 540 239
Toimintakate	-246 881 098	6 338 727	7 548 876	-7 548 876	-240 542 371
Verotulot	222 581 969	0	0	0	222 581 969
Valtionosuudet	45 725 264	0	0	0	45 725 264
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot, ulkoinen	505	0	0	0	505
Korkotulot, sisäinen	115 981	4 994	-115 981	-4 994	0
Muut rahoitustulot, ulkoinen	2 613 731	2 263	0	0	2 615 995
Korvaus peruspääomasta	162 000	0	-162 000	0	0
Korkokulut, ulkoinen	-691 157	-272 733	9 987	231 962	-721 941
Korkokulut, sisäinen	4 994	115 981	-4 994	-115 981	0
Muut rahoituskulut, ulkoinen	-479 573	-413	0	0	-479 986
Korvaus peruspääomasta	0	-162 000	0	162 000	0
Vuosikate	23 152 616	6 026 819	7 275 888	-7 275 888	29 179 435
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 778 529	-2 839 350	0	0	-19 617 879
Arvonalentumiset	-1 161 211	0	0	0	-1 161 211
Tilikauden tulos	5 212 876	3 187 469	7 275 888	-7 275 888	8 400 345
Poistoeron vähennys	12 500	0	0	0	12 500
Vapaaehtoisten varausten lisäys	-4 987 500	0	0	0	-4 987 500
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	237 876	3 187 469	7 275 888	-7 275 888	3 425 345

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN

	Toteutumisvertailu		Eliminoinnit		Rahoituslaskelma
	Kunnan rahoitusosa	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitokset yhteensä	kunnan tilinpäätöksessä
Tulorahoitus					
Vuosikate	23 152 616	6 026 819	7 275 888	-7 275 888	29 179 435
Tulorahoituksen korjauserät	-4 617 673				-4 617 673
Investointien rahavirta					
Ulkoiset investointimenot	-31 502 899	-8 982 261			-40 485 160
Rah.osuudet investointimenoihin	2 641 023				2 641 023
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 121 624				7 121 624
Toiminnan ja invest. rahavirta	-3 205 310	-2 955 442	7 275 888	-7 275 888	-6 160 752
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-8 320	-5 390			-13 710
Antolainasaamisten vähennys					0
Lainakannan muutokset					0
Pitkäaikaisten lainojen nettomuutos	22 629 203	3 000 000			25 629 203
Lyhytaikaisten lainojen nettomuutos	-12 756 406		-2 217 257		-14 973 662
Oman pääoman muutos	-39 731				-39 731
Muut maksuvalmiuden muutokset	7 432 788	-14 277	131 793	2 085 464	9 635 768
Rahoituksen rahavirta	17 257 535	2 980 333	-2 085 464	2 085 464	20 237 868
Vaikutus maksuvalmiuteen	14 052 225	24 891	5 190 425	-5 190 425	14 077 116

**TYTÄRYHTEISÖJEN
TOIMINTAKERTOMUS- JA TILINPÄÄTÖSTIEDOT**

6.1. Kiinteistö Oy Aitohelmi

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2022

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	120 570	120 570	120 414
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut	-140 000	-151 794	-123 383
Suunnitelman mukaiset poistot			
Liiketoiminnan muut kulut		-353	
Liikevoitto/ -tappio	-19 430	-31 577	-2 969
Rahoitustuotot- ja kulut		16	292
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	-19 430	-31 561	-2 677
Tunnusluvut (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Investoinnit			
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta			
Taseen loppusumma	1 279 000	1 245 635	1 277 647
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä			

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui suunnitellusti ja sekä käyttöaste että maksuvalmius säilyivät hyvällä tasolla.

Tilikaudella tehtiin normaaleja huoltokorjauksia

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kiinteistö sijaitsee keskeisellä paikalla Klaukkalan taajamassa. Elinkaareltaan rakennus on tullut siihen vaiheeseen, että se kaipaa talotekniikan osalta päivitystä ja uusimista. LVI-korjausten osalta toimenpiteitä on kartoitettu ja osittain tehty aiemmillä tilikausilla, mutta työ jatkuu vielä tilikaudella 2023.

Tilojen käytettävyyttä ja muunneltavuutta ja vuokrattavuutta tulee arvioida tulevien korjausten yhteydessä. Talotekniikan modernisoinnin yhteydessä tulee panostaa energistehokkaisiin ratkaisuihin sisäilmastoa ja tilojen käyttäjien viihtyvyyttä painottaen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.

Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.
Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön tehtävänä on pitää kiinteistön tilat vuokrattavassa kunnossa. Hallituksen asettama tavoite, että tiloista vähintään 95 prosenttia on käytettävissä, toteutui.

TP 2022

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma	
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Toimenpiteet
kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste %	100	100	95	95	95	95	Huolehditaan tilojen korjauksista ajallaan ja kehitetään tiloja käyttäjälähtöisesti ja proaktiivisesti

6.2. Koy Aleksis Kiventie 14

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2022

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	50 023	50 023	50 023
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut	-45 000	-45 272	-47 853
Suunnitelman mukaiset poistot			
Liiketoiminnan muut kulut		431	
Liikevoitto/ -tappio	5 023	5 183	2 170
Rahoitustuotot- ja kulut		-45	7
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	5 023	5 137	-45 676
Tunnusluvut (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Investoinnit			
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta			
Taseen loppusumma	875 000	874 883	870 229
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä			

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui ennakoidusti tilikaudella 2022.

Yhtiössä suoritettiin vain normaaleja huolto- ja korjaustöitä.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Yhtiön tavoitteena on pitää tilat hyvässä vuokrattavassa kunnossa.

Käyttäjien ja rakennuksen elinkaaren huomioivat ylläpitokorjaukset ja talotekniikan muutokset

energiätehokkaammaksi ovat keskeisessä asemassa tulevaisuudessa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.
- Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.
- Henkilöstön osaaminen ja saatavuus

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.
Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön tehtävänä on pitää kiinteistön tilat vuokrattavassa kunnossa. Hallituksen asettama tavoite, että tiloista vähintään 95 prosenttia on käytettävissä, toteutui.

TP 2022

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022	
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste	100	100	95	95	95	95	Huolehditaan tilojen korjauksista ajallaan ja kehitetään tiloja käyttäjälahtoisesti ja proaktiivisesti

6.3. Koy Klaukkalan Säästökeskus

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2022

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	235 295	243 319	234 859
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut			
Suunnitelman mukaiset poistot			
Liiketoiminnan muut kulut	-250 000	-287 141	-247 604
Liikevoitto/ -tappio	-14 705	-43 822	-12 745
Rahoitustuotot- ja kulut			36 427
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	-14 705	-27 482	23 682
Tunnusluvut (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Investoinnit	65000	63 512	
Investointien tulorahoitus, %	100	100	
Lainakanta	0	0	32 000
Taseen loppusumma	4 425 000	4 360 575	4 444 345
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä	0	0	0

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui suunnitellusti ja sekä käyttöaste että maksuvalmius säilyivät hyvällä tasolla.

Tilikaudella teetettiin kiinteistön pihasuunnitelman mukainen pysäköintialueen perusparannusurakka, joka toteutui suunnitellun mukaisesti. Muutoin tehtiin normaaleja huolto ja korjaustöitä.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kiinteistö sijaitsee keskeisellä paikalla Klaukkalan taajamassa. Elinkaareltaan rakennus on tullut siihen vaiheeseen, että se kaipaa laajempia peruskorjauksia niin julkisivujen, ulkoalueiden, kuin taloteknisten ratkaisujen osalta.

Tilojen käytettävyyttä ja muunneltavuutta ja vuokrattavuutta tulee arvioida tulevien korjausten yhteydessä. Talotekniikan modernisoinnin yhteydessä tulee panostaa energistehokkaisiin ratkaisuihin sisäilmastoa ja tilojen käyttäjien viihtyvyyttä painottaen.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.

Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.
Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

TP 2022

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2022	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022		
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste	100	100	95	95	95	95	Huolehditaan tilojen korjauksista ajallaan ja kehitetään tiloja käyttäjälähtöisesti ja proaktiivisesti

6.4. Koy Nurmijärven Virastotalo

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2022

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	205 988	205 814	203 808
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Liiketoiminnan kulut	-230 000	-257 511	-200 661
Suunnitelman mukaiset poistot			
Liiketoiminnan muut kulut		4 536	
Liikevoitto/ -tappio	-24 012	-47 161	3 147
Rahoitustuotot- ja kulut	258 000	261 791	258 942
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	233 988	214 630	262 089
Tunnusluvut (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Investoinnit			
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta	4 195 000	4 196 156	4 451 491
Taseen loppusumma	8 300 000	8 497 942	8 570 899
Sijoitetun pääoman tuotto, %			
Omavaraisuusaste, %			
Henkilöstömäärä			

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön talous toteutui suunnitellusti ja sekä käyttöaste että maksuvalmius säilyivät hyvällä tasolla.

Tilikaudella tehtiin normaaleja huoltotöitä ja korjaustöitä.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Yhtiön osalta ei konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä tilikaudelta

Arvio tulevasta kehityksestä

Yhtiön tilat ovat hyvässä kunnossa. Suunnitelmallisella ja ennakoivalla huollolla pyritään pitämään tilat hyvässä, vuokrattavassa kunnossa.

Energiätehokkuutta pyritään parantamaan kiinteistön sisäilmastoa ja vuokralaisten viihtyvyyttä huomioiden.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit kohdistuvat mahdollisiin suurempiin kiinteistöön kohdistuviin vahinkoihin.

Kiinteistöllä on täysarvovakuutus If Vahinkovakuutus Oyj:ssä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu poikkeamia kuluneella tilikaudella.
Toimitusjohtaja on raportointivelvollinen hallitukselle.

Yhtiön maksuliikenne kulkee laskuntarkastajan kautta ennen maksuun laittoa. Sama henkilö ei voi tarkastaa ja laittaa maksua eteenpäin maksatukseen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Yhtiön tavoitteena on pitää tilat vuokrattavassa kunnossa. Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että vähintään 95 % tiloista on käytettävissä. Tavoite on toteutunut 100 %.

TP 2022

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso			Tavoitteiden toteuma TP 2022	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022		
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste	100	100	95	95		100	Pidetään tilat teknisesti ja turvallisesti vuokrattavassa kunnossa

6.5. Nurmijärven Sähkö - konserni

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2022

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	31 910 463	36 760 464	33 291 785
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot	1 475 600	1 884 217	1 302 547
Liiketoiminnan kulut	-22 411 810	-28 157 331	-24 987 284
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 071 345	-3 069 893	-2 885 130
Liiketoiminnan muut kulut	-3 025 886	-3 467 532	-3 105 662
Liikevoitto/ -tappio	4 877 023	3 949 925	3 616 256
Rahoitustuotot- ja kulut	-25 000	-7 887 365	1 541 000
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot	-830 678	-780 396	-1 044 208
Tilikauden tulos	4 021 344	-4 717 835	4 113 048
Tunnusluvut (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Investoinnit (kassavirta)	9 112 000	9 153 418	9 350 042
Investointien tulorahoitus, %	90 %	64 %	75 %
Lainakanta	7 000 000	12 562 330	7 000 000
Taseen loppusumma	120 479 045	117 385 081	117 926 646
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8 %	-5 %	7 %
Omavaraisuusaste, %	64 %	56 %	62 %
Henkilöstömäärä	39	39	39

Konsernin strategisena tavoitteena on tuottaa laadukasta palvelua asiakkailleen ja arvoa omistajalleen. Lisäksi painotetaan paikallisuutta ja vastuullisuutta sekä kykyä vastata muuttuvaan liiketoimintaympäristöön. Maltillinen hinnoittelu sähkön siirrossa ja vastuullisuus lämpöliiketoiminnassa ovat toteutuneet strategian mukaisesti. Myös konsernin talous on edelleen vakaalla pohjalla, mikä mahdollistaa suunnitellun osingonmaksun omistajalle.

Konsernin liiketulos pysyi hyvällä tasolla sähkönmyyntiliiketoiminnan tappiollisuudesta huolimatta. Konsernin tulos rahoituserien jälkeen oli kuitenkin merkittävästi tappiollinen johtuen Fennovoima- hankkeen kariutumista toukokuussa 2022; yhtiö on kirjannut alas

31.12.2022 mennessä hankkeeseen tekemänsä oman pääoman ehtoiset sijoitukset määrältään yhteensä 7,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 aikana toiminta rahoitettiin liiketoiminnan kassavirralla sekä ottamalla 5,0 M€ korollista vierasta pääomaa.

Konsernin investointitaso oli edelleen korkea, johtuen pääosin sähköverkon rakentamisesta sekä investoinneista sähkön tuotanto-osuuksiin. Lisäksi kaukolämpöverkkoihin liittyvä rakentaminen kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna. Investointien arvioidaan pysyvän korkealla tasolla myös vuonna 2023.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Lämpöliiketoiminta

- Vuonna 2022 kaukolämmön hintoja korotettiin keskimäärin 14,5 % 1.8.2022 alkaen, polttoaineiden voimakkaasta hintojen noususta johtuen.
- Lämmöntuotannon bioaste (kotimaisen biopolttoaineen osuus kaukolämmön tuotannossa) oli edelleen erittäin korkea, 98 %.
- Päästöoikeuksia myytiin korkeiden päästöoikeushintojen aikoina.
- Kustannustaso oli vielä maltillinen, mutta kasvoi polttoaineiden hinnannoususta johtuen.
- Asiakasmäärä oli budjetin mukainen.

Sähkösiirtoliiketoiminta

- Sähkönjakelun varmuus oli edellisvuotta selkeästi parempi, KAH- arvonnolla 438 t€ (940 € vuonna 2021) johtuen kesän 2021 ukkosmyrskyjen aiheuttamista katkoista.
- Pientuotanto kasvoi tasaisesti (aurinkopaneelikohteita oli jo 807 kpl vuoden lopussa).
- Investoinnit ylittivät budjetin.
- Asiakasmäärän kasvu oli positiivinen.
- Vuoden 2022 aikana Nurmijärven Sähköverkko Oy on hinnoitellut sähkösiirtomaksut alle sallitun maksimituoton.

Sähkönmyyntiliiketoiminta

- Kilpailu oli edelleen kovaa ja asiakasmäärän trendi lievässä laskussa.
- Myyntikate oli negatiivinen ja siten myös liiketoiminnan tulos oli tappiollinen. Tappion syynä olivat keskimäärin poikkeuksellisen korkealla tasolla pysyneet sähkön markkinahinnat.
- Investoinnit toteutuivat kuluneena vuonna budjetoitua alhaisempina, johtuen Fennovoima hankkeen pääomituksen pienemisestä hankkeen kariutuessa toukokuussa 2022.
- Datahub-otettiin käyttöön helmikuussa 2022.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Konsernin strategiset tavoitteet toteutuivat, konserniohjeen edellyttämiä toimenpiteitä ei ollut tilikauden aikana.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kilpailu sähkön vähittäismyyjien kesken tulee jatkamaan kovana. Markkinahinnat ovat kuitenkin alkuvuonna 2023 laskeneet voimakkaasti, mikä yhdessä tehostetun riskienhallinnan kanssa mahdollistaa sähkönmyyntiliiketoiminnan kannattavuuden parantumisen tilikauden aikana.

Tuotanto-osuuksien kautta pyrimme edelleen tulevina vuosina lisäämään päästöttömän energiantuotannon osuutta.

Lämpöliiketoiminnassa toiminta on suunniteltu siten, että kotimaisen uusiutuvan polttoaineen osuus pysyisi jatkossakin erittäin korkeana. Odotamme lämmön kulutuksen kasvavan maltillisesti Nurmijärven kirkonkylässä ja Rajamäellä. Vastaavasti, Klaukkalassa liittymien määrän ja sitä myöten kulutuksen odotetaan edelleen kasvavan nykyisestä. Huolimatta puupolttoaineiden voimakkaasta hintojen

noususta, tehokas toimintamallimme sekä pääosin lähialueilta tulevan uusiutuvan polttoaineen käyttö takaavat kohtuullisen ja vakaan lämmön hinnan sekä ympäristöystävällisen tuotannon myös tulevaisuudessa. Selvitämme hukkalämpöjen käyttöä lämmön tuotannossa usean asiakkaamme kanssa.

Sähkösiirtoliiketoiminnassa toiminnan painopiste on tulevina vuosina uudisrakentaminen uusille kaava-alueille ja voimajohto- investoinnit. Säavarman sähköverkon rakentamista jatketaan, mutta painopiste on entistä enemmän haja-asutusalueilla. Investointien myötä sähkön jakeluvarmuus paranee entisestään, vaikkakaan kaikkia sähkönjakelun toimintavarmuuteen liittyviä riskejä investoinneilla ei pystytä poistamaan.

Konsernin alkaneen vuoden liiketuloksen arvioidaan paranevan vuoden 2022 tasosta.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Tuotantohankkeiden riskeistä merkittävimmät ovat yleisesti markkinahintariskit sekä ydinvoimahankkeissa (Olkiluoto 3) laitosten valmistumisen aikataulu. Tuulivoiman osalta taas tuotannon volatiliiteetista johtuvat vaikutukset sähkön markkinahintaan (ns. kannibalisaatio) voimistuvat tuulipuistojen lukumäärän lisääntyessä. Tuulipuistot sijaitsevat pääosin maantieteellisesti lähellä toisiaan, mistä johtuen ne tuottavat sähköä samankaltaisella profiililla. Siten voimakkaan tuulisuuden aikaan tuulituotantoa on paljon, mikä laskee sähkön markkinahintaa ja vastaavasti, vähätuulisena aikana hinnat nousevat.

Yhtiön käyttämiä lukuisia tietojärjestelmiä kohtaan kohdistuvat riskit ja uhat on tunnistettu. Konsernin tietoturvapoliittikan avulla pienennetään tunnistettuja tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyviä riskejä. Tietoturva on

osa jokapäiväistä toimintaa ja sitä tullaan kehittämään edelleen alkaneena vuonna. Poliittisten riskien kohdalla tunnistettiin toimintaympäristön muuttuminen entistä vähemmän ennustettavaksi. Poliittiset ja erityisesti strategiset riskit liittyvät pääsääntöisesti voimalaitoshankkeisiin ja -osuuksiin.

Sähkönhankinta suojataan konsernissa erillisen riskikäsikirjan mukaisesti, johon on tarkemmin kuvattu, miten riskejä analysoidaan, hallitaan ja raportoidaan.

Kaukolämmön tuotanto- tai jakeluhäiriöihin on varauduttu varalaitoksilla sekä varalämmön liitäntäpisteillä, joiden avulla pystytään varmistamaan lämmön tuotanto häiriötilanteissa asiakkaille.

Sähkön siirtoliiketoiminnassa merkittävimmät uhat muodostuvat myrskyjen aiheuttamista suurhäiriöistä. Luonnonilmiöistä johtuva suurhäiriöriski on merkittävästi pienentynyt toimitusvarmuusinvestointien johdosta. Jäljellä jääviin riskeihin varaudutaan ennakoivalla kunnossapidolla.

Kriittisten toimittajien toimintaa valvotaan ja yhteistyömalleja kehitetään jatkuvasti. Yhtiön kriittiset toiminnot on mahdollisuuksien mukaan varmistettu myös käyttämällä useampaa toimittajaa esimerkiksi polttoainehankinnoissa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Riskien hallitsemiseksi konsernissa on tehty riskikartoitus, ja tunnistettujen riskien uhkia sekä niiden vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain. Valtaosa tunnistetuista riskeistä ovat epäolennaisia suhteessa konsernin riskinkantokykyyn. Suurimmiksi riskeiksi on viimeisimmän, alkuvuonna 2022 tehdyn tarkastelun yhteydessä nostettu myöhemmin myös toteutunut Fennovoima- hankkeen kaatuminen, sähkökauppa hyvin korkeiden markkinahintojen ja markkinoiden huonon ennustettavuuden vuoksi, poliittiset riskit, suurhäiriö sähkön tai kaukolämmön jakelussa, kriittisiin toimittajiin liittyvät riskit sekä tietoturvaan ja -järjestelmiin liittyvät uhkakuvat.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Omistaja asetti yhtiölle seuraavat sitovat tavoitteet vuodelle 2022:

- Sähkön siirtohintataso alle valtakunnan keskiarvon
- Kotimaisen energian osuus kaukolämmön tuotannosta vähintään 95 %
- Konsernin pitkän aikavälin operatiivisen toiminnan kassavirran pitäisi olla tasolla, joka mahdollistaa investoinnit ja nykytasaisen osinkojen maksun kunnalle.

Sähkön siirtohintataso oli selvästi alle valtakunnan keskiarvon ja kaukolämmön tuotannossa käytetyn kotimaisen uusiutuvan energian osuus oli 98 %. Operatiivisen toiminnan muodostama tulorahoitus, sekä vieraan pääoman maltillinen lisääminen

Sähköverkkoliiketoiminnan sallittua tuottoa säännellään energiamarkkinaviraston valvontamallin avulla. Viranomaiset pyrkivät sääntelyn ja valvonnan avulla löytämään tasapainon kohtuullisten hintojen ja sähkönsiirron investointien kattamiseksi saatavan tulovirran välillä. Menetelmät sallittujen tuottojen laskemiseksi määritellään etukäteen aina kulloisenkin valvontajakson ajaksi kerrallaan.

Omaisuuksien kohdistuviin riskeihin on varauduttu vakuutusin, joiden kattavuus tarkistetaan vuosittain.

Hallitus valvoo yhtiön toimintaa ja konsernijohtoon edustaja osallistuu tai on tietoinen kaikista hallituksen kokouksista. Ohje hyvästä hallintotavasta sekä yhtiön tapamme toimia - politiikka on hyväksytty ja lakisäateistä tilintarkastusta hyödynnetään hallinnon valvonnassa.

Keskeisiä hankintoja ohjataan erillisin, yhtiössä hyväksytyin toiminta- tai hankintaohjein.

varmistivat yrityksen maksuvalmiuden säilymisen hyvällä tasolla korkeista investoinneista huolimatta ja yhtiön osingonmaksukyky onkin hyvä.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso					Tavoitteiden toteuma TP 2022	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022		
Bioenergian osuus kaukolämmön tuotannosta vähintään 95%	Biopolttoaineiden käyttö suhteessa polttoaineiden kokonaiskäyttöön	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutuu	Toteutunut (98 %)	Ylläpidetään ympäristötavoitteen mukaista tasoa lämpöverkon ja lämpöasemien osalta.
Sähkön siirtohinta alle valtakunnan keskiarvon	Yhtiön siirtohinta verrattuna Energiaviraston julkaiseman siirtohintataulukon mukaiseen keskiarvohintaan tyyppikäytäjistä	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutuu	Toteutunut	Seurataan markkinatilannetta hintakeskiarvojen osalta ja pidetään oma hinnoittelu kilpailukykyisenä verrattuna vastaavankaltaisiin yrityksiin.
Konsernin pitkänajan liikevoitto kestäväällä tasolla, joka mahdollistaa nykytasaisen osinkojen maksun kunnalle	Liikevoitto (%)	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutunut	Toteutuu	Toteutunut (10,8 %)	Seurataan yhtiön kannattavuutta ja reagoidaan muutoksiin.

6.6. Nurmijärven Kodit Oy

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2022

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	14 664 000	14 828 664	14 518 914
Liikevaihdon muutos, %			
Liiketoiminnan muut tuotot	0	162 783	556 281
Liiketoiminnan kulut	-9 344 000	-9 707 895	-11 154 754
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 550 000	-2 369 906	-3 238 512
Liiketoiminnan muut kulut	-43 000	-266 480	-972 348
Liikevoitto/ -tappio	2 727 000	2 647 166	-290 419
Rahoitustuotot- ja kulut	-1 023 000	-797 209	-782 777
Tilinpäätössiirrot	-1 704 000	-1 839 575	1 070 533
Tuloverot ja muut välittömät verot	0	0	0
Tilikauden tulos	0	10 382	-2 663
Tunnusluvut (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Investoinnit		-475 800	-2 068 534
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta	92 470 000	90 091 797	93 822 968
Taseen loppusumma	99 710 000	94 228 877	96 580 917
Sijoitetun pääoman tuotto, %		2,9 %	0,5 %
Omavaraisuusaste, %		2,0 %	0,5 %
Henkilöstömäärä	11	12	12

Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 2,1 %. Kasvu johtui pääosin vuokrien ja käyttökorvausten korotuksista. Lisäksi koko yhtiön käyttöaste parani edelleen hieman 98,6 %:iin edellisvuoden 97,4 %:sta. Liikevaihtoa pienensi hieman tilikauden alussa myyty Saunatie 7:n kiinteistö.

Liiketoiminnan muut kulut pienenevät edellisvuodesta 13 %. Vuonna 2021 korjattiin ennätyskellisen paljon kiinteistöjä ja

kuluneella tilikaudella korjauksia ei ollut yhtä paljon. Vuonna 2022 ei ollut yhtään merkittävää julkisivu- tai muuta urakkaa. Yleinen inflaatio kasvatti kuluja jonkin verran.

Investoinnit toteutuivat negatiivisina kiinteistön myynnistä ja saadusta avustuksesta johtuen.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Helmikuussa Nurmijärven kunta päätti omistajapoliittiset linjaukset, joissa määriteltiin omistajan odotukset ja tavoitteet Nurmijärven Kodeille.

Maaliskuussa pidettiin Nurmijärven Kotien Tulevaisuustyöpaja, jossa hallitus, henkilöstö ja omistajan edustaja pohti yhtiön tulevaisuutta. Työpajan tuloksena syntyi *Näin menestymme 2025* -linjaukset, jossa määriteltiin yhtiön toiminta-ajatus, visio ja tavoitteet vuoteen 2025. Näiden perusteella johtoryhmä päivitti liiketoiminnan strategiset tavoitteet ja mittarit vuosille 2022–2025 ja hallitus päätti myös vuoden 2023 keskeiset kehityshankkeet. Myös arvot päivitettiin keväällä henkilöstön kanssa.

Loppuvuodesta johtoryhmä teki perusteellisen riskikartoituksen ja valitsi riskiluokituksen perusteella tärkeimpien riskien hallintakeinot ja tarvittavat toimenpiteet.

Loppuvuodesta 2021 huutokaupatun Saunatie 7 -kiinteistön kauppa toteutui helmikuussa 2022. Lisäksi tilikauden alkupuolella myytiin viimeiset kaksi vapaarahoitteista osakehuoneistoa. Uusia kohteita ei valmistunut vuoden aikana, eikä uudisrakennushankkeita ole myöskään tällä hetkellä kesken. Toiminnan painopiste on ollut nykyisen kannan korjaamisessa ja kehittämisessä.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Konserniohje ei ole edellyttänyt yhteisöltä toimenpiteitä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Inflaatio, korkojen nousu ja energiakriisi vaikeuttavat yhtiön taloustilannetta ja aiheuttavat vuokratkorotuspainetta myös lähivuosina. Vuokra-asuntojen kysyntä näyttää kuitenkin pysyvän hyvällä tasolla. Kohteissa on huomattavasti korjausvelkaa ja peruskorjauksia tehdään kiireellisyysjärjestyksessä. Kustannusten voimakkaan nousun vuoksi korjauksia voidaan kuitenkin joutua siirtämään eteenpäin, jotta pystytään pitämään vuokrat kohtuullisina. Energiatohokkuuden parantaminen ja siirtyminen vaihteittain

kulutusperusteiseen vesilaskutukseen tulevat myös vaatimaan investointeja.

Yhtiön liiketoiminnan kehittäminen jatkuu voimakkaana. Vuonna 2023 kärkihankkeet ovat: energiankulutuksen ja sekajätteen vähentäminen, vastuullisuusraportointi, kokeiluhankkeet asukkaiden kanssa, muutoskyvykkyyden vahvistaminen ja kohteiden kehittäminen kiireellisyysjärjestyksessä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskikartoituksen mukaan merkittävimmät riskit ovat

- kustannusten nousu, inflaatio
- korkotason muutokset
- vuokranmäärityksen epäonnistuminen (liian korkea/matala vuokra)
- pitkäkestoinen häiriö sähkön, lämmön tai veden jakelussa
- osaamista ei ole tarpeeksi tai se on vanhentunut
- IT-laitteiden tai ohjelmistojen toimintahäiriöt
- tietojenkalastelu, huijausviestit
- asuntojen kunto ei miellytä asukkaita
- peruskorjauksia ei tehdä riittävästi tai korjataan epätarkoituksenmukaisesti
- vuosikorjauksia ei tehdä riittävästi
- kunnossapito (huolto ja siivous) ei ole riittävää
- asukkaiden aiheuttama tai kohtaama väkivaltilanne
- asiakastarpeiden ja kysynnän muutokset

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Hallitus valvoo yhtiön toimintaa ja käsittelee riskienhallintaa vuosittain. Hallitus saa johtoryhmältä jokaisessa hallituksen kokouksessa raportin talouden, asiakkuuksien,

kunnossapidon, oppimisen ja uudistumisen mittareista sekä tavoitteiden ja kehityshankkeiden edistymisestä.

Yhtiöllä on kiinteistön täysarvovakuutus Fennia Oy:ssä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuokrat määritellään omakustannuseriaa- ja kustannuksia jaetaan tasausryhmissä, joten vuokrat pysyvät kohtuullisina jatkossakin.

Asukkaiden suosittelemiseksi (NPS) seurattiin jatkuvasti asioinnin yhteydessä tehtävällä palautekyselyllä. Vuonna 2022 NPS oli keskimäärin 64, mikä on todella hyvä taso. Myös henkilöstön suosittelemiseksi pysyi myös edelleen hyvänä.

Vuokrasaamiset saatiin pysymään suunnilleen samalla tasolla kuin edellisvuonna, n. 1,1 %-ssa liikevaihdosta. Vuosina 2019-

2020 vuokrasaamisten osuus oli peräti n. 2,3 % liikevaihdosta. Vuokrasaamiset onnistuttiin pitämään kohtuullisina kontaktoimalla asiakkaita vuokratilanteista. Lisäksi syyskuussa 2022 käyttöönotettu vuokrausjärjestelmä helpottaa ja nopeuttaa vuokrasaamisten seuraamista.

Käyttöaste saatiin tilikauden aikana parannettua entisestään ja oli peräti 98,6 %. Käyttöasteen paranemiseen vaikutti etenkin panostaminen markkinointiin ja asiakaspalveluun sekä asuntojen kunnostaminen.

TP 2022

Tavoite	Tavoitteen mittari	Mittarin tavoitetaso				Tavoitteiden toteuma TP 2022	Toimenpiteet
		TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022		
Olemme alueen halutuim vuokranantaja	Asukkaiden suositteluindeksi	-9	-3	66	65	64	Asukaspalautteen jatkuva seuranta, järjestelmäprojekti ja sitä kautta tavoitettavuuden parantaminen
Olemme haluttu työnantaja	Henkilöstön suositteluindeksi	20	35	72	50	61	Kehittämiseen, tiedonkulkuun ja yhteisöllisyyteen panostetaan
Vuokrasaatavien osuus liikevaihdosta	% liikevaihdosta	2,2	2,4	1,2	1,1	1,1	Maksuvaikeusasiakkaita kontaktoidaan järjestelmällisesti. Lisäksi on tehty ohjeita ja tehostettu viestintää.
Asunnot ovat haluttuja	Käyttöaste	96,8	93,0	97,0	98,0	98,6	Kehitetään markkinointia ja vuokraustoimintaa. Kunnostetaan kohteita ja asuntoja järjestelmällisesti.

6.7. Rajamäen Uimahalli Oy

Toimintakertomus- ja tilinpäätöstiedot vuodelta 2022

Tuloslaskelma (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	1 583 810	1 454 756	965 956
Liikevaihdon muutos, %		-8,2 %	
Liiketoiminnan muut tuotot	700 000	806 000	971 016
Liiketoiminnan kulut	-1 359 653	-1 522 039	-1 080 941
Suunnitelman mukaiset poistot	-660 000	-667 246	-669 662
Liiketoiminnan muut kulut	-873 156	-903 270	-671 698
Liikevoitto/ -tappio	-608 999	-831 800	-485 328
Rahoitustuotot- ja kulut		1 320	1 405
Tilinpäätössiirrot			
Tuloverot ja muut välittömät verot			
Tilikauden tulos	-608 999	-830 368	-483 923
Tunnusluvut (euroa)	TA 2022	TP 2022	TP 2021
Investoinnit	0	0	0
Investointien tulorahoitus, %			
Lainakanta		12 007 000	12 007 000
Taseen loppusumma		8 206 606	8 933 717
Sijoitetun pääoman tuotto, %		Negatiivinen	Negatiivinen
Omavaraisuusaste, %		Negatiivinen	Negatiivinen
Henkilöstömäärä	20	21	20

Talousarviota tarkastettiin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. OVK II:n jälkeen liikevaihtoennuste oli 1 393 439 €.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Koronarajoitusten takia uimahalli oli suljettuna tammikuun ajan, henkilökuntaa ei lomautettu, vaan oman henkilöstön voimin tehtiin normaalisti heinäkuussa tehtävät vuosihuollot. Jo tammikuussa tehtiin päätös pitää uimahalli auki normaalisti koko kesän. Viimeisen kolmen vuoden aikana vuosihuollot on pystytty tekemään koronasulkujen aikana, jolloin uimahalli on ollut asiakkaiden käytettävissä koko kesän.

Tammikuun liikevaihdon menetys olin 200 000 euroa. Tämän takia yhtiö joutui alkuvuoden aikana nostamaan suunniteltua toimintatukea 106 000 euroa enemmän kuin kolmelle ensimmäiselle kuukaudelle oli budjetoitu. Yhtiö esitti omistajalle toisen osavuosikatsauksen yhteydessä 106 000

euron lisätoimintatukea, jolla turvattiin yhtiön maksuvalmiutta.

Toimintavuoden jälkeen voidaan todeta, ettei esitetty lisätoimintatuki ollut riittävä suhteessa menetettyyn tammikuun liikevaihtoon. Yhtiö on joutunut käyttämään lähes jatkuvasti konsernitilin limiittiä, jotta maksuvelvoitteista on suoriuduttu ajallaan. Tilikauden päättyessä limiittiä oli käytössä noin 50 000 euroa. Tilikauden kulut olivat 164 500 euroa suuremmat kuin tulot (liikevaihto + toimintatuki), eli aika lailla juuri menetetyt tammikuun liikevaihdon verran. Tämän tilanteen korjaamista yhtiön hallituksen on arvioitava alkuvuodesta 2023.

Selvitys mahdollisista konserniohjeen edellyttämistä toimenpiteistä tilikaudella

Uimahalliyhtiössä ei tehty kertomusvuonna konserniohjeiden edellyttämiä toimenpiteitä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Vuosi 2023 tulee olemaan muutosten ja mahdollisesti myös uudistusten vuosi. Uimahalliyhtiön talous- ja palkkahallintokumppanina vuodesta 2018 toiminut Sarastia on ilmoittanut yhtiölle, etteivät he voi enää tuottaa sovittuja palveluita, koska uimahalliyhtiö ei ole inhouse-yhtiö. Hankintalain mukaan kuntaomisteisen yhtiön kuntosaliliiketoiminnan liikevaihto ei saa ylittää 5 % kokonaisliikevaihdosta. Tätä asiaa ei kukaan osannut aikanaan huomioida, kun päätöksiä Sarastialle siirtymisestä tehtiin. Uimahalliyhtiön pitää kevään -23 aikana löytää uusi kumppani huolehtimaan talous- ja palkkahallinnosta. Tämä yhtiöstä johtumaton tekijä on myös mahdollisuus kehittää palveluita uuden kumppanin kanssa kohti visiota.

Yhtiö on pitkään valmistellut kassa- ja asiakkuusjärjestelmän vaihtoa, joka mahdollistaisi asiakkaalle helpomman ostamisen sekä uusia ominaisuuksia varausjärjestelmään. Mahdollisen uuden kumppanin järjestelmä on myös mahdollista integroida keskustelemaan taloushallintajärjestelmän kanssa.

Tämä selkeyttää ja nopeuttaa työtä mitä nyt tehdään manuaalisesti.

Yhtiö ei ole luopunut ajatuksesta parantaa omavaraisuuttaan suhteessa energiaan. Päälimmäisinä ajatuksina on päästä etenemään oman aurinkosähkövoimalan investoinnissa, sekä harmaavesien lämmöntalteenotossa. Edellä kuvatut uudistukset antavat hyvät mahdollisuudet tehdä vuodesta 2023 erittäin hyvän. Kun vielä huomioidaan erittäin sitoutunut ja innovatiivinen henkilöstö joka mm. innovoi vuodelle 2022 kaksi aivan uutta ja ainutlaatuista tapahtumaa uimahallille, on näkymä ja suunnitelmat vuodelle 2023 lupaavia.

Se mitä vallitseva maailmantilanne saa aikaan on iso kysymysmerkki. Koronavuosien aikana yhtiö kuitenkin näytti, että sillä on tarvittava kyky reagoida nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön. Rajamaen Uimahallin missiota voisikin kuvata kaavalla 1+1+1=5

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Uimahalliyhtiö on jakanut riskit seuraavasti;

1. Strategiset riskitekijät – mm. liiketoiminnan kehitys, toimintaympäristö, teknologia, politiikka, muu sääntely
2. Taloudelliset riskit – mm. likviditeetti, kannattavuus, sopimusriskit, kirjalpito ja raportointi
3. Operatiiviset riskit – mm. kriisitilanteet, organisaation ja johtoon liittyvät riskit, projektien hallinta, henkilöstö
4. Vahinkoriskit – mm. terveys- ja turvallisuusriskit, henkilöturvallisuus, tulipalo ja muut vahingot, luonnon katastrofit

Yhtiöllä on toiminna keskeytysvakuutus esim. laiterikkojen aiheuttaessa toiminnan keskeytyksen. Yhtiöllä ei ole keskeneräisiä oikeudenkäyntejä.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä tytäryhteisössä

Yhtiön riskienhallinnassa ei ole havaittu poikkeamia kertomusvuonna 2022. Riskit on kartoitettu vuosittain päivitettävässä ja tarkastettavassa pelastussuunnitelmassa, turvallisuusasiakirjassa, sekä kahvion ja siivouksen omavalvontasuunnitelmissa. Edellä mainitut asiakirjat käydään vuosittain läpi myös pelastus- ja

terveysviranomaisten kanssa.

Hallitus käy vuosittain läpi hallituksen työjärjestyksen ja siihen kirjatut vastuut sekä tehtäväkuvat. Uimahalliyhtiö ja sen hallitus noudattaa päätöksenteossaan konserniohjeita ja hyvää hallintotapaa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

TP 2022

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso		Tavoitteiden toteuma TP 2022	Toimenpiteet
		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022		
1. Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka	Henkilöstö kokee työllämpiiriin hyväksi asteikolla 8-10 (1-10)	90 %	100%*	92% (asteikko 9-10)	76 % (9-10) ja 94% (8-10)	100 %	Yheenveto valmisuu 24.2.23	Koulutus, terveystapaamiset, hyvä dialogi
2. Tuottavuus ja taloudellisuus	toimintatuki/asiakaskäynnit/vuosi	3	2,69	3,88 €/koronasta johtuen +120k	5,97 €/koronasta johtuen +303 k	2,45 €	3,18 € **	Tuottavuuden parantaminen - oheismyyni&kulut&liikevaihto
3. Laatu ja vaikuttavuus	Asiakastytyväisyys yli 90 %	1	0,85	Ei ole voitu mitata koronan vuoksi	koko vuotta ei ole voitu mitata	92 %	92 %	Onnistuttuaan tuottamaan eri asiakkaille personoituja palveluita ja tuotteita
	Asiakaskäyntikerrat/vuosi	262 303	265 000	211 307	162 251	285 000	253 267 *	

* = uimahalli oli tammikuun koronan vuoksi suljettuna

**= koronan vuoksi toimintatukea maksettiin 106 000 € suunniteltua enemmän

LUETTELOT JA SELVITYKSET

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

7.1 Käytetyt kirjanpito- ja selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Tilinpäätöskirjojen arkistointi

Tase- ja tuloslaskelmat	sähköinen
Rahoituslaskelmat	sähköinen
Tilikauden tapahtumat seuranta-kohteittain	sähköinen
Pysyvien vastaavien kohdeluettelot	sähköinen
Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Tilinpäätös-kirja	sähköinen
Tase-erittelyt	sähköinen
Liitetietojen erittelyt	sähköinen
Ostoreskontraluettelot	sähköinen
Myyntireskontraluettelot	sähköinen
Ostolaskut	sähköinen
Muistiotositteet	sähköinen

Arkistoinnista paperitulostetussa muodossa vastaa tositteita käyttänyt toimiala.

7.2 Luettelo tositelajeista

Tositelajit

184AKT	184 Aktivoinnit	184MYL40	184 Laskunumero laskulaji 40
184ALV	184 ALV-maksuajo	184MYL42	184 Laskunumero laskulaji 42
184HYV16	184 Hyvitysten palautus 2016	184MYL54	184 Laskunumero laskulaji 54
184INSID	184 InstructionIdentification SEPA	184MYL60	184 Laskunumero laskulaji 60
184IntSu	184 Intrum-suoritukset	184MYL62	184 Laskunumero laskulaji 62
184IP2016	184 BaswareIP 2016	184MYL63	184 Laskunumero laskulaji 63
184KLT	184 Korkolaskutosite		
184KOM16	184 Pysyvien vastaavien hankinnat 2016		
184KPL0	184 KP liittymä, Perhehuolto Efficasta		
184KPL1	184 Kp-liittymä, varastotapahtumat sis.laskutus	184MYL64	184 Laskunumero laskulaji 64
184KPL2	184 KP-liittymä, Matkalaskut	184MYL65	184 Laskunumero laskulaji 65
184KPL5	184 Kp-liittymä Perintäkarhu		
184ManKu16	184 Asiakkaan manuaaliset kohdistukset 2016		
184ManSu16	184 Asiakkaan manuaaliset suoritukset 2016	184MYL68	184 Laskunumero laskulaji 68
184MKT	184 Maksukehotustosite	184MYL70	184 Laskunumero laskulaji 70
184MR_1	184 Vapaatekstilaskut	184MYL71	184 Laskunumero, laskulaji 71
184MR_2	184 Hyvitys	184MYL72	184 Laskunumero, laskulaji 72
184MR_4	184 Myren kohdistustapahtumat maksut	184MYL73	184 Laskunumero, laskulaji 73
184MR_5	184 Myren kohdistustapahtumat päätöst	184MYL74	184 Laskunumero, laskulaji 74
184MR_7	184 Luottotappiokirjaus	184MYL75	184 Laskunumero laskulaji 75
184MuisE15	184 Muistiotositteet excelistä 2015	184MYL76	184 Laskunumero laskulaji 76
184MY_6	184 Myyntilasku	184MYL78	184 Laskunumero laskulaji 78
184MY_7	184 Myynnin hyvityslasku	184MYL79	184 Laskunumero laskulaji 79
184MYL10	184 Laskunumero, laskulaji10	184MYL80	184 Laskunumero laskulaji 80
184MYL11	184 Laskunumero laskulaji 11	184MYL81	184 Laskunumero laskulaji 81
184MYL12	184 Laskunumero, laskulaji12	184MYL82	184 Laskunumero laskulaji 82
184MYL14	184 Laskunumero laskulaji 14	184MYL83	184 Laskunumero laskulaji 83
184MYL15	184 Laskunumero, laskulaji15	184MYL84	184 Laskunumero laskulaji 84
184MYL16	184 Laskunumero, laskulaji16	184MYL85	184 Laskunumero laskulaji 85
184MYL17	184 Laskunumero, laskulaji17	184MYL86	184 Laskunumero laskulaji 86
184MYL20	184 Laskunumero laskulaji 20	184MYL91	184 Laskunumero laskulaji 91
184MYL22	184 Laskunumero laskulaji 22	184MYL95	184 Laskunumero, laskulaji95
184MYL24	184 Laskunumero laskulaji 24	184ORK	184 Ostoreskontran kohdistustapahtumat maksu
184MYL25	184 Laskunumero, laskulaji25	184Palkk15	184 Palkat 2015
184MYL30	184 Laskunumero laskulaji 30	184Pankk15	184 Pankkitositteet 2015
184MYL31	184 Laskunumero laskulaji 31	184TruSu	184 Trust Kapital-suoritukset
184MYL32	184 Laskunumero, laskulaji32	184Viite15	184 Asiakkaan viitemaksut 2015
		184ViiteS	184 Asiakkaan viitemaksut sisäiset

7.3 Tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Vuosikate euroa / asukas

$$= \text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä 31.12.}$$

Sijoitetun pääoman tuotto, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} / \text{kuntayhtymältä} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Voitto, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

$$= \text{Toiminnan ja investointien rahavirta-välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymä}$$

Investointien tulorahoitus, % (kunta ja konserni)

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus, % (liikelaitos)

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$$

Lainanhoitokate (kunta ja konserni)

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate (liikelaitos)

$$= (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Quick ratio

$$= (\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Current ratio

$$= (\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % (Kunta ja liikelaitokset)

=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma-Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste, % (Konserni)

=100*(Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma-Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % (2017)

=100*(Vieras pääoma – Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa/asukas

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) / Asukasmäärä 31.12.

Lainakanta 31.12.

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainakanta euroa/asukas

=Lainakanta / Asukasmäärä 31.12.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut / Asukasmäärä 31.12.

Lainasaamiset 31.12.

=Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

7.4 Kirjanpidon tilit

	TASETILIT	
1	VASTAAVAA	
10	PYSYVÄT VASTAAVAT	
100	Aineettomat hyödykkeet	
1005	Tietokoneohjelmistot	
10059	Tietokoneohjelmistot Yhteensä	
10050	Tietokoneohjelmistot 1.1.	
10051	Tietokoneohjelmistot Kertyneet poistot 1.1.	
10052	Tietokoneohjelmistot Tilikauden poistot	
10053	Tietokoneohjelmistot Tilikauden lisäykset	
10054	Tietokoneohjelmistot Tilikauden vähennykset	
10055	Tietokoneohjelmistot vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
10056	Tietokoneohjelmistot Rahoitusosuudet	
10057	Tietokoneohjelmistot Siirrot erien välillä (+/-)	
1015	Muut pitkävaikuttiset menot	
10159	Muut pitkävaikutt.menot Yhteensä	
10150	Muut pitkävaikutt.menot 1.1.	
10151	Muut pitkävaikutt.menot Kertyneet poistot 1.1.	
10152	Muut pitkävaikutt.menot Tilikauden poistot	
10153	Muut pitkävaikutt.menot Tilikauden lisäykset	
10154	Muut pitkävaikutt.menot Tilikauden vähennykset	
10155	Muut pitkävaikutt.menot vähenn. ja siirtojen kertyneet poist	
10157	Muut pitkävaikutt.menot Siirrot erien välillä (+/-)	
110	Aineelliset hyödykkeet	
1100	Maa- ja vesialueet	
1100A	Maa- ja vesialueet	
11009	Maa- ja vesialueet Yhteensä	
11000	Maa- ja vesialueet 1.1.	
11003	Maa- ja vesialueet Tilikauden lisäykset	
11004	Maa- ja vesialueet Tilikauden vähennykset	
11006	Maa- ja vesialueet Rahoitusosuudet	
11007	Maa- ja vesialueet Siirrot erien välillä	
11069	Sisäisten kiinteistöjen liittymismaksut yhteensä 1.1	
11060	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut 1.1	
11063	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Tilikauden lisäykset	
11064	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Tilikauden vähennykset	
11066	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Rahoitusosuudet	
11067	Sisäiset kiinteistöjen liittymismaksut Siirrot erien välillä	
1110	Rakennukset	
1110A	Asuinrakennukset	
11109	Asuinrakennukset Yhteensä	
11100	Asuinrakennukset 1.1.	
11101	Asuinrakennukset Kertyneet poistot 1.1.	
11102	Asuinrakennukset Tilikauden poistot	
11103	Asuinrakennukset Tilikauden lisäykset	
11104	Asuinrakennukset Tilikauden vähennykset	
11105	Asuinrakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11106	Asuinrakennukset Rahoitusosuudet	
11107	Asuinrakennukset Siirrot erien välillä (+/-)	
11108	Asuinrakennukset Arvonalentumiset	
1112A	Hallinto- ja laitosrakennukset	
11129	Hallinto- ja laitosrakennukset Yhteensä	
11120	Hallinto- ja laitosrakennukset 1.1.	
11121	Hallinto- ja laitosrakennukset Kertyneet poistot 1.1.	
11122	Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden poistot	
11123	Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden lisäykset	
11124	Hallinto- ja laitosrakennukset Tilikauden vähennykset	
11125	Hallinto- ja laitosrakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet	
11126	Hallinto- ja laitosrakennukset Rahoitusosuudet	
11127	Hallinto- ja laitosrakenn. Siirrot erien välillä (+/-)	
11128	Hallinto- ja laitosrakennukset Arvonalentumiset	
1119A	Muut rakennukset	
11199	Muut rakennukset Yhteensä	
11190	Muut rakennukset 1.1.	
11191	Muut rakennukset Kertyneet poistot 1.1.	
11192	Muut rakennukset Tilikauden poistot	
11193	Muut rakennukset Tilikauden lisäykset	
11194	Muut rakennukset Tilikauden vähennykset	
11195	Muut rakennukset vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11196	Muut rakennukset Rahoitusosuudet	
11197	Muut rakennukset Siirrot erien välillä (+/-)	
1130	Kiinteät rakenteet ja laitteet	
1130A	Maa- ja vesirakenteet	
11309	Maa- ja vesirakenteet Yhteensä	
11300	Maa- ja vesirakenteet 1.1.	
11301	Maa- ja vesirakenteet Kertyneet poistot 1.1.	
11302	Maa- ja vesirakenteet Tilikauden poistot	
11303	Maa- ja vesirakenteet Tilikauden lisäykset	
11304	Maa- ja vesirakenteet Tilikauden vähennykset	
11305	Maa- ja vesirakenteet vähenn. ja siirtojen kertyneet poist	
11306	Maa- ja vesirakenteet Rahoitusosuudet	
11307	Maa- ja vesirakenteet Siirrot erien välillä (+/-)	
1140A	Johtoverkostot ja laitteet	
11409	Johtoverkostot ja laitteet Yhteensä	
11400	Johtoverkostot ja laitteet 1.1.	
11401	Johtoverkostot ja laitteet Kertyneet poistot 1.1.	
11402	Johtoverkostot ja laitteet Tilikauden poistot	
11403	Johtoverkostot ja laitteet Tilikauden lisäykset	
11404	Johtoverkostot ja laitteet Tilikauden vähennykset	
11405	Johtoverkostot ja laitteet vähenn. ja siirtojen kertyneet po	
11406	Johtoverkostot ja laitteet Rahoitusosuudet	
11407	Johtoverkostot ja laitteet Siirrot erien välillä (+/-)	
11419	Vesijohtoverkosto yhteensä	
11411	Vesijohtoverkosto Kertyneet poistot 1.1.	
11412	Vesijohtoverkosto Tilikauden poistot	
11413	Vesijohtoverkosto Tilikauden lisäykset	
11414	Vesijohtoverkosto Tilikauden vähennykset	
11415	Vesijohtoverkosto vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11416	Vesijohtoverkosto Rahoitusosuudet	
11417	Vesijohtoverkosto Siirrot erien välillä (+/-)	
11479	Hulevesiverkosto yhteensä	
11470	Hulevesiverkosto 1.1.	
11471	Hulevesiverkosto Kertyneet poistot 1.1.	
11472	Hulevesiverkosto Tilikauden poistot	
11473	Hulevesiverkosto Tilikauden lisäykset	
11474	Hulevesiverkosto Tilikauden vähennykset	
11475	Hulevesiverkosto Vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	
11476	Hulevesiverkosto Rahoitusosuudet	
11477	Hulevesiverkosto Siirrot erien välillä (+/-)	
1150A	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	
11509	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Yhteensä	
11500	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet 1.1.	
11501	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Kertyneet poistot 1.1.	
11502	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden poistot	
11503	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden lisäykset	
11504	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Tilikauden vähennykset	

11505	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet vähenn. ja siirtojen ker	12056	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11506	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Rahoitusosuudet	12057	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/
11507	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet Siirrot erien välillä (+	12058	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
1160	Koneet ja kalusto	12079	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet yhteensä
1160A	Kuljetusvälineet	12070	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet 1.1.
11609	Kuljetusvälineet yhteensä	12073	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Tilikauden lisäykset
11600	Kuljetusvälineet 1.1.	12074	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Tilikauden vähennykset
11601	Kuljetusvälineet Kertyneet poistot 1.1.	12076	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Rahoitusosuudet
11602	Kuljetusvälineet Tilikauden poistot	12077	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Siirrot erien välillä (+/-
11603	Kuljetusvälineet Tilikauden lisäykset	12078	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet Arvonalentumiset
11604	Kuljetusvälineet Tilikauden vähennykset	12089	Muut osakkeet ja osuudet yhteensä
11605	Kuljetusvälineet vähenn. ja siirtojen kertyneet poistot	12080	Muut osakkeet ja osuudet 1.1.
11606	Kuljetusvälineet Rahoitusosuudet	12083	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset
11607	Kuljetusvälineet Siirrot erien välillä (+/-)	12084	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset
1170A	Muut koneet ja kalusto	12086	Muut osakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11709	Muut koneet ja kalusto yhteensä	12087	Muut osakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)
11700	Muut koneet ja kalusto 1.1.	12088	Muut osakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
11701	Muut koneet ja kalusto Kertyneet poistot 1.1.	1216A	Muut osakkeet ja osuudet
11702	Muut koneet ja kalusto Tilikauden poistot	12169	Muut osakkeet ja osuudet Yhteensä
11703	Muut koneet ja kalusto Tilikauden lisäykset	12160	Muut osakkeet ja osuudet 1.1.
11704	Muut koneet ja kalusto Tilikauden vähennykset	12163	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset
11705	Muut koneet ja kalusto vähenn. ja siirtojen kertyneet poisto	12164	Muut osakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset
11706	Muut koneet ja kalusto Rahoitusosuudet	12166	Muut osakkeet ja osuudet Rahoitusosuudet
11707	Muut koneet ja kalusto Siirrot erien välillä (+/-)	12167	Muut osakkeet ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)
1193	Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	12168	Muut osakkeet ja osuudet Arvonalentumiset
1194A	Keskenkäiset hankinnat	1230	Muut lainasaamiset
11949	Keskenkäiset hankinnat yhteensä	1235A	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta
11940	Keskenkäiset hankinnat 1.1.	1233	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Yhteensä
11943	Keskenkäiset hankinnat Tilikauden lisäykset	12330	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä 1.1.
11944	Keskenkäiset hankinnat Tilikauden vähennykset	12333	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Tilikauden lisä
11946	Keskenkäiset hankinnat Rahoitusosuudet	12334	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Tilikauden vä
11947	Keskenkäiset hankinnat Siirrot erien välillä (+/-)	12337	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Siirrot erien v
11999	Investointien välitilit	12338	Muut lainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisöiltä Arvonalentur
11993	KOM-hankintojen välitili	12359	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Yhteensä
11994	KOM-myyntin välitili	12350	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta 1.1.
11995	KOM-rahoitusosuudet välitili	12353	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Tilikauden lisäykset
120	Sijoitukset	12354	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Tilikauden vähennykset
1201	Osakkeet ja osuudet	12357	Muut lainasaamiset liikelaitoksilta Siirrot erien välillä (+
1201A	Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	1237A	Muut lainasaamiset muilta
12019	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet yhteensä	12389	Muut lainasaamiset muilta Yhteensä
12010	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet 1.1.	12380	Muut lainasaamiset muilta 1.1.
12013	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Tilikauden lisäykset	12383	Muut lainasaamiset muilta Tilikauden lisäykset
12014	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Tilikauden vähennykset	12384	Muut lainasaamiset muilta Tilikauden vähennykset
12016	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Rahoitusosuudet	12387	Muut lainasaamiset muilta Siirrot erien välillä (+/-)
12017	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Siirrot erien välillä (+/-)	1241	Muut saamiset
12018	Tytäryhteisöosakk. ja osuudet Arvonalentumiset	1246A	Muut saamiset muilta
1203A	Kuntayhtymäosuudet	12469	Muut saamiset muilta Yhteensä
12039	Kuntayhtymäosuudet yhteensä	12460	Muut saamiset muilta 1.1.
12030	Kuntayhtymäosuudet 1.1.	12463	Muut saamiset muilta Tilikauden lisäykset
12033	Kuntayhtymäosuudet Tilikauden lisäykset	12464	Muut saamiset muilta Tilikauden vähennykset
12034	Kuntayhtymäosuudet Tilikauden vähennykset	12467	Muut saamiset muilta Siirrot erien välillä (+/-)
12036	Kuntayhtymäosuudet Rahoitusosuudet	14	TOIMEKSIANTOJEN VARAT
12037	Kuntayhtymäosuudet Siirrot erien välillä (+/-)	140	Valtion toimeksiannot
12038	Kuntayhtymäosuudet Arvonalentumiset	14100	Välitetyt valtion lainat
1205A	Osakkeet ja osuudet osakkuus- ja muissa omistusyhteisöissä	14200	Muut valtion toimeksiannot
12059	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet yhteensä	144	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet
12050	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet 1.1.	14400	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet
12053	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Tilikauden lisäykset	146	Muut toimeksiannot
12054	Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet Tilikauden vähennykset	14800	Muut toimeksiannot

15	VAIHTUVAT VASTAAVAT		
150	Vaihto-omaisuus		
1500	Aineet ja tarvikkeet		
15030	Rakennustarvikevarasto		
15040	Toimistotarvikevarasto		
160	Saamiset		
160A	Pitkäaikaiset saamiset		
1660	Muut saamiset		
16660	Valtionosuussaamiset		
16880	Muut saamiset		
1690	Siirtosaamiset		
1715A	Muut siirtosaamiset		
17150	Muut siirtosaamiset tytäryhteisöiltä		
17190	Muut siirtosaamiset muilta		
172A	Lyhytaikaiset saamiset		
1720	Myyntisaamiset		
17200	Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä		
17250	Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä		
17300	Myyntisaamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisöiltä		
17350	Myyntisaamiset sisäiset		
17400	Myyntisaamiset muilta		
17490	Muut myyntisaamiset muilta		
17491	Myyntisaamiset vanhat 1		
1750	Lainasaamiset		
17511	Konsernipankkitilisaamiset liikelaitoksilta		
17512	Konsernipankkitilisaamiset Kunnalta		
17540	Lainasaamiset muilta kuntayhtymiltä ja kunnilta		
17591	Asuntolainasaamiset		
1762	Muut saamiset		
17620	Muut saamiset tytäryhteisöiltä		
17650	Muut saamiset jäsenkuntayhtymiltä		
17700	Muut saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisöiltä		
17710	Valtionosuussaamiset- Valtio		
17750	Muut sisäiset saamiset		
17800	Nettopalkkojen tili		
17810	Matkustushallinnon välitili		
17820	Palkkaennakot		
17859	Palkkarästit		
17905	Ylioppilastutkintomaksut		
17910	Kulttuurisetelit		
17930	Lounassetelit		
17950	Pankkikorttimaksujen selvittelytili		
17980	Menojen selvittelytili		
18030	Kunta/LL selvittelytili		
18040	Elatustukimaksusaamiset		
18050	Vähennyskelpoiset alv-saamiset		
18060	Arvonlisäverosaaminen 10 % vähennys		
18070	Arvonlisäverosaaminen 14 % vähennys		
18080	Arvonlisäverosaaminen 24 % vähennys		
18090	Eu-arvonlisäsaamiset		
18100	Palautuskelpoiset alv-saamiset		
18110	Arvonlisäverosaaminen 10 % palautus		
18120	Arvonlisäverosaaminen 14 % palautus		
18130	Arvonlisäverosaaminen 24 % palautus		
18140	Laskennalliset palautukset alv 5 %		
18150	Alv-nettosaatavat		
18200	Muut saamiset		
1825	Siirtosaamiset		
1832A	Muut siirtosaamiset		
18320	Muut siirtosaamiset tytäryhteisöiltä		
18330	Muut siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä		
18340	Muut siirtosaamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisö		
18350	Muut siirtosaamiset liikelaitoksilta		
18370	Muut siirtosaamiset kunnalta		
18381	Muut siirtosaamiset/tuet, avustukset		
18390	Muut siirtosaamiset muilta		
1839A	Yhdystilisaamiset		
19990	Liikelaitokset yhdystili		
184	Rahoitusarvopaperit		
1846	Osakkeet ja osuudet		
18460	Osakkeet ja osuudet		
190	Rahat ja pankkisaamiset		
19030	Alitilittäjät		
19031	Alitilittäjät 1		
19101	Pankkitili Nordea		
19200	Konsernitili OP		
19201	Pankkitili OP-Pohjola		
19230	Pankkitili liikelaitos1 OP-Pohjola		
19250	Pankkitili liikelaitos3 OP-Pohjola		
19300	Konsernitili Danske		
19301	Pankkitili Danske		
19330	Pankkitili liikelaitos1 Danske		
19350	Pankkitili liikelaitos3 Danske		
19401	Pankkitili Handelsbanken		
19501	Pankkitili Aktia		
19601	Pankkitili Säästöpankki		
19799	Tekninen tili		
19910	MR-maksujen selvittelytili		
19920	Pankkitilien väl. siirt. selvittelytili		
19940	Ostoreskontran selvittelytili		
19945	OR palautuneet selvittelytili		
19950	Pankkitulojen +/-menojen selv tili		
2	VASTATTAVAA		
20	OMA PÄÄOMA		
2000	Peruspääoma		
20009	Peruspääoma Yhteensä		
20000	Peruspääoma 1.1.		
20003	Peruspääoma Tilikauden lisäykset		
20004	Peruspääoma Tilikauden vähennykset		
20007	Peruspääoma Siirrot erien välillä (+/-)		
2050	Edellisten tilikausien yli/alijäämä		
20509	Edell.kausien yli/alijäämä Yhteensä		
20500	Edell.kausien yli/alijäämä 1.1.		
20503	Edell.kausien yli/alijäämä Tilikauden lisäykset		
20504	Edell.kausien yli/alijäämä Tilikauden vähennykset		
20506	Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset		
20507	Edell.kausien yli/alijäämä Siirrot erien välillä (+/-)		
2051	Tilikauden yli-/alijäämä		
20510	Tilikauden yli-/alijäämä		
21	POISTOERO JA VAPAAHEITOSET VARAUKSET		
2100	Poistoero		
21000	Kertynyt poistoero		
22	PAKOLLISET VARAUKSET		
2130	Muut pakolliset varaukset		
21300	Muut pakolliset varaukset		
23	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
2300	Valtion toimeksiannot		
23010	Välitetyt valtion lainat		

- 23020 Muut valtion toimeksiantojen pääomat
- 2310 Lahjoitusrahastojen pääomat**
- 23100 Lahjoitusrahast.pääomat
- 2370 Muut toimeksiantojen pääomat**
- 23720 Muut toimeksiantojen pääomat
- 24 VIERAS PÄÄOMA**
- 240 Pitkäaikainen**
- 2410 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta**
- 24109 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Yhteensä**
- 24100 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta 1.1.
- 24103 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden lisäykset
- 24104 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden vähennykset
- 24107 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Siirrot erien välillä
- 24149 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Yhteensä**
- 24140 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä 1.1.
- 24143 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden lisäykset
- 24144 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden vähennykset
- 24147 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Siirrot erien välillä (+/-)
- 24150 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta**
- 24150 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta 1.1.
- 24153 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta tilikauden I
- 24154 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta tilikauden v
- 24157 Lainat muilta kot.rahoitus ja vak.laitoksilta siirrot erien välillä
- 2420 Lainat julkisyhteisöiltä**
- 2420A Valtiolta**
- 24209 Lainat valtiolta Yhteensä**
- 24200 Lainat valtiolta 1.1.
- 24203 Lainat valtiolta Tilikauden lisäykset
- 24204 Lainat valtiolta Tilikauden vähennykset
- 24207 Lainat valtiolta Siirrot erien välillä (+/-)
- 2422A Kunnilta ja kuntayhtymiltä**
- 24229 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Yhteensä**
- 24220 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä 1.1.
- 24223 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden lisäykset
- 24224 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden vähennykset
- 24227 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Siirrot erien välillä (+/-)
- 2440 Saadut ennakot**
- 24480 Saadut ennakot muilta
- 2460 Muut velat**
- 24680 Muut velat muille
- 24690 Liittymismaksut ja muut velat
- 24695 Oman kunnan vesi- ja jätevesimaksuliittymä/Vesilaitos
- 250 Lyhytaikainen**
- 2500 Joukkovelkakirjalainat**
- 25009 Joukkovelkakirjalainat euro Yhteensä**
- 25000 Joukkovelkakirjalainat euro 1.1.
- 25003 Joukkokirjavelkalainat euro Tilikauden lisäykset
- 25004 Joukkokirjavelkalainat euro Tilikauden vähennykset
- 25006 Joukkokirjavelkalainat euro pitkäaikaisten tk lyhennykset
- 25007 Joukkokirjavelkalainat euro Siirrot erien välillä
- 2510 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta**
- 25109 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta yhteensä**
- 25100 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta 1.1.
- 25101 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta PA 1.1.
- 25105 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta PA tk lisäys
- 25103 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden lisäykset
- 25104 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Tilikauden vähennykset
- 25106 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta PA tk vähennys
- 25107 Lainat kotimaisilta talletuspankeilta Siirrot erien välillä
- 2514A Kuntarahoitus Oyj:ltä**
- 25149 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Yhteensä**
- 25140 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä 1.1.
- 25141 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä PA 1.1.
- 25145 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä PA tk lisäys
- 25143 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden lisäykset
- 25144 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Tilikauden vähennykset
- 25146 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä PA tk vähennys
- 25147 Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä Siirrot erien välillä (+/-)
- 2515A Muilta kotimaisilta rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta**
- 25159 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Yhteensä**
- 25150 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta 1.1.
- 25151 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta PA 1.1.
- 25155 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta PA tk lisäys
- 25153 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Tilikauden I
- 25154 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Tilikauden v
- 25156 Lainat muilta kotimaisilta rah ja vak.lait PA tk vähennys
- 25157 Lainat muilta kot. rahoitus- ja vak.laitoksilta Siirrot erie
- 2520 Lainat julkisyhteisöiltä**
- 2520A Valtiolta**
- 25209 Lainat valtiolta Yhteensä**
- 25200 Lainat valtiolta 1.1.
- 25201 Lainat valtiolta PA 1.1.
- 25205 Lainat valtiolta PA tk lisäys
- 25203 Lainat valtiolta Tilikauden lisäykset
- 25204 Lainat valtiolta Tilikauden vähennykset
- 25206 Lainat valtiolta PA (+ vähennys)
- 25207 Lainat valtiolta Siirrot erien välillä (+/-)
- 2522A Kunnilta ja kuntayhtymiltä**
- 25229 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Yhteensä**
- 25220 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä 1.1.
- 25223 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden lisäykset
- 25224 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Tilikauden vähennykset
- 25227 Lainat kunnilta ja kuntayhtymiltä Siirrot erien välillä (+/-)
- 2525A Kevalta**
- 25259 Lainat Kevalta Yhteensä**
- 25250 Lainat Kevalta 1.1.
- 25253 Lainat Kevalta Tilikauden lisäykset
- 25254 Lainat Kevalta Tilikauden vähennykset
- 25257 Lainat Kevalta Siirrot erien välillä (+/-)
- 2530 Lainat muilta luotonantajilta**
- 2530A Kitimaisilta**
- 25319 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Yhteensä**
- 25310 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. 1.1.
- 25313 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Tilikauden lisä
- 25314 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Tilikauden vähennykset
- 25317 Lainat muilta kons.pankkitilivelat tytäryht. Siirrot erien välillä
- 25324 Lainat muilta kons.pankkitilivelat liikel. Vähennykset
- 2540 Saadut ennakot**
- 25400 Saadut ennakot tytäryhteisöiltä
- 25410 Saadut ennakot jäsenkuntayhtymiltä
- 25420 Saadut ennakot osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisöiltä
- 25440 Saadut ennakot muilta
- 25441 Saadut ennakot muilta/hankeet
- 2545 Ostovelat**
- 25450 Ostovelat tytäryhteisöille
- 25455 Ostovelat jäsenkuntayhtymille
- 25460 Ostovelat osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyhteisöille
- 25470 Ostovelat muille

2550 Muut velat

- 25500 Muut velat tytäryhteisöille
- 25510 Muut velat jäsenkuntayhtymille
- 25520 Muut velat osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöille
- 25550 Muut velat muille
- 25600 Myyntien arvonlisävero
- 25605 Eu-myyntien arvonlisävero
- 25610 Arvonlisäverovelka 10 %
- 25620 Arvonlisäverovelka 14 %
- 25630 Arvonlisäverovelka 24 %
- 25640 Tilitettävä arvonlisävero
- 25650 Ennakonpidätysvelka
- 25670 Sosiaaliturvamaksuvelka
- 25690 Ay-jäsenmaksuvelka
- 25700 Ulosottojen perintä
- 25710 Puolueverot
- 25720 KuEL-maksut työntekijä
- 25730 VEL-maksut työntekijä
- 25740 Työttömyysvak.maksu tt
- 25800 Tulojen selvittelytili
- 25990 Muut lyhytaikaiset velat

2600 Siirtovelat**2600A Siirtyvät korot**

- 26000 Siirtyvät korot tytäryhteisöille
- 26010 Siirtyvät korot jäsenkuntayhtymille
- 26020 Siirtyvät korot osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöille
- 26030 Siirtyvät korot taseyksiköille
- 26040 Siirtyvät korot muille

2610A Lomapalkkajaksotus

- 26100 Lomapalkkajaksotus

2620A Muut siirtovelat

- 26200 Muut siirtovelat tytäryhteisöille
- 26220 Muut siirtovelat jäsenkuntayhtymille
- 26240 Muut siirtovelat osakkuus- ja muilta omistusyhteisyhteisöillä
- 26290 Muut siirtovelat muille kunnille
- 26310 Palkkajaksotus
- 26320 KuEL-maksut palkkaperusteinen
- 26330 KuEL-maksut eläkemenerusteinen
- 26340 KuEL-maksut Varhe-maksu
- 26350 VEL-maksut työnantaja
- 26360 Työttömyysvak.maksu ta
- 26370 Tapaturmavakuutusmaksu
- 26380 Ryhmähenkivakuutusmaksu
- 26501 Vuokratakuut
- 26660 Sosiaalityön tulojen selvittelytili
- 26670 Sosiaalitoimen välitystili
- 26680 Postimaksujen selvittelytili
- 26700 Vesihyvitysten selvittelytili
- 27000 Muut siirtovelat muille

TULOSLASKELMATILIT**300 Myyntituotot****3001 Vesilaitostuotot**

- 30010 Vesi- ja jätevesimaksut
- 30017 LL Sis. Kunnan vesi- ja jätevesimaksut
- 30018 Sisäiset vesi- ja jätevesimaksut
- 30037 LL Sis. vesimaksut
- 30048 LL Sis. jätevesimaksut
- 30057 LL Sis. jäteveden perusmaksut
- 30067 LL Sis. veden perusmaksut

- 30080 Muut vesilaitostuotot

3050 Jätehuoltotuotot

- 30500 Jätteen kuljetuksen ja käsittelyn myyntituotot
- 30558 Sisäiset jätehuoltomaksut

3060 Muut liiketoiminnan tuotot

- 30600 Metsän myyntitulot
- 30610 Maa-ainesten myyntitulot
- 30620 Kiinteistönhoidon myyntituotot
- 30630 Valmisteiden myynti
- 30640 Asiantuntijapalveluiden myynti
- 30650 Aterian myyntituotot
- 30657 LL Sis. ateriapalvelujen myynti.
- 30658 Sisäiset myyntituotot, ateria
- 30667 LL sis. Myyntituotto, puhtaus
- 30668 Sisäiset myyntituotot, puhtaus
- 30670 Muut liiketoiminnan tuotot
- 30677 LL Sis. muut liiketoiminnan tuotot
- 30678 Sisäiset muut liiketoiminnan tuotot

3080 Täyden korvauksen perusteella saadut korvaukset valtiolta

- 30810 Lukiokoulutuksen yksikköhintarahaus valtiolta
- 30830 Lääkäreiden koulutuskorvaus
- 30840 Varusmiesten, siviilipalvelusmiesten ja vankien sairaanh.kor
- 30850 Pakolaisten toimeentulokorvaukset
- 30860 Paluum.toimeentulokorvaukset
- 30870 Sotilasvammalain mukaiset korvaukset
- 30890 Asiakaskohtaisen velkaneuvonnan korvaukset
- 30990 Muut korvaukset valtiolta

3100 Korvaukset kunnilta ja kuntayhteisöiltä

- 31000 Kotikuntakorvaukset
- 31010 Aikaisemman kotikunnan korvaukset
- 31015 Vapaan valinnan korvaukset
- 31030 Muut yhteistoimintakorvaukset
- 31040 Avopalvelukäynnit kunnilta ja kuntayhtymiltä
- 31090 Myyntituotot kunnilta

3130 Muut suoritteiden myyntituotot

- 31310 Täyskustannuskorvaukset pakollisista vakuutuksista
- 31330 Oppisopimuskoulutuskorvaukset
- 31340 Muut koulutuskorvaukset
- 31370 Ateriapalvelujen myyntitulot
- 31380 Henkilöstön aterioiden myyntituotot
- 31500 Talonrakennustöiden myyntituotot
- 31510 Kunnallistekniikan myyntituotot
- 31520 Puisto- ja vihertöiden myyntituotot
- 31540 Konekorjaamotöiden myyntituotot
- 31560 Metsänmyyntituotot
- 31580 Työtoiminnan myyntituotot
- 31607 LL Sisäiset atk-tuotot
- 31608 Sisäiset atk-tuotot
- 31627 LL Sis. Palvelun myynnit tilaajalle
- 31628 Sisäiset palvelun myynnit tilaajalle
- 31638 Sisäiset varastolisät
- 31990 Muut myyntituotot
- 31997 LL Sis. myyntituotot, muut
- 31998 Sisäiset myyntituotot, muut
- 31999 Myyntituotot aktivointi

321 Maksutuotot**3270 Opetus- ja kulttuuritoimen maksut**

- 32700 Lukukausi- ja kurssimaksut
- 32701 Kurssimaksut

32710	Ylioppilaskirjoitusmaksut	40 TOIMINTAKULUT
32750	Muut opetus- ja kulttuuritoimen maksut	400 Henkilöstökulut
3280	Yhdyskuntapalvelujen maksut	4000 Palkat ja palkkiot
32800	Suunnittelu- ja mittaustoiminnan maksut	40000 Vakinaisten kk-palkat
32850	Rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut	40010 Sijaisten kk-palkat
32860	Maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset	40020 Tilapäisten kk-palkat
32870	Muut yhdyskuntapalvelujen maksut	40030 Kuukausipalkat
32877	LL Muut yhdyskuntapalvelumaksut	40041 Sairaslomasijaiset
32878	Sisäiset Muut yhdyskuntapalv.maksut	40042 Äitiyslomasijaiset
3290	Muut palvelumaksut	40050 Vuosiloma- ja muut sijaiset
32940	Pääsymaksut	40060 Vakin. tunti- ja urakkapalkat
32970	Muut palvelumaksut	40100 Maksetut lomarahat
32977	Sisäiset Muut hallintokuntien sisäiset tuotot	40150 Työllistämispalkat
330	Tuet ja avustukset	40155 Oppisopimuspalkat
33000	Työllistämistuki valtiolta	40250 Erilliskorvaukset
33150	EU-tuki omiin kehittämisprojekteihin, valtiolta / kansallinen	40310 Muut palkkamenot
33160	EU-tuki omiin kehittämisprojekteihin, suoraan EU:lta	40400 Ltm-henkilöiden kokouspalkkiot
33170	EU-tuki omiin kehittämisprojekteihin, valtiolta	40410 Viranhaltijoiden kokouspalkkiot
33180	EU-tuki omiin kehittämisprojekteihin, muilta	40500 Asiantuntijapalkkiot ja luentokorvaukset
33270	Valtion korvaus kuntouttavasta työtoiminnasta	40600 Asuntoetukorvaukset (meno)
33280	Perustoimeentulotuen valtionosuus	40610 Autoetukorvaukset (meno)
33300	Kelan korvaus työterveydenhuollosta	40620 Puhelinetukorvaukset (meno)
33330	Muut tuet ja avustukset valtiolta	40630 Ravintoetukorvaukset (meno)
33340	Muut tuet ja avustukset kunnilta	40690 Luontoisedut (tulo)
33370	Muut tuet ja avustukset muilta	40700 Jaksotetut palkat ja palkkiot
33377	LL Sis. muut tuet ja avust.kunnilta	40720 Palkkavaraukset
33378	Sisäiset muut tuet ja avust.kunnilta	40780 Lask. sosiaalipalkat
340	Muut toimintatuotot	40790 Lask. sosiaalipalkkatuotot
3400	Vuokratuotot	40999 Aktivoidut palkat ja palkkiot
34000	Asuntojen vuokrat	4100 Henkilösivukulut
34010	Liikehuoneistojen vuokrat	4101 Eläkekulut
34200	Muiden rakennusten vuokrat	41000 KuEL palkkaperusteinen
34220	Lämmivesimaksut	41020 KuEL eläkemenoperusteinen
34277	LL Sis. vuokrat muiden rakenn.	41040 KuEL varhe-maksu
34278	Sisäiset vuokrat muiden rakenn.	41100 Eläkevakuutusmaksut
34298	Sisäiset muiden rakenn. pääomavuokrat	41120 VaEL-maksut
34300	Maa- ja vesialueiden vuokrat	41700 Jaksotetut eläkekulut
34500	Koneiden ja laitteiden vuokrat	41730 Palkkavarauksen eläkekulut
34507	LL Sis.koneiden ja laitt.vuokrat	41780 Lask. eläkemaksulisät
34508	Sisäiset koneiden ja laitt.vuokrat	41790 Lask. eläkemaksulisätuotot
34600	Muut vuokratuotot	41999 Aktivoidut eläkekulut
3500	Muut toimintatuotot	4200 Muut henkilösivukulut
35101	Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	42000 Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut
35102	Rakennusten myyntivoitot	42100 Työttömyysvakuutusmaksut
35103	Osakkeiden myyntivoitot	42200 Tapaturmavakuutusmaksut
35104	Muut myyntivoitot	42300 Muut sosiaalivakuutusmaksut
35200	Oppilaan omavastuu koulumatkakustannuksista	42700 Jaksotetut sosiaalivakuutusmaksut
35300	Vakuutus- ja muut korvaukset	42720 Palkkavar.muut henk.kulut
35320	Käyttöomaisuuden myynnit	42780 Lask. muut sos.vak.maksulisät
35325	Käyttöomaisuuden myynnin oikaisu (netto budjetointi)	42790 Lask. muut sos.vak.maksul.tuotot
35340	Rahoitusosuudet inv.menoihin	42899 Aktivoidut sosiaalivakuutusmaksut
35348	Rahoitusosuudet aktivointi	4290 Henkilöstökorvaukset ja muut henkilöstömenojen korjauserät
35349	Käyttöom.tuottojen aktivointi	42900 Sairausvakuutuskorvaukset
35370	Muut tuotot	42930 Kuntoutusrahat
35377	LL Sis. muut tuotot	42940 Tapaturmakorvaukset
35378	Sisäiset muut tuotot	42950 Muut Kansaneläkelaitoksen korvaukset
35390	Käyttösuunnitelman oikaisutulot	42960 Muut henkilöstömenojen korjauserät
37	VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	430 Palvelujen ostot
37000	Valmistus omaan käyttöön	4300 Asiakaspalvelujen ostot

43030	Asiakaspalvelujen ostot muilta	450 Aineet, tarvikkeet ja tavarat
43100	Asiakaspalvelujen ostot perhehoitajan palkkio	4500 Ostot tilikauden aikana
43110	Asiakaspalvelujen ostot veteraanikuntoutuspalvelut	45000 Toimisto- ja koulutarvikkeet
43150	Asiakaspalvelujen ostot kotikuntakorv. kunnilta	45010 Atk-tarvikkeet
43230	Muut palvelusetelikulut	45020 Opetusvälineet
4340 Muiden palvelujen ostot		45030 Opetusmonisteet
43400	Toimisto- ja asiantuntijapalvelut	45040 Koulujen työaineet
43405	Rahoitus- ja pankkipalvelut	45050 Oppikirjat
43410	Asiantuntijapalvelut	45060 Leikkivälineet
43420	Työvoiman vuokraus	45070 Sähköinen oppimateriaali
43457	LL Sis. Kesk.hoidetut tehtävät	45100 Kirjallisuus ja lehdet
43490	Atk-palvelut	45125 Kirjastoaineisto
43493	Ohjelmalisenssit	45130 Sähköinen kirjallisuus
43497	LL Sis. atk-palvelut	45140 Kirjaston kirjat
43498	Sisäiset atk-palvelut	45200 Elintarvikkeet
43500	Painatukset ja ilmoitukset	45400 Vaatteisto
43547	LL Sis. Monistuspalvelut	45420 Lääkkeet
43548	Sisäiset monistuspalvelut	45430 Hoitotarvikkeet
43600	Posti- ja telepalvelut	45500 Siivous- ja puhdistusaineet
43610	Postimaksut	45600 Poltto- ja voiteluaineet
43620	Puhelinmaksut	45710 Lämmitys
43700	Vakuutukset	45720 Sähkö
43800	Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	45730 Vesi
43810	Siivous- ja puhtaanapitopalvelut	45737 LL Sis. vesimaksut
43830	Jätevesimaksut	45738 Sisäiset vesimaksut
43837	LL Sis. Jätevesimaksut	45760 Kemikaalit
43838	Sisäiset jätevesimaksut	45800 Kalusto
43850	Jätehuoltomaksut	45810 Atk-koneet ja laitteet
43858	Sisäiset jätehuoltomaksut	45830 Pienkalusto
43867	LL Sis. puhtaanapito- ja pesulapalvelut	45900 Rakennusmateriaali
43868	Sisäiset puhtaanapito- ja pesulapalvelut	45920 Työaineet
43900	Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalv	46000 Muu materiaali
43907	LL Sis. Rakennusten ja alueiden rakent	46020 Merkkipäivälahjat
43908	Sisäiset rakennusten ja alueiden rak. ja kp	46050 Opetusmateriaali
43948	Sisäiset kiinteistöpalvelut	4607 Varastojen lisäys/vähennys
44000	Koneiden, kaluston ja laitteiden rak. ja kp	46077 LL Sis. varastolisät
44007	LL Sis. Koneiden, kaluston ja laitteid	46078 Sisäiset varastolisät
44008	Sisäiset kpito, koneiden, kaluston ja laitteid	46499 Aktivoidut aineet ja tarvikket
44100	Majoitus- ja ravitsemuspalvelut	46700 Varastojen muutos
44147	LL Sis. ravitsemispalvelut	470 Avustukset
44148	Sisäiset ravitsemispalvelut	4700 Avustukset kotitalouksille
44150	Matkustus- ja kuljetuspalvelut	47000 Lasten kotihoidon tuki
44160	Tavaroiden rahti- yms. kuljetuspalvelut	47020 Lasten kotihoidon tuen kuntalisä
44170	Kuljetuspalvelut	47050 Yksityisen hoidon tuki
44197	LL Sis.Kuljetuspalvelut	47070 Yksityisen hoidon tuen kuntalisä
44198	Sisäiset kuljetuspalvelut	47360 Vastaanottoraha maahanmuuttajille
44220	Matkustuspalvelut (ei koulutuksen)	47370 Käyttöraha maahanmuuttajille
44230	Oppilaskuljetukset	47380 Pakolaisten avustukset
44310	Työterveyshuoltomaksut	47390 Paluumuuttajien (eläkeikäiset) avustukset
44388	Sis. Palvelutuotann.ostot	47400 Paluumuuttajien (työikäiset) avustukset
44400	Opetus- ja kulttuuripalvelut	47410 Pakolaisten erityisavustukset
44410	Koulutuspalvelut	47420 Pakolaisten (ei valtionkorvausta) avustukset
44415	Koulutuspalvelut ltm	47430 Työosuusrahat
44500	Osuus verotuskustannuksiin	47440 Op.sos.edut/päivärahat
44600	Muut yhteistoimintaosuudet	47450 Op.sos.edut/matkakorvaukset
44700	Muut palvelut	47460 Opiskelijastipendit
44707	LL Sis.muut palvelut	47470 Muut avustukset kotitalouksille
44708	Sisäiset muut palvelut	4750 Avustukset yhteisöille
44899	Aktivoidut palvelujen ostot	47500 Työmarkkinatuen kuntaosuus

47550	Muut avustukset yhteisöille	60100	Korkotuotot antolainoista liikelaitoksille
47600	Avustukset liikelaitoksille	60200	Korkotuotot sijoituksista ja talletuksista
480	Muut toimintakulut	60300	Maksuliikennetilien korot
4800	Vuokrat	60310	Konsernipankkitilin korot ulkopuolisilta
48000	Maa- ja vesialueiden vuokrat	60320	Konsernipankkitilin korot kunnalta
48200	Rakennusten ja huoneistojen vuokrat	60330	Konsernipankkitilin korot tytäryhteisöiltä
48207	LL Sis. vuokrat, rakenn. ja huon.	60340	Konsernipankkitilin korot liikelaitoksilta
48208	Sisäiset vuokrat, rakenn. ja huon.	60400	Muut korkotuotot
48210	Rakennusten vuokratulot	610	Muut rahoitustuotot
48220	Huoneistojen vuokratulot	61000	Osinkotuotot ja osuuspääomien korot
48248	Sisäiset kiinteistönhoidon kustannukset	61100	Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta
48400	Koneiden ja laitteiden vuokrat	61260	Verotilitysten korot ja korotukset
48407	LL Sis.Koneiden ja laitt. vuokrat	61300	Viivästyskorkotulot
48408	Sisäiset koneiden ja laitteiden vuokrat	61400	Peruspääoman korot kuntayhtymiltä
48410	Atk-laitteiden vuokrat	61600	Arvopapereiden myyntivoitot
48600	Muut vuokrat ja vastikkeet	61690	Koronvaihtosopimusten korkotuotot
48999	Aktivoidut vuokratulot	61700	Muut rahoitustuotot
4900	Muut toimintakulut	621	Korkokulut
49000	Välilliset verot	62100	Korkokulut lainoista ulkopuolisilta
49010	Auton käyttövoimamaksu (ent. dieselvero)	62300	Korkokulut lainoista liikelaitoksilta
49020	Ajoneuvovero	62400	Maksuliikennetilien korkokulut
49040	Oman käytön vero	62420	Konsernipankkitilin korot ulkopuolisille
49050	Luontaiseturien ALV	62440	Konsernipankkitilin korot tytäryhteisöille
49201	Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	62460	Konsernipankkitilin korot liikelaitoksille
49202	Rakennusten myyntitappiot	62480	Lahjoitusrahastojen korkokulut
49203	Osakkeiden myyntitappiot	62500	Muut korkokulut
49204	Muut myyntitappiot	62510	Konttokuranttitilin korkokulut
49210	Myyntisaamisten luottotappiot	62520	Rahastojen korkokulut
49220	Saatavien poistot	630	Muut rahoituskulut
49300	Takaustappiot	63020	Liikelaitosten korvaus peruspääomasta (kunnalle)
49400	Jäsenmaksut	63150	Verotilitysten korot
49410	Korkeakoulujen hallintomaksut	63200	Viivästyskorot ja korotukset
49420	Oikeudenkäynti- ja ulosottokulut	63500	Luottoprovisiot
49430	Vahingonkorvaukset	63600	Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusvaroista
49440	Toiminnallinen kuntoutus	63700	Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
49450	Käyttöom. ostot (vain inv.menot)	63790	Koronvaihtosopimusten korkokulut
49460	Käyttösuunnitelman oikaisut	63800	Muut rahoituskulut
49470	Edustus ja yhteistoiminta	63848	Sisäiset rahoituskulut
49471	Yhteiskuntasuhteet ja neuvottelutoiminta	71	POISTOT JA ARVONALENTUMISET
49472	Käyttövarat hall valt	710	Suunnitelman mukaiset poistot
49490	Muut kulut	71000	Poistot aineettomista oikeuksista
49497	LL Sisäiset muut kulut	71100	Poistot tietokoneohjelmista
49498	Sisäiset muut kulut	71200	Poistot muista pitkävaikutteisista menoista
49499	Aktivoidut muut kulut	71300	Poistot rakennuksista
50	VEROTULOT	71400	Poistot kiinteistä rakenteista ja laitteista
50000	Kunnan tulovero	71500	Poistot koneista ja kalustoista
51000	Kiinteistövero	71600	Poistot muista aineellisista hyödykkeistä
52000	Osuus yhteisöveron tuotosta	720	Kertaluonteiset poistot
54000	Muut verot	72000	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot
55	VALTIONOSUUDET	72100	Muut lisäpoistot
55010	Peruspalveluiden valtionosuudet pl. tasaukset	723	Arvon alentumiset
55020	Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	72300	Arvon alentumiset (pysyvät vastaavat / käyttöomaisuus, josta
55030	Järjestelmämuutoksen tasaus	72340	Arvon alentumiset rakennuksista
57000	Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	72390	Arvon alentumiset osakkeista ja osuuksista
58500	Muut valtionosuudet	72400	Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset
58900	Verotulomenetysten kompensaatio	72500	Arvon alentumisten palautumiset
60	RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	80	SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT
600	Korkotuotot	800	Satunnaiset tuotot
60000	Korkotuotot antolainoista ulkopuolisille	80100	Omistussuosuksien luovutukset

80200 Vahingonkorvaukset, takauskorvaukset, sopimussakot
80300 Saadut akordit ja konserniavustukset
80400 Kirjauskäytännön muutoksesta aiheutuneet oikaisut
80500 Muut satunnaiset tuotot

810 Satunnaiset kulut

81100 Omistusosuuksien luovutukset
81200 Vahingonkorvaukset
81300 Annetut akordit ja konserniavustukset
81400 Kirjauskäytännön muutoksesta aiheutuneet oikaisut
81500 Muut satunnaiset kulut

85 VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET

850 Poistoeron muutos

85000 Poistoeron lisäys (-)
85500 Poistoeron vähennys (+)

860 Varausten muutos

86000 Varausten lisäys (-)
86500 Varausten vähennys (+)

870 Rahastojen muutos

87000 Rahastojen lisäys (-)
87500 Rahastojen vähennys (+)

91 VYÖRYTYSERÄT

91100 Sisäiset palvelumaksutulot
92100 Sisäiset palvelumaksut

98 KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT

98000 Kustannuslaskennalliset menot
99000 Kustannuslaskennalliset tulot
99100 Rakennusten korko
99900 Tilikauden ylijäämä/alijäämä

7.5 Yhteenveto avustuksista

Avustuksen nimi	Avustuksen suunniteltu käyttö	Kenen budjetissa	TA 2022	Myönnetty 2022	Lisäinfo
KONSERNI PALVELUT					
Vähävaraisten yleishyödyllisten järjestöjen avustaminen	Järjestöjen tila-avustukset	Yhteiset toiminnot	6 000	5 494	
Palveluveloitteen mukainen allastoimintojen avustus	Avustus kohdistuu erityisryhmien allastoimintojen järjestämiseen Etelä-Nurmijärven alueella. Allastoimintoja ovat mm. allasterapia, allasjumpa, vauvauinti.	Yhteiset toiminnot	120 000	120 000	
Rajamäen Uimahalli Oy	Yleiskatteellinen toiminta-avustus	Yhteiset toiminnot	700 000	806 000	<i>Yleiskatteellinen avustus, ei sisällä hyvä olo-korttia. Valtuusto hyväksynyt 106 000 euron lisämäärärahan 21.9.2022</i>
Sponsorointi- ja yhteistyöavustukset	Urheiluseurojen, urheilijoiden, seurojen ja muiden ryhmien sopimusyhteistyö sekä tapahtumat	Viestintä- ja markkinointipalvelut	33 456	32 746	<i>Sponsoroinnin tavoitteena positiivinen näkyvyys. Avustus myönnetään hakemuksesta. Vuonna 2022 kunta sponsoroi mm. nuorten yleisurheilun SM-kisoja, uuden vuoden ilotulitustapahtumaa, EVOC-pyöräilytapahtumaa, NJS:n edustusjoukkueita, SB Pro Liiganaisia, NSR:n edustusjoukkuetta, Rajamäen Rykmenttiä sekä yksilöurheilijoita.</i>
SIVISTYS- JA HYVINVOINTI TOIMIALA					
Toiminta-avustus	Kivi-juhlat	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	36 200	36 200	<i>Hyvinvointilautakunta 25.1.2022 §2</i>
Toiminta-avustus	Kulttuuriavustukset	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	39 500	36 700	
Toiminta-avustus	Nuorisoyhdistykset	Nuorisopalvelut	31 500	31 700	
Toiminta-avustus	Taiteen perusopetus, vapaa sivistystyö sekä muu opetus- ja kurssitoiminta	Koulutuspalvelut	243 178		
	Nurmijärven opisto			68 790	
	Musiikkiopisto			94 000	

Avustuksen nimi	Avustuksen suunniteltu käyttö	Kenen budjetissa	TA 2022 budjetoitu	Myönnetty 2022	Lisäinfo
	Nurmijärven Opisto (kuvataidekoulu ja musiikkikoulu)			20 000	
	Nurmijärven Tanssiopisto			35 000	
	Nurmijärven Kivi-Juhlat (teatteri)			2 388	
	Muu opetus ja kurssitoiminta:				
	Taito Etelä-Suomi			23 000	
Nurmijärven Monitoimitalon vuokra-avustukset	Nurmijärven Monitoimitalon vuokra-avustukset	Koulutuspalvelut	198 630	198 630	
Toiminta-avustus	Urheiluseurojen avustus	Liikuntapalvelut	218 000	218 000	
Toiminta-avustus	Hyvinvointi	Hyvinvointipalvelut	54 000	54 000	
YMPÄRISTÖTOIMIALA Yksityistieavustukset	Kunnossapito- ja perusparannusavustukset	Maankäyttö ja kaavoitus (kiinteistö- ja mittaus-toimi)	440 000	417 915	<i>Vuoden 2020 osalta määrärahaa osin myös teknisessä keskuksessa. Vuoden 2021 toinen hakukierros päättyy 31.10.2021. Loppujen avustusten myöntäminen loppuvuodesta.</i>

**ALLEKIRJOITUKSET JA
TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ**

8. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

NURMIJÄRVEN KUNNANHALLITUS

Nurmijärvellä 27.3.2023

_____
Petri Vaulamo

_____
Riikka Raekannas

_____
Maiju Tapiolinna

_____
Arto Hägg

_____
Tapio Sivula

_____
Harri Lepolahti

_____
Jouni Maijala

_____
Riina Mattila

_____
Kalle Mustonen

_____
Leni Niinimäki

_____
Ritva Örling

_____
Outi Mäkelä

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti.

Nurmijärvellä

_____
KPMG Julkistarkastus Oy

Mikko Luoma

KHT, JHT

Tilinpäätös allekirjoitetaan sähköisesti

Nurmijärvi

Nurmijärven kunta
PL 37, 01901 Nurmijärvi
Katuosoite: Kunnanvirasto, Keskustie 2 b
Puhelin: (09) 250 021
kunta@nurmijarvi.fi
www.nurmijarvi.fi